NORSKA FOLKSAGOR

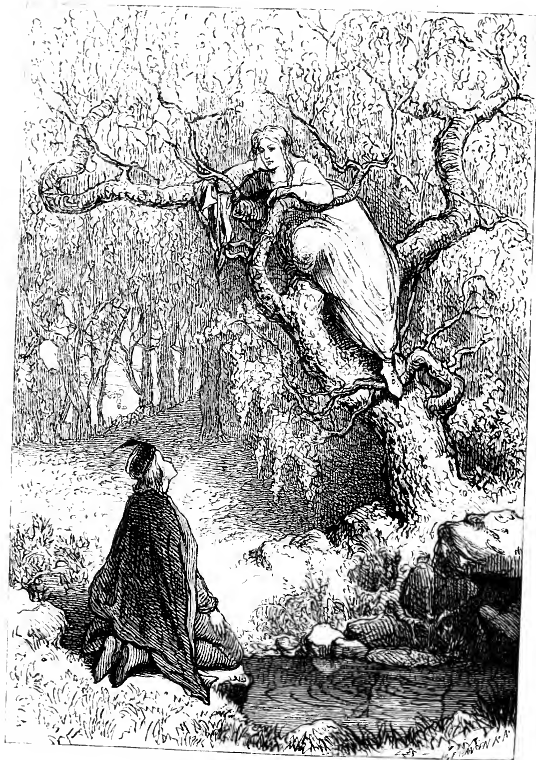
af

P. C. Asbjörnsen

och J. Moe

J. F. Campbell.
Bought at Göteborg
August 1869.
Much read by my host
at Mökleby in September
Very easy Swedish
to one who knows the
Norsk Tales in English
and in Norsk. —
A capital lesson book.

Niddry Lodge
Kensington
London W.

Jungfru Maria som Gudmor. (sid. 37.)

Norska

Folksagor och Äfventyr

berättade af

P. CHR. ASBJÖRNSEN och JÖRGEN MOE.

SVENSK ÖFVERSÄTTNING AF HERMAN HÖRNER.

Med 4 teckningar af August Malmström.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.
[1868]

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI, 1868.

Innehåll.

1.

Om Askepilten som knep Trollets silfveränder, sängtäcke och guldharpa.

Det var en gång en fattig man som hade tre söner. Då han dog, skulle de två äldste draga ut i verlden för att försöka sin lycka; men den yngste ville de alls icke ha med sig. "Du ja!" sade de, "du duger icke till annat än att att sitta och gräfva i askan, du." — "Så får jag väl gå ensam, jag", sade Askepilten. De två gåfvo sig utaf, och kommo till kungsgården; der fingo de tjenst, den ene hos stallmästaren och den andre hos trädgårdsmästaren. Askepilten gick också bort, och tog med sig ett stort degtråg, hvilket var allt hvad föräldrarna hade lemnat efter sig, men som de båda andra icke hade brytt sig om; det var tungt att bära, men han ville dock icke låta det stå qvar. Då han gått en tid, kom äfven han till kungsgården och bad om tjenst. De svarade att man icke behöfde honom; men som han bad så innerligt vackert, fick han slutligen lof att få vara i köket och bära ved och vatten åt köksan. Han var flitig och flink, och det dröjde icke länge förrän alla höllo mycket af honom; — men de båda äldre bröderna voro lata, och derföre

fingo de ofta stryk och liten lön, och sålunda blefvo de afundsjuka på Askepilten, då de sågo att det gick honom bättre.

Midt emot kungsgården, på andra sidan om en sjö, bodde ett troll, som hade sju silfveränder, som simmade ute i sjön, så att man kunde se dem från kungsgården. Dem hade konungen ofta önskat sig, och derföre sade de två bröderna till stallmästaren: "Om vår bror bara ville, så har han sagt sig vara karl till att skaffa kungen de sju silfveränderna." Man kan väl förstå att stallmästaren icke var sen att omtala detta för kungen. Denne kallade då Askepilten in till sig och sade: "Bröderna dina påstå att du kan skaffa mig silfveränderna, och nu skall du också göra det." — "Det har jag hvarken tänkt eller sagt," svarade pilten. "Du har sagt det," upprepade kungen, "och du skall!" — "Nå ja," sade pilten, "om det icke kan bli för bättre, så låt mig få ett qvarter råg och ett qvarter hvete, så får jag väl fresta på." Det fick han och lade det i degtråget, som han hade tagit med sig hemifrån, och rodde öfver med det. Då han kommit öfver på andra sidan, började han gå utefter stranden och strö och strö, och slutligen lyckades han locka änderna ut i tråget, och rodde så tillbaka det fortaste han kunde.

Då han hunnit midt på sjön, kom trollet ut och fick se honom. "Har du rest utaf med de sju silfveränderna mina, du?" ropte det. "Ja-a!" svarade pilten, "Kommer du igen en gång till, du?" sporde trollet. "Kan väl hända det," sade pilten. — Då han kom tillbaka till kungen med de sju silfveränderna, blef han ännu mera afhållen i kungsgården, ooh kungen sjelf sade att det var bra gjordt; — men deröfver blefvo hans bröder ännu mera vreda och afundsjuka på honom; och så hittade de på att säga till stallmästaren, att nu hade han sagt sig vara karl till att

skaffa kungen trollets sängtäcke, med en silfverruta och en guldruta uti, om han bara ville; och stallmästaren var icke heller nu sen att omtala detta för kungen. Kungen sade derföre till Askepilten, att hans bröder hade berättat att han sagt sig kunna skaffa trollets sängtäcke med silfver- och guldrutorna uti, och det skulle han nu göra eller ock mista lifvet. Askepilten svarade att det hade han hvarken tänkt eller sagt; men då detta icke hjelpte, bad han om tre dagars betänketid. Då dessa voro förflutna, rodde han åter öfver i degtråget, och gick fram och tillbaka och lurade. Slutligen såg han att trollets tjenare kommo ut ur berget och hängde ut sängtäcket för att vädras, och då de hade gått in i fjellet igen, knep Askepilten det och rodde tillbaka det fortaste han kunde. Då han kommit halfvägs öfver sjön, kom trollet ut och fick se honom. "Är det du som har tagit de sju silfveränderna mina?" ropade trollet. "Ja-a!" sade Askepilten. "Kommer du igen en gång till, du?" — "Kan väl hända det", sade pilten. — Då han nu kom tillbaka med guld- och silfvertäcket, höllo alla ännu mera af honom än förr, och han blef tjenare hos kungen sjelf. Deröfver blefvo de två andra ännu mera harmsne, och för att hämnas hittade de på att säga till stallmästaren: "Nu har vår bror sagt sig vara karl till att skaffa kungen den guldharpa som trollet har, och som är sådan att alla blifva glade när de höra spelas på den, om de äro aldrig så sorgmodige." Nå, stallmästaren han bar genast fram det till kungen, och kungen sade: "Har du sagt det, så skall du göra det. Kan du det, så skall du få prinsessan och halfva riket; men kan du det icke, så skall du mista lifvet." — "Jag har hvarken tänkt eller sagt det", svarade Askepilten, "men det är väl intet annat råd, jag får väl fresta på. Men sex dagar vill jag ha att betänka mig på." Ja, dem skulle han få; men då de voro gångna, måste han ge sig

i väg. Han stoppade då en spik, en björkpinne och en ljusbit i fickan och rodde öfver sjön och gick utanför trollets boning fram och tillbaka. Då trollet kom ut, fick det se honom. "Är det du, som har tagit de sju silfveränderna mina?" ropade trollet. "Ja-a!" svarade pilten. "Då är det du som har tagit sängtäcket mitt, med silfver- och guldrutorna, också?" sporde trollet. "Ja-a!" sade pilten. Då grep trollet honom och tog honom med sig in i berget. "Nu, dotter min," sade trollet, "nu har jag fått fatt på honom, som har tagit silfveränderna mina och sängtäcket mitt, med silfver- och guldrutorna uti; sätt honom nu på gödstian, så skola vi slagta honom och bjuda till oss våra vänner." Dertill var hon straxt villig och satte honom på gödstian, och der stod han i åtta dagar och fick allt det bästa han kunde önska sig både af mat och dryck, och det så mycket han någonsin ville ha. Då de åtta dagarna voro förbi, sade trollet till dottern att hon skulle gå ned och skära honom i lillfingret, så de kunde få se om han var fet. Hon gick ned till gödstian. "Fram med lillfingret ditt!" sade hon; men Askepilten han stack ut spiken och den skar hon i. "Åhnej, han är hård som jern ännu," sade trolldottern då hon kom igen till sin fader; "ännu kunna vi icke taga honom." Om åtta dagar gick det på samma sätt, så när som på det, att nu stack Askepilten fram björkpinnen. "Litet bättre är han," sade hon då hon kom igen till trollet, "men ännu blefve han hård att tugga på som trä." Men om åtta dagar sade trollet igen, att dottren nu skulle gå ned och se om han icke nu vore fet. "Fram med lillfingret ditt!" sade trolldottern, då hon kom ned till gödstian; den gången stack Askepilten fram ljusbiten. "Nu går han an," sade hon. "Jaså," sade trollet; "så reser jag väl bort, jag då, och bjuder till gästabud; emellertid skall du slagta honom och steka hälften och koka

hälften." Då trollet hade rest, började dottern bryna en stor lång knif. "Skall du ha den att slagta mig med?" sporde Askepilten. "Jo du," sade trolldottern. "Men den är icke hvass," sade pilten; "jag skulle allt kunna bryna den, så att du ledigare finge lifvet ur mig." Hon lät honom då få knifven, och han till att slipa och bryna. "Låt mig nu pröfva den på hårflätan din," sade Askepilten; "jag tror den skall vara bra nu." Det fick han lof till; men i detsamma han grep i hårflätan, drog han hennes hufvud bakut och skar det af trolldottern, — och så kokade han halfva och stekte halfva kroppen och satte fram det på bordet. Derpå tog han på sig hennes kläder och satte sig borta i vrån. Då trollet kom hem med gästabudsfolket, bad han dottern — ty han trodde, han, att det var hon — att äfven hon skulle komma och spisa. "Nej," svarade Askepilten, "jag vill icke ha mat; jag är så tung till sinnes." — "Åh, det vet du väl råd för," sade trollet; "tag guldharpan och spela på." — "Ja, hvar är den då?" sade Askepilten." — Du vet väl det, du, — du har ju begagnat henne sist; hon hänger ju der öfver dörren!" Askepilten lät icke säga sig detta två gånger; han tog harpan och gick ut och in och spelade; men rätt som det var, så sköt han ut degtråget och rodde bort så det forsade om tråget. Efter en stund tyckte trollet att dottern blef för länge ute, och gick för att se efter hvad som fattades henne; då såg han pilten i tråget långt, långt ute på sjön. "Är det du som har tagit de sju silfveänderna mina?" ropade trollet. "Ja," sade pilten. "Är det du som har tagit täcket mitt, med en silfverruta och en guldruta uti, då också?" — "Ja," sade pilten. "Har du nu tagit guldharpan min med?" skrek trollet. "Ja, jag har visst det, jag," sade pilten. "Har jag då icke ätit upp dig likväl?" — "Nej, det var dottren din du åt," svarade pilten. Då trollet det hörde, blef han så

arg att han sprack; och så rodde Askepilten tillbaka och tog en hop guld och silfver med sig, så mycket tråget kunde bära. Då han nu kom till kungsgården med guldharpan, fick han kungadottern och halfva riket, såsom konungen hade lofvat honom. — Bröderna sina gjorde han godt, ty han trodde att de blott hade velat hans bästa med det de hade sagt.

2.

Gertrudsfogeln*).

På den tiden då vår Herre och Sankt Per gingo och vandrade här på jorden, kommo de en gång in till en qvinna, som stod och bakade. Hon hette Gertrud och hade en röd hufva på hufvudet. Som de hade gått långt, och begge voro hungriga, bad Vår Herre henne så vackert om en kaka att smaka på. Ja, den skulle han då få, men en mycket liten degklimp tog hon och knådade ut; likväl blef brödet så stort att det fyllde hela ugnen. Nej, den kakan var då för stor, den kunde han icke få. Hon tog en än mindre degklimp; men då hon hade gräddat den, blef äfven den kakan för stor; den kunde han heller icke få. Tredje gången tog hon en ännu mindre degklimp, en ytterst liten en; men äfven nu blef kakan alltför stor. "Ja, då har jag ingenting att ge er," sade Gertrud; "I får så godt gå igen utan smakbit, ty kakorna

*) Hackspetten.

bli allesammans för stora." Då blef Vår Herre vred och sade: "Förty du unnade mig så illa, skall du hafva det straffet, att du skall förvandlas till en fogel och söka din torra föda mellan bark och träd, och icke få något att dricka oftare än hvar gång det regnar." Och knappt hade han sagt det sista ordet, så var hon förvandlad till Gertrudsfogeln och flög upp igenom skorstenspipan; och ännu i dag kan man se henne flyga omkring med sin röda hufva och helsvart på kroppen, efter det att skorstenen hade svärtat henne. Hon hackar och pickar beständigt på träden efter mat och skriker mot regnväder; ty hon är alltid törstig, och då hoppas hon att få dricka.

3.

Fogel Dam.

Det var en gång en kung som hade tolf döttrar, och dem höll han så mycket af, att de nästan beständigt måste vara hos honom; men hvar gång kungen sof middag, gingo prinsessorna ut att promenera. En gång då kungen tog sin middagslur och prinsessorna voro ute, blefvo de borta med ens och kommo icke tillbaka. Då blef stor sorg öfver hela landet; men kungen han var mest bedröfvad af alla. Han lät utgå bud både i sitt rike och i främmande länder, och lät lysa efter dem i alla kyrkor och ringa efter dem med alla klockor öfver hela landet; men prinsessorna voro borta och blefvo borta, och ingen visste hvad det hade blifvit af dem; då kunde

man förstå att de måtte vara bergtagna. Det dröjde icke länge innan detta spordes vidt och bredt i både stad och bygd, ja i många bygder och främmande länder, och så nådde ryktet derom äfven till en konung i ett fjerran land, hvilken hade tolf söner. Då desse fingo höra historien om de tolf kungadöttrarna, bådo de om tillstånd att resa ut och söka efter dem. Kungen ville ogerna gifva dem tillåtelse att resa; han var rädd att han aldrig skulle få återse dem; men de knäföllo och bådo så länge, så att han till sist ändå måste låta dem resa. Han utrustade ett skepp och satte Riddar Röd till styrman, ty denne var väl förfaren på sjön. De seglade omkring i långa tider och voro uppe i alla länder de kommo till, och sökte och frågade efter kungadöttrarna; men de fingo ingenstädes något besked om dem. Nu fattades det blott några dagar, så hade de seglat i sju år; då blef det en dag en stark storm och ett sådant väder, att de trodde de aldrig skulle komma till land mera, och alla måste de arbeta så, att de icke fingo en blund i sina ögon så länge ovädret varade. Men då det led på den tredje dagen, lade sig vinden och med ens blef det mol stilla. Alla voro nu så trötta af arbetet och det hårda vädret att de somnade straxt; men den yngste kungasonen hade ingen ro och kunde alls icke sofva. Medan han nu gick fram och tillbaka på däcket, kom skeppet till en liten ö, och på ön sprang en liten hund och skällde och gnällde mot skeppet, som om han ville ut på det. Kungasonen gick på däcket och lockade och lockade och hvisslade åt hunden; dess värre skällde och gnällde han. Prinsen tyckte det var synd att han skulle gå der och omkomma; han tänkte att den kunde vara kommen från ett skepp som hade förlist i stormen; han tyckte icke heller att han kunde hjelpa den, ty han trodde sig icke vara i stånd att sätta ut båten ensam, och de andra sofvo så godt att han icke ville

väcka dem för hundens skull. Men vädret var klart och lugnt; så tänkte han: du får väl ändå i land och rädda hunden; han grep sig an med att sätta ut båten, och det gick lättare än han hade trott. Han rodde i land och gick upp till hunden, men hvar gång han grep efter den, sprang hunden åt sidan, och så gick det undan för undan, tills han hade kommit in i ett stort präktigt slott, innan han visste ordet af. Der förvandlade sig hunden till en fager prinsessa, och på bänken satt en man, så stor och bister, att kungasonen blef helt häpen. "Du behöfver icke bli rädd," sade mannen — ännu mera rädd blef kungasonen då han hörde målet hans — "ty jag vet rätt väl hvad du vill; I ären tolf prinsar, och I söken efter de tolf prinsessorna som försvunnit. Jag vet hvar de äro; de äro hos husbonden min; der sitta de på hvar sin guldstol och luska honom, ty han har tolf hufvuden. Nu hafven I seglat i sju år, men I kommen att segla i sju år till innan I finnen dem. Du kunde gerna stanna här, du," sade han, "och få dotter min; men du måste först slå ihjäl honom; ty han är en sträng herre emot oss, som vi alla äro uppledsna vid, och när han är död blir jag kung i hans ställe. Men pröfva nu om du kan svänga svärdet," tillade trollet. Kungasonen grep ett gammalt rostigt svärd som hängde på väggen, men han kunde knappt rubba det. "Så får du taga dig en klunk ur den här flaskan," sade trollet. Då han det hade gjort, kunde han röra det, och då han hade tagit en till, kunde han lyfta det, och då han hade tagit ännu en, kunde han svänga svärdet så lätt som en qvast. "När du nu kommer ombord," sade trollprinsen, "så måste du gömma svärdet väl i hytten din, så att Riddar Röd icke får se det; han är visserligen icke karl till att svänga det, men han skall ändå bli hätsk på dig och stå dig efter lifvet. När så sju år äro förbi, på tre dagar när," sade han vidare,

"så går det alldeles som nu: det kommer hårdt väder öfver er med storm, och när det är förbi, blifven I sömnige allesammans; då måste du taga svärdet och ro i land, så kommer du till ett slott, och der stå alla slags vakter, både ulfvar och björnar och lejon; men du skall icke vara rädd för dem, ty de falla dig till fota allesammans. Men när du kommer in i slottet, så ser du honom sitta i ett präktigt gemak, förgyldt och utpyntadt; men tolf hufvuden har han, och prinsessorna sitta på hvar sin guldstol och luska hvar sitt hufvud. Och det kan du nog förstå att de icke tycka om. Så måste du skynda dig att hugga af det ena hufvudet efter det andra; vaknar han och får se dig, så slukar han dig lefvande." Kungasonen gick ombord med svärdet, och det han hade fått veta kom han väl ihåg. De öfriga lågo ännu och sofvo, och han gömde svärdet i hytten sin, så att hvarken Riddar Röd eller någon af de andra fick se det. Nu började det blåsa igen, och han väckte då de andra och sade, att han icke tyckte det gick an att de skulle sofva längre nu, då det var så god vind. Det var ingen som märkte att han hade varit borta.

Då nu de sju åren voro förbi på tre dagar när, så gick det som trollet hade sagt. Det kom ett starkt oväder och storm, som varade i tre dagar, och då det var förbi, blefvo alla sömniga efter arbetet och lade sig; men den yngste kungasonen rodde i land, och vakterna föllo honom till fota, och sålunda kom han till slottet. Då han kom in i gemaket, satt stortrollet och sof, som trollprinsen hade sagt, och de tolf prinsessorna sutto på hvar sin stol och luskade hvar sitt hufvud. Kungasonen vinkade åt prinsessorna att de skulle flytta sig undan; de pekade på trollet och vinkade åt honom tillbaka, att han skulle gå sin väg och begifva sig bort; men han fortfor att göra miner åt dem att de skulle flytta sig undan, och

då märkte de att han ville rädda dem, och de flyttade sig sakta bort, den ena efter den andra, och lika fort högg han hufvudena af trollkungen, så att blodet slutligen forsade som en strid bäck. Då trollet var dräpt, rodde han ombord igen och gömde svärdet; han tyckte nu att han hade gjort nog, och då han icke kunde rå med att få bort liket, så ville han att de öfrige också skulle hjelpa till litet. Derför väckte han dem och sade, att det var skam att de skulle ligga och sofva medan han hade funnit prinsessorna och räddat dem från trollet. De andra logo åt honom och sade att han nog hade sofvit lika godt som de och litet till, och drömt att han var en slik karl; om någon skulle ha räddat prinsessorna, så var det troligare att en af dem skulle ha gjort det. Men den yngste kungasonen sade huru allt hade tillgått, och då de följde med i land, och först fingo se blodbäcken och så slottet och trollet, och de tolf hufvudena och prinsessorna, då sågo de att han hade sagt sannt, och nu hjelpte de till med att kasta hufvudena och bålen i hafvet. Alla voro de nu glada; men ingen var gladare än prinsessorna, som sluppo sitta och luska trollet hela dagen. Af allt det guld och silfver och andra kostbara ting som der fanns, togo de med sig så mycket som skeppet kunde bära, och så gingo de ombord allesammans — både prinsarne och prinsessorna. Men då de hade kommit ett stycke ut till sjös, sade kungadöttrarna att de i glädjen hade glömt guldkronorna sina; de lågo i ett skåp, och dem ville de gerna hafva med. Då ingen af de öfriga ville hemta dem, sade den yngste konungasonen: "Jag har sannerligen vågat så mycket redan, så jag väl kan resa efter guldkronorna också, om I viljen taga ned seglen och vänta tills jag kommer igen." Ja, det skulle de. Men då han var kommen så långt bort, att de icke mera kunde se honom, sade Riddar Röd, som gerna ville sjelf vara den

förnämste och få den yngsta kungadottren, att det tjenade till ingenting att ligga still och vänta på honom, ty det kunde de väl förstå att han aldrig skulle komma igen; de visste, sade han, att kungen hade gifvit honom (Riddar Röd) makt och myndighet, så han seglade när han ville, och de skulle säga att han hade räddat prinsessorna, och om någon sade annat, skulle han mista lifvet. Prinsarne tordes derföre icke göra annorlunda än som Riddar Röd ville, och så seglade de bort. Emellertid rodde den yngste kungasonen i land, gick upp i slottet, fann skåpet med guldkronorna uti, och släpade och bar tills han fick alltsammans ner i båten; men då han kom dit der han borde se skeppet, var det borta. Då han nu ingenstädes kunde upptäcka en skymt deraf, så begrep han hur det förhöll sig; att ro efter kunde icke tjena något till, och han måste derföre vända om och ro i land igen. Han var smått rädd för att vara ensam öfver natten i slottet; men det fanns intet annat husrum att få, och så tog han Gud i hågen, läste igen alla dörrar och portar och lade sig i ett rum, der det fanns en bäddad säng. Men rädd var han, och ännu räddare blef han då han hade legat en stund och det började knaka och braka i väggar och tak, som om hela slottet skulle remna. Med ens flaxade något ned vid sidan af sängen som ett helt hölass. Så blef det tyst igen; men han hörde en röst som bad honom icke vara rädd och sade:

»Jag är Fogel Dam,
Och jag skall hjelpa dig fram;

"men det första du vaknar i morgon, måste du gå upp på vinden efter fyra tunnor råg åt mig, det måste jag ha till lifs för dagen; eljest kan jag icke göra något." Då han vaknade, fick han se en orimligt stor fogel, som hade en fjäder i nacken så tjock som en halfvuxen timmergran.

Kungasonen gick nu upp på vinden efter fyra tunnor råg åt Fogel Dam, och då hon hade fått dem till lifs, bad hon kungasonen hänga skåpet med guldkronorna på den ena sidan af hennes hals, och taga så mycket guld och silfver, som kunde väga jemnt emot, och hänga på den andra sidan, och så bad hon honom sätta sig sjelf upp på ryggen och hålla sig väl fast i nackfjädern. Så bar det i väg, så det susade genom luften, och det dröjde icke länge innan de foro förbi skeppet. Kungasonen skulle gerna velat ombord efter svärdet, ty han var rädd att någon skulle få se det, och det hade trollet sagt att det icke fick ske; men Fogel Dam sade att det fick vara med det nu. "Riddar Röd får väl icke se det," sade fogeln; "men kommer du ombord, så står han dig efter lifvet, ty han vill gerna ha den yngsta prinsessan; men henne kan du vara lugn för; hon lägger ett bart svärd bredvid sig i sängen hvar natt." Sent omsider kommo de till trollprinsen, och der blef kungasonen så väl mottagen, att det var ingen hejd på det. Trollprinsen visste icke hur väl han ville honom, ty han hade slagit ihjäl hans husbonde och gjort honom sjelf till kung. Han hade gerna gifvit honom dotter sin och sitt halfva land och rike. Men han hade nu fått så godt öga till den yngsta af de tolf prinsessorna, att han aldrig hade ro, utan ville nödvändigt i väg den ena gången efter den andra. Trollet bad honom vara lugn ännu en tid och sade, att de hade nära sju år att segla innan de kommo hem. Om prinsessan sade trollet detsamma som Fogel Dam: "För henne kan du nog vara lugn; hon lägger ett bart svärd bredvid sig i sängen. Och om du icke tror mig," sade trollet, "så kan du gå ombord när de segla här förbi, och sjelf se efter och hemta svärdet; det måste jag i alla fall ha igen." Då de seglade der förbi, hade det åter varit oväder, och då kungasonen kom ombord, sofvo de allesammans, och

hvar och en af prinsessorna låg hos sin prins; men den yngsta låg ensam med ett bart svärd bredvid sig i sängen, och på golfvet bredvid sängen låg Riddar Röd. Kungasonen tog svärdet och rodde i land igen, utan att någon af dem hade märkt att han hade varit ombord. Men ändock var icke kungasonen lugn, och han ville ofta gifva sig åstad, och då det ändtligen led mot slutet af de sju åren och det kunde vara ungefär en tre veckor igen, sade trollet: "Nu kan du laga dig till att resa, efter du icke vill stanna hos oss; du skall få låna jernbåten min, som går af sig sjelf, bara du säger: "Båt, gå fram!" I båten ligger en jernklubba, och den jernklubban skall du lyfta på när du får se skeppet rakt framför dig, så få de sådan sjögång att de glömma att se efter dig; när du kommer vid sidan af skeppet, skall du lyfta på jernklubban igen, så blir det en sådan storm att de nog få annat att göra än kika efter dig, och när du är förbi dem, skall du lyfta på klubban för tredje gången; men du måste alltid lägga den varsamt ned igen, eljest blir det ett sådant oväder att I skolen förgås, både du och de. När du så kommit i land, behöfver du icke bry dig vidare om båten; utan skjut bara ut den och vänd den och säg:

»Båt, gå vägen hem,
Som du gick den fram!»

Då han reste, fick han så mycket guld och silfver, så många andra dyrbarheter och kläder och linne, som trollprinsessan hade sytt åt honom under den långa tiden, så att han var mycket rikare än någon af bröderna sina. Han hade knappt satt sig i båten och sagt: "Båt, gå fram!" så gick båten, och då han fick se skeppet rakt framför sig, lyftade han på klubban; då fingo de sådan sjögång, att de glömde att se efter honom. Då han var jemnsides med skeppet, lyftade han på jernklubban igen,

och då blef det en sådan storm och oväder, att böljorna vräkte sig mot skeppet och slogo öfver däcket, så att de allt fingo annat att göra än kika efter honom, och då han var förbi dem, lyftade han på klubban för tredje gången, och då fingo de så fullt upp att göra, att de alls icke hade tid att se efter hvad han var för en. Han kom i land långt, långt före skeppet, och då han hade lastat ur båten, sköt han ut den igen, vände om den och sade:

»Båt, gå vägen hem,
Som du gick den fram!»

Och så gick båten.

Sjelf klädde han ut sig som sjöman och gick in i en usel koja tlll en gammal käring; henne inbillade han att han var en stackars matros, att han hade varit på ett stort skepp som förlist, och att han var den enda som blifvit räddad; och så bad han om hon icke ville låna husrum åt honom och åt de saker han hade bergat. "Gud hjelpe mig," sade gumman, "jag kan visst inte låta någon få husrum; I ser hur det är här; jag har icke något att ligga på sjelf, än mindre något att låta andra ligga på." Ja, det vore detsamma, mente sjömannen tro på; bara han finge tak öfver hufvudet, så vore det likgiltigt hur han låg. Husrum kunde hon då icke neka honom, om han ville hålla till godo med såsom hon hade det. Om aftonen flyttade han in sakerna sina, och han hade icke väl fått dem in, förrän käringen, som gerna ville veta nytt att ränna omkring med, tog till att spörja hvad han var för en, hvar han var ifrån, hur långt bort han hade varit, hvart han ämnade sig, hvad det var han hade med sig, hvad ärende han reste uti, och om han icke sport något om de tolf prinsessorna, som hade försvunnit för många Herrans år sedan, och ännu mycket

annat, som man skulle ha god tid för att tala om och räkna upp. Men han sade att han var så krasslig och hade så ondt i hufvudet af det stygga väder som hade varit, så att han icke visste reda på någonting. Hon måste ändteligen låta honom få vara i ro några dagar, tills han hade hemtat sig efter det svåra arbete han hade haft, så skulle hon få veta allt hvad hon ville och mera till. Dagen derpå började käringen åter att spörja och härja, men sjömannen hade ännu en sådan hufvudvärk efter ovädret, att han icke visste reda på något; men rätt som det var, så lät han dock falla ett ord om att han nog visste ett och annat om prinsessorna. Straxt for käringen i väg med det hon hade fått veta till alla sqvallerkäringar som funnos deromkring, och nu kom den ena sättande efter den andra och sporde efter nyheter om prinsessorna, om han hade sett dem, om de skulle komma snart, om de voro på väg och mera sådant. Han klagade ännu öfver att han hade ondt i hufvudet efter ovädret, så att han icke kunde minnas allt; men så mycket sade han, att derest de icke hade förgåtts i det hårda vädret som hade varit, så skulle de komma om en fjorton dagar eller kanske förr; men han kunde icke säga för visst om de voro i lifvet ännu; ty han hade visserligen sett dem, men de kunde nog ha gått till botten sedan. En af käringarna lopp genast till kungsgården med detta och sade att det var en sjöman i kojan hos den och den käringen, som hade sett prinsessorna, och de skulle komma om fjorton dagars tid eller kanske åtta. Då kungen förnam detta, skickade han bud till sjömannen att han skulle komma och berätta honom det sjelf. — "Jag ser icke så ut," sade matrosen, "ty jag har icke sådana kläder att jag kan visa mig för honom." Men kungens sändebud sade att han skulle ändteligen komma; kungen ville och måste tala med honom, antingen han var si eller så, ty det var ännu

ingen som hade kunnat bringa honom någon underrättelse om prinsessorna. Så gick han till kungsgården och kom in till kungen, som sporde honom om det var sannt att han hade sett prinsessorna. "Ja, det har jag," sade sjömannen, "men jag kan icke veta om de lefva ännu, ty då jag såg dem, var det sådant oväder att vi förliste; men derest de ännu lefva, komma de allt om en fjorton dagar och kanske förr."

Då kungen hörde detta, blef han nästan utom sig af glädje, och då tiden nalkades, på hvilken sjömannen hade sagt att de skulle komma, gick kungen dem till mötes ned till stranden i full ornat, och det var stor glädje öfver hela landet, då skeppet kom med prinsarne och prinsessorna och Riddar Röd; men ingen var gladare än den gamle kungen, som hade fått igen sina döttrar. Alla de elfva äldsta prinsessorna voro också glada och muntra; men den yngsta, som skulle ha Riddar Röd, hon gret och var ständigt sorgmodig; kungen tyckte illa om detta och sporde hvarför hon icke var munter och glad som de andra prinsessorna; hon hade ju ingenting att vara sorgsen öfver nu, då hon hade sluppit ifrån trollet och skulle få en sådan man som Riddar Röd. Men hon tordes icke säga något, ty Riddar Röd hade sagt att han skulle taga lifvet af den som omtalade huru det hade tillgått.

Men en dag, då de höllo på att sy på bröllopsståten, inkom en man i vid matrosjacka med en krämarerensel på ryggen och frågade om prinsessorna icke skulle handla grannlåter af honom till bröllopet; han hade så många rara och kostbara ting både af guld och silfver. Jo, det kunde nog hända, det. De sågo på varorna, och de sågo på honom, ty de tyckte sig draga känsel både på honom och på många af de saker han hade. — "Den som har så mycket rart," sade den yngsta prinsessan, "har visst

något ännu rarare och som kunde passa ännu bättre för oss." — "Det kunde nog hända," sade krämaren. Men de öfriga tystade henne och bådo henne komma ihåg hvad Riddar Röd hade lofvat. Någon tid derefter sutto prinsessorna en dag vid fönstret, och då kom kungasonen igen med den vida matrosjackan på sig och skåpet med guldkronorna på ryggen. Då han kom in i storstugan i kungsgården öppnade han skåpet för prinsessorna, och då de nu kände igen hvar sin guldkrona, sade den yngsta: "Mig synes det är rätt, att den som har räddat oss får den lön han förtjent, och det är icke Riddar Röd, utan han som kom med guldkronorna våra — han har räddat oss." Då kastade kungasonen matrosjackan af sig och stod der mycket ståtligare än alla de andra; och så lät den gamle kungen aflifva Riddar Röd. Nu först blef det riktigt glädje på kungsgården; hvar tog sin, och så blef der bröllop, så det hördes och spordes öfver tolf kungariken.

4.

Ordbytet.

Det var en gång en kung, han hade en dotter som var så slängd och munvig, att ingen kunde målbinda henne. Han utfäste då, att den som kunde göra detta, han skulle få prinsessan till äkta och halfva kungariket till. Tre bröder, som hade sport detta, ville också ut att pröfva lyckan; först gingo de två äldste, som trodde sig vara de klokaste; men de kommo ingen väg med henne,

och blefvo straffade till. Så drog Askepilten ut af gården. Då han var kommen ett stycke på väg, hittade han en vidja; den tog han upp. Då han hade gått ett stycke till, hittade han en skålflisa; den tog han också upp. Då han kommit litet längre fram, hittade han en död ängsknarr, och straxt derpå ett krokigt bockhorn; ytterligare hittade han maken till detta, och just som han gick öfver gärdet till kungsgården, der gödsel var utbredd, hittade han en utnött skosula. Alla dessa saker tog han med sig till kungsgården, och så kom han in för prinsessan. "God dag," sade han. "God dag," sade hon och vred på sig. "Får jag ängsknarren min stekt?" sporde han. "Jag är rädd den spricker," svarade prinsessan. "Åh, det har ingen nöd; jag slår om den här vidjan," sade gossen och tog fram denna. "Fettet rinner af den," sade prinsessan. "Jag håller denna under," sade gossen och visade fram skålflisan. "Du är så svängd i ord, du," sade prinsessan. "Nej, jag är icke svängd; men detta är svängdt det," sade han och tog fram det ena hornet. "Nej, jag har då aldrig sett på maken!" ropade prinsessan. "Här ser du maken," sade gossen och visade henne det andra bockhornet. "Jag menar du är utgången för att målbinda mig du?" sade prinsessan. "Nej, jag är icke utgången, men denna är utgången," svarade gossen och tog fram skosulan. Härtill visste prinsessan ingenting att säga. "Nu är du min!" sade gossen, och så fick han henne och hälften af land och rike på köpet.

5.

Rike Per Krämare.

Det var en gång en man, som de kallade rike Per Krämare, förty han hade farit omkring med kram och samlat mycket pengar, så att han var blefven en rik man. Denne Rike-Per hade en dotter, och henne höll han så rar, att alla friare som kommo till henne fingo afslag, ty han tyckte att ingen var god nog åt henne. Då det gick så med alla, så kom till sist ingen, och då det började draga ut på tiden och åren gingo, så blef Per rädd att hon icke skulle bli gift. "Det undrar mig riktigt," sade han till sin hustru, "hvarför ingen kommer och friar till vår dotter, som är så rik. Det vore bra konstigt, om det icke skulle finnas någon som ville ha henne, ty pengar har hon och mera får hon. Jag tänker jag får resa till stjernkikarne och spörja dem hvem hon skall ha; ty här kommer ju icke en enda käft." — "Huru kunna stjernkikarne svara på det då?" frågade hustrun. "Jo, de läsa allting i stjernorna," sade Rike-Per. Han tog då med sig mycket pengar och reste till stjernkikarne och bad dem om de ville se på stjernorna och säga honom hvilken man hans dotter skulle få. Stjernkikarne sågo på stjernorna, men de sade att de icke kunde se det. Men Per bad dem att de måtte se bättre efter och ändteligen säga honom det, han skulle betala dem bra derför. Stjernkikarne sågo då bättre efter, och de sade att hans dotter skulle få till man den mjölnargosse, som just nyss var kommen till verlden i den qvarn, som låg straxt nedanför Rike-Pers gård. Per gaf stjernkikarne hundra daler och reste hem med den spådom han hade fått. Han tyckte

det var alltför orimligt att hans dotter skulle få till man en som nyss var född, och dertill en som var så ringa. Det sade han också till hustru sin. "Jag undrar," sade han, "om de icke skulle vilja sälja gossen åt mig, så ska' vi nog bli af med honom." — "Jo, det tror jag nog," sade hustrun, "det är ju fattigt folk." Per Krämare gick då ned till qvarnen och frågade mjölnarhustrun om hon icke ville sälja honom sonen sin; hon skulle få mycket pengar för honom. Nej, det ville hon visst icke. "Jag kan icke begripa hvarför du ej vill det," sade Per Krämare; "det är ju bara fattigdom hos er, och gossen skall icke lindra den, kan jag tro;" men hon var så kär i gossen, att hon icke ville mista honom. Då mjölnaren kom in, sade Per detsamma till honom och lofvade att han skulle gifva dem sexhundra daler för gossen, så de kunde köpa sig en gård och slippa mala åt folk, och svälta när det icke fanns qvarnvatten. Det tyckte mjölnaren godt om, och han talade med hustrun, och så fick Rike-Per gossen. Modren gret och sörjde; men Per tröstade henne med, att han skulle få det godt; men de måste lofva att de icke skulle fråga efter honom; ty han ville skicka honom långt bort i andra länder, för att lära honom främmande språk. Då Per Krämare kom hem med gossen, lät han göra en liten kista, som var så prydligt inredd att det var en lust att se. Den tätade han med beck, lade mjölnargossen uti den, läste igen låset och satte ut den i elfven, så att strömmen for bort med den. Nu är jag honom qvitt, tänkte Per Krämare. Men då kistan hade seglat långt nedåt elfven, kom den in i en vattenränna till en annan qvarn och for in i qvarnhjulet, så att qvarnen stannade. Mannen gick då ned och skulle se efter hvad det var som stannade qvarnen, fann kistan och tog den med sig upp. Då han kom hem till hustrun på middagen, sade han: "Jag undrar just hvad det kan

vara för något i den här kistan; den kom farande ned i qvarnhjulet genom rännan och stannade qvarnen för mig i dag." — "Det ska' vi snart få veta," sade hustrun. "Nyckeln sitter ju i låset; läs bara opp." Då de öppnade kistan, låg der det vackraste barn man vill se, och de blefvo glada och ville behålla gossen; ty sjelfva hade de inga barn och voro så till åren, att de icke heller kunde vänta att få några.

Då någon tid gått om, började Per Krämare åter undra om det icke skulle komma någon friare till dottern hans, som var så rik och hade så mycket pengar. Men der kom ingen, och så reste han åter till stjernkikarne och bjöd dem mycket pengar, om de kunde säga honom hvem hans dotter skulle få till man. "Vi ha ju sagt dig att hon skall få mjölnargossen der nere," sade stjernkikarne. "Ja, det är godt och väl det," menade Per Krämare, "men honom har det nu gått på tok med, så att han är omkommen; och kunde jag få veta hvem min dotter skall få till man, så ville jag gerna gifva er tvåhundra daler." Stjernkikarne sågo på stjernorna igen, och så blefvo de vreda och sade: "Hon skall ändå ha den mjölnargossen, som du satte ut i elfven och ville få lifvet af, ty han lefver ännu och är i den qvarn, som ligger så och så långt nedanför. Per Krämare gaf dem tvåhundra daler för denna spådom och grubblade på om han då icke skulle kunna bli af med mjölnargossen. Det första Per Krämare gjorde när han kom hem, var att resa ned till qvarnen. Då var gossen så stor, att han hade gått fram i kyrkan, och han gick i qvarnen och hjelpte till. En vacker gosse hade det blifvit af honom. "Kunde du icke låta mig få den gossen, du?" sade Per Krämare till mjölnaren. "Nej, det kan jag ej," svarade han; "jag har fostrat upp honom som min egen, och han har artat sig väl, så jag nu kan ha gagn och hjelp af honom i qvarnen, ty sjelf börjar

jag bli gammal och skröplig." — "Ja, så är det med mig också," sade Per Krämare, "och derföre ville jag gerna ha en som jag kunde inlära att handla. Vill du låta mig få honom, så skall jag gifva dig sexhundra daler, så du kan köpa dig en gård och lefva i ro och frid på dina gamla dagar." Ja, då mjölnaren hörde detta, lät han Per Krämare få gossen. Desse reste nu vida omkring med kram och handlade, tills de kommo till en gästgifvargård, som låg vid brynet af en stor skog. Derifrån skickade Per Krämare gossen hem med ett bref till hustrun sin — ty gent öfver skogen var det icke långt — och bad honom säga henne att hon så fort som möjligt skulle göra det som stod i brefvet. Men i brefvet stod det, att hon genast på ögonblicket skulle tända upp ett stort bål och kasta mjölnargossen på det, och om hon icke det gjorde, så skulle hon sjelf brännas lefvande. Gossen gick åstad med brefvet öfver skogen. Då det led mot qvällen, kom gossen till ett hus djupt inne i skogen, och der gick han in. I huset fann han ingen menniska; men i ett rum stod en uppbäddad säng, och den lade han sig tvärs öfver. Brefvet hade han satt under hattbandet sitt, och hatten lade han öfver ansigtet. Då röfrarne kommo hem — ty i huset höllo tolf röfvare till — och de sågo gossen ligga på sängen, undrade de hvad han var för en, och en af dem tog brefvet och bröt och läste det. "Hm, hm," sade han; "det är Per Krämare som är ute och går, men nu ska' vi göra honom ett spratt, ty det skulle vara synd om den gamle kältringen finge taga lifvet af en så ung och vacker gosse." Så skrefvo röfrarne ett annat bref till Per Krämares hustru, och fästade det under hattbandet, medan gossen sof, och i detta bref skrefvo de att hon ögonblickligen skulle hålla bröllop åt dottern och mjölnargossen och gifva dem hästar och boskap och husgeråd och inrätta deras hushåll på bästa sätt på den gård han hade

uppe på Klinten, och om detta icke vore gjordt tills han kom hem, så skulle hon få lida straff derför. Andra dagen läto röfrarne gossen gå, och då han kom hem och lemnade fram brefvet, sade han, att han skulle helsa från Per Krämare och säga, att hon skulle göra det som stod i brefvet, och det i flygande fläng. "Du måtte ha tjent honom som en bra gosse," sade krämarhustrun till mjölnargossen, "eftersom han kan skrifva så nu; ty då I reste, var han så sinnad mot dig, att han icke visste huru han skulle få lifvet af dig." Hon lagade då genast till bröllop och satte bo åt dem med hästar och boskap och allsköns husgeråd uppe på Klinten.

Icke långt efter kom Per Krämare hem igen, och det första han frågade var om hon hade gjort så som han hade skrifvit i brefvet. "Ja, jag tyckte nog det var bra mycket, men jag tordes ej annat," sade hon. Så sporde Per hvar dottren var. "Du kan väl förstå hvar hon är," sade hustrun; "hon är ju hos honom på gården uppe på klinten, vet jag, som det stod i brefvet." Då Per Krämare fick höra huru det hängde tillsammans, och då han fick se brefvet, blef han så vred att han var färdig springa i stycken, och han lopp genast bort till gården till ungfolket. "Det är visst godt och väl, min son, att du har fått dotter min," sade han till mjölnargossen; "men vill du tänka på att få behålla henne, så måste du gå till Draken af Djupanfärd och skaffa mig tre fjäll af stjerten på honom, ty den som har dem kan få allt hvad han önskar." — "Hvar skall jag finna honom då?" sade mågen. "Det får bli din sak, ty icke vet jag det," sade Per Krämare.

Gossen gaf sig muntert på väg, och då han hade gått någon tid, kom han till en kungsgård. Här får jag gå in och höra mig för, tänkte han, ty sådant folk är bättre bekant i verlden än andra, och kanske kan jag här

få veta vägen. Kungen sporde honom hvar han var ifrån och hvad ärende han reste uti. "Jag skall till Draken af Djupanfärd och ha tre fjäll af stjerten på honom, om jag bara kunde finna honom," sade gossen. Det skulle stå hårdt till, mente kungen, "ty jag har aldrig hört att någon kommit tillbaka från honom," sade han; "men skulle du träffa honom, så kunde du gerna fråga honom ifrån mig, hvarför jag icke kan få rent vatten i brunnen min, som jag har gräft upp den ena gången efter den andra, men aldrig kan jag få rent vatten i den." — "Ja, det skall jag göra," sade gossen. På kungsgården mådde han godt och fick både matsäck och pengar då han reste.

Mot qvällen kom han till en annan kungsgård. Då han kom in i köket, kom kungen ut och frågade honom hvar han var ifrån och hvad ärende han reste uti. "Jag skall till Draken af Djupanfärd och ha tre fjäll af stjerten på honom," sade gossen. "Det vill allt lycka till det," sade kungen, "ty jag har ännu icke hört att någon har kommit tillbaka från honom. Men skulle du komma fram, så kan du gerna fråga honom från mig hvar min dotter är, som försvann för många år sedan," sade han. "Jag har både letat och lyst efter henne i alla kyrkor, men ingen har kunnat säga mig något om henne." — "Skall så göra," sade gossen. På kungsgården blef han väl undfägnad, och då han gick, fick han både matsäck och pengar.

Då det åter led mot qvällen, kom han till ännu en kungsgård. Här kom drottningen ut i köket och sporde honom hvar han var ifrån och hvad ärende han reste uti. "Jag skall till Draken af Djupanfärd och ha tre fjäll af stjerten på honom," sade gossen. "Det vill allt lycka till det," sade drottningen, "ty jag har aldrig hört att någon är kommen tillbaka från honom. Men skulle du träffa honom, så kunde du gerna fråga honom ifrån mig hvar

jag skall finna guldnycklarna mina, som jag har tappat." — "Det skall jag göra," sade gossen.

Då han hade gått ett stycke väg, kom han till en stor, bred elf. Medan han stod och undrade huru han skulle komma öfver den, eller om han skulle gå längs med den, kom en gammal krokryggig man och frågade honom hvart han skulle hän. "Jag skall till Draken af Djupanfärd, jag, om det bara funnes någon som kunde säga mig hvar jag skall finna honom." — "Det kan jag nog säga dig," sade mannen, "ty jag går här och sätter öfver dem som skola till honom; han bor straxt ofvanföre; bara du kommer upp på backen, så ser du slottet hans, och får du tala med honom, så kan du just fråga honom ifrån mig hur länge jag skall gå här och sätta folk öfver." — "Det skall jag göra," sade gossen. Mannen tog honom på ryggen och bar honom öfver elfven, och då han hade kommit upp på backen, såg han slottet och gick in. Der var prinsessan ensam hemma. "Men, käre vän, törs det komma kristet folk hit?" sade hon; "ingen kristen menniska har varit här sedan jag kom hit, och det är allt bäst att du ser till att komma härifrån igen så fort du kan, ty när Draken kommer hem, så luktar han dig med detsamma och mig gör han också olycklig." — "Nej," sade gossen, "jag kan icke gå förrän jag fått tre fjäll af stjerten på honom." — "Det får du aldrig," sade prinsessan.

Men gossen ville icke gå; han ville vänta på Draken och få fjällen af stjerten och svar på frågorna. "Ja, eftersom du är så styf, så får jag väl se till om jag kan hjelpa dig," sade prinsessan; "försök om du kan lyfta svärdet, som hänger på väggen der." Nej, gossen kunde icke rubba det ur fläcken. "Ja, så får du taga dig en klunk ur den här flaskan," sade prinsessan. Då gossen hade suttit en stund, så skulle han till att pröfva igen;

då kunde han nätt och jemt röra det ur fläcken. "Du får allt taga dig en klunk till," sade prinsessan, "och så får du säga mig ditt ärende." Han tog sig en klunk, och så berättade han, att det var en kung som hade bedt honom fråga Draken hvarför han icke kunde få rent vatten i brunnen sin; från en annan skulle han fråga hvad det blifvit af hans dotter, som hade försvunnit för många år sedan, och från en drottning skulle han fråga Draken hvart hennes guldnycklar tagit vägen, och slutligen så skulle han fråga Draken från färjemannen huru länge denne skulle gå der nere och sätta folk öfver. Då han nu grep svärdet, kunde han lyfta det, och då han hade fått sig en klunk till, kunde han svänga det. "Skall icke Draken göra ände på dig med detsamma, så måste du nu krypa under sängen," sade prinsessan, då det led mot qvällen, "ty nu kommer han snart hem; och der måste du ligga så stilla att han icke märker dig. När vi sedan ha lagt oss, så skall jag spörja honom; men du måste höra väl efter och lägga väl märke till hvad han svarar; och under sängen måste du blifva liggande tills allt är tyst och Draken somnar igen; kryp då sakta fram och tag svärdet med dig, och när han så stiger upp, måste du passa på och hugga hufvudet af honom i ett hugg, och med detsamma nappa åt dig de tre fjällen; ty eljest rifver han sjelf af dem, för att ingen skall ha godt af dem."

En stund efter det gossen hade krupit under sängen, kom Draken hem. "Här luktar kristen mans ben!" sade Draken. "Ack ja, det kom en korp flygande med ett menniskoben i näbben och satte sig på taket," sade prinsessan; "det måtte vara det, som du känner lukten af." — "Jaså," sade Draken. Så satte prinsessan fram maten, och då de hade spisat, lade de sig. Men då de hade legat en stund, sof prinsessan så oroligt, och med ens vak-

nade hon. "Hu då!" sade hon. "Hvad fattas dig?" frågade Draken. "Åh, jag sofver så oroligt," sade prinsessan, "och så hade jag en så underlig dröm." — "Hvad drömde du då?" sade Draken. "Jag tyckte det kom en kung hit och frågade dig huru han skulle bära sig åt för att få rent vatten i brunnen sin," sade prinsessan. "Åh, det kunde han väl begripa sjelf," sade Draken; "om han gräfver upp brunnen och tager bort den gamla ruttna stocken som ligger på botten, så får han rent vatten igen; men ligg nu bara stilla och dröm icke mera."

Då prinsessan hade legat litet, så blef hon så orolig och begynte kasta sig i sängen och så vaknade hon igen. "Hu då!" sade hon. "Hvad är nu på färde igen?" sade Draken. "Åh, jag sofver så oroligt, och så hade jag en så underlig dröm," sade prinsessan. "Det var då ett fördömdt drömmande på dig också," sade Draken; "hvad drömde du nu då?" — "Jag tyckte det kom en kung hit och frågade dig hvad det blifvit af hans dotter, som försvann för många år sedan," sade prinsessan. "Det är du det," sade Draken; "men dig får han aldrig se mera. Men nu ber jag dig att du låter mig få nattro och icke ligger och drömmer mera, eljest krossar jag refbenen på dig."

Prinsessan hade icke legat länge förrän hon åter började bli orolig; rätt som det var så vaknade hon. "Hu då!" sade hon. "Nå, äro vi nu der igen! hvad är nu på färde då?" sade Draken; då var han så vild och sömnlysten, att han nära kunnat flyga i flinta. "Åh, du får icke bli ond," sade prinsessan, "men jag hade en sådan besynnerlig dröm." — "Det var då hin håle till drömmande också! hvad drömde du nu då?" sade Draken. "Jag tyckte det kom en drottning hit och frågade dig, om du kunde säga henne hvar hon skulle få igen guldnycklarne sina, som hon hade förlorat." — "Åh, hon kan se efter mellan buskarna, der hon låg den gången hon

vet nog, så finner hon dem," sade Draken; "men låt mig nu vara i fred för flera drömmar."

Så sofvo de en stund, men rätt som det var så började prinsessan bli så orolig igen, och straxt derpå vaknade hon. "Hu då!" sade hon. "Du blir nog icke bra förrän jag knäcker halsbenet på dig," sade Draken; — nu var han så arg, att det sprutade gnistor ur ögonen på honom. "Hvad är det på färde nu igen då?" — "Ack, du får icke vara ond på mig, jag rår icke för det," sade prinsessan; "men jag hade en så underlig dröm." — "Maken till drömmande har jag då aldrig hört," sade Draken; "hvad drömde du nu då?" — "Jag tyckte att färjemannen vid vadstället här nere kom och frågade hur länge han skall gå der och sätta folk öfver," sade prinsessan. "Det dumma nötet, det kan han snart slippa," sade Draken, "när det kommer en som vill öfver, om han bara kastar honom ut i elfven och säger: sätt nu du öfver tills du blir aflöst! Men låt mig nu få ro för drömmarna dina, eljest skall det bli annat utaf än drömma."

Prinsessan lät honom nu sofva i fred. Men så snart det blef tyst och mjölnargossen endast hörde Draken snarka, kröp han fram. Innan det var ljust steg Draken upp, men han hade knappt kommit med begge benen på golfvet, förrän gossen högg af hufvudet och nappade åt sig de tre fjällen af stjerten på honom. Då blef der stor glädje, och både gossen och prinsessan togo så mycket silfver och guld och pengar och andra dyrbarheter som de kunde få med sig, och då de kommo till vadet, kollrade de så bort färjemannen med allt hvad han fick att bära öfver, att han glömde att fråga hvad Draken hade svarat, till dess alltsammans och gossen och prinsessan voro öfver. "Det var sannt, du," sade han, då de skulle färdas vidare, "frågte du Draken om det jag bad dig om?" — "Ja," sade gossen, "han sade, att när det kommer en

som vill öfver, så skall du kasta honom midt ut i elfven och säga: sätt nu du öfver tills du blir aflöst, — så blir du fri." — "Åh, tvi vale dig!" sade färjemannen, "hade du sagt det förr, så skulle du fått lösa mig af."

Då de kommo till den första kungsgården, sporde drottningen om han hade frågat Draken om guldnycklarna hennes. "Ja," svarade gossen och hviskade till drottningen: "han sade att du skulle leta mellan buskarna der du låg den gången du vet nog." — "Tst, tst! säg ingenting," sade drottningen och gaf gossen hundra daler. Då han kom till andra kungsgården, frågade konungen om han hade talat med draken om det han bad honom om. "Ja," sade gossen, "det gjorde jag, och här är dottern din." Då blef kungen så glad, att han gerna hade gifvit mjölnargossen prinsessan och halfva riket. Men då han var gift förut, så fick han tvåhundra daler, och hästar och vagn, och så mycket guld och silfver som han kunde föra med sig. Då han nu kom till den tredje kungsgården, kom kungen ut och sporde om han hade frågat Draken om det han bad honom om. "Ja," svarade gossen, "han sade att du skulle gräfva upp brunnen och taga bort den gamla ruttna stocken som ligger på botten, så får du nog rent vatten." Då gaf kungen honom trehundra daler. Derifrån reste han raka vägen hem, och han var så belamrad med guld och silfver och så grann att det glänste och glittrade om honom; och nu var han mycket rikare än Per Krämare. Då Per fick fjällen, hade han ingenting att säga emot giftermålet; men då han fick se all rikedomen, frågade han om det verkligen fanns så mycket hos Draken. "Ja," sade gossen, "det var mycket mera än jag kunde få med mig, och der är så mycket att det blir många hästlass, och om du vill resa dit, så finns det allt tillräckligt för dig också." Ja, Per Krämare ville resa dit. Då sade mågen honom så tydligt vägen, att han

slapp att fråga sig fram; "men hästarna," sade han, "är det bäst att du ställer qvar på denna sidan om elfven, ty den gamle färjemannen han hjelper dig nog öfver." Per reste då, och stor matsäck tog han med sig och många hästar; men dem lemnade han qvar efter sig vid elfven, såsom mågen hade sagt. Så tog färjemannen honom på ryggen, och då de kommo ett stycke ut, släppte han honom midt uti elfven och sade: "Nu kan du gå här och sätta folk öfver tills du blir aflöst," och så framt ingen har löst honom af, så går rike Per Krämare der och sätter folk öfver ännu den dag som i dag är.

6.

Askepilten som åt i kapp med trollet.

Det var en gång en bonde som hade tre söner; han var i små omständigheter och gammal och svag, och sönerna ville icke taga sig något till. Till gården hörde en stor god skog, och den ville fadren att gossarna skulle hugga uti och se till att de kunde afbetala något på gälden.

Sent omsider fick han dem också dertill, och den äldste skulle ut och hugga först. Då han hade kommit in i skogen och begynte hugga på en gammal skäggig gran, kom der ett stort digert troll till honom. "Om du hugger i min skog, skall jag dräpa dig," sade trollet. Då gossen det hörde, kastade han bort yxan och lade af hem igen det fortaste han förmådde. Han kom alldeles andlös

hem och omtalade hvad som händt honom; men fadren sade att han var ett harhjerta; trollen hade aldrig skrämt honom från att hugga då han var ung, mente han.

Andra dagen skulle den andra sonen åstad, och då gick det precis på samma sätt. Då han hade huggit några hugg i granen, kom trollet äfven till honom och sade: "Om du hugger i min skog, skall jag dräpa dig." Gossen tordes knappt se på trollet, kastade yxan ifrån sig och tog till fötterna liksom brodren, och fullt lika fort. Då han kom hem igen, blef fadren åter vred och sade, att aldrig hade trollen skrämt honom då han var ung.

Tredje dagen ville Askepilten åstad. "Ja du," sade de båda äldste, "du skall väl göra saken bra ifrån dig, du, som aldrig förr har varit ute genom dörren." Han svarade icke något på det, Askepilten; han begärde bara att få en dugtig matsäck med sig. Modren hade intet sofvel, och satte derföre på grytan för att ysta litet åt honom; osten fick han i renseln och gaf sig på väg. Då han hade huggit en stund, kom trollet äfven till honom och sade: "Om du hugger i min skog, skall jag dräpa dig." Men gossen var icke blyg; han sprang bort till renseln efter osten och klämde den så att moset sqvatt. "Tiger du icke," sade han till trollet, "så skall jag klämma dig som jag klämmer vattnet ur denna hvita sten!" — "Nej, kära, skona mig!" bad trollet, "jag skall hjelpa dig hugga." Ja, på det vilkoret skonade då gossen honom, och trollet var dugtigt till att hugga, så att de fingo fällda och upphuggna många tolfter på dagen. Då det led mot qvällen, sade trollet: "Nu kan du följa mig hem, det är närmare hem till mig än hem till dig." Ja, gossen gick med, och då de kommo hem till trollet, skulle trollet göra upp eld i spiseln, medan gossen skulle gå efter vatten till grötgrytan; men der stodo två jernämbar, så stora och tunga att han icke en gång orkade röra det ena ur fläcken. Så

sade gossen: "Det är icke värdt att taga med sig de der fingerborrarna; jag går så gerna efter hela brunnen, jag." — "Nej, käre vän," sade trollet, "jag kan icke vara af med brunnen min; gör upp elden du, så skall jag gå efter vatten."

Då trollet kom tillbaka med vattnet, kokade de upp en dugtigt stor grötgryta. "Det är detsamma," sade gossen, — "vill du som jag, så skola vi äta i kapp." — "Får gå," svarade trollet, ty deri trodde det allt att det skulle stå sig. Ja, de satte sig till bords; men gossen tog oförmärkt läderrenseln och knöt framför sig, och så öste han mer i renseln än han åt sjelf. Då renseln var full, tog han upp sin tälgknif och skar ett hål i renseln. Trollet såg på honom, men sade ingenting. Då de hade ätit en god stund till, lade trollet bort skeden; "nej, nu orkar jag icke mera," sade det. "Du skall äta," svarade gossen, — "jag är knappast halfmätt ännu, jag. Gör du som jag gjorde; skär ett hål på magen, så äter du så mycket du vill." — "Men det gör väl grufligt ondt det?" frågade trollet. "Åh, ingenting att tala om," svarade gossen. Så gjorde trollet som gossen sade, och då kan en väl veta att det satte lifvet till; men gossen tog allt det silfver och guld som fanns i berget och gick hem med det. Dermed kunde han allt afbetala något på gälden.

7.

Om gossen som gick till Nordanvinden och kräfde mjölet igen.

Det var en gång en gammal qvinna som hade en son, och som hon var mycket klen och skröplig, så skulle gossen, sonen hennes, gå ut i matboden efter grötmjöl åt henne till middag. Men då han steg ut på bodtrappan, kom Nordanvinden rusande, tog mjölet ifrån honom och for genom luften med det. Gossen gick in i boden efter mera, men då han steg ut på trappan, kom Nordanvinden åter rusande och tog mjölet ifrån honom, och på samma sätt gick det äfven tredje gången. Då blef gossen arg; han tyckte det var omenskligt att Nordanvinden skulle fara så fram, och så tänkte han att han fick väl lof att söka upp honom och kräfva igen mjölet.

Han gaf sig derföre utaf, men vägen var lång, och han gick och han gick, och så kom han ändtligen till Nordanvinden. "God dag," sade gossen, "och tack för sist." — "God dag," svarade Nordanvinden — han var grof i målföret — "och tack för sist sjelf. Hvad vill du?" — "Åh," sade gossen, "jag ville bara be dig om du vill vara så god och låta mig få igen mjölet, som du tog ifrån mig på matbodstrappan; ty litet ha vi, och när du far så fram och tar den smula vi ha, så blir det icke annat än svälta ihjäl." — "Jag har icke något mjöl," sade Nordanvinden, "men efter du är så i behof, skall du få en duk som skaffar dig allt hvad du kan önska, bara du säger: Duk, bred ut dig och duka upp alla slags kosteliga rätter!"

Det var gossen med om. Men som vägen var så lång, att han icke kunde hinna hem på dagen, gick han in till en gästgifvare på vägen, och då de som voro der skulle till att spisa qväll, lade han duken på ett bord, som stod i ett hörn, och sade: "Duk, bred ut dig och duka upp alla slags kosteliga rätter!" Knappt hade han sagt det förrän duken gjorde så, och alla tyckte det var en herrlig sak; men ingen tyckte det bättre än gästgifvarns hustru. Det var icke mycket bråk med stekning och kokning, med dukning och inbärning och framsättning på det bordet, tänkte hon. Då det derföre led frampå natten, så att alla sofvo, tog hon gossens duk och lade en annan i stället, som var alldeles lik den han hade fått af Nordanvinden, men som icke kunde duka upp en hafrekaka en gång.

Då gossen vaknade, tog han duken sin och gick, och den dagen kom han hem till modren. "Nu," sade han, "har jag varit hos Nordanvinden, — det var en hygglig karl, ty han gaf mig den här duken, och bara jag säger till den: Duk, bred ut dig och duka upp alla slags kosteliga rätter! så får jag all den mat jag kan önska mig." — "Ja, det vet jag visst," sade modren, "det tror jag icke förrän jag får se det." Gossen skyndade sig att sätta fram ett bord, lade duken på det och sade: "Duk, bred ut dig och duka upp alla slags kosteliga rätter!" men duken dukade icke upp en bit spisbröd en gång.

"Det blir ingen annan råd, än jag får gå till Nordanvinden igen då," sade gossen och lade i väg. Fram på eftermiddagen andra dagen kom han dit der Nordanvinden bodde. "God qväll," sade gossen. "God qväll," svarade Nordanvinden. "Jag vill ha rätt för mjölet du tog ifrån mig," sade gossen, "ty den duken du gaf mig dugde ingenting till." — "Jag har icke något mjöl," sade Nordanvinden, "men här har du en bock, som gör idel

gulddukater, bara du säger: "Min bock, gör pengar!" Det tyckte gossen bra om; men som det var så långt hem att han icke kunde hinna dit på dagen, så tog han åter nattqvarter hos gästgifvaren. Innan han begärde något, pröfvade han bocken, ty han ville se om det verkligen var sannt som Nordanvinden hade sagt, och det egde nog sin riktighet; men då gästgifvaren såg detta, tyckte han det var en skön bock, och då gossen väl hade somnat, så tog han en annan, som icke gjorde gulddukater, och satte i stället.

Morgonen derpå gick gossen derifrån, och då han kom hem till modren, sade han: "Nordanvinden är en bra karl i alla fall; nu gaf han mig en bock som kan göra gulddukater, bara jag säger: Min bock, gör pengar!" — "Det vet jag visst'" sade modren, "det är bara prat, och jag tror det icke förrän jag får se det." — "Min bock, gör pengar!" sade gossen; men det var icke pengar det som bocken gjorde. Han gick då igen till Nordanvinden och sade, att bocken dugde ingenting till, och att han ville ha rätt för mjölet. "Ja, nu har jag icke något annat att ge dig," sade Nordanvinden, "än den gamla käppen som står der borta i vrån; men den är sådan, att när du säger: Min käpp, däng! så dänger den på, ända tills du säger: Min käpp, stilla!" — Då vägen hem åter var lång, så gick gossen in till gästgifvaren äfven den qvällen; men som han kunde ana huru det hade gått till med duken och bocken, så lade han sig genast på bänken och började snarka, låtsande som om han sof; men i detsamma som gästgifvaren skulle taga käppen, ropade gossen: "Min käpp, däng!" Käppen till att dänga på gästgifvaren, så att han hoppade både öfver bord och bänkar och ropade och skrek: "Åh, Herre Gud! åh, Herre Gud! låt käppen vara stilla, eljest slår den ihjäl mig; du skall få igen både duken och bocken." Då gossen tyckte

att gästgifvaren hade fått nog, sade han: "Min käpp, stilla!" stoppade duken i fickan, tog käppen i handen, band ett tåg om hornen på bocken och gick hem med alltsammans. Det var en god betalning för mjölet!

8.

Jungfru Maria som gudmor.

Långt, långt borta i en stor skog bodde en gång ett fattigt par. Hustrun föll i barnsäng och födde ett barn, en vacker dotter; men som de voro fattiga, så visste de icke huru de skulle få barnet döpt. Mannen måste då en dag gå ut för att se till att få faddrar, som sjelfva kunde offra; han gick hela dagen, både till den ena och den andra, men alla sade de att de väl ville vara faddrar, men ingen tyckte sig ha råd att offra sjelf. Då han mot aftonen gick hem igen, mötte han en fager qvinna, som hade präktiga kläder och såg innerligt god och vänlig ut; hon tillbjöd sig att bära barnet till dopet, men sedan ville hon behålla det. Mannen svarade att han först måste fråga sin hustru, huru hon ville; men då han kom hem och omtalade det, sade hustrun bestämdt nej. Andra dagen gick mannen åter ut, men ingen ville vara fadder då de sjelfva skulle offra, och hur mycket han bad, så halp det icke. Då han mot aftonen åter gick hem, mötte han ånyo den fagra qvinnan, som såg så blid ut, och hon gjorde åter samma tillbud. Han omtalade äfven nu för hustrun hvad som hade händt honom, och

hon sade då, att om han icke heller den följande dagen kunde få faddrar åt barnet, så finge de väl låta qvinnan få det, efter hon såg så god och vänlig ut. Tredje dagen mannen gick ut fick han inte heller några faddrar, och då han på aftonen åter mötte den vänliga qvinnan, lofvade han att lemna henne barnet, om hon ville skaffa det dop och kristendom. Morgonen derpå kom hon derföre till stället der mannen bodde; hon hade med sig två män, tog barnet och reste till kyrkan med det, och der blef det döpt. Derpå tog hon det hem till sig, och der lefde den lilla flickan hos henne i flera år, och fostermodren var alltid god och vänlig emot henne.

Då flickan hade blifvit så stor att hon kunde tänka för sig sjelf, gjorde sig fostermodren i ordning att resa bort. "Du får gå omkring i alla rummen, hvar som helst," sade hon till flickan, "blott icke i de tre rum jag nu visar dig." Derpå reste hon. Men flickan kunde ändå icke låta bli att glänta litet på den ena kammardörren, och vips! så flög der en stjerna ut. Då fostermodren kom tillbaka, blef hon mycket bedröfvad öfver att stjernan hade flugit ut, och tillika blef hon ond på fosterdottern och hotade att jaga henne bort; men flickan gret och bad för sig, och så fick hon då lof att stanna qvar. Om en tid skulle fostermodren åter resa bort, och då förbjöd hon återigen flickan att gå in i de två kamrar der hon icke hade varit. Denna lofvade att taga sig till vara; men då hon hade gått en tid allena och tänkt och grubblat på hvad det väl kunde vara inne i den andra kammaren, så kunde hon icke hålla sig ifrån att glänta litet på dörren för att titta in, och vips! så flög månen ut. Då fostermodren kom tillbaka och såg att månen hade sluppit ut, blef hon mycket bedröfvad och sade till flickan, att nu kunde hon icke längre behålla henne hos sig, nu måste hon bort. Men flickan gret så

bittert och bad så vackert för sig, och så fick hon äfven den gången lof att få stanna qvar. Efter någon tid skulle fostermodren åter resa bort, och då lade hon flickan, som nu redan var halfvuxen, allvarligt på hjertat, att hon icke skulle försöka gå in i eller se in i den tredje kammaren. Men då fostermodren hade varit borta någon tid, och flickan länge hade gått ensam och haft tråkigt, tänkte hon: Nej, hur roligt det skulle vara att titta in litet i den tredje kammaren! Hon tänkte först, att hon ändå icke skulle göra det, för fostermodrens skull; men då begäret andra gången föll på henne, kunde hon icke motstå längre; hon tyckte att hon nödvändigt skulle och måste se in i kammaren, och hon gläntade aldrig så litet på dörren, och vips! så flög solen ut. Då fostermodren nu kom tillbaka och såg att solen hade flugit ut, blef hon innerligt bedröfvad och sade att nu kunde flickan omöjligt längre få stanna hos henne. Fosterdottren gret och bad ännu vackrare än förr, men det halp icke. "Nej, nu måste jag straffa dig," sade modren, "men nu kan du få välja: antingen du vill blifva den allra vackraste qvinna och icke kunna tala, eller du vill bli den allra fulaste och kunna tala. Men bort ifrån mig måste du." Flickan sade: "Då vill jag helst bli vacker;" och vacker blef hon också, men från den stunden var hon stum.

Då hon hade kommit bort ifrån fostermodren, gick hon och vandrade genom en stor, stor skog, men hur länge hon gick, så blef der aldrig slut på den. Då det led mot qvällen, klef hon upp i ett högt träd, som stod alldeles öfver en källa, och satte sig att sofva der öfver natten. Nära derintill låg ett slott, och från det slottet kom tidigt på morgonen en tärna, som skulle hemta vatten ur källan, öfver hvilken flickan satt, till prinsens the. Tärnan såg det fagra ansigtet i källan och trodde att det var hon sjelf; då kastade hon bort vattenkrukan, sprang

hem igen, knyckte på nacken och sade: "Är jag så fager, så är jag ock för god att gå och bära vatten." En annan skulle då efter vatten, men det gick på samma sätt med henne; hon kom också tillbaka och sade, att hon var för vacker och för god att gå till källan efter vatten åt prinsen. Då gick prinsen sjelf, ty han hade lust att se huru detta hängde ihop. Då han kom till källan, fick han också se bilden, och straxt såg han upp; då blef han varse den fagra flickan som satt uppe i trädet. Han bad henne komma ned och tog henne hem med sig och ville ändteligen ha henne till sin drottning, förty hon var så vacker; men hans moder, som ännu lefde, ville icke. "Hon kan icke tala," sade hon, "och det kan lätt vara en trollmenniska." Men prinsen gaf sig icke förrän han fick henne.

När de hade lefvat tillsammans någon tid, blef hon fruktsam, och då hon skulle föda, lät prinsen sätta en stark vakt omkring henne; men i födslostunden somnade allesammans, och då hon hade födt, kom hennes fostermoder, skar barnet i lillfingret och smorde drottningen om munnen och på händerna med blodet och sade: "Nu skall du bli lika så bedröfvad, som jag var då du hade släppt ut stjernan;" och så försvann hon med barnet. Då vakten vaknade, trodde den att drottningen hade ätit upp sitt eget barn, och den gamla drottningen ville att hon skulle brännas lefvande, men prinsen höll så hjertligt af henne, och han utverkade slutligen med sina böner att hon blef fri från straff; men det var med nätt nöd.

Andra gången den unga drottningen föll i barnsäng, sattes en dubbelt så stark vakt som förra gången. Men det gick alldeles på samma sätt då, blott med den skilnaden att fostermodren nu sade till henne: "Nu skall du bli lika så bedröfvad, som jag var då du hade släppt ut månen." Drottningen gret och bad — ty när fostermo-

dren var der, så kunde hon tala — men det halp icke. Nu ville den gamla drottningen nödvändigt att hon skulle brännas, men prinsen lyckades dock äfven den gången bedja henne fri.

Då drottningen föll i sin tredje barnsäng, sattes en tredubbel vakt omkring henne, men det gick äfven nu alldeles som förut: fostermodren kom medan barnet sof, tog barnet och skar det i lillfingret och smorde drottningen om munnen med blodet; och så sade hon, att nu skulle drottningen blifva lika så bedröfvad, som hon sjelf hade varit då solen hade släppts ut. Nu kunde prinsen icke på något sätt få henne räddad; hon skulle och måste brännas. Men just som de ledde henne upp på bålet, fingo de se fostermodren som kom med alla tre barnen; två ledde hon vid handen, och det tredje bar hon på armen. Hon gick fram till den unga drottningen och sade: "Här äro barnen dina; nu skall du få dem igen. Jag är Jungfru Maria, och så bedröfvad, som du nu har varit, var jag då du hade släppt ut solen, månen och stjernan. Nu har du lidit straff för hvad du gjorde, och från detta ögonblick skall du kunna tala igen."

Hur glada drottningen och prinsen blefvo, kunna alla lätt tänka sig, men ingen kan säga det; de voro sedan alla lyckliga, och prinsens moder höll äfven af den unga drottningen från den stunden.

9.

De tre prinsessorna i Hvitlandet.

Det var en gång en fiskare som bodde nära invid slottet och skaffade fisk till kungens bord. En dag, då han var ute för att fiska, fick han platt ingenting; han måtte bära sig åt hur han ville, och meta och stimma, så fastnade icke så mycket som ett ben på kroken; men då det led långt fram på dagen, dök ett hufvud upp öfver vattnet och sade: "Får jag det som hustrun din bär under bältet, så skall du få fisk nog." Mannen svarade genast ja, ty han visste icke af att hon var fruktsam. Sedan fick han fisk den dagen, må tro, och det så mycket han ville ha. Men då han kom hem om aftonen och omtalade huru han hade fått all fisken, började hustrun jämra sig och gråta, och bad Gud trösta sig för det löfte mannen hade gifvit; ty hon bar ett barn under bältet, sade hon. Det blef snart omtaladt uppe på slottet, att hustrun var så bedröfvad, och då kungen fick höra det och fick spörja orsaken dertill, lofvade han att taga barnet till sig och se till att han kunde rädda det. Det led medan det skred, och då tiden var inne, födde hustrun ett gossebarn; det tog kungen då till sig och uppfostrade det som sin egen son, till dess gossen var vuxen. Då bad denne en dag att han skulle få följa med sin fader ut och fiska; han hade en så innerlig lust till det, sade han. Kungen ville ogerna tillåta det, men slutligen fick gossen sin vilja fram; han följde med fadren, och det

gick ganska bra hela dagen, ända tills de kommo i land om aftonen. Då hade sonen glömt näsduken sin efter sig, den ville han springa ned i båten efter. Men med detsamma han kom ut i den, började båten gå med honom, så att det forsade om den, och hur mycket gossen höll emot med årorna, så halp det icke; det gick och gick hela natten, och slutligen kom han långt, långt bort till en hvit strand. Der gick han i land, och då han hade gått ett stycke framåt, mötte han en gammal man med ett långt hvitt skägg. "Hvad heter det här stället?" sade gossen. "Hvitlandet," svarade mannen, och så bad han gossen säga hvar han var ifrån och hvad han ville, och det omtalade gossen för honom. "Ja," sade mannen, "om du går framåt här längs efter stranden, så kommer du till tre prinsessor, som stå i jorden, så att bara hufvudet är uppe. Så ropar den första — det är den äldsta — och ber dig komma till henne och hjelpa henne, och det gör den andra också; men ingendera af dem skall du gå fram till; skynda dig förbi dem, som om du hvarken hörde eller såg dem. Men den tredje skall du gå fram till och göra hvad hon ber dig om; det blir din lycka det."

Då gossen kom till den första af prinsessorna, ropade hon till honom och bad honom så innerligen vackert att han skulle gå fram till henne; men han gick som om han icke såg henne; på samma sätt gick han förbi den andra; men den tredje gick han fram till. "Vill du göra det jag säger dig, så skall du få hvem af oss tre du vill," sade prinsessan. Ja, det ville han gerna; och så berättade hon, att dem alla tre hade tre troll satt ned i jorden der; men förut hade de bott på det slott han kunde se borta i skogen. "Nu skall du gå in i slottet och låta trollen piska dig en natt för hvar och en af oss tre," sade hon; "förmår du tåla det, så räddar du oss." Ja, mente gossen, det skulle han nog försöka. "När du går

in," sade prinsessan vidare, "så stå der två lejon i porten, men om du bara går midt emellan dem, så göra de dig ingenting. Gå så rakt fram in i ett mörkt litet rum; der lägger du dig. Så kommer trollet och slår dig; men då skall du taga den flaskan som hänger på väggen och smörja dig der trollet har slagit dig, så blir du genast bra igen. Grip så det svärd, som hänger bredvid flaskan, och hugg ihjäl trollet." Ja, han gjorde som prinsessan sade, han gick midt emellan lejonen som om han icke såg dem, och rakt in i den lilla kammaren, och der lade han sig. Första natten kom der ett troll med tre hufvuden och tre ris och piskade gossen grufligt; men han härdade ut tills trollet hade slutat; då tog han flaskan och smorde sig med, och svärdet och högg ihjäl trollet. Då han så kom ut om morgonen, stodo prinsessorna öfver jorden till midjan. Den andra natten gick det på samma sätt; men det troll som då kom hade sex hufvuden och sex ris, och det piskade honom ännu värre än det förra; men då han om morgonen kom ut, stodo prinsessorna öfver jorden till smalbenen. Tredje natten kom ett troll som hade nio hufvuden och nio ris, och slog och piskade gossen så länge, att han till slut dånade; så tog trollet honom och kastade honom mot väggen, och dervid föll flaskan ned, så att det rann ut öfver honom, och då blef han genast bra igen. Han var då icke sen att gripa svärdet och hugga ihjäl trollet, och då han om morgonen kom ut ur slottet, stodo prinsessorna helt och hållet öfver jorden. Då tog han den yngsta af dem till sin drottning och lefde lyckligt med henne en lång tid.

Men slutligen fick han lust att resa hem litet och se till sina föräldrar. Det tyckte hans drottning icke om; men då han längtade så mycket och slutligen måste och skulle åstad, sade hon till honom: "Ett skall du lofva mig, att du blott gör det som din fader ber dig om, men

icke det som din moder ber dig om;" och det lofvade han. Så gaf hon honom en ring, som var så beskaffad, att den som hade den på sig kunde önska sig två ting, hvad han ville. Han önskade sig då hem, och föräldrarna kunde icke nog förundra sig öfver huru ståtlig och präktig han var.

Då han hade varit hemma några dagar, ville modren att han skulle gå upp till slottet och visa kungen, hvad det nu hade blifvit för en karl af honom. Fadren sade: "Nej, det bör han icke göra, ty då kunna vi icke ha någon glädje af honom den stunden;" men det halp icke, modren tiggde och bad honom så länge, tills han gick. Då han kom dit upp, var han präktigare både i kläder och allting annat än den andre kungen; detta tyckte denne icke riktigt om, och så sade han: "Ja, men nu kan du se hurudan min drottning är; jag kan icke få se din, jag. Jag tror icke du har så fager drottning." — "Gud gifve hon stod här, så skulle du få se det," sade den unge kungen, och straxt så stod hon der. Men hon var mycket bedröfvad och sade till honom: "Hvarför lydde du mig icke och lyssnade till hvad din fader sade dig? Nu måste jag straxt hem igen, jag, och du har förbrukat begge önskningarna dina." Dermed knöt hon en ring i hans hår, som namnet hennes stod på, och önskade sig så hem igen.

Då blef den unge kungen hjertligt bedröfvad och gick dag ut och dag in och tänkte bara på, huru han skulle kunna komma tillbaka till sin drottning. Jag får se till, om jag ingenstädes kan få veta hvar Hvitlandet ligger, — tänkte han, och begaf sig så ut i verlden. Då han hade gått en tid, kom han till ett berg; der mötte han en som var herre öfver alla djur i skogen, — ty de kommo så snart han blåste i ett horn som han hade. —

och så sporde kungen efter Hvitlandet. "Ja, det vet jag icke," svarade mannen, "men jag skall spörja djuren mina." Derpå blåste han ihop dessa och frågade, om någon af dem visste hvar Hvitlandet låg; men det var ingen som visste det.

Så gaf mannen honom ett par skidor. "Om du ställer dig på dessa," sade han, "så kommer du till min broder, som bor hundra mil härifrån; han är herre öfver alla foglar i luften; spörj honom! När du kommit fram, så vänder du bara skidorna, så att spetsen står hitåt, så gå de hem af sig sjelfva." Då kungen kom fram, vände han skidorna så som herren öfver djuren hade sagt, och så gingo de tillbaka hem.

Han sporde ånyo efter Hvitlandet, och mannen blåste ihop alla foglarna och frågade om någon af dem visste hvar Hvitlandet låg. Nej, ingen visste det. Långt efter de andra kom också en gammal örn; han hade varit borta i tio runda år; men han visste det icke heller. "Ja," sade mannen, "du skall få låna ett par skidor af mig; om du ställer dig på dem, så kommer du till min broder, som bor hundra mil härifrån; han är herre öfver alla fiskar i hafvet; du får fråga honom. Men glöm icke att vända skidorna igen." Kungen tackade, steg på skidorna, och då han kommit fram till honom som var herre öfver fiskarna i hafvet, vände han om skidorna, och så gingo de tillbaka liksom de förra; derpå sporde han efter Hvitlandet igen.

Mannen blåste då ihop fiskarna, men ingen visste besked; slutligen kom en gammal, gammal gädda, som han hade haft mycken möda att få hemkallad. Då han frågade henne, sade hon: "Jo, der är jag väl bekant, ty nu har jag varit köksa der i tio år. I morgon skall jag dit igen; ty då skall den drottning, som kungen blef

borta för, hålla bröllop med en annan." — "Då så är, vill jag ge dig ett råd," sade mannen; "här borta på en myr stå tre bröder, som ha stått der i hundra år, och slåss om en hatt, en kappa och ett par stöflor; när en har de tre sakerna, kan han göra sig osynlig och önska sig så långt bort han vill. Du kan säga att du vill försöka sakerna och sedan afsäga dom mellan dem." Ja, kungen tackade, gick och gjorde så. "Hvad är det I stån här och slåss om i all evighet?" sade han till bröderna; "låt mig pröfva sakerna, så skall jag döma mellan er." Det ville de gerna gå in på; men då han hade fått hatten, kappan och stöflorna, sade han: "När vi träffas nästa gång, skolen I få höra domen!" — och dermed önskade han sig bort.

Medan han for i luften, kom han i sällskap med Nordanvinden. "Hvart skall du hän?" sade Nordanvinden. "Till Hvitlandet," svarade kungen, och derpå berättade han hvad som hade händt honom. "Ja," sade Nordanvinden, "du färdas allt litet fortare du; jag måste in i hvar vrå och lukta och blåsa, jag. Men när du kommer fram, så ställ dig på trappan vid sidan af dörren, så skall jag komma hvinande som om jag ville blåsa ned hela slottet. När då prinsen, som skall ha drottningen din, kommer ut för att se hvad som är på färde, så tager du honom i nacken och kastar honom ut, så skall jag nog fresta på att få honom ur vägen." Ja, som Nordanvinden hade sagt, så gjorde kungen; han ställde sig på trappan, och då Nordanvinden kom hvinande och tjutande och tog ett tag i slottsmuren, så att slottet skakades, gick prinsen ut för att se hvad som var på färde; men i detsamma han kom, tog kungen honom i nacken och kastade ut honom, och så tog Nordanvinden honom och reste i väg med honom. Då han blifvit af med honom, gick kungen in i slottet. Först kände drottningen icke igen honom,

ty han hade blifvit så mager och blek, emedan han hade vandrat så länge och varit så sorgfull; men då han visade henne ringen, blef hon hjertinnerligen glad, och så blef det rätta bröllopet hållet, så att det spordes både när och fjerran.

10.

En friarehistoria.

Det var en gosse som skulle ut och fria. Bland andra ställen kom han också till en gård, der folket var i stor fattigdom och armod; men då friaren kom, ville de, bevars, synas välmående, det kan en nog veta. Mannen hade fått en ny ärm i tröjan sin. "Sitt ned!" sade han till friaren, "men här är så dammigt öfverallt!" — och så gick han och gned och sopade bänkar och bord med sin nya tröj-ärm; den andra ärmen höll han bakom ryggen. Hustrun hade fått en ny sko; med den gick hon och sköt och sparkade på allting, pallar och stolar; "här står så mycket i vägen, här är så ostädadt!" sade hon. Så ropte de på dottern, att hon skulle komma in och städa upp rummet. Hon hade fått en ny hufva; derföre stack hon hufvudet in genom dörren och nickade hit och dit. "Jag kan väl icke vara öfverallt, jag heller!" sade hon. Åh jo, det var allt ett välmående folk friaren nu var kommen till.

11.

Sådana kunna käringar vara.

Det var en gång en man och en hustru som skulle så; men de hade intet utsäde, och inga pengar att köpa för heller. En enda ko hade de, och den skulle mannen gå till staden med och sälja, för att få pengar till utsäde. Men då det kom till kritan, tordes hustrun icke låta mannen gå, ty hon var rädd att han skulle supa upp pengarna. Derföre gick hon sjelf åstad med kon och tog med sig en höna också.

Nära staden mötte hon en slagtare. "Skall du sälja kon, mor?" frågade han. "Ja, skall jag så," sade hon. "Hvad skall du ha för den då?" — "Jag får väl ha en mark för kon, men hönan skall du ha för tio daler," sade hon. "Ja," svarade han, "hönan behöfver jag icke, och den blir du nog af med, när du kommer till staden, men för kon skall jag ge dig en mark." Hon sålde kon sin och fick sin mark, men det var ingen i staden som ville ge tio daler för en gammal mager höna. Då gick hon tillbaka till slagtarn igen och sade: "Jag blir icke af med hönan, jag, far! du får allt taga den du också, som tog kon." — "Det ska' vi väl bli sams om," sade slagtaren, bjöd henne till bords och gaf henne mat och trakterade henne så med bränvin, att hon blef drucken och miste både sans och vett.

Medan hon sof ruset af sig, doppade slagtarn henne i en tjärtunna och lade henne sedan i en fjäderhög.

Då hon vaknade var hon befjädrad öfver hela kroppen och begynte undra: "Är det jag eller är det icke

jag? Nej, det kan aldrig vara jag! det måste vara en vacker fogel. Men hur skall jag bära mig åt för att få veta om det är jag eller om det icke är jag?... Jo, nu vet jag huru jag skall få reda på om det är jag: om kalfvarna slicka mig och hunden icke skäller på mig, då jag kommer hem, så är det jag."

Hunden fick knappast syn på ett slikt underdjur, förrän han började stormskälla, som om det hade varit både tjufvar och skälmar i huset. "Nej, det kan visst icke vara jag," sade hon. Då hon kom i fähuset, ville kalfvarna icke slicka henne, ty de kände tjärlukten. "Nej, det kan icke vara jag, det måste vara en vacker fogel," sade hon, kröp så upp på visthustaket, började slå med armarna som om de hade varit vingar, och ville till väders. Då mannen såg detta, kom han ut med bössan och började sigta. "Åh, skjut icke, skjut icke!" ropade hustrun; "det är jag." — "Är det du," sade mannen, "så stå icke der som en gås, utan kom ner och gör rätt och räkenskap för dig." Hon kröp då ner igen, men hade icke en enda skilling, ty den mark hon fick af slagtarn hade hon kastat bort i fyllan och villan; och då mannen hörde detta, sade han: "Du är icke mer än en gång till så galen som du har varit," och han blef så ond, att han sade han skulle gå sin väg från alltsammans och aldrig komma igen, om han icke träffade tre andra käringar som voro lika galna.

Han gaf sig utaf, och då han hade kommit ett stycke på vägen, fick han se en käring som sprang ut och in med ett tomt såll i en nyupptimrad stuga. Hvar gång hon lopp in, kastade hon förklädet öfver sållet, som om hon hade haft någonting i det, och slog ut detta på golfvet. "Hvarför gör I så der, mor?" frågade han. "Åh, jag ville bara ha in litet sol," svarade hon, "men jag vet icke hur det är fatt; när jag är ute, har jag solen i sållet,

men när jag kommer in, så har jag tappat den, och då jag var i den gamla kojan min, så hade jag sol tillräckligt, fastän jag aldrig bar in det minsta; bara någon kunde skaffa mig sol, skulle jag gerna ge honom trehundra daler." — "Har I en yxa," sade mannen, "så skall jag nog skaffa er sol." Han fick en yxa och högg fönstergluggar, ty det hade timmermännen glömt; straxt kom solen in, och han fick sina trehundra daler. "Det var en," tänkte mannen, och gick vidare.

Om en stund kom han till ett hus, och der inne var ett förfärligt skrik och skrål. Der gick han in och fick se en käring som höll på att dänga mannen sin i hufvudet med ett klappträ; öfver hufvudet på honom hade hon dragit en skjorta, i hvilken det icke fanns något hål för halsen. "Vill I slå ihjäl mannen eran, I, mor?" frågade han. "Nej," svarade hon, "jag vill bara ha ett halsehål på den här skjortan." Mannen skrek och jämrade sig och sade: "Gud tröste och hjelpe den som skall ha en ny skjorta på. Om någon kunde lära käringen min att få halsehål på skjortan på något annat sätt, så skulle jag gerna ge honom trehundra daler." — "Det skall snart vara gjordt, tag bara hit en sax," sade den andre. Han fick en sax, klippte hål och gick vidare med pengarna sina. "Det var den andra," sade han för sig sjelf.

Sent omsider kom han till en gård; der tänkte han hvila ut en stund. Då han kom in dit, sporde käringen: "Hvar är I från, far?" — "Jag är från Ringerike," svarade han. "Åh, nej, kors! är I från himmelrike? Då känner I väl honom, andre Per, salig man min, då?" (Qvinnan hade varit gift tre gånger; den förste mannen och den siste hade varit elake, derför trodde hon att blott den andre mannen hade blifvet salig, ty han hade varit en beskedlig man.) — "Ja, honom känner jag väl," sade han på omsvep. "Hur står det till med honom nu då?"

frågade hustrun. "Åh, det är bara klent för honom," svarade Ringerikaren, "han traskar gård mellan der och har hvarken mat eller kläder på kroppen, — pengar var det då icke värdt att tala om." — "Gud nåde mig för honom då!" ropte käringen; "han behöfde då icke gå så usel, han, som det var så mycket efter; här hänger en hel vind full med kläder, som hörde honom till, och ett stort skrin med pengar står här ock. Vill I taga det med, skall I få häst och kärra att köra det fram med; och hästen kan han ha qvar, och på kärran kan han sitta och åka gård mellan, för han behöfver icke att gå." Ringerikaren fick ett helt kärrlass med kläder, och ett skrin fullt med blanka silfverpengar, och så mycket mat och dryck som han ville; då han hade fått det, satte han sig upp och åkte sin väg. "Det var den tredje," sade han för sig sjelf. — Men ute på marken gick hustruns tredje man och plöjde, och då han fick se en främmande karl åka bort med häst och kärra, gick han hem och frågade hustrun, hvad det var för en som for bort med den blå hästen. "Åh, han," sade hon, "det var en karl ifrån himmelrike; han sade att det var så uselt för honom, andre Per, salig man min, att han går der gård mellan och har hvarken kläder eller pengar; så skickade jag honom alla de gamla kläderna som hängde här efter honom, och det gamla penningeskrinet med silfverpengarna i." Mannen begrep straxt hur det hängde ihop, sadlade en häst och red bort i fullt fyrsprång. Det dröjde icke länge förrän han var tätt bakom honom som satt på kärran och körde; men då den andre märkte det, körde han hästen och kärran in i småskogen, nappade en hand full tagel ur hästsvansen och sprang så upp i en backe, der han fäste taglet i en björk, och under den lade han sig till att gapa och stirra upp till molnen. "Nej, nej, nej!" sade han liksom för sig sjelf, då tredje Per kom ridande, "nej,

något så grannt har jag då aldrig sett! nej, aldrig såg jag väl på maken!" Per stod och såg på honom en stund och undrade om han var drucken, eller hvad detta skulle betyda; slutligen så frågade han: "Hvad ligger du der och glor på?" — "Nej, aldrig har jag sett på maken!" sade den andre; "der for en rakt upp till himla med en blå häst; här ser du, taglet hänger qvar i björken, och der uppe bland molnen ser du den blå hästen hans." Per såg på molnen, och såg på honom, och sade: "Jag ser ingenting annat än taglet i björken, jag." — "Nej, du kan icke se det heller der du står," sade den andre, "men kom hit och lägg dig här och kika uppåt, och vänd icke ögonen bort ifrån molnen." Medan tredje Per låg och glodde upp till molnen, så att ögonen hans vattnades, tog Ringerikaren hästen hans, satte sig upp och reste sin kos både med den och kärrlasset. Då det började rassla på vägen, rusade tredje Per upp, men blef så häpen öfver att den andre for sin väg med begge hästarna hans, att han icke kom sig för med att löpa efter förrän det var för sent.

Men han kom till vettet igen innan han kom hem till hustrun; ty då hon frågade hvar han hade gjort af hästen, så svarade han: "Jag gaf honom den med sig också till andre Per, ty jag tyckte icke det var lönt att han skulle sitta på en kärra och skralta gård mellan i himmelrike; nu kan han sälja kärran och köpa sig en vagn att åka i." — "Det ska' du ha tack för! Aldrig hade jag trott att du var en så beskedlig man," sade hustrun.

Då han nu kom hem, han som hade samlat ihop de sexhundra dalerna och kärrlasset med kläderna och silfverpengarna, var det första han såg, att hela gärdet var plöjdt och uppsådt. Det första han frågade käringen sin om var, hvar hon hade fått utsäde ifrån. "Åh," sade hon, "jag har alltid hört att den som något sår, han något får; så sådde jag det saltet, som Norrländningen satte in här,

och kommer det bara regn snart, så tror jag nog att det kommer bra upp." — "Galen är du och galen blir du, så länge du lefver," sade mannen; "men det kan nu vara detsamma, ty de andra äro icke likare än du."

12.

Hvar tycker bäst om sina barn.

En skytt gick en gång i skogen; så mötte han myrsloken. "Käre vän, skjut icke mina barn!" sade myrsloken. "Hvad är det för några som äro dina barn, då?" frågade skytten. "De vackraste barnen, i skogen gå, äro mina," svarade sloken. "Jag får väl låta bli att skjuta dem då," sade skytten. Men då han kom tillbaka, hade han i handen en hel knippa myrslokungar, som han hade skjutit. "Ve, ve! hvarför sköt du barnen mina ändå?" sade sloken. "Voro de dina, dessa?" frågade skytten, — "jag sköt de fulaste jag såg, jag." — "Ack ja," svarade sloken, "vet du icke att hvar tycker bäst om sina barn?"

13.

De tre mostrarna.

Det var en gång en fattig man som bodde i en stuga långt borta i skogen och födde sig med jagt. Han hade en enda dotter, som var mycket vacker, och som modern

tidigt hade dött och flickan nu redan var halfvuxen, sade hon att hon ville ut ibland folk, så hon kunde förtjena sitt bröd hon också. "Ja, dotter min," sade fadren, "visserligen har du icke lärt annat hos mig än att plocka fogel och steka, men du får väl försöka på att förtjena ditt bröd ändå. Så gick då flickan ut att söka tjenst, och då hon hade gått en tid, kom hon till kungsgården. Der stannade hon, och drottningen tyckte så mycket om henne, att de öfriga tärnorna blefvo afundsjuka på henne. De hittade derföre på att säga till drottningen, att flickan hade sagt sig god att spinna ett pund lin på tjugufyra timmar, ty drottningen tyckte särdeles om alla slags handarbeten. "Ja, har du sagt det, så skall du ock göra det," sade drottningen till henne; "men litet längre tid kan du väl få." Flickan, stackare, tordes icke säga att hon aldrig hade spunnit, utan bad blott om en kammare för sig sjelf; det fick hon, och dit upp bars rock och lin. Här satt hon nu och gret och var bedröfvad och visste sig ingen lefvande råd; hon härjade med rocken och vred och vände på den, och visste icke hur hon skulle bära sig åt; hon hade aldrig förr sett en spinnrock en gång.

Men som hon så satt, kom der en gammal qvinna in till henne. "Hvad fattas dig, mitt barn?" sade hon. "Ack!" svarade flickan, "det kan väl icke tjena någonting till att jag säger dig det; du kan ändå icke hjelpa mig." — "Det kan ingen veta," sade qvinnan; "kanhända jag kan veta råd derför ändå, jag." Ja, jag kan ju gerna säga henne det, tänkte flickan, och så omtalade hon att medtjenarne hennes hade spridt ut att hon skulle sagt sig vara god att spinna ett pund lin på tjugufyra timmar; "och jag, min stackare," sade hon, "har aldrig i mitt lif sett en spinnrock, långt mindre kan jag spinna så mycket på ett kort dygn." — "Ja, det är detsamma, det, barn,"

sade qvinnan; "vill du kalla mig moster på din hedersdag, så skall jag spinna åt dig, jag, så kan du gå och lägga dig att sofva." Ja, det ville flickan mycket gerna göra, och så gick hon och lade sig.

Om morgonen då hon vaknade, låg allt linet spunnet på bordet, och det så fint och så rart, att aldrig någon hade sett så jemnt och vackert garn. Drottningen blef mycket glad öfver det vackra garnet hon hade fått, och höll ännu mera af flickan än förut. Men häröfver blefvo de andra ännu mera afundsjuka på henne, och så hittade de på att säga till drottningen, att nu hade hon sagt sig god att väfva det garn, som hon hade spunnit, på tjugufyra timmar. Drottningen sade åter, att hade hon sagt det, så skulle hon också göra det; men om det just icke blef på tjugufyra timmar, så kunde hon väl få litet längre tid på sig. Flickan tordes icke heller nu säga nej, men bad om en kammare för sig sjelf, så fick hon väl fresta på. Der satt hon nu åter och jämrade sig och visste icke hvad hon skulle taga sig till; då kom der åter en gammal qvinna in till henne och frågade: "Hvad felas dig, mitt barn?" Flickan ville till en början icke ut dermed, men slutligen omtalade hon hvad hon var så sorgsen öfver. "Ja," sade qvinnan, "det är detsamma, vill du kalla mig moster på din hedersdag, skall jag väfva åt dig, så kan du gå och lägga dig att sofva." Ja, det ville flickan mycket gerna göra, och så gick hon och lade sig. Då hon vaknade, låg väfven på bordet, så tät och vacker som väfvas kunde. Flickan tog väfven och gick ned till drottningen med den, och hon blef mycket glad öfver den vackra väfven hon hade fått, och höll ännu mera af flickan än förut. Men deröfver blefvo de andra ännu mera förbittrade på henne och tänkte icke på annat än hvad de nu skulle kunna hitta på att säga om henne.

Slutligen berättade de för drottningen, att nu hade

De tre Mostrarna.

hon sagt sig god att sy upp hela väfven till skjortor på tjugufyra timmar. Ja, det gick alldeles på samma sätt som förut: flickan tordes icke säga att hon icke kunde sy; hon kom återigen upp på en kammare för sig sjelf, och der satt hon och gret och var bedröfvad. Men så kom der åter en gammal qvinna in till henne, som lofvade att sy åt henne, om flickan ville kalla henne moster på sin hedersdag. Det lofvade flickan mer än gerna, och sedan gjorde hon som qvinnan sade och lade sig att sofva. Om morgonen, då hon vaknade, fann hon väfven uppsydd till skjortor, liggande på bordet. Så vacker sömnad hade aldrig någon sett, och skjortorna voro märkta och fullt färdiga. Då drottningen fick se arbetet, blef hon så glad öfver sömnaden, att hon slog ihop händerna; "ty så vacker söm har jag aldrig hvarken haft eller sett," sade hon, och från den stunden höll hon flickan så kär som sitt eget barn.

"Om du vill ha prinsen, så skall du få honom," sade hon till flickan, "ty du behöfver aldrig lega bort någonting; du kan sy och spinna och väfva allting sjelf." Som flickan var vacker och prinsen tyckte väl om henne, blef der straxt bröllop. Men bäst som prinsen hade satt sig till bröllopsbordet med henne, kom der en gammal ful käring in, med en lång näsa — den var visst tre alnar lång.

Då steg bruden upp och neg och sade: "God dag, moster!" — "Är *det* en moster till min brud?" sade prinsen. Ja, hon var visst det, hon. "Ja, så får hon väl sätta sig med till bords då," sade prinsen; men både han och de andra tyckte att hon var faslig att sitta till bords med.

Men rätt som det var, så kom der åter en gammal ful käring in; hon hade en rygg så tjock och bred, att hon med nätt nöd kunde komma in genom dörren. Straxt reste sig bruden upp och helsade: "God dag, moster!"

och prinsen frågade åter om det var en moster till hans brud. Begge svarade ja, och prinsen sade, att då så var, så fick väl hon också sätta sig ned vid bordet.

Men knappt hade hon satt sig, så inträdde åter en gammal ful käring, med ögon så stora som tallrickar, och röda och rinnande så att det var fasligt att se. Bruden reste sig igen och helsade: "God dag, moster!" och prinsen bad äfven henne slå sig ned vid bröllopsbordet; men glad var han icke, och han tänkte vid sig sjelf: "Gud hjelpe mig, sådana mostrar min brud har!" Då han hade suttit en stund, kunde han icke afhålla sig ifrån att fråga: "Men hur i all verlden kan då min brud, som är så vacker, ha så fula och vanskapliga mostrar?" — "Det kan jag nog säga dig," svarade den ena. "Jag var lika vacker, jag, som bruden din, då jag var vid hennes ålder; men att jag har fått en så lång näsa kommer sig deraf, att jag ständigt och jemnt har suttit och hackat och nickat med spinnande, så näsan min har tänjt ut sig tills hon har blifvit så lång som du nu ser henne." — "Och jag," sade den andra, "har allt sedan jag var ung suttit och skjutsat väfspolen fram och tillbaka, och deraf har min rygg blifvit så bred och tjock som du nu ser den." Så sade den tredje: "Allt ifrån det jag var helt liten, har jag suttit och stirrat och sytt natt och dag; deraf ha mina ögon blifvit så fula och röda, och nu är det icke längre någon hjelp för dem." — "Jaså," sade prinsen, "det var bra jag fick veta det, ty kan folk bli så fasligt fula deraf, så skall då aldrig min brud hvarken spinna eller väfva eller sy i hela sitt lif mera!"

14.

Enkans son.

Det var en gång en fattig enka, som hade blott en son. Hon trälade för gossen tills han hade gått och läst för presten; men då sade hon till honom, att nu kunde hon icke föda honom längre; han fick gå ut och förtjena sitt bröd. Gossen vandrade då ut i verlden, och då han hade gått en dag eller så, mötte han en främmande man. "Hvart skall du hän?" sporde mannen. "Jag skall ut i verlden och söka få mig tjenst," svarade gossen. "Vill du tjena hos mig?" — "Åh ja, lika så gerna hos dig som hos en annan," svarade gossen. "Ja, du skall få det godt hos mig," sade mannen. "Du skall bara hålla mig sällskap och icke göra någonting för resten." Så blef gossen hos honom och mådde väl i mat och dryck och hade litet eller intet att göra; men han såg aldrig någon menniska hos mannen.

En dag sade mannen till honom: "Nu reser jag bort på åtta dagar; under tiden får du vara här ensam, men du får icke gå in i något af dessa fyra rummen här! Gör du det, så tar jag lifvet af dig, när jag kommer igen." Nej, menade gossen, det skulle han visst icke. Men då mannen hade varit borta en tre, fyra dagar, kunde gossen icke hålla sig längre, utan gick in i en af kamrarne. Han såg sig rundt omkring, men upptäckte ingenting, utom en hylla öfver dörren, på hvilken låg en hagtornspiska. Detta var just någonting att förbjuda mig så strängt också! tänkte gossen. Då de åtta dagarna voro förbi, kom mannen hem igen; "du har väl icke varit inne i något af rummen?" sade han. "Nej det har jag visst

icke," sade gossen. "Ja, det skall jag snart se," och dermed gick han in i det rum, som gossen hade varit inne uti. "Jo, du har varit der ändå," sade han, "och nu skall du mista lifvet." Gossen gret och bad, och så slapp han då undan med lifvet; men dugtigt med stryk fick han. Då detta var öfverståndet, voro de lika goda vänner igen.

En tid derefter reste mannen åter bort; då skulle han vara borta i fjorton dagar, men först förbjöd han gossen att gå in i något af de rum han icke hade varit inne uti; ty det han hade varit inne uti, kunde han gerna gå in uti på nytt. Ja, det gick alldeles som förra gången, bara att gossen nu afhöll sig i åtta dagar från att gå dit in. I det rummet såg han icke heller något annat än en hylla öfver dörren, med en kiselsten och en vattenkruka på. Det var just något att vara så rädd om också! tänkte gossen åter. Då mannen kom hem, frågade han om han hade varit inne i något af rummen. Nej, var det likt det, det hade gossen visst icke varit. "Ja, det kan jag snart se," sade mannen, och då han såg att han ändå hade varit derinne, sade han: "Ja, nu skonar jag dig icke längre; nu skall du mista lifvet." Men gossen gret och bad igen, och så slapp han åter med prygel, men det fick han då också så mycket han kunde tåla. Men då han blef frisk igen, lefde de lika godt som förut, och han och mannen voro lika goda vänner.

En tid derefter skulle mannen åter resa bort, och nu skulle han vara borta i tre veckor, och så förbjöd han gossen på nytt att gå in i det tredje rnmmet; om han gick in dit, kunde han så gerna bereda sig på att mista lifvet med detsamma. Efter förloppet af fjorton dagar kunde gossen icke motstå längre; han smög sig in dit; men han såg platt ingenting der inne, utom en lucka på golfvet. Då han lyfte på den och tittade ned, stod der en stor kopparkittel och puttrade och kokade der nere,

men han såg ingen eld under. Det vore roligt att känna om det är varmt, tänkte gossen och stack ner fingret deri; då han drog upp det igen, var hela fingret förgyldt. Gossen skrapade och tvättade det, men förgyllningen ville icke gå af; då satte han en tuta om det, och då mannen kom hem och frågade hvad som fattades fingret hans, sade gossen att han hade skurit sig så illa. Men mannen ref bort tutan, och då såg han nog hvad som felades fingret. Först ville han dräpa gossen; men då denne gret och bad igen, nöjde han sig med att piska honom, så att han fick ligga till sängs i tre dagar. Då tog han ned en kruka från väggen och smorde honom med, och straxt blef gossen frisk igen.

Om en tid reste mannen åter bort och skulle icke komma igen förrän om en månad. Men då sade han till gossen, att om han gick in i den fjerde kammaren, så var det icke lönt för honom att tänka på att få behålla lifvet. Ett par tre veckor höll gossen sig, men så kunde han icke stå emot längre; han måste och skulle in i kammaren, och så smög han sig dit in. Der stod en stor svart häst i en spilta, med ett gödseltråg vid hufvudet och en hösäck vid svansen. Detta tyckte gossen var bakvändt; han bytte om och satte hösäcken vid hufvudet. Då sade hästen: "Efter du har så godt hjerta, att du vill låta mig få mat, så skall jag rädda dig, jag. Kommer trollet nu hem och finner dig, så dräper det dig. Men nu skall du gå upp på den kammare, som ligger här ofvanpå, och taga en rustning bland dem som hänga der; och så får du för all del icke taga någon af de blanka, utan den mest rostiga du ser, den skall du taga; och svärd och sadel skall du söka dig ut på samma sätt." Det gjorde gossen; men det var tungt för honom att bära det alltsammans.

Då han kom tillbaka, sade hästen att nu skulle han

kläda af sig naken och stiga ned i kitteln, som stod och kokade i det andra rummet, och bada sig väl der. Jag blir väl faslig då, tänkte gossen, men han gjorde det ändå. Då han hade badat sig, blef han så vacker och fet, och så röd och hvit som mjölk och blod, och mycket starkare än förut. "Känner du någon förändring?" frågade hästen. "Ja," sade gossen. "Försök att lyfta mig," sade hästen; åh ja, det kunde han, och svärdet svängde hon också som ingenting. "Ja, lägg nu sadeln på mig," sade hästen, "och tag rustningen på dig; tag så med dig hagtornspiskan, och stenen och vattenflaskan och smörjekrukan, så resa vi."

Då gossen väl hade kommit upp på hästen, bar det i väg, så att han icke visste huru han kom fram. Han hade nu ridit en stund, så sade hästen: "Jag tycker jag hör buller; se dig tillbaka! kan du se något?" — "Der komma många, många efter oss, visst ett dussin," sade gossen. "Ja, det är trollet, det," sade hästen; "nu kommer han med de sina."

De redo ännu en stund, tills de som kommo efter började närma sig. "Kasta nu hagtornspiskan bak öfver axeln din," sade hästen, "men kasta den bra långt bort!" Det gjorde gossen, och i detsamma växte der upp en stor tjock hagtornsskog. Så red gossen åter ett långt, långt stycke, medan trollet måste hem efter något att hugga sig igenom skogen med. Men om en stund sade hästen åter: "Se dig tillbaka! kan du se något nu?" — "Ja, en hel mängd," sade gossen, "liksom en stor socken." — "Ja, det är trollet det; nu har han flera med sig. Kasta nu kiselstenen, men kasta den bra långt bort!"

Med detsamma gossen gjorde som hästen hade sagt, reste sig ett stort, stort berg bakom honom. Då måste trollet hem efter något att bryta sig igenom berget med, och medan trollet det gjorde, red gossen åter ett godt

stycke framåt. Men så bad hästen honom åter se sig tillbaka, och då såg han en skara så stor som en hel krigshär; de voro så skinande, att det blänkte om dem. ”Ja,” sade hästen, ”det är trollet: nu har han alla sina med sig. Slå nu ut vattenflaskan bakom dig, men akta dig väl att du icke spiller något på mig!” Det gjorde gossen; men hur han nu bar sig åt, så kom han att spilla en droppe på hästländen. Då blef der ett stort, stort vatten, men genom den droppe han spillde, kom hästen att stå långt ut i vattnet; emellertid simmade den dock i land. Då trollen kommo till vattnet lade de sig ned för att dricka ut det, och så klunkade de i sig tills de sprucko. ”Nu äro vi dem qvitt,” sade hästen.

Då de nu hade färdats i lång, lång tid, kommo de på en grön slätt i en skog. ”Kläd nu af dig hela rustningen och behåll bara dina trasiga kläder på,” sade hästen; ”tag så sadeln af mig och släpp mig, och häng in alltsammans i den stora ihåliga linden här! Sedan skall du göra dig en peruk af granmossa och gå upp till kungsgården, som ligger här nära intill; der skall du söka tjenst. När du sedan behöfver mig, så gå bara hit och skaka på betslet, så skall jag komma till dig.”

Ja, gossen gjorde som hästen hade sagt, och då han fick mossperuken på sig, blef han så usel och blek och eländig, att ingen kunde känna igen honom. Han kom då till kungsgården och bad att få vara i köket och bära vatten och ved; men då frågade kökspigan: ”Hvarför har du den fula peruken? Tag af dig den! jag vill icke ha någonting så fult härinne.” — ”Det kan jag icke,” svarade gossen, ”jag är icke riktigt ren i hufvudet.” — ”Tänker du jag vill ha dig här vid maten, när du är sådan då?” sade kocken; ”gå ner till stallmästaren, du passar bäst till att gå och mocka i stallet.” Men då stallmästaren bad honom taga af sig peruken, fick han samma svar,

och då ville han heller icke ha honom; "du kan gå till trädgårdsmästaren," sade han, "du passar bäst till att gå och gräfva i jorden." Hos trädgårdsmästaren fick han då lof att få stanna; men ingen af de andra tjenarne ville ligga med honom; derför måste han sofva för sig sjelf under trappan till lusthuset; det stod på stolpar och hade en hög trappa. Under den fick han litet mossa till bädd, och der låg han så godt han kunde.

Då han nu hade varit på kungsgården en tid, hände det sig en morgon, i detsamma solen gick upp, att gossen hade tagit af sig mossperuken och stod och tvättade sig; och då var han så vacker, att det var en lust att se honom.

Prinsessan såg ifrån sitt fönster den vackra trädgårdsgossen och tyckte att hon aldrig hade sett någon så vacker. Hon frågade då trädgårdsmästaren hvarför han låg ute under trappan. "Åh, ingen af medtjenarne vill ligga med honom," sade trädgårdsmästaren. "Låt honom i afton komma upp och ligga vid dörren inne i mitt rum, så skola de väl icke krusa för att låta honom ligga under tak med sig sedan," sade prinsessan. Trädgårdsmästaren sade åt gossen derom. "Tycker du jag skulle vilja göra det?" sade gossen; "då skulle de sedan säga, att det är väl mellan mig och prinsessan." — "Ja, du har allt skäl att frukta för en sådan misstanke, du," svarade trädgårdsmästaren, "du som är så vacker!" — "Nå ja, om du befaller det, så får jag väl göra det," sade gossen. Då han nu skulle gå uppför trapporna om aftonen, trampade och stampade han så, att de måste bedja honom gå sakta, för att icke kungen skulle få veta det. Han kom in och lade sig och begynte straxt att snarka. Då sade prinsessan till tärnan sin: "Smyg dig nu dit och tag af honom mossperuken!" och det gjorde hon; men i detsamma hon skulle nappa åt sig den, höll han den fast med begge händerna,

och sade att den fick hon platt icke. Derpå började han åter snarka. Prinsessan gaf tärnan på nytt en vink, och då lyckades hon rycka af honom peruken; då låg gossen der så vacker och röd och hvit, som prinsessan hade sett honom i morgonsolen. Sedan låg gossen hvar natt uppe i prinsessans rum.

Men det dröjde icke länge innan kungen sporde, att trädgårdsgossen låg hvarje natt i prinsessans kammare, och då blef han så vred att han hardt nära hade låtit aflifva gossen. Det gjorde han dock icke, men kastade honom i fångtornet, och sin egen dotter inspärrade han på hennes kammare, så att hon aldrig fick komma ut hvarken natt eller dag. Hur mycket hon gret och bad för både sig sjelf och gossen, så halp det icke; kungen blef deröfver blott ännu mera vred.

En tid derefter blef der krig och ofred i landet, och kungen måste rusta sig mot en annan kung, som ville taga riket ifrån honom. Då gossen det hörde, bad han fångvaktaren gå till kungen och helsa och bedja om harnesk och svärd och tillåtelse att få vara med i kriget. Alla de öfriga logo, då fångvaktaren sade sitt ärende, och bådo kungen att han måtte få något gammalt skräp till rustning, så de kunde få förlusta sig åt att se den stackarn vara med i kriget. Det fick han, och dertill ett gammalt uselt ök, som hoppade på tre ben, det fjerde släpade det efter sig.

Så drogo de då ut emot fienden; men de hade icke kommit långt bort ifrån kungsgården, förrän gossen blef sittande fast i ett kärr med öket sitt. Der satt han och ryckte och drog: "hej, vill du opp! hej, vill du opp!" sade han till öket. Det hade alla de andra riktigt sin fröjd åt, och logo och gjorde narr af gossen medan de redo förbi. Men knappt voro de borta, så sprang han till linden, tog på sig rustningen och skakade på betslet;

straxt kom hästen och sade: "Gör du ditt bästa, så skall jag göra mitt!" Då gossen kom fram, var slaget redan begynt och kungen i en svår knipa; men bäst som det var, så hade gossen slagit fienden på flykten. Kungen och hans folk undrade mycket öfver hvem det kunde vara som kom och hjelpte dem; men ingen kom honom så nära att han kunde tala honom till, och då drabbningen var till ända, var han borta. Då de vände tillbaka, satt gossen ännu i kärret och ryckte och drog på det trebenta öket. Då logo de återigen. "Nej, se bara, der sitter den narren ännu!" sade de.

Andra dagen de drogo ut, satt gossen ännu der; de logo igen och gjorde narr af honom; men knappt hade de ridit förbi, så sprang gossen åter till linden, och allt aflopp äfven nu liksom dagen förut. Alla undrade öfver hvad det var för en främmande kämpe som hade hjelpt dem; men ingen kom honom så nära, att han kunde tala honom till; och att ingen gissade på gossen kan man väl förstå.

Då de åter vände hem om aftonen och sågo gossen ännu sitta på öket, skrattade de åter ut honom, och en sköt en pil på honom och träffade honom i benet. Han till att skrika och jämra sig, så att det var för ömkligt; då kastade kungen näsduken sin åt honom, att han skulle knyta den om benet.

Då de drogo ut den tredje morgonen, satt gossen ännu i kärret. "Hej, vill du opp! hej, vill du opp!" sade han till öket. "Nej, nej, han kommer allt att sitta der tills han svälter ihjäl," sade kungens folk medan de redo förbi, och skrattade åt honom, så de voro färdiga att falla af hästarna. Då de voro borta, skyndade han åter till linden och kom efter till drabbningen, just som det gällde. Den dagen drap han fiendens kung, så att kriget blef slut med detsamma.

Då slaget var förbi, fick konungen se sin näsduk,

som den främmande kämpen hade knutit om benet, och då hade han lätt för att känna honom; de togo honom då med stor fröjd ibland sig hem till kungsgården, och prinsessan, som såg honom uppifrån sitt fönster, blef så glad, att man aldrig kan tro det; "der kommer allra kärestan min också," sade hon. Han tog då smörjelsekrukan och smorde sig sjelf på benet och sedan alla de sårade, och då blefvo de allesammans bra igen på ögonblicket. Så fick han prinsessan till hustru; men då han kom ned i stallet till hästen den dag brölloppet skulle stå, stod den der så modstulen och slokade med öronen och ville icke äta. Då den unga kungen — ty han hade nu blifvit kung och fått halfva riket — talte honom till och frågade hvad som fattades honom, sade hästen: "Nu har jag hjelpt dig fram, och nu vill jag icke lefva längre. Nu skall du taga svärdet och hugga hufvudet af mig." — "Nej, det vill jag för ingen del göra," svarade den unga kungen; "men du skall få allt hvad du vill ha och få stå stilla beständigt." — "Ja, gör du icke som jag säger, skall jag nog veta att få lifvet af dig," sade hästen. Så måste kungen då göra det; men då han lyfte svärdet och skulle hugga till, var han så bedröfvad, att han måste vända bort ansigtet, ty han ville icke se hugget; men knappt hade han huggit af hufvudet, så stod den fagraste prins der hästen hade stått. "Hvar i all verlden kom du ifrån?" sporde kungen. "Det var jag som var häst," svarade prinsen. "Förr var jag kung i det landet, som den kungen var ifrån, hvilken du dräpte i slaget i går; det var han som kastade trollhamn på mig och sålde mig till trollet. Sedan han nu är dräpt, så får jag riket mitt igen, och du och jag blifva grannkungar; men vi skola nog aldrig föra krig mot hvarandra." — Och det gjorde de då heller icke; de voro vänner så länge de lefde och besökte hvarandra ofta.

15.

Dottern och styfdottern.

Det var en gång en man och en qvinna som hade gift sig med hvarandra; de hade hvar sin dotter. Hustruns dotter var håglös och lat och ville aldrig göra något, och mannens dotter var flink och villig; men ändock kunde hon aldrig göra styfmodern till lags, och både käringen och dottern ville gerna vara henne qvitt. Så skulle de en gång sitta vid brunnen och spinna begge två; dottern skulle spinna lin, men styfdottern fick icke annat än blår. "Du är då alltid så flink och så ferm, du," sade dottern, "men ändå är jag icke rädd att spinna i kapp med dig." Ja, så kommo de öfverens om, att den som tråden först gick af för, hon skulle ner i brunnen. Rätt som det var så gick tråden af för styfdottern, och så måste hon ner i brunnen. Men då hon kom till botten, slog hon sig icke, och rundt omkring sig såg hon icke annat än en vacker grön äng.

Hon gick ett stycke fram på ängen och kom till en åker öfvertäckt med ris; den skulle hon öfver. "Ack, trampa icke hårdt på mig, du," sade risåkern, "så skall jag hjelpa dig en annan gång, jag." Hon gjorde sig så lätt som en fjäder och steg så försigtigt att hon nästan icke kom åt det en gång.

Derpå gick hon ett stycke till och kom till en ljusbrun ko, som gick med en mjölkstäfva på hornen; det var en stor vacker ko, och jufret stod så fullt och trindt. "Ack var så snäll och mjölka mig, du," sade kon, "ty jag är så mjölkstinn; drick så mycket du vill och häll resten på klöfvarna mina, så skall jag hjelpa dig igen,

jag." Flickan gjorde som kon bad; bara hon tog i spenarna, så sprutade mjölken i stäfvan; så drack hon sig otörstig, och resten hällde hon på klöfvarna, och stäfvan hängde hon på hornen igen.

Då hon hade gått ännu ett stycke längre fram, mötte hon en stor gumse, och den hade så tjock och lång ull, att den gick och släpade den efter sig, och på ena hornet hängde en stor sax. "Ack, klipp mig du," sade gumsen, "ty här går jag och släpar på all denna ullen, och det är så varmt, att jag är färdig att qväfvas. Tag så mycket du vill, och linda resten om halsen min, så skall jag hjelpa dig igen. Ja, hon var genast villig, och gumsen lade sig sjelf upp i hennes knä, och den låg så stilla, och hon klippte så behändigt, att han icke fick den minsta rispa i skinnet en gång. Så tog hon så mycket hon ville af ullen, och resten lindade hon om halsen på gumsen.

Ett stycke längre fram kom hon till ett äppelträd, och det var så fullt med äpplen, att alla grenarna hängde ned mot jorden, och invid stammen stod en liten stång. "Ack, var så snäll och plocka äpplena af mig du," sade det, "så att grenarna mina kunna räta ut sig, ty det kostar på att stå så här krokig; men slå för all del sakta och vackert, så att du icke skadar mig; ät så mycket du vill och lägg resten invid roten min, så skall jag hjelpa dig igen, jag." Ja, hon plockade dem hon kunde nå, och sedan tog hon stången och slog försigtigt ned de andra äpplena; så åt hon sig mätt, och resten lade hon ordentligt invid roten.

Så gick hon ett långt, långt stycke, och då kom hon till en stor gård, och der bodde en trollkäring med dottern sin. Der gick hon in och frågade om hon kunde få tjenst. "Åh, det är icke lönt," sade trollkäringen; "vi ha haft många, men ingen af dem har dugt någonting

till." Men hon bad så vackert att de ändteligen skulle taga henne i tjenst. Ja, så skulle de då försöka, och så gaf trollkäringen henne ett såll och bad henne hemta vatten i det. Hon tyckte allt att det var orimligt att hemta vatten i ett såll; men hon gick i alla fall, och då hon kom till brunnen, sjöngo småfoglarna:

»Smet i ler,
Lägg i strå!
Smet i ler,
Lägg i strå!»

Ja, det gjorde hon, och så kunde hon bära vatten i sållet bra nog; men då hon kom hem med vattnet och trollkäringen fick se sållet, sade hon: "Det har du icke sugit ur ditt eget bröst!"

Så sade trollkäringen att hon skulle gå i fähuset och mocka och mjölka; men då hon kom dit var der en grep så stor och tung att hon icke rådde med den; hon kunde icke lyfta den en gång. Hon visste nu alls icke hur hon skulle bära sig åt; men foglarna sjöngo, att hon skulle taga qvastskaftet och kasta ut litet, så skulle allt det öfriga följa efter. Det gjorde hon, och knappt var det gjordt, förrän fähuset var så rent som om det hade varit både mockadt och sopadt. Nu skulle hon till att mjölka korna; men de voro så oroliga, de sparkade och stretade, så att hon omöjligen kunde komma åt att mjölka dem. Men då sjöngo foglarna utanför:

»Liten stråle,
Snälla, gjut
Till småfoglarna ut!»

Ja, det gjorde hon, hon sprutade en liten stråle ut till småfoglarna; genast stodo alla korna stilla och läto

henne mjölka sig, och de hvarken stretade eller sparkade; de lyftade icke ett ben en gång.

Då trollkäringen såg henne komma in med mjölken, sade hon: "Det har du icke sugit ur ditt eget bröst; men nu kan du taga denna svarta ullen och tvätta den hvit." Detta visste då flickan slätt icke huru hon skulle kunna komma ut med, ty hon hade aldrig sett att någon kunnat tvätta svart ull hvit; men hon sade ingenting; hon tog ullen och gick ut till brunnen med den. Då sjöngo småfoglarna, att hon skulle taga ullen och lägga den i den stora byttan som stod der, så blef den nog hvit.

"Nej, nej," sade trollkäringen, då hon kom in med ullen, "dig vill jag icke ha qvar, du kan ju göra allting; du skulle reta lifvet ur mig till sist; det är bäst du får respass."

Så satte käringen fram tre skrin, ett rödt, ett grönt och ett blått, och hon skulle få taga hvilket hon ville af dessa, och det skulle vara lönen hennes. Hon visste nu icke hvilket hon skulle taga, men småfoglarna sjöngo:

»Tag icke det gröna,
Tag icke det röda,
Men tag det blå,
Som vi ha satt
Tre kors uppå!«

Hon tog då det blå, såsom foglarna sjöngo. "Tvi vale dig också," sade trollkäringen, "det skall du nog komma att umgälla." Då flickan nu skulle gå, sköt trollkäringen en glödande jernstång efter henne; men hon sprang bakom dörren med detsamma och gömde sig, så att den icke träffade henne; ty småfoglarne hade sagt henne huru hon skulle bära sig åt. Hon gick nu så fort hon kunde; men då hon kom nära äppelträdet, hörde hon att det började rassla så på vägen; det var trollkäringen och

dottern hennes som kommo efter. Flickan blef så rädd, att hon icke visste hvar hon skulle göra af sig. "Kom hit till mig, du," sade äppelträdet, "så skall jag hjelpa dig; gå under grenarna mina och göm dig, ty om de få fatt på dig, så taga de skrinet ifrån dig och rifva ihjäl dig." Ja, det gjorde hon; och rätt som det var, så kommo trollkäringen och dottern hennes. "Har du sett någon jänta som gått här, du?" sade trollkäringen. "Åh ja," sade äppelträdet, "det sprang en här förbi för en stund sedan; men hon är så långt borta, att I aldrig kan hinna upp henne." Då vände trollkäringen om och reste hem igen.

Flickan gick ett stycke vidare; men då hon kom nära gumsen, hörde hon att det började rassla på vägen så att hon icke visste hvar hon skulle göra af sig, så ängslig och rädd blef hon; ty hon kunde nog förstå att det var trollkäringen som hade åtrat sig.

"Kom hit till mig, du, så skall jag nog hjelpa dig," sade gumsen; "göm dig under ullen min, så se de dig icke; eljest taga de skrinet ifrån dig och rifva ihjäl dig."

Rätt som det var så kom trollkäringen farande. "Har du sett någon jänta som gått här, du?" sade hon till gumsen. "Åh ja," sade gumsen, "jag såg en för en stund sedan, men hon sprang så fort att du icke kan hinna upp henne." Då flickan nu hade kommit så långt bort som till kon, hörde hon det rassla bakom sig på vägen. "Kom hit till mig, du," sade kon, "så skall jag hjelpa dig; göm dig under jufret mitt; eljest kommer trollkäringen och tar skrinet ifrån dig och rifver ihjäl dig." Det dröjde icke länge innan hon kom. "Har du sett någon jänta som gått här, du?" sade trollkäringen till kon. "Ja, jag såg en för en stund sedan, men hon är långt borta nu, ty hon lopp så fort; henne kan du icke hinna upp," sade kon. Trollkäringen vände då om och reste hem igen.

Då flickan hade kommit ett långt, långt stycke fram och icke var långt från risåkern, hörde hon att det började rassla på vägen, och hon blef både ängslig och rädd; ty hon kunde nog förstå att det var trollkäringen som hade vändt om igen. "Kom hit till mig du, så skall jag hjelpa dig," sade risåkern; "kryp under qvistarna mina, så de icke se dig; eljest taga de skrinet ifrån dig och rifva ihjäl dig." Ja, hon skyndade sig inunder qvistarna på risåkern. "Har du sett någon jänta som gått här, du?" sade trollkäringen till risåkern. "Nej, jag har icke sett någon jänta," svarade risåkern, och var så arg att det frasade om honom, och gjorde sig så stor att det var icke att tänka på att komma öfver den; och då hade trollkäringen ingen annan råd än att vända om och resa hem igen.

Då flickan kom hem, blefvo både käringen och dottern hennes ännu mera afundsjuka på henne, än de hade varit förut, ty nu var hon ändå mycket vackrare och så fin att det var en lust att se på henne. Hon fick icke vara inne hos dem; de jagade henne ut i svinhuset, der skulle hon hålla till. Här tvättade hon nu så fint och rent, och så öppnade hon skrinet och ville se hvad det var hon hade fått i lön, och i detsamma hon öppnade det, så var der så mycket guld och silfver och så många fagra saker i det, att både väggar och tak blefvo öfverhöljda dermed, och det var mycket praktfullare i svinhuset än i den stoltaste kungsgård. Då styfmodern och dottern hennes fingo se detta, blefvo de alldeles utom sig och började fråga henne hurudan tjensten hade varit. "Åh," svarade hon, "det kan I väl veta, då jag fått en sådan lön; det var sådant folk och en sådan fru att tjena hos, så det icke finns maken."

Ja, då ville halfsystern nödvändigt bort och tjena, så att äfven hon skulle kunna få sig ett sådant guldskrin.

De satte sig då till att spinna igen; men nu skulle dottern spinna blår och styfdottern lin, och den, som tråden först gick af för, skulle ned i brunnen. Det dröjde icke länge förrän det gick af för dottern, det kan en väl förstå, och så kastade de henne i brunnen.

Nu gick det på samma sätt; hon föll till botten, men slog sig icke, och sedan kom hon på en vacker grön äng. Då hon hade gått ett stycke, kom hon till risåkern. "Trampa icke hårdt på mig du, så skall jag hjelpa dig igen," sade den. "Åh, hvad bryr jag mig om en rishög," sade hon och gjorde sig tung och trampade på risåkern så att det knakade i den.

Litet längre fram kom hon till kon, som gick der så mjölkstinn. "Var så snäll och mjölka mig du," sade kon, "så skall jag hjelpa dig igen; drick så mycket du vill, men häll resten på klöfvarna mina." Ja, det gjorde hon då: hon mjölkade kon, och så drack hon så länge hon orkade, men då fanns det ingenting qvar att slå på klöfvarna; stäfvan slängde hon bort öfver backen och gick.

Då hon hade gått ytterligare ett stycke, kom hon till gumsen, som gick och släpade ullen efter sig. "Åh, var så snäll och klipp mig du, så skall jag tjena dig igen, jag," sade gumsen; "tag så mycket af ullen du vill, men linda resten omkring halsen på mig." Det gjorde hon, men hon gick så ovårdsamt till väga, att hon klippte stora stycken ur skinnet, och all ullen tog hon med sig.

Efter en stund kom hon till äppelträdet, som stod alldeles nedböjdt och bar på äpplena sina. "Var så snäll och plocka äpplena af mig du, så att grenarna mina kunna räta ut sig, ty det kostar på att stå så här krokig," sade äppelträdet; "men var försigtig, så att du icke skadar mig; ät så mycket du vill, men lägg resten vackert invid roten min, så skall jag hjelpa dig igen." Hon plockade af de närmaste och slog med stången ned dem hon icke

kunde nå; men hon brydde sig icke om någonting, och ryckte och slog ned stora grenar, och åt tills hon icke orkade mer, och så kastade hon resten under trädet.

Då hon hade gått ett stycke till, kom hon till gården, der trollkäringen bodde; der begärde hon tjenst. Trollkäringen sade att hon ingen tjensteflicka ville ha, ty antingen dugde de icke till någonting, eller också voro de alltför klippska och lurade henne på det hon egde och hade. Men flickan gaf sig icke, hon, utan sade att hon *ville* ha tjenst, och så sade trollkäringen att hon skulle ta henne och försöka om hon dugde någonting till.

Det första hon fick att uträtta var att hemta vatten i sållet. Ja, hon gick till brunnen och hällde vatten i sållet; men lika fort som hon hällde i, rann det ut igen. Då sjöngo foglarna:

»Smet i ler,
Lägg i strå!
Smet i ler,
Lägg i strå!

Men hon brydde sig icke om fogelsången; hon kastade ler efter foglarna, så att de flögo långt bort, och hon måste då gå hem igen med tomt såll och fick bannor af trollkäringen. Så skulle hon mocka i fähuset och mjölka korna; men det tyckte hon sig vara alltför god till. Hon gick in i fähuset i alla fall; men då hon kom dit, rådde hon icke med grepen, så stor och tung var den. Foglarna sade detsamma till henne som de hade sagt till hennes halfsyster; men i stället tog hon gödsel och kastade efter foglarna. Då hon skulle till att mjölka, voro korna oroliga och spände och sparkade, och för hvar gång hon hade fått litet i stäfvan, slogo de omkull den. Foglarna sjöngo:

»Liten stråle,
Snälla, gjut
Till småfoglarna ut!»

Men hon piskade och slog korna, kastade och slängde allt hvad hon kunde komma öfver efter foglarna, och bar sig åt så det var skam att se. Och hon fick heller hvarken mockadt eller mjölkadt. När hon sedan kom in, fick hon både stryk och bannor af trollkäringen; och så skulle hon tvätta den svarta ullen hvit, men det gick icke bättre med det. — Detta tyckte trollkäringen var för galet, och så satte hon fram tre skrin, ett rödt, ett grönt och ett blått, och sade att henne hade hon icke nytta af, ty hon dugde icke till något, men till lön skulle hon ändå få taga hvilket skrin hon ville. Då sjöngo foglarna:

»Tag icke det gröna,
Tag icke det röda,
Men tag det blå,
Som vi ha satt
Tre kors uppå!»

Hon brydde sig icke om hvad foglarna sjöngo, utan tog det röda, som skimrade mest. Så gaf hon sig derifrån och gick hem, och hon fick då gå i frid och ro; det var ingen som satte efter henne. Då hon kom hem, blef modren en smula glad, må tro, och de gingo straxt in i storstugan och satte skrinet der, ty de trodde att det fanns icke annat än guld och silfver i det, och de tänkte att både väggar och tak skulle bli förgyllda; men då de öppnade skrinet, så vältrade sig fram derur idel ormar och paddor, och när dottern öppnade munnen, så gick det på samma sätt: fram kröpo både ormar och paddor och allt otyg som tänkas kunde, så att det till sist blef omöjligt att vara under samma tak med henne. Det var den lön hon fick för det att hon hade tjenat trollkäringen.

16.

Tuppen och hönan i hasselskogen.

Tuppen och hönan gingo en gång till hasselskogen för att plocka nötter; så fick hönan ett nötskal i halsen och låg och flaxade med vingarna. Tuppen skulle springa efter vatten åt henne; han kom till källan och sade: "Kära min källa, gif mig vatten; vattnet ger jag hönan min, som ligger för döden i hasselskogen." Källan svarade: "Du får icke vatten af mig, förrän jag får löf af dig." Då lopp tuppen till linden: "Kära min lind, gif mig löf; löfvet ger jag källan, källan ger mig vatten, vattnet ger jag hönan min, som ligger för döden i hasselskogen." — "Du får icke löf af mig förrän jag får röda guldband af dig," svarade linden. Så lopp tuppen till Jungfru Maria: "Kära min Jungfru Maria, gif mig röda guldband; röda guldbanden ger jag linden, linden ger mig löf, löfvet ger jag källan, källan ger mig vatten, vattnet ger jag hönan min, som ligger för döden i hasselskogen." — "Du får icke röda guldband af mig förrän jag får sko af dig," svarade Jungfru Maria. Så lopp tuppen till skomakaren: "Kära min skomakare, gif mig sko; skon ger jag Jungfru Maria, Jungfru Maria ger mig röda guldband, röda guldbanden ger jag linden, linden ger mig löf, löfvet ger jag källan, källan ger mig vatten, vattnet ger jag hönan min, som ligger för döden i hasselskogen." — "Du får icke sko af mig förrän jag får borste af dig," svarade skomakaren. Så lopp tuppen till perukmakaren: "Kära min perukmakare, gif mig borste; borsten ger jag skomakaren, skomakaren ger mig sko, skon ger jag Jungfru Maria, Jungfru Maria ger mig röda guldband, röda guld-

banden ger jag linden, linden ger mig löf, löfvet ger jag källan, källan ger mig vatten, vattnet ger jag hönan min, som ligger för döden i hasselskogen." — "Du får icke borste af mig förrän jag får korn af dig," svarade perukmakaren. Så lopp tuppen till tröskemannen: "Kära min tröskeman, gif mig korn; kornet ger jag perukmakaren, perukmakaren ger mig borste, borsten ger jag skomakaren, skomakaren ger mig sko, skon ger jag Jungfru Maria, Jungfru Maria ger mig röda guldband, röda guldbanden ger jag linden, linden ger mig löf, löfvet ger jag källan, källan ger mig vatten, vattnet ger jag hönan min, som ligger för döden i hasselskogen." — Du får icke korn af mig förrän jag får kaka af dig," svarade tröskemannen. Så lopp tuppen till bagargumman: "Kära min bagargumma, gif mig kaka; kakan ger jag tröskemannen, tröskemannen ger mig korn, kornet ger jag perukmakaren, perukmakaren ger mig borste, borsten ger jag skomakaren, skomakaren ger mig sko, skon ger jag Jungfru Maria, Jungfru Maria ger mig röda guldband, röda guldbanden ger jag linden, linden ger mig löf, löfvet ger jag källan, källan ger mig vatten, vattnet ger jag hönan min, som ligger för döden i hasselskogen." — "Du får icke kaka af mig förrän jag får ved af dig," svarade bagargumman. Så lopp tuppen till vedhuggaren: "Kära min vedhuggare, gif mig ved; veden ger jag bagargumman, bagargumman ger mig kaka, kakan ger jag tröskemannen, tröskemannen ger mig korn, kornet ger jag perukmakaren, perukmakaren ger mig borste, borsten ger jag skomakaren, skomakaren ger mig sko, skon ger jag Jungfru Maria, Jungfru Maria ger mig röda guldband, röda guldbanden ger jag linden, linden ger mig löf, löfvet ger jag källan, källan ger mig vatten, vattnet ger jag hönan min, som ligger för döden i hasselskogen." — "Du får icke ved af mig förrän jag får yxa af dig," svarade vedhuggaren. Så lopp tuppen till smeden: "Kära min

smed, gif mig yxa; yxan ger jag vedhuggaren, vedhuggaren ger mig ved, veden ger jag bagargumman, bagargumman ger mig kaka, kakan ger jag tröskemannen, tröskemannen ger mig korn, kornet ger jag perukmakaren, perukmakaren ger mig borste, borsten ger jag skomakaren, skomakaren ger mig sko, skon ger jag Jungfru Maria, Jungfru Maria ger mig röda guldband, röda guldbanden ger jag linden, linden ger mig löf, löfvet ger jag källan, källan ger mig vatten, vattnet ger jag hönan min, som ligger för döden i hasselskogen." — "Du får icke yxa af mig förrän jag får kol af dig," svarade smeden. Så lopp tuppen till kolbrännaren: "Kära min kolbrännare, gif mig kol; kolet ger jag smeden, smeden ger mig yxa, yxan ger jag vedhuggaren, vedhuggaren ger mig ved, veden ger jag bagargumman, bagargumman ger mig kaka, kakan ger jag tröskemannen, tröskemannen ger mig korn, kornet ger jag perukmakaren, perukmakaren ger mig borste, borsten ger jag skomakaren, skomakaren ger mig sko, skon ger jag Jungfru Maria, Jungfru Maria ger mig röda guldband, röda guldbanden ger jag linden, linden ger mig löf, löfvet ger jag källan, källan ger mig vatten, vattnet ger jag hönan min, som ligger för döden i hasselskogen." Då tyckte kolbrännaren synd om tuppen och gaf honom kol. Så fick smeden kol, och vedhuggaren yxa, och bagargumman ved, och tröskemannen kaka, och perukmakaren korn, och skomakaren borste, och Jungfru Maria sko, och linden röda guldband, och källan löf, och tuppen vatten, och vattnet gaf han hönan sin, som låg för döden i hasselskogen: och så blef hon bra igen.

17.

Gudbrand i Vreten.

Det var en gång en man som hette Gudbrand; han hade en gård, som låg långt borta i en utmark, och derföre kallade de honom Gudbrand i Vreten. Han och hans hustru lefde så väl tillsammans och ledo hvarandra så godt, att allt hvad mannen gjorde syntes hustrun vara så väl gjordt, att det aldrig kunde göras bättre; hur han än bar sig åt, tyckte hon att det var det bästa. De hade sitt jordstycke, och hundra daler hade de liggande på kistbotten och i fähuset två klafbundna kor. Men så sade hustrun en dag till Gudbrand: "Jag tycker vi skulle leda den ena kon till sta'n och sälja henne, jag, så vi kunde få oss litet handpengar; vi äro så bergadt folk, att vi borde ha något att röra oss med, vi också, liksom andra ha; de hundra dalerna, som ligga på kistbotten, få vi icke röra; men jag vet icke hvad vi skola göra med mer än en ko. Och litet vinnes också derpå att jag slipper sköta mer än den ena kon, i stället för att jag nu får gå och pyssla med och ge foder åt två". Ja, det tyckte Gudbrand var både riktigt och förnuftigt taladt; han tog strax kon och gick till staden med för att sälja den; men då han kom till staden, var der ingen som ville köpa kon. Nåja, tänkte Gudbrand, så kan jag väl gå hem igen med kon min; jag vet jag har både bås och klafve till den, och det är icke längre hem än hit. Och dermed gaf han sig på hemvägen igen.

Men då han hade kommit ett stycke på vägen, mötte han en som hade en häst han skulle sälja; då tyckte Gudbrand det var bättre att ha häst än ko, och så bytte han med honom. Då han åter hade gått ett stycke, mötte han

en som gick och dref en fet gris framför sig, och så tyckte han det var bättre att ha fet gris än häst, och bytte så med honom. Derpå gick han ett stycke till; så mötte han en man med en get och tänkte att det väl ändå var bra mycket bättre att ha get än gris, och derföre bytte han med honom som rådde om geten. Så gick han ett långt stycke, tills han mötte en man som hade ett får; med honom bytte han, ty han tänkte: det är allt bättre att ha får än get. Då han nu hade gått en stund igen, mötte han en man med en gås; så bytte han bort fåret mot gåsen; och då han ytterligare hade gått ett långt, långt stycke, mötte han en man med en tupp; med honom bytte han, ty han tänkte som så: det må väl vara bättre att ha tupp än gås. Han gick nu tills det var långt lidet på dagen; men då började han bli hungrig, och så sålde han tuppen för tolf skilling och köpte sig mat för dem, ty det är då alltid bättre att berga lifvet än att ha tupp, tänkte Gudbrand i Vreten.

Derpå gick han vidare hemåt, tills han kom till närmaste granngård; der gick han in. "Hur har det gått för dig i sta'n?" sporde honom folket der. "Åh, så der", svarade Gudbrand, "icke kan jag rosa lyckan min, och icke kan jag lasta den heller, och derpå omtalade han alltsammans, huru det hade gått honom från början till slut. "Ja, du lär väl inte bli väl mottagen, när du kommer hem till hustrun din," sade mannen på gården; "Gud hjelpe dig! jag ville icke vara i dina kläder." — "Jag tycker det kunde ha gått mycket värre, jag," sade Gudbrand i Vreten; "men antingen det nu har gått galet eller väl, så har jag så snäll hustru, att hon aldrig säger något, hur jag än bär mig åt." — "Ja, det vet jag visst, men icke för att jag tror det," sade grannen. "Slå vi vad?" sade Gudbrand i Vreten; "jag har hundra daler liggande hemma på kist-

botten; törs du hålla lika emot?" Ja, de slogo vad; och så blef han der till qvällen, och när det började mörkna, så följdes de åt till hans gård. Der stannade grannen utanför dörren och skulle lyssna, medan Gudbrand sjelf gick in till hustrun.

"God qväll!" sade Gudbrand i Vreten, då han kom in. "God qväll!" sade hustrun, — åh, Gud ske lof att du är hemma igen!" Ja, det var han då. Så frågade hustrun huru det hade gått honom i staden. "Åh, så der," svarade Gudbrand; "det är just ingenting att rosa. Då jag kom till sta'n, var der ingen som ville köpa kon, så bytte jag bort den mot en häst, jag." — "Ja, det ska' du riktigt ha tack för," sade hustrun; "vi äro så bergadt folk, att vi kunna åka till kyrkan, vi, så väl som andra, och när vi ha råd att hålla häst, så kunna vi gerna lägga oss till den, också. — Gå ner och sätt in hästen, barn!" — "Ja," sade Gudbrand, "jag har nog inte hästen heller, jag; då jag kom ett stycke på vägen, bytte jag bort den mot en gris." — "Nej, nej!" ropte hustrun, "det var då riktigt som jag sjelf skulle gjort det! det ska' du minsann ha tack för. Nu kunna vi få fläsk i huset, och någonting att bjuda folk på när de komma till oss, vi ock. Hvad skulle vi med hästen? Då skulle folk ha sagt att vi hade blifvit stora på, att vi inte längre kunna gå till kyrkan som förr. — Gå ner och släpp in grisen, barn!" — "Men jag har nog inte grisen här heller," sade Gudbrand; "då jag kom ett stycke längre fram, bytte jag bort den mot en mjölkget." — "Nej, hvad du gör allting väl!" ropte hustrun. "Hvad skulle jag med grisen, när jag rätt tänker på saken; folk skulle ha sagt: der borta äta de opp allt hvad de ha; nej, tacka vill jag en get, då får jag både mjölk och ost, och geten har jag qvar ändå. — Släpp in geten, barn!" sade hustrun. — "Nej, jag har nog inte geten heller, jag," sade Gudbrand; "då jag kom ett stycke till vägs,

bytte jag bort geten och fick en dugtig tacka för den." — "Ja," ropte hustrun," det är som jag säger: du har gjort det ackurat som jag skulle önskat mig det alltsammans, ackurat som om jag sjelf hade varit med. Hvad skulle vi med geten? Jag hade då fått klättra i berg och dalar för att få den ned igen till qvälls. Nej, har jag tacka, så kan jag få ull och kläder i huset och mat också. — Gå ned och släpp in tackan, barn!" — "Men jag har nog inte tackan längre heller, jag," sade Gudbrand, "ty då jag hade gått en stund, bytte jag bort den mot en gås." — "Tack ska' du ha för det," sade hustrun," och många tack ändå! Hvad skulle jag med tackan? Jag har ju hvarken rock eller ten, och inte bryr jag mig om att slita och släpa och väfva kläder heller; vi kunna köpa kläder nu som förr; nu får jag gåsbröst, som jag länge har längtat efter, och nu kan jag få dun i lilla kudden min. — Gå ned och släpp in gåsen, barn!" — "Ja, jag har nog inte gåsen heller, jag," sade Gudbrand; "då jag hade kommit ett stycke längre på vägen, bytte jag bort den mot en tupp." — "Gud vet hvar du har hittat på allt!" ropte hustrun; "det är alldeles som jag skulle gjort det sjelf. En tupp! Det är ju detsamma som om du hade köpt ett åtta-dagars-ur, ty hvar morgon gal tuppen klockan fyra; på det sättet kunna vi också komma på benen i rättan tid. Hvad skulle vi väl med gåsen? Inte kan jag laga gåsbröst, och min kudde kan jag ju fylla med starrgräs. — Gå ner och släpp in tuppen, barn!" — "Men jag har nog inte tuppen qvar heller, jag," sade Gudbrand; "då jag hade gått ännu ett stycke, blef jag utsvulten, och så måste jag sälja tuppen för tolf skilling, för att berga lifvet." — "Nå, Gud ske lof för att du gjorde det!" ropte hustrun; "hur du ställer till, gör du allting precis som jag skulle önskat det. Hvad skulle vi också med tuppen? Vi äro ju våra egna herrar, vi kunna ligga så länge vi vilja om mornarna.

Gud ske lof! när jag nu har fått dig hem igen, du som ställer med allting så bra, så behöfver jag hvarken tupp eller gås, hvarken gris eller kor." Nu öppnade Gudbrand dörren. "Nå, har jag vunnit de hundra dalerna?" sade han, och det måste då grannen tillstå att han hade gjort.

18.

Kari Träkjol.

Det var en gång en kung som hade blifvit enkling. Efter sin drottning hade han en dotter, som var så huld och så fager, att ingen kunde vara huldare och fagrare. Han gick länge och sörjde drottningen, som han hade hållit mycket kär, men slutligen tröttnade han vid att lefva ensam och gifte sig med en enkedrottning, som också hade en dotter; men denna var lika ful och elak, som den andra var blid och vacker. Styfmodern och hennes dotter voro afundsjuka på kungadottern, emedan hon var så skön; men så länge kungen var hemma, tordes de icke göra henne något, ty han höll mycket af henne.

Så gick en tid förbi, och då fick han krig med en annan kung och drog ut i ledung; då tyckte drottningen hon kunde göra hvad hon ville, och hon både svälte och slog kungadottren och pinade henne på allt sätt. Till sist tyckte hon att allting var för godt åt henne, och så satte hon henne till att valla kreaturen. Hon gick nu med kreaturen och vallade dem i skogen och på fjället. Mat fick hon litet eller intet; blek och mager blef hon, och nästan alltid gret hon och var bedröfvad. Bland boskapen var en stor blå stut, som alltid höll sig så fin och blank,

och ofta kom han fram till kungadottern och lät henne smeka sig. En gång, då hon åter satt och gret och var bedröfvad, kom han till henne och frågade hvarför hon var så sorgsen. Hon svarade ingenting, men fortfor att gråta. "Ja," sade stuten, "jag vet det nog, fast du icke vill säga mig det; du gråter derföre att drottningen är stygg emot dig och derföre att hon gerna skulle vilja svälta dig ihjäl. Men för mat behöfver du icke sörja, ty i venstra örat mitt ligger en duk, och om du tar och breder ut den, så kan du få så många rätter du vill." Det gjorde hon, tog duken och bredde ut den på gräset, och då dukade den upp de herrligaste rätter någon kunde önska sig: der var både vin och mjöd och bakelse. Hon fick nu snart hull igen och blef så röd och rund och hvit, att drottningen och den skrangliga dottern hennes blefvo både blåa och bleka af förargelse deröfver. Drottningen kunde alls icke förstå hur styfdottern kunde se så bra ut, då hon fick lefva på så dålig kost; så befallte hon en tärna att gå efter henne i skogen och passa på och se huru det hängde ihop, ty hon trodde att någon af tjenstfolket gaf henne mat. Tärnan gick då efter henne i skogen och passade på, och så fick hon se, att styfdottern tog duken ur örat på den blåa stuten och bredde ut den, och att den dukade upp de herrligaste rätter, dem styfdottern åt och gonade sig med. Det gick tärnan hem och sade drottningen. Nu kom kungen hem och hade vunnit öfver den andra kungen, som han hade varit i krig med; då blef stor glädje i hela slottet, och ingen var gladare än kungens dotter. Men drottningen lade sig sjuk och gaf doktorn mycket pengar för att han skulle säga, att hon icke kunde bli frisk igen, så framt hon icke fick kött af den blå stuten att äta. Både kungadottern och folket frågade nu doktorn, om ingenting annat kunde hjelpa, och bådo för den blåa stuten, ty alla höllo af honom och sade att maken till stut fanns

icke i hela riket; men nej, han måste slagtas, och han skulle slagtas, det gafs ingen annan råd. Då kungadottern hörde det, blef hon illa till mods och gick ner i fähuset till stuten. Han stod också och hängde hufvudet och såg så sorgsen ut, att hon började gråta deröfver. "Hvad gråter du för?" sade stuten. Då omtalade hon att kungen hade kommit hem igen, och att drottningen hade lagt sig sjuk och fått doktorn till att säga, att hon icke kunde bli frisk, om hon icke fick kött af den blå stuten att äta, och nu skulle han slagtas. "Få de bara lifvet af mig, så dräpa de snart dig också," sade stuten; "tycker du som jag, så resa vi vår väg i natt." Ja, kungadottern tyckte visst att det var elakt att resa bort från sin fader; men det var ändå värre att lefva under samma tak med drottningen, och så lofvade hon stuten att hon skulle komma.

Om qvällen, då alla de andra hade lagt sig, smög hon sig ner i fähuset till stuten; så tog han henne på ryggen och lade i väg det fortaste han kunde. Då nu folket kom upp i ottan följande morgon och skulle slagta stuten, var han borta, och då kungen kom upp och frågade efter dottern, var hon också borta. Han skickade bud åt alla väderstreck för att leta efter dem och lät lysa efter dem i kyrkan, men ingen hade sett en skymt af dem.

Emellertid sprang stuten genom många länder med kungadottern på ryggen, och så kommo de till en stor kopparskog; träd och grenar och blad och blommor och allting var af koppar. Men innan de begåfvo sig in i skogen, sade stuten till kungadottern: "När vi nu komma in i skogen, så måste du akta dig väl, så att du icke rör ett blad af den, eljest är det ute både med mig och med dig, ty här bor ett troll med tre hufvuden, som rår om den." Nej kors, hon skulle nog akta sig och icke röra vid något. Hon var så försigtig och böjde sig åt sidan för grenarna och sköt undan dem med händerna; men den var så tät-

vuxen, att det nästan icke var möjligt att komma fram, och hur hon nu bar sig åt, så kom hon ändå att slita af ett blad, som hon fick i handen.

"Aj! aj! hvad gjorde du nu?" sade stuten; "nu gäller det att slåss på lif och död; men göm bara bladet väl." Straxt derpå voro de vid slutet af skogen, och då kom der ett troll farande med tre hufvuden. "Hvem är det som rör min skog?" sade trollet. "Den är lika mycket min som din," sade stuten. "Det ska' vi nappas om!" skrek trollet. "Kör för det," sade stuten. Så rände de ihop och slogos, och stuten stångade och sparkade för brinnande lifvet, men trollet gaf lika godt igen, och det varade hela dagen innan stuten fick bugt på trollet, och då var han så full med sår och så usel, att han knappt orkade gå. Så måste de hvila öfver en dag; och då sade stuten till kungadottern, att hon skulle taga smörjehornet, som hängde vid trollets bälte, och smörja honom med; då kom han sig, och dagen derpå gnodde de i väg igen. De reste nu i många, många dagar, och så kommo de sent omsider till en silfverskog; träd och grenar och blad och blommor och allt var af silfver.

Innan stuten gaf sig in i skogen, sade han till kungadottern: "När vi nu komma in i denna skogen, så måste du för Guds skull akta dig väl; du får icke röra någonting och icke slita af så mycket som ett blad, ty eljest är det ute både med dig och med mig; här är ett troll med sex hufvuden, som rår om skogen, och det tror jag knappt att jag kan rå på."

"Nej," sade kungadottern, "jag skall nog akta mig och icke röra vid det du icke vill att jag skall röra." Men då de kommo in i skogen, var den så tät och så trång, att de knappt kunde komma fram. Hon var så varsam hon någonsin kunde, och böjde sig undan för grenarna och sköt bort dem med händerna; men i hvart ögonblick slogo

grenarna henne i ögonen, och hur hon bar sig åt, så kom hon att rycka af ett blad.

"Aj! aj! hvad gjorde du nu?" sade stuten; "nu gäller det att slåss på lif och död, ty detta trollet har sex hufvuden och är dubbelt så starkt som det andra; men akta bara bladet och göm det väl."

Rätt som det var, så kom trollet. "Hvem är det som rör vid min skog?" sade det. "Den är lika mycket min som din," sade stuten. "Det ska' vi nappas om!" skrek trollet. "Må ske!" sade stuten och rök på trollet och stångade ut ögonen på det och körde hornen genom lifvet på det, så att tarmarna runno ut, men det gaf lika godt igen, och det varade tre hela dagar innan stuten fick lifvet af det. Men då var han också så usel och eländig, att han med knapp nöd kunde röra sig, och så full med sår, att blodet rann om honom. Då sade han till kungadottern, att hon skulle taga smörjehornet, som hängde vid trollets bälte, och smörja honom med. Det gjorde hon, och då kom han sig; men de måste ligga öfver och hvila en vecka innan han orkade gå längre.

Slutligen gåfvo de sig på väg igen; men stuten var ännu klen, och det gick icke fort i början; kungadottern ville skona honom och sade att hon var så ung och så lätt på foten, att hon gerna kunde gå; men det fick hon alldeles icke; hon måste sätta sig upp på ryggen hans igen. Så reste de i lång tid och genom många länder, och kungadottern visste alls icke hvarthän det bar, men sent omsider kommo de till en guldskog: den var så praktfull, att guldet droppade af den, och träd och grenar och blommor och blad voro af rent guld. Här gick det alldeles på samma sätt som i kopparskogen och silfverskogen. Stuten sade till kungadottern, att hon för allt i verlden icke fick röra något i denna skog, ty der var ett troll med nio hufvuden, som rådde om den; det var mycket större och

starkare än de förra båda tillsammans, och han trodde platt icke att han kunde få bugt på det. Men då de kommo in i skogen, så var den ännu tätare än silfverskogen, och ju längre de kommo, desto värre blef det, och hur hon aktade sig, så hade hon, innan hon visste ordet af, ett guldäpple i handen. Hon var nu så hjertängslig att hon gret och ville kasta bort det igen; men stuten sade att hon skulle behålla det och gömma det väl, och han tröstade henne så godt han kunde; men han trodde det skulle bli en hård dust, och han tviflade på att det skulle gå bra.

Rätt som det var, så kom trollet med de nio hufvudena; det var så fasligt, att kungadottern nästan icke tordes se på det. "Hvem är det som rörer min skog?" röt det. "Den är lika mycket min som din," sade stuten. "Det ska' vi nappas om!" skrek trollet. "Må ske!" sade stuten; och så rände de ihop och slogos, och det var så fasligt att se på, att kungadottern var nära att falla i vanmakt. Stuten stångade ut ögonen på trollet och rände hornen tvärs igenom det, så att inelfvorna vältrade ut; men trollet gaf så godt igen, och när stuten hade stångat ihjäl ett hufvud, blåste de öfriga lif i det igen, och det varade en hel vecka innan han var i stånd att få lifvet af det. Men då var han så usel och skröplig, att han icke kunde röra sig. Sår hade han fullt öfver hela kroppen; han förmådde icke ens säga så mycket, som att kungadottern skulle taga smörjehornet vid trollets bälte och smörja honom med. Men hon gjorde det ändå, och då kom han sig något; dock måste de ligga öfver och hvila i tre veckor innan han var i stånd att gå vidare.

Sedan reste de så sakta vidare, ty stuten sade att de skulle litet längre bort, och så färdades de öfver många stora åsar med tjock skog. Sedan detta fortgått en tid, kommo de upp i fjället. "Ser du något?" frågade stuten.

"Nej, jag ser intet annat än himlen och vilda fjället," svarade kungadottern. Då de kommo högre upp, blef fjället slätare, så att de kunde se vidare omkring. "Ser du något nu?" sade stuten. "Ja, jag ser ett litet slott långt, långt borta," sade prinsessan. "Det är nog inte så litet ändå," sade stuten. Sedan de färdats ännu ett stycke, frågade stuten: "Ser du något nu?" — "Ja, nu ser jag slottet helt nära, nu är det mycket, mycket större," sade kungadottern. "Dit skall du," sade stuten; "straxt nedanför slottet ligger ett svinhus, der du skall vistas. När du kommer dit, finner du en träkjol der; den skall du taga på dig och gå fram till slottet och säga att du heter Kari Träkjol och bedja om tjenst. Men nu skall du taga den lilla knifven din och skära hufvudet af mig; så skall du flå mig och rulla ihop huden och lägga den under bergväggen der, och inuti huden skall du lägga kopparbladet och silfverbladet och guldbladet. Borta vid berget står en käpp; när du vill mig något, så slår du bara på bergväggen här med den."

I början ville hon icke; men då stuten sade att det var den enda tack han begärde för allt hvad han hade gjort för henne, så kunde hon icke annat. Det gjorde henne så innerligt ondt, men hon karfvade och skar med knifven på det stora djuret, tills hon fick hufvudet och huden af, sedan rullade hon ihop huden och lade den under bergväggen, och inuti den lade hon kopparbladet och silfverbladet och guldbladet.

Då hon det hade gjort, så gick hon bort åt svinhuset till; men allt som hon gick, så gret hon och var sorgsen i hågen. Der tog hon träkjolen på sig, och så gick hon fram till kungsgården; då hon kom in i köket, bad hon om tjenst och sade att hon hette Kari Träkjol. Ja, sade kocken, det kunde hon nog få; hon kunde få vara der och tvätta, ty den, som hade gjort det, hade nyligen gått sin

väg, "men när du blir trött på att vara här, så går du väl också din kos." Nej, det skulle hon visst icke göra.

Hon var mycket ordentlig i sina göromål. Om söndagen skulle det komma främmande till kungsgården; då bad Kari att hon skulle få gå upp till prinsen med tvättvatten, men de andra skrattade åt henne och sade: "Hvad ska' du der? tror du prinsen bryr sig något om dig, som ser så ut?" Hon gaf sig icke, hon, utan fortfor att bedja, och slutligen fick hon då sin vilja fram. Då hon gick uppför trapporna, skramlade det i träkjolen, så att prinsen kom ut och frågade: "Hvad är du för en?" — "Jag skulle bära upp tvättvatten åt er, jag," sade Kari. "Tror du jag vill ha det tvättvatten du bär?" sade prinsen och slog ut vattnet öfver henne. Dermed fick hon gå; men så bad hon att få gå till kyrkan; det fick hon också, ty kyrkan låg helt nära. Men först gick hon bort till berget och knackade på med käppen som stod der, såsom stuten hade sagt. Straxt kom der ut en man och frågade hvad hon ville. Kungadottern sade, att nu hade hon fått lof att gå i kyrkan och höra på presten, men hon hade inga kläder att ta på sig. Då bar han till henne en kjol, som var så blank som kopparskogen, och häst och sadel fick hon också. Då hon kom till kyrkan, var hon så vacker och präktig, att alla undrade hvem hon var, och nästan ingen hörde på hvad presten sade, ty de sågo för mycket på henne; prinsen sjelf fann henne så fager, att han icke kunde vända ögonen ifrån henne ett ögonblick.

Då hon gick ut ur kyrkan, skyndade prinsen efter och drog kyrkdörren till efter henne, så att han fick den ena handsken hennes i handen. Då hon gick och satte sig upp på hästen, kom prinsen åter efter henne och frågade hvar hon var ifrån. "Jag är från Tvätteland;" sade Kari; och medan prinsen tog fram handsken och ville ge henne den igen, sade hon:

«Framföre mig ljust, och mörkt här bak,
Så prinsen icke ser hvart jag rider i dag!»

Prinsen hade aldrig sett maken till handske, och han for vida omkring och frågade efter det landet, som den stolta damen, som for ifrån handsken sin, hade sagt att hon var ifrån, men det var ingen som kunde säga honom hvar det landet låg.

Nästa söndag skulle någon gå upp till prinsen med en handduk. "Åh, får jag gå upp med den," sade Kari. "Hvad ska' det tjena till?" menade de andra som voro i köket; "du såg ju hur det gick sist." Men hon gaf sig icke förr än hon fick gå, och så sprang hon uppför trapporna, så att det skramlade i träkjolen. Prinsen kom ut, och då han fick se Kari, ryckte han åt sig handduken och kastade den i synen på henne. "Packa dig bort, du leda troll!" sade han; "tror du jag vill ha en handduk som du har tagit i med de svarta fingrarna dina?"

Sedan reste prinsen till kyrkan, och Kari bad också om lof att få resa dit. De frågade hvad hon skulle göra i kyrkan, hon som var så svart och ful och som icke hade något annat att taga på sig än den der träkjoln. Men Kari sade att hon tyckte presten var en så rar man att predika; hon hade så godt af det han sade, och så fick hon slutligen sin vilja fram. Hon gick till berget och knackade på, och så kom mannen ut och gaf henne en kjol, som var mycket präktigare än den förra; den var broderad med silfver öfverallt, och det glänste af den liksom af silfverskogen, och en ståtlig häst med silfverbroderadt täcke och silfverbetsel fick hon också.

Då kungadottern kom till kyrkan, stod kyrkfolket ännu utanför på kyrkvallen; alla undrade öfver hvad hon var för en, och prinsen var genast till hands och kom och ville hålla hästen åt henne medan hon steg af. Men hon hoppade lätt ur sadeln och sade att det behöfde han icke, ty

hästen var så väl tämd, att han stod stilla då hon sade till, och kom då hon ropade på honom. Så gingo de allesammans in i kyrkan; men det var nästan ingen som hörde på hvad presten sade, ty de sågo för mycket på henne, och prinsen blef ännu mera intagen i henne än förra gången. Då predikan var slut och hon gick ut ur kyrkan och skulle sätta sig upp på hästen, kom prinsen åter och frågade henne hvar hon var ifrån. "Jag är från Handdukeland," sade kungadottern, och i detsamma tappade hon sin ridpiska; då prinsen böjde sig för att taga upp den, sade hon:

«Framföre mig ljust, och mörkt här bak,
Så prinsen icke ser hvart jag rider i dag!»

Borta var hon igen, och prinsen visste icke hvart hon hade tagit vägen; han for vida omkring och frågade efter det land hon hade sagt sig vara ifrån; men ingen kunde säga honom hvar det låg, och prinsen måste då gifva sig till tåls igen.

Söndagen derpå skulle någon gå upp till prinsen med en kam; Kari bad att få göra det, men de öfriga påminte henne huru det hade gått sist och trätte på henne för det hon ville visa sig för prinsen så som hon såg ut; men hon gaf sig icke förrän de läto henne gå upp till prinsen med kammen. Då hon kom ramlande uppför trapporna, for prinsen ut, tog kammen och kastade den efter henne och ropade att hon bara skulle packa sig i väg. Sedan reste prinsen till kyrkan, och Kari gaf sig icke heller förrän hon fick fara dit.

Nu gick det alldeles som de båda förra gångerna; hon gick bort till berget och knackade på med käppen och fick en kjol som var mycket präktigare än de andra båda; den var nästan af bara guld och diamanter, och en ståtlig häst med guldbroderadt täcke och guldbetsel fick hon också.

Då kungadottern kom till kyrkan, stodo presten och allmogen på kyrkvallen ännu och väntade på henne. Prinsen kom nu springande och ville hålla hästen, men hon hoppade af och sade: "Nej, tack, det behöfs icke; min häst är så väl tämd, att han står stilla när jag säger till." Så gingo de in i kyrkan allesammans, och presten upp på predikstolen; men ingen hörde på hvad han sade, ty de sågo för mycket på henne och undrade hvar hon kunde vara ifrån, och prinsen var ännu mycket mera förälskad än begge de förra gångerna; han hade icke sinne för något, utan såg blott på henne.

Då predikan var slut och kungadottern skulle gå ut ur kyrkan, hade prinsen låtit slå ut ett qvarter tjära i kyrksvalen, för att få komma och hjelpa henne öfver; men hon brydde sig icke om det, utan satte foten midt i tjäran och sprang öfver, så att den ena guldskon blef qvarsittande, och då hon hade satt sig upp på hästen, kom prinsen ilande ut ur kyrkan och frågade hvar hon var ifrån. "Från Kammeland," sade Kari; men då prinsen ville räcka henne guldskon, sade hon:

»Framföre mig ljust, och mörkt här bak,
Så prinsen icke ser hvart jag rider i dag!»

Prinsen visste icke nu heller hvart hon tog vägen, och så for han länge omkring i verlden och frågade efter Kammeland; men då ingen kunde säga honom hvar det låg, så lät han kungöra, att den som guldskon passade åt, henne ville han gifta sig med. Der samlades nu både vackra och fula från alla verldens kanter; men der var ingen som hade så liten fot, att hon kunde få guldskon på. Sent omsider kom äfven Kari Träkjols elaka styfmoder med dottern sin, och åt henne passade skon; men ful var hon, och så led såg hon ut, att prinsen högst ogerna höll hvad han hade lofvat. Likväl tillreddes bröl-

lop, och hon kläddes till brud, men då de redo till kyrkan, satt en liten fogel i ett träd och sjöng:

Ett stycke af häl
Och ett stycke af tå;
Kari Träkjols sko
Är full utaf blod!

Och då de sågo efter, hade fogeln sagt sannt, ty blodet sipprade ut ur skon. Så blef prinsen qvitt den fula bruden. Då måste alla tjenstflickorna och alla qvinnfolk som voro på slottet fram och profva skon, men åt ingen ville den passa. "Men hvar är Kari Träkjol då?" frågade prinsen, då alla de öfriga hade försökt skon, ty han förstod fogelsång och kom väl ihåg hvad fogeln hade sagt. "Åh, hon!" sade de andra; "det tjenar ingenting till att hon kommer fram, ty hon har fötter som en häst." — "Må vara," sade prinsen, "men då alla andra ha försökt den, så kan Kari också vara med!" — "Kari!" ropte han ut genom dörren, och Kari kom uppför trapporna, och det skramlade i träkjolen som om ett helt regemente dragoner hade kommit ridande. "Nu ska' du profva guldskon och bli prinsessa, du också!" sade de andra jäntorna och skrattade och gjorde narr af henne. Kari tog upp skon, satte foten i den så lätt hon ville, kastade af sig träkjolen och stod der med guldkjolen på, så det sken af henne, och på den andra foten hade hon maken till guldskon. Prinsen kände straxt igen henne och blef så glad, att han ilade fram och tog henne om lifvet och kysste henne; och då han fick höra att hon var en kungadotter, blef han ännu gladare, och så blef der bröllop. Snipp, snapp, snut, så är den sagan slut.

19.

Hvarför björnen är stubbsvansad.

Björnen mötte en gång räfven, som kom lunkande med en knippa fisk som han hade stulit. "Hvar har du fått den ifrån?" frågade björnen. "Jag har varit ute och metat, herr björn," svarade räfven. Då fick björnen också lust att lära sig meta och bad räfven säga honom huru han skulle bära sig åt. "Det är en simpel sak för dig," svarade räfven, "och snart lärd; du behöfver bara gå ut på isen, hugga dig ett hål och sticka ned svansen deri; och så måste du hålla den der bra länge. Du får icke bry dig om att det svider litet: det är när fisken biter; ju längre du kan hålla den der, dess mera fisk får du. Och rätt som det är, så skall du tvärt rycka upp." Ja, björnen gjorde som räfven hade sagt, och höll svansen både länge och väl nere i vaken, tills den var riktigt fastfrusen; då ryckte han den tvärt upp — tvärt af, och nu går han och larfvar stubbsvansad än i dag.

20.

Tuppen och hönan*).

Hönan. Du lofvar mig sko, år för år, år för år och jag får ingen sko!

Tuppen. Nog ska du få sko!

Hönan. Jag värper ägg, och jag gör godt, och ändå får jag gå med bar fot!

Tuppen. Så tag dina ägg, och res till sta'n och köp dig sko, och gå inte längre med bar fot.

---

*) Vid denna barnsaga gör betoningen allt, i det att tuppens och hönans ljud efterhärmas.

21.

Räfven lurar björnen på Julkosten.

Björnen och räfven hade en gång köpt sig en mark smör i kompani; den skulle de ha till jul och gömde den derföre under en tät granbuske. Derpå gingo de ett stycke bort och lade sig i en solig backe att sofva. Då de hade legat en stund, reste sig räfven och ropade: "ja!" och sprang sin väg, raka vägen till smörmarken, som han åt en god tredjedel utaf. Men då han kom igen och björnen frågade hvar han hade varit, efter han var så flottig om nosen, svarade han: "Tror du inte jag blef bjuden på barnsöl då?" — "Jaså! hvad hette barnet?" frågade björnen. "Smaktpå," svarade räfven.

Derpå lade de sig åter att sofva. Om en liten stund rusade räfven åter upp och ropte "ja!" och sprang bort till smörmarken. Den gången åt han också en dugtig klimp. Då han kom tillbaka och björnen åter frågade hvar han hade varit, svarade han: "Åh, blef jag inte nu igen bjuden på barnsöl då, tror du?" — "Hvad hette barnet nu då?" frågade björnen. "Halfäten," svarade räfven.

Björnen tyckte det var ett rart namn, men han fick ej tid att undra länge derpå, förrän han åter gäspade och somnade. Knappt hade han legat en liten stund, så gick det alldeles som de båda förra gångerna. Räfven ropade "ja!" sprang bort till smörmarken och åt upp resten. Då han kom tillbaka, hade han åter varit på barnsöl, och barnet hette: "Slickadt-i-botten." Dermed lade de sig åter att sofva och lågo en god stund; men så skulle de bort och se efter smöret, och då det var uppätet, skyllde björ-

nen på räfven och räfven på björnen; den ene sade att den andre hade varit bort till smörmarken medan han sjelf låg och sof. "Ja, ja," sade mickel, "vi ska' snart få veta hvilkendera af oss som stulit smöret. Nu ska' vi lägga oss der borta i solbacken; den som då är flottigast i ändan när vi vakna, han har stulit smöret." Ja, björnen ville gerna gå in på det profvet, och då han visste med sig att han icke ens hade smakat på smöret, så lade han sig ganska lugn till att sofva i solen. Då lunkade mickel bort till granbusken efter en smörsmula, som satt qvar i en springa, och smög sig så tillbaka till björnen och smorde honom i ändan dermed; derpå lade han sig att sofva, som om ingenting hade passerat. Då nu begge vaknade, så hade solen smält smöret, och så blef björnen den som hade ätit upp smöret ändå, han.

22.

Räfven som vallare.

Det var en gång en gumma som skulle ut och leja sig vallare. Så mötte hon en björn. "Hvart skall du gå?" sade björnen. "Åh, jag skall ut och leja mig vallare," sade gumman. "Vill du inte ha mig till vallare?" frågade björnen. "Jo, bara du kan locka, så —" sade gumman. "Hu-i!" sade björnen. "Nej, dig vill jag inte ha," sade gumman, då hon hörde det och gick sin väg.

Då hon hade gått ett stycke till, mötte hon en varg. "Hvart skall du gå?" sade vargen. "Jag skall ut och leja mig vallare," sade gumman. "Vill du ha mig till vallare?" frågade vargen. "Ja, kan du locka, så —" sade gumman.

"Ul-uh!" sade vargen. "Nej, dig vill jag inte ha," sade gumman.

Då hon återigen hade gått ett stycke, mötte hon en räf. "Hvart skall du gå?" sade räfven. "Åh, jag skall ut och leja mig en vallare," sade gumman. "Vill du inte ha mig till vallare?" frågade räfven. "Jo, bara du kan locka, så —", sade gumman. "Dil-dal-holom!" sade räfven så fint och ljufligt. "Ja, dig vill jag ha till vallare," sade gumman, och så satte hon räfven till att vakta kreaturen sina. Första dagen som räfven vallade, åt han upp alla gummans getter; andra dagen gjorde han ände på alla hennes får, och tredje dagen åt han upp alla korna. Då han så kom hem om qvällen, frågade gumman hvar han hade gjort af alla kreaturen hennes. "Skallen är i ån och kroppen i gropen," svarade räfven. Gumman stod just och tjärnade; men hon tyckte att hon ändå borde ut och se efter dem, och medan hon var borta, stal sig räfven ner i tjärnan och åt upp grädden. När nu gumman kom tillbaka och fick se det, blef hon så arg, att hon tog den lilla gräddsmula som fanns qvar och kastade den efter räfven, så att han fick ett stänk på ändan af svansen; deraf kommer det sig att räfven har hvit svanstipp.

23.

Tuppen, göken och orrtuppen.

Tuppen, göken och orrtuppen hade en gång köpt en ko tillsammans. Då det icke gick an att dela den och de icke kunde förlikas om att lösa ut hvarandra, blefvo

de ense om, att den som vaknade först om morgonen skulle ha kon. Tuppen vaknade först.

"Nu är kon min!
Nu är kon min!"

sade tuppen. Då tuppen gol vaknade göken.

"Half ko!
Half ko!"

sade göken. Då göken gol vaknade orrtuppen.

"Käre mine bröder, deler,
Som rätt är och skäl är —
Rätt är och skäl är! Tsio! tsi!"

sade orrtuppen.

Kan du nu säga mig hvem som borde ha kon?

24.

Smeden som de icke tordes släppa in i helvetet.

En gång på den tiden, då Vår Herre och sankte Per gingo och vandrade på jorden, kommo de till en smed. Han hade gjort kontrakt med Hin, att han skulle höra honom till om sju år, mot det att han skulle under dessa sju år vara mästaren öfver alla mästare i smideskonst; och det kontraktet hade både han och Hin skrifvit sina namn under. Derföre hade han också satt med stora bokstäfver öfver smedjedörren: "Här bor mästaren öfver alla mästare!" Då vår Herre kom gående och fick se det, gick han in. "Hvem är du?" sade han till smeden. "Läs öfver dörren!" svarade smeden; "men kanske du inte kan

Smeden som de inte tordes släppa in i helvetet.

läsa skrifvet, så får du vänta tills någon kommer som kan hjelpa dig." Innan Vår Herre hann svara honom, kom der en man med en häst, som han bad smeden sko åt sig. "Kunde icke jag få lof att sko den?" sade Vår Herre. "Du kan försöka," sade smeden; "galnare kan du då inte göra det, än att jag kan göra det rätt igen." Vår Herre gick då ut och tog det ena benet af hästen, lade det i smedjeugnen och gjorde skon glödande; derpå hamrade han den, slog i sömmen och satte sedan benet helt och hållet på hästen igen; då detta var gjordt, tog han det andra frambenet och gjorde på samma sätt; och då han hade fästat det på hästen igen, gjorde han på samma sätt med bakbenen, det ena efter andra. Under tiden stod smeden och såg på. "Du är inte så dålig smed, du ändå," sade han. "Tycker du det?" sade Vår Herre.

En stund derefter kom smedens mor till smedjan och bad honom komma hem och spisa middag; hon var mycket gammal, fasligt krokig i ryggen och skrynklig i ansigtet, och kunde knappast gå. "Lägg nu märke till hvad du ser!" sade Vår Herre; han tog gumman, lade henne i ugnen och smidde en ung, fager jungfru af henne. "Jag säger som jag sagt, jag," sade smeden, "du är alls inte någon dålig smed; det står öfver dörren min: Här bor mästaren öfver alla mästare; men ändå säger jag rent ut: en lär så länge en lefver," — och dermed gick han hem och åt middag.

Då han åter kommit till smedjan igen, kom en man ridande, som ville ha hästen sin skodd. "Det ska' snart vara gjordt," sade smeden; "jag har just nu lärt mig en ny metod att sko på; den är bra att bruka när dagen är kort." Och dermed började han skära och bryta tills han hade fått af alla hästbenen; "ty jag vet inte hvad det skall tjena till att gå och knåpa med ett i sönder," sade

han. Benen lade han nu i smedjeugnen, såsom han hade sett Vår Herre göra, lade dugtigt med kol på och lät smedsdrängarna draga af alla krafter i bälgstången; men det gick som man kunde vänta: benen brunno upp, och smeden måste betala hästen. Det tyckte han icke mycket om; men då i detsamma en gammal fattigstukäring kom gående förbi, tänkte han: "lyckas inte det ena, så lyckas väl det andra."

Han tog gumman och lade henne i ugnen, och hur mycket hon gret och bad för lifvet, så halp det icke. "Du förstår inte ditt eget bästa, så gammal du är," sade smeden; "nu ska' du bli förvandlad till en ung jungfru igen på ett ögonblick, och ändå ska' jag inte ta' så mycket som en skilling för smidet." Ja, det gick icke bättre med käringen, stackare, än med hästbenen. "Det var illa gjordt, det," sade Vår Herre. "Åh, det är väl inte många som fråga efter henne," svarade smeden; "men det är synd och skam af Hin, att inte hålla bättre än så hvad som står skrifvet öfver dörren." — "Om du nu skulle få tre önskningar af mig," sade Vår Herre, "hvad skulle du då önska dig?" — "Försök," sade smeden, "så tör du få veta det." Vår Herre gaf honom då tre önskningar. "Då önskar jag först och främst, att den jag ber klifva upp i päronträdet, som står här utanför smedjedörren, må bli sittande der tills jag sjelf ber honom komma ner igen," sade smeden; "för det andra önskar jag, att den jag ber sätta sig i länstolen, som står der inne i rummet, må bli sittande i den tills jag sjelf ber honom stiga upp igen; och slutligen önskar jag, att den jag ber krypa in i stålträdspungen, som jag har i fickan min, må bli qvar der tills jag sjelf ger honom lof att krypa ut igen." — "Du önskade som en dåre," sade Sankte Per; "först och främst borde du ha önskat dig Guds nåd och barmhertighet." — "Jag tordes inte hugga till så stort, jag," sade smeden.

Derpå sade Vår Herre och Sankte Per farväl och gingo vidare.

Det led medan det skred, och när tiden var inne, kom Hin, såsom det stod i kontraktet, och skulle hemta smeden. "Är du färdig nu?" sade han och stack in näsan genom smedjedörren. "Åh, jag måste nödvändigt smida ett hufvud på den här spiken först," svarade smeden; "kryp du emellertid upp i päronträdet och plocka dig ett päron och gnag på; du kan nog vara både törstig och svulten efter färden." Hin tackade för godt tillbud och kröp upp i trädet. "Ja, när jag nu rätt tänker på saken," sade smeden, "så får jag platt inte hufvudet smidt på spiken på fyra år, för det är fanken till jern att vara hårdt; ner kan du inte komma under den tiden, utan du får sitta och hvila dig så länge." Hin tiggde och bad så innerligt vackert att han skulle få komma ned igen, men det halp icke. Till sist måste han lofva, att han icke skulle komma igen förrän de fyra åren voro förbi, som smeden hade sagt. "Ja, då kan du få komma ner igen," sade smeden.

Då nu tiden var förbi, kom Hin åter för att hemta smeden. "Nu är du väl färdig," sade han, "nu tycker jag du kan ha hunnit smida hufvud på spiken." — "Ja, hufvud har jag nog fått på den," svarade smeden, "men ändå kom du en liten smula för tidigt, ty udden har jag ännu icke hvässat; så hårdt jern har jag då ännu aldrig smidt förr. Medan jag slår udd på sömmen, kunde du sätta dig i länstolen min och hvila dig, ty du är väl trött, kan jag tänka." — "Tackar som bjuder," sade Hin och satte sig i länstolen; men knappt hade han slagit sig ner i den, så sade smeden åter, att när han rätt tänkte på saken, så kunde han icke få udden hvässad förrän om fyra år. Hin bad först vackert att slippa upp ur stolen, och sedan blef han ond och började hota; men smeden

urskuldade sig det bästa han kunde, och sade att det var jernets fel, ty det var så fördömdt hårdt, och tröstade Hin med att han satt så beqvämt i länstolen och att han om fyra år skulle slippa derifrån på minuten. Det fanns nu ingen annan råd; Hin måste lofva, att han icke skulle hemta smeden förrän fyra år derefter; och då sade smeden: "Ja, då kan du resa dig igen," och Hin bort det fortaste han kunde.

Om fyra år kom han tillbaka för att hemta smeden. "Nu måtte du väl vara färdig, vet jag," sade Hin och stack näsan in genom dörren. "Fix och färdig," svarade smeden, "nu kunna vi resa när du vill. Men hör på, du," tillade han; "det är en sak som jag stått länge här och tänkt på att jag skulle fråga dig om: är det sannt, som man påstår, att Hin kan göra sig så liten han vill?" — "Jo jo men, nog är det sannt," svarade Hin. "Åh, då kunde du just göra mig den tjensten och krypa in i ståltrådspungen här och se efter om den är hel i botten," sade smeden; jag är så rädd att jag skall tappa respengarna mina." — "Mycket gerna," sade Hin; han gjorde sig liten och kröp in i pungen. Men knappt hade han kommit dit in förrän smeden knäppte ihop pungen. "Jo, den är hel och tät öfverallt," sade Hin i pungen. "Det var roligt att höra det," svarade smeden; "men det är bättre att vara förevar än eftersnar; jag må så gerna svetsa maskorna litet, bara för säkerhets skull," och dermed lade han pungen i ässjan och gjorde den glödande. "Au! au! är du galen? Vet du inte att jag är inne i pungen då?" ropade Hin. "Ja, jag kan icke hjelpa det," svarade smeden; "det är ett gammalt ordspråk: man får smida medan jernet är varmt," och så grep han storsläggan, lade pungen på städet och började hamra allt hvad han orkade. "Au! au! au!" skrek Hin i pungen. "Käre vän, låt mig bara slippa ut, så skall jag aldrig mera

komma igen." — "Åh ja, nu tror jag nog att maskorna äro svetsade tillräckligt," sade smeden, "så nu kan du då få komma ut igen." Dermed öppnade han pungen, och Hin bort så fort, att han icke tordes se sig tillbaka en gång.

Men efter någon tid föll det smeden in, att han kanske ändå hade burit sig dumt åt då han hade gjort sig till ovän med Hin; "ty skulle jag inte komma in i Guds rike," tänkte han, "så torde det vara fara värdt att jag kan bli husvill, sedan jag kommit i delo med honom, som råder öfver helvetet." Han tyckte då att det var bäst att försöka komma in antingen i helvetet eller i himmelriket så godt först som sist, så att han finge veta huru han hade det, och dermed tog han släggan sin på axeln, och gaf sig på väg. Då han hade gått ett godt stycke, kom han till korsvägen, der vägen till himmelriket skiljer sig från den som leder till helvetet; der hann han upp en skräddargesäll, som gick och traskade med pressjernet i handen. "God dag!" sade smeden, "hvart skall du hän?" — "Till himmelriket, om jag kan komma in der," svarade skräddaren; "än du då?" — "Åh, vi få inte sällskap långt, vi då," svarade smeden, "jag har tänkt försöka på i helvetet först, jag, ty jag är litet bekant med Hin se'n gammalt." Derpå sade de hvarandra farväl och gingo hvar sin väg; men smeden var en stark, kraftig karl och gick mycket fortare än skräddaren, så att det dröjde icke länge förrän han stod utanför porten till helvetet. Han lät vakten anmäla sig och säga att det var någon utanför, som gerna ville tala ett ord med Hin. "Gå ut och fråga hvad det är för en," sade Hin till vakten, och det gjorde denne. "Helsa Hin och säg att det är smeden som hade den der pungen han vet," svarade smeden, "och bed honom så vackert att jag får slippa in straxt, ty först så har jag smidt i dag ända till middagen,

och sedan har jag gått en lång väg." Då Hin fick detta besked, befallde han vakten att genast läsa igen alla nio låsen på porten, "och sätt dit ett hänglås till ändå," sade Hin, "ty kommer han in, så ställer han till oreda i hela helvetet." — "Det lär väl inte stå till att få herberge här då," sade smeden vid sig sjelf, då han hörde att de stängde till porten bättre; "jag får väl försöka i himmelriket då." Och dermed vände han om och gick tillbaka, tills han kom till korsvägen igen; der tog han samma väg som skräddaren hade gått. Harmsen som han var öfver att ha gått den långa vägen fram och tillbaka utan nytta, tog han ut stegen allt hvad han orkade och kom fram till himmelrikets port i detsamma som Sankte Per gläntade litet på den, så mycket att den smala skräddaregesällen kunde slippa in. Smeden var ännu en sex, sju steg ifrån porten. Här är det allt bäst att skynda sig, tänkte han, grep släggan och kastade henne i dörröppningen med detsamma som skräddaren slank in; men kom han icke in genom den öppningen, så vet jag icke hvart han har tagit vägen.

25.

Dockan i gräset.

Det var en gång en kung som hade tolf söner. Då de blefvo stora, sade han till dem att de skulle draga ut i verlden och söka sig hustrur; men de skulle kunna spinna och väfva och sy en skjorta på en dag, eljest ville han icke ha dem till sonhustrur. Åt hvar och en af sönerna gaf han en häst och en ny rustning, och så drogo

de ut i verlden för att söka sig hustrur; men då de hade kommit ett stycke på vägen, sade de att de icke ville ha med sig Askepilten, ty han dugde ingenting till. — Ja, Askepilten måste stanna efter, han, det var ingen råd med det, och han visste icke hvad han skulle göra eller hvart han skulle vända sig; då blef han så sorgsen att han steg af hästen och satte sig ned i gräset för att gråta. Men då han hade suttit en liten stund, började en af tufvorna i gräset att röra sig, och fram ur den kom ett litet hvitt ting, och då det kom närmare såg Askepilten att det var en liten vacker flicka; men hon var så liten, så liten. Hon gick fram och bad honom, om han icke ville se efter dockan i gräset. Jo, det ville han, och det gjorde han också.

Då han hade kommit dit, satt dockan i gräset på en stol; hon var så dejlig och fager, och så frågade hon Askepilten hvart han skulle hän och hvad ärende han reste uti.

Han berättade att de voro tolf bröder och att kungen hade gifvit dem häst och rustning och sagt att de skulle resa ut i verlden och skaffa sig hustrur, och hustrun skulle kunna spinna och väfva och sy en skjorta på dagen; men vill du göra det och vill du blifva hustrun min, så vill jag icke resa längre," sade Askepilten till dockan i gräset. Ja, det ville hon gerna, och hon skyndade sig med att få spunnet och väfvet och skjortan sydd, men den blef så liten, så liten, icke längre än som så . . .

Denna reste Askepilten hem med; men då han kom fram med den, var han blyg för att den var så liten; likväl sade kungen att han skulle få henne, och så drog Askepilten glad och förnöjd tillbaka för att hemta lilla kärestan sin. Då han kom till dockan i gräset, ville han taga henne upp till sig på hästen sin; men nej, det ville

hon icke; hon sade, hon ville sitta och åka i en silfversked, och hon hade sjelf två små hvita hästar som skulle draga henne. Så reste de då åstad, han på hästen och hon i silfverskeden, och begge hästarna, som drogo henne, voro två små hvita möss; men Askepilten höll sig alltid på andra sidan om vägen, för han var så rädd att han skulle komma att rida öfver henne, eftersom hon var så fasligt liten. Då de voro komne ett stycke på vägen, kommo de till ett stort vatten; der skyggade Askepiltens häst, rusade öfver åt andra sidan af vägen och stjelpte omkull skeden, så att dockan i gräset föll i vattnet. Askepilten blef nu illa vid, för han visste icke hur han skulle få upp henne igen; men snart kom der en hafsmenniska upp med henne, och nu hade hon blifvit lika stor som en annan fullvuxen menniska, och mycket vackrare än hon var förut. Så satte han henne framför sig på hästen och red hem.

Då Askepilten kom hem, voro också alla bröderna hans komna med hvar sin käresta; men dessa voro så fula och så elaka, att de hade varit i lufven på sina älskare på vägen; på hufvudet hade de hattar, som voro strukna med tjära och sot, och från hattarna hade det runnit ned öfver ansigtet på dem, så att de hade blifvit ännu mera leda och fula. Då bröderne fingo se Askepiltens käresta, blefvo de alla afundsjuka på honom; men kungen blef så glad i dem begge, att han jagade bort alla de andra; och så höll Askepilten bröllop med dockan i gräset, och sedan lefde de godt och väl i lång, lång tid, och äro de icke döda, så lefva de ännu.

26.

Pål Andrestugen.

Det var en gång en hustru som hade en döf man, och derför höll hon mera af gossen i den andra stugan, som de kallade Pål Andrestugen. Tjenstgossen hos den döfve mannen märkte väl, att der var något emellan dessa två, och så sade han en gång till käringen: "Törs ni våga tio daler, mor, att jag skall få er till att uppenbara er egen skam?" — "Ja, det törs jag nog," sade hon, och så slogo de vad om tio daler.

Så var det en dag, gossen och den döfve mannen stodo på logen och tröskade; då märkte gossen, att Pål Andrestugen kom till käringen. Han sade ingenting; men en god stund före frukostdags, vände han sig om mot logdörren och skrek med ens: "Ja, ja!"

"Jaså, ska vi allt in nu då?" sade mannen; han hade icke märkt något. "Ja vi ska' väl det, eftersom mor ropat," svarade gossen.

Då de kommo i förstugan, begynte gossen att hosta för att hustrun skulle få gömma Pål Andrestugen. Då de nu kommo in, stod der ett fat med risgrynsgröt på bordet. "Nej, nej då, mor!" sade mannen, ska' vi ha' risgrynsgröt i dag?" — "Åja, I skall väl det," sade käringen, — sur och arg var hon. Då de väl hade ätit och gått ut igen, sade hon till Pål: "Det är tusan till väderkorn den pojken har; detta var nu hans skuld. Men nu får du laga att du kommer din väg, så ska jag komma ned till dig i ängen med mellanmiddag." Detta stod pojken i förstugan och hörde på.

"Far," sade han, "nu tror jag, det är bäst, vi gå ned i dalen och gör i ordning gärdesgårdsstycket som är ned-

blåst, för svinen deras i andra stugan gå och rota opp ängen vår." — "Ja, vi få väl det," sade mannen, för han gjorde allt hvad de sade till honom.

Vid mellanmiddags-tid kom käringen skyndande ned i ängen med något under förklädet. Nej, nej mor, nu tror jag inte du är dig sjelf längre," sade mannen; "ska vi nu ha mellanmiddag också?" — "Åja, I får väl det," sade hon; mycket argare var hon ändå. Och de lefde godt, och spisade både kaka och smör och fingo bränvin till.

"Jag går bort till Pål Andrestugen med litet också, jag, mor," sade pojken, "för han har nog inte fått någon mellanmiddag." — "Ja gör det!" sade hustrun; då blef hon blid igen med ens.

På vägen plockade pojken sönder kakan och släppte en smula då och då, eftersom han gick. Till Pål Andrestugen sade han: "Du får nog taga dig i akt, du, för gubben vår har märkt, att du kommer väl ofta till käringen; det tycker han inte mycket om, och nu har han svurit på, att han skall hugga yxan i dig, så snart han får se dig."

Pål blef mycket rädd och förskräckt, och pojken gick tillbaka igen till mannen. "Det är något söndrigt på plogen för Pål," sade han, "och derföre bad han, att I ville ta med er yxan och komma dit och laga litet på den."

Ja, mannen gick och tog med yxan, men Pål Andrestugen fick icke ögonen på honom, förrän han tog till fötter det bästa han kunde. Mannen tog och vände på plogen och såg på den på alla kanter, och då han icke kunde se något söndrigt på den, så gick han tillbaka igen, men på vägen plockade han opp de kaksmulor, gossen hade släppt. Käringen stod en stund och såg på detta och förundrade sig öfver, hvad det var, mannen samlade opp.

"Å, far plockar nog opp sten," sade gossen, "för han har märkt, att denne Pål Andrestugen springer så ofta öfver till oss, och det tycker gubben inte mycket om, och

nu har han svurit på, att han skall stena mor ihjel. Käringen åstad det fortaste hon kunde. "Hvad är det, mor sätter så åstad efter?" sporde mannen, då han kom fram. — "Å, det är nog eld lös hemma, sade gossen. Mannen efter, och käringen före, och skrek: "Å, slå inte ihjel mig, slå inte ihjel mig, så skall jag aldrig låta Pål Andrestugen komma till mig mer!" — "Nu äro de tio dalerna mina!" ropade gossen.

27.

Soria Moria Slott.

Det var en gång ett folk, som hade en son, och han hette Halvor. Ända från han var en liten gosse, ville han aldrig göra något, men satt bara och petade i askan. Föräldrarne hade honom bort för att lära många ting; men Halvor stannade ingenstädes, för när han hade varit borta i några dagar, rymde han ur läran, lopp hem och satte sig i spisen till att gräfva i askan igen. Men så kom det engång en skeppare och sporde Halvor, om han icke hade lust till att vara med honom och fara till sjös och se fremmande land. Jo, det hade Halvor lust till, då var han icke länge senfärdig.

Hur länge de nu seglade, vet jag icke något om, men långt om länge kom det en stark storm, och då den var förbi och det blef stilla igen, visste de icke, hvar de voro hemma; de voro drifna till en fremmande kust, som ingen af dem kände till.

Då det nu alldeles ingen vind var, blefvo de liggande stilla här, och Halvor bad skepparen om lof att gå i land för att se sig om, för han ville hellre gå än ligga och sofva.

"Tycker du, du kan visa dig för folk?" sade skepparen, "du har ju icke annat till kläder än de paltorna, du står och går i." Halvor blef dock vid sitt, han, och så fick han ändteligen lof; men han skulle komma tillbaka igen, när det började på att blåsa. Han gick således, och det var ett herrligt land; öfverallt hvar han gick fram, var det stora slätter med åkrar och ängar, men folk såg han icke till. Så tog det på att blåsa, men Halvor tyckte icke, han hade sett nog ännu, och han ville gerna gå litet längre för att se, om han icke kunde träffa folk. Om en stund kom han då på en stor väg, som var så jemn, att man gerna kunde trilla ett ägg på den. Denna gick nu Halvor efter, och då det led mot qvällen, såg han ett stort slott långt borta, hvarifrån det lyste. Då han nu hade gått hela dagen och icke haft något att lifnära sig med, var han duktigt hungrig; men ju närmare han kom till slottet, desto mera rädd blef han också.

I slottet brann det på spiseln, och Halvor gick in i köket, som var så grannt, att han aldrig sett ett så grannt kök; der var käril både af guld och silfver, men någon menniska fanns der icke. Då Halvor hade stått der en stund och ingen kom ut, gick han fram och öppnade på en dörr; derinne satt en prinsessa och spann på en rock. "Nej, nej då!" ropte hon, "törs det komma kristna menniskor hit? men det är nog bäst, att du går igen, om icke trollet skall sluka dig, för här bor ett troll med tre hufvuden."

"Jag är lika glad om han hade fyra, och så skulle jag ha lust till att se den karlen," sade gossen, "och jag går icke; jag har inte något ondt gjort; men mat må du gifva mig, för jag är illa hungrig." Då Halvor hade ätit sig mätt, sade prinsessan till honom, att han fick pröfva, om han kunde svinga svärdet, som hängde på väggen; nej, han kunde icke svinga det, han kunde icke lyfta det engång. "Ja" sade prinsessan, "så får du taga dig en klunk

ur den flaskan, som hänger vid sidan, för det gör trollet, när han skall ut och bruka svärdet." Halvor tog sig en dryck och straxt kunde han svinga svärdet som ingenting. Nu, mente han, skulle trollet få komma. Rätt som det var, kom trollet susande; Halvor steg bakom dörren. "Hutetu, här luktar kristen mans blod!" sade trollet, och satte hufvudet in igenom dörren. "Jo, det skall du blifva varse," sade Halvor, och högg alla hufvudena af det. Prinsessan blef så glad öfver att hon var frälst, att hon både dansade och sjöng; men så kom hon till att tänka på systrarna sina, och så sade hon: "Gud gifve nu systrarna mina också voro frälsta!" — "Hvar äro de?" sporde Halvor. Ja, så förtäljde hon honom det: den ena var intagen af ett troll på ett slott, som var sex mil derifrån, och den andra var intagen på ett slott, som var nio mil bortom det igen.

"Men nu," sade hon, "nu får du först hjelpa mig att få ut detta skrofvet här."

Ja, Halvor var så stark; han skaffade allting bort och gjorde det snyggt och rent i en hast. Nu mådde han godt och väl, och nästa morgon gaf han sig åstad i dagningen; han hade ingen ro uti sig, utan gick och sprang hela dagen. Då han fick se slottet, blef han litet rädd igen; det var mycket grannare än det andra; men äfven här var icke heller en menniska att se. Så gick Halvor in i köket, men han stannade icke der heller, utan gick längre in. "Nej törs det komma kristna menniskor hit?" ropte prinsessan. "Jag vet inte huru länge det är sedan jag kom hit; men under all denna tid har jag icke sett en kristen menniska; det är nog bäst, att du beger dig bort igen, för här bor ett troll som har sex hufvuden." — "Nej, jag går inte," sade Halvor, "om han än hade sex till." — "Han tager och slukar dig lefvande!" sade prinsessan. Men det hjelpte icke Halvor ville icke gå; han

var icke rädd för trollet; men mat och dryck ville han ha, för han var hungrig efter resan. Ja, han fick så mycket han ville ha; men så ville prinsessan hafva honom till att gå igen. "Nej," sade Halvor, "jag går inte, för jag har inte något ondt gjort, och jag har inte något att vara rädd för." — "Han spörjer icke efter det," sade prinsessan, "för han tager dig utan både lag och rätt; men då du inte vill gå, så pröfva om du kan svinga det svärdet, som trollet brukar i krig." Han kunde icke svinga svärdet; men då sade prinsessan, att han skulle taga sig en klunk ur flaskan, som hängde vid sidan af det, och då han det hade gjort, kunde han svinga det.

Rätt som det var, så kom trollet, det var så stort och tjockt, att det måste gå på sidan, för att komma in igenom dörren. Då trollet fick in det första hufvudet, så ropte det: "Hutetu! här luktar kristen mans blod!" Med detsamma högg Halvor det första hufvudet af, och så alla de öfrige. Prinsessan blef nu öfvermåttan glad; men så kom hon att tänka på systrarna sina, och så önskade hon, att de också voro frälsta. Halvor mente, att det nog kunde blifva råd till det och ville åstad straxt: men först måste han nu hjelpa prinsessan med att få bort trollets kropp, och så gaf han sig på väg den andra morgonen. Det var långt till slottet, och han både gick och sprang, för att komma fram i tid. Mot qvällen såg han slottet, och det var mycket grannare, än begge de andra. Nu var han nästan icke det minsta rädd, utan han gick genom köket och längre in. Der satt en prinsessa, som var så vacker, att ej hennes make fanns. Hon sade nu lika som de andra, att der icke hade varit kristet folk, sedan hon kom dit, och bad honom gå igen, för annars skulle trollet sluka honom lefvande, — det hade nio hufvuden, sade hon. "Ja, om det nu har nio till de nio, och ändå nio till, så går inte jag," sade Halvor och gick och ställde sig vid spiseln.

Prinsessan bad honom så vackert, att han skulle gå, för att icke trollet skulle äta upp honom, men Halvor sade: "Låt honom komma, om han vill." Så gaf hon honom trollsvärdet och bad honom taga sig en dryck af flaskan, så att han kunde svinga det.

Rätt som det var, kom trollet, så att det susade om det; det var ännu större och tjockare än begge de andra två, och det måste också gå på sidan för att komma in igenom dörren. "Hutetu! här luktar kristen mans blod!" Med detsamma högg Halvor det första hufvudet af och sedan alla de öfriga, men det sista var det segaste af dem alla, och det var det tyngsta arbete Halvor hade gjort, att få det af.

Nu kommo alla prinsessorna tillsammans på det slottet, och de voro så glada, som de aldrig hade varit i all sin tid, och de tyckte bra om Halvor och han om dem, och han kunde få den han helst ville: men den yngsta tyckte han mest om af alla tre. Halvor gick der och var så tyst och stilla; så sporde prinsessan, hvad det var, han önskade, och om han icke tyckte om att vara hos dem. Jo, det tyckte han nog om, för de hade ju nog att lefva af, och han hade det godt der, men han längtade hem, för han hade föräldrar i lifvet, och dem hade han stor lust att se igen. Det mente de väl kunde låta sig göra; "du skall komma oskadd både fram och tillbaka igen, om du vill lyda vårt råd," sade prinsessorna. Ja, han skulle icke göra annat, än hvad de ville. Så klädde de upp honom, så han blef så fin som en prins, och så satte de en ring på hans finger, och den var sådan, att han kunde önska sig både fram och tillbaka med den; men de sade, att han icke skulle kasta den bort och icke nämna namnet på dem, för då var det förbi med hela herrligheten; och då fick han aldrig se dem mera.

"Stode jag nu hemma, och hemmet vore här!" sade Halvor, och så, som han hade önskat, gick det också; Halvor stod utanför stugan hos sina föräldrar, förr än han visste ordet af. Det var i mörkningen om qvällen, och då de sågo, att till dem kom in en sådan fin, ståtlig fremmande man, blefvo de så häpna, att de både började att bocka och niga. Halvor sporde nu, om han icke kunde få blifva der och få hus öfver natten. Nej, det kunde han slätt icke; "vi hafva det icke så," sade de, "för vi hafva hvarken det ena eller det andra, som en sådan herre kan vara nöjd med; men det är bäst, han går opp i gården, det är icke långt stycke, han kan se skorstenen härifrån, der hafva de fullt upp af allting."

Halvor tyckte alls icke om det; han ville ändteligen stanna der; men folket blef vid sitt, att han skulle gå upp till gården, för der kunde han få både mat och dryck, då de icke en gång hade en stol att bjuda honom att sitta på." — "Nej," sade Halvor, "dit upp vill jag inte förr än i morgon tidigt; men låt mig nu få vara här i natt, jag kan ju sitta i spiseln." Det kunde de då icke säga något emot, och så satte sig Halvor i spiseln till att gräfva i askan, så som han gjorde, då han låg hemma och latade sig.

De pratade länge och mycket och förtäljde Halvor både om det ena och det andra, och så sporde han dem, om de aldrig hade haft något barn. "Jo, de hade haft en gosse, som hette Halvor, men de visste icke, hvar han vandrade, och icke visste de, antingen han var död eller lefvande heller." — "Kunde det icke vara jag då?" sade Halvor. "Det vet jag visst," sade käringen, och lyftade på sig; "han Halvor var så lat och dufven, att han aldrig gjorde någonting, och så var han så paltig, att den ena trasan trängdes med den andra på honom; det kunde aldrig blifvit slik karl af honom, som I är, far."

Om en liten stund skulle käringen bort till spiseln och röra om elden, och då eldskenet lyste på Halvor, likasom då han var hemma och karade i askan, så kände käringen igen honom.

"Jamen, är det du ändå, Halvor!" sade hon, och det blef sådan glädje på de gamla föräldrarna, att det icke var ände på den, och han måste nu förtälja, huruledes det hade gått honom, och käringen var så glad öfver honom att hon ville ha honom upp på gården straxt på minuten och visa honom för jäntorna, som alltid hade varit så katiga af sig. Hon gick då förut i väg och Halvor efter. Då hon så kom dit upp, talte hon om, att Halvor var kommen hem igen, och nu skulle de bara se, huru fin han var; han såg ut som en prins, sade hon.

"Det vet jag visst," sade jäntorna och knyckte på nacken, "han är väl densamme trasvargen, han alltid har varit." I detsamma kom Halvor in, och då blefvo jäntorna så förbluffade, att de glömde qvar lintyget i spiseln, der de sutto och loppade sig, och sprungo ut i bara underkjolen. Då de så kommo in igen, voro de så skamfulla, att de nästan icke tordes se på Halvor, som de alltid hade varit stolta och tvära mot förr. "Ja, I han nu alltid tyckt, att I voren så fina och vackra, I, att ingen kunde vara eder like; men I skullen bara se den äldsta prinsessan, som jag har frälst," sade Halvor; "mot henne sen I ut som vallflickor, och den mellersta är ändå vackrare; men den yngsta, som är kärestan min, är vackrare än både sol och måne; Gud gifve de blott vore här, så skullen I få se!" sade Halvor.

Han hade icke förr sagt det, innan de stodo der; men då blef han så illa vid, för nu kom han ihåg, hvad de hade sagt. På gården blef det hållet både gästabud för prinsessorna och all möjlig ståt för dem; men de ville icke stanna der. "Vi vilja ned till föräldrarna dina," sade de

till Halvor "och så vilja vi ut och se oss om." Han följde då med dem. Så kommo de till ett stort vatten utanför gården. Tätt vid det vattnet var det en sådan dejlig grön backe; der ville prinsessorna sitta och hvila en stund, för de tyckte det var så vackert att sitta och se ut öfver vattnet, sade de.

De satte sig der, och då de hade suttit en stund, sade den yngsta prinsessan: "Jag får väl luska dig litet jag, Halvor." Ja, Halvor lade hufvudet på hennes knä, så luskade hon honom, och det dröjde icke länge, förrän Halvor sof. Så tog hon ringen af honom och satte en annan i stället, och så sade hon: "Håll nu i mig allesammans, och låt oss snart vara på Soria Moria Slott!"

Då Halvor vaknade, kunde han nog finna, att han hade mistat prinsessorna, och tog till att gråta och jemra sig, och han var så rent misströstande, att man alls icke kunde lugna honom. För allt hvad föräldrarne bådo honom, ville han icke stadna, utan tog farväl och sade, att han visst aldrig fick se dem mera, för fann han icke prinsessorna igen, tyckte han icke det var värdt att lefva.

Trehundrade daler hade han igen; dem tog han i fickan och gaf sig på vägen; då han hade gått ett stycke, mötte han en man med en brukbar häst; den ville han köpa, och begynte att ackordera med mannen. "Ja, jag har väl inte tänkt att sälja den," sade mannen, "men om vi kunna bli ense så" — Halvor sporde då, hvad han ville ha för den. "Inte mycket har jag gifvit för den, och inte mycket är den värd; det är en bra häst att rida på, men till att springa duger den inte stort, men alltid så orkar den nog med matsäcken eder och er också, när I går styckevis," sade mannen. Till sist blefvo de då enige om priset, och Halvor lade säcken sin på den, och så gick han styckevis, och styckevis red han. Om qvällen kom han till en grön vall, och der stod ett stort träd, som han

satte sig vid. Der släppte han hästen, och han lade sig icke till att sofva, utan tog fram matsäcken sin. Då det grydde till dagen, drog han åstad igen, för han tyckte icke han kunde ha någon ro i sig. Så gick han och så red han hela dagen bort igenom en stor skog, hvarest det var många gröna fläckar, som lyste så vackert borta emellan träden. Icke visste han hvar han var hemma, och icke visste han hvart det bar hän, men han gaf sig icke mera tid att hvila, än när hästen fick litet i sig och han sjelf fick upp matpåsen sin, när han kom till en af de gröna fläckarna. Han gick och han red, och aldrig tyckte han det blef någon ända på skogen.

Men i mörkningen den andra dagen, såg han det lysa fram emellan träden. "Gud gifve der nu vore folk uppe, så jag kunde få värma mig och litet att äta ock," tänkte Halvor. Då han kom dit, så var det en liten usel stuga, och igenom rutan såg han ett par gamla menniskor derinne; de voro så gamla och grå i hufvudet som dufvor, och käringen hade en näsa så lång, att hon satt vid spisen och brukade den till glödraka. "God qväll! God qväll!" sade käringen. "Men hvad ärende har I då, som kommer hit?" tillade hon; "här har inte varit kristet folk på öfver hundra år." Ja, Halvor talte då om, att han skulle till Soria Moria Slott, och sporde om hon visste vägen dit. "Nej," sade käringen, "det vet jag icke; men rättnu kommer månen, så skall jag spörja den, och den vet det nog, den må väl se det, för den skiner ju på allting." När så månen stod ljus och blank öfver trädtopparne, gick käringen ut. "Du måne, du måne," skrek hon, "kan du säga mig vägen till Soria Moria Slott?" — "Nej," sade månen, "det kan jag icke, för den gång jag lyste der, stod der en sky för mig. "Vänta litet ännu," sade käringen till Halvor, rättnu kommer vestanvinden; han vet det visst, för han blåser i hvar krok." — "Nej,

nej, har du häst också, du?" sade käringen, då hon kom in igen, "å släpp det stackars kreaturet ut i hagen, och låt det inte stå här vid dörren och svälta; men vill du inte byta bort den till mig?" sade hon; "vi ha ett par gamla stöflor här, som du kan ta femton fjerdingsväg i hvart steg med; dem skall du få för hästen, så kommer du förr till Soria Moria Slott." Det var Halvor straxt villig till, och käringen var så glad för hästen, att hon var färdig att dansa, "för nu kan jag få komma att rida till kyrkan, jag också," sade hon. Halvor hade ingen ro i sig och ville åstad straxt, men käringen sade, det hade ingen hast. "Lägg dig på bänken du, och sof litet, för någon säng ha vi icke åt dig," sade käringen, "jag skall nog passa på, när vestanvinden kommer.

Rätt som det var, så kom vestanvinden susande, så det knakade i väggen. Käringen ut. "Du vestanvind, du vestanvind! kan du säga mig vägen till Soria Moria Slott? här är en som skall dit." — "Ja, den vet jag väl," sade vestanvinden, "nu skall jag dit att torka kläder till brölloppet, som skall stå; är han rask till bens, så kan han följa med mig." Halvor ut. "Du får skynda dig, om du vill göra sällskap," sade vestanvinden, och åstad bar det långt bort både öfver högar och åsar och fjell och fjärdar, och Halvor hade göra med att följa. "Ja, nu har icke jag tid att vara med dig längre," sade vestanvinden, "för jag skall bort och rifva ned ett stycke granskog först, förrän jag kommer till bleket och torkar kläderna; men när du går längs med åskanten, så kommer du till några jäntor, som stå och tvätta kläder, och då har du inte långt igen till Soria Moria Slott.

En stund efter kom Halvor till jäntorna, som stodo och tvättade, och de sporde, om han icke hade sett något till vestanvinden; han skulle komma dit och torka kläder till brölloppet. "Jo," sade Halvor, "han är bara borta och

bryter ned ett stycke granskog, det dröjer icke länge, förr än han är här," och så sporde han dem om vägen till Soria Moria slott. De visade honom då på den, och då han kom fram mot slottet, var der alldeles fullt af hästar och folk. Men Halvor var så trasig och sönderrifven af att han hade följt vestanvinden både genom buskar och kärr, att han höll sig afsides och icke ville gå fram, förrän den sista dagen, då de skulle spisa middag. Då de nu, som skick och bruk var, skulle dricka brudens och brudgumens skål och önska dem lycka, och den som skänkte uti skulle dricka dem till allesammans, både riddare och svenner, så kom han då också omsider till Halvor. Han drack skålen, släppte ringen, som prinsessan hade satt på hans finger, då han låg vid vattnet, i glaset och bad iskänkaren helsa bruden och bära fram den till henne. Då stod prinsessan straxt upp från bordet. "Hvem har väl bäst förtjent att få en af oss," sade hon, "antingen den som har frälst oss, eller den som sitter brudgum?" Det kunde icke vara mer än en mening derom, mente alla, och då Halvor hörde det, dröjde han icke länge med att få paltorna af sig och pynta sig till brudgum. "Ja, der är den rätta!" ropte den yngsta prinsessan, då hon fick se honom, och så gaf hon den andre på båten och höll bröllop med Halvor.

28.

Herre-Per.

Det var en gång ett fattigt folk; de hade ingenting utom tre söner. Hvad de två äldste hette, det vet jag

icke, men den yngste hette Per. Då föräldrarne voro döde, skulle barnen ärfva dem, men det var icke annat att få, än en gryta, en stekpanna och en katt. Den äldste, som skulle ha det bästa, han tog grytan: "när jag lånar bort grytan, så får jag alltid lof att skrapa den," sade han; — den andre tog stekpannan: "för när jag lånar bort stekpannan, får jag alltid en smakebit," sade han; — men den yngste han hade icke något att välja på; ville han ha något, så måste det blifva katten. "Om jag lånar katten bort, så får jag icke något för den, jag," sade han; "får katten litet mjölk, så vill han ha den sjelf. Men jag vill taga den med mig likväl; det är synd, att den skall gå här och omkomma."

Så drogo bröderna ut i verlden, för att pröfva sin lycka, och hvar tog sin väg; men då den yngste hade gått en stund, sade katten: "Du skall nog få lön för det du inte ville jag skulle bli qvar i den gamla stugan och omkomma. Nu skall jag gå bort i skogen, jag, och få fatt på några rara djur, så skall du gå opp på kungsgården, som du ser derborta, till kungen, och säga, att du allt kommer med en liten sändning till honom. När han då spörjer, hvem den är ifrån, skall du säga, den är från Herreper." — Ja, Per hade icke väntat länge, så kom katten med en ren från skogen; den hade sprungit opp i hufvudet på renen, och då den hade satt sig emellan hornen på det, sade den: "Går du nu inte rakt till kungsgården, så klöser jag ögonen ut på dig." Renen tordes då icke annat. Då nu Per kom till kungsgården, gick han in i köket med renen, och sade: "Jag kommer med en liten sändning till kungen, jag, om han inte vill försmå den." Kungen kom ut i köket, och då han såg det stora vackra rendjuret, blef han mycket glad. "Men kära min vän! hvem är det, som skickar mig en så präktig sändning då?" sade kungen. "Åh, den kommer nog

från Herreper!" sade gossen. "Herreper!" sade kungen; "hvar är det han bor?" han tyckte det var skam, att han icke skulle känna en så bra man. Men det ville gossen alls icke säga honom; han tordes icke det för husbonden sin, sade han. Då gaf kungen Per många dricks-penningar, och bad honom helsa så mycket hem och framföra mången tack för sändningen.

Den andra dagen gick katten igen i skogen och sprang upp i hufvudet på en hjort, satte sig emellan ögonen på den och tvingade den att gå till kungsgården. Der gick Per in i köket med den igen och sade, att han kom med en liten sändning till kungen, om han icke ville försmå den. Kungen blef ändå gladare för hjorten, än han hade blifvit för renen, och sporde igen hvem det var, som kunde skicka honom så kär sändning. "Den är nog från Herreper," sade gossen; men då kungen ville veta, hvar Herreper bodde, fick han samma svar som dagen förut och den gången gaf han Per ännu mera drickspenningar.

Tredje dagen kom katten med ett elgdjur. Då nu Per kom in i köket i kungsgården, sade han, att han nog hade en liten sändning till kungen, om han inte ville försmå den. Kungen kom staxt ut i köket, och då han fick se det stora vackra elgdjuret, blef han så glad, att han icke visste hvilket ben han skulle stå på, och den dagen gaf han Per ännu många, många flera dricks-penningar; det var visst hundra daler. Han ville nu ändteligen veta, hvar Herreper bodde, och sporde om både ett och annat; men gossen sade, att han alls inte tordes säga honom det för husbonden sin, för han hade så strängeligen förbjudit honom det. "Så bed Herreper att han besöker mig!" sade kungen. Ja, det skulle gossen göra, sade han. Men då han kom ut ifrån kungsgården igen och träffade katten, sade Per: "Jo, du har ställt bra till för mig du; nu vill kungen, att jag skall besöka honom,

och jag har ju inte annat än de paltorna jag står och går i.” — ”Åh, var inte rädd för det,” sade katten; ”om tre dagar skall du få hästar och vagn, och så fina kläder, att guldet skall drypa af dig; så kan du nog besöka kungen. Men för allt hvad du ser hos kungen, skall du säga, att du har det mycket finare och präktigare hemma; det må du inte glömma.” Nej, det skulle Per nog komma ihåg, mente han. Då nu de tre dagarne voro förbi, kom katten med vagn och hästar och kläder och allt hvad Per behöfde, alltsammans var så fint, att ingen hade sett dylikt förr; så reste han och katten sprang med. Kungen tog både godt och väl emot honom; men hvad kungen än bjöd honom och hvad han viste honom, sade Per, att det kunde vara bra nog, men han hade ändå mycket präktigare och finare hemma. Kungen trodde detta icke mer än jemt; men Per han blef vid sitt, och tillsist blef kungen så ond, att han inte kunde styra sig längre. ”Nu vill jag fara med dig hem,” sade kungen, ”och se om det är sannt, att du har så mycket bättre och finare. Men ljuger du, så Gud nåde dig, jag säger inte mera, jag!” — ”Jo, du har ställt det bra för mig!” sade Per till katten, ”nu vill kungen fara med mig hem; men mitt hem, det är nog inte godt att finna, det.” — ”Åh, bry dig inte om det,” sade katten; ”res du bara efter, der jag springer före.” Så reste de, först Per, som körde efter der katten sprang före, och så kungen med alla sina.

Då de nu hade kört ett godt stycke, kommo de till en stor flock vackra får; de hade ull så lång, att den nästan nådde till jorden. ”Vill du säga, att den fårskocken är Herrepers, när kungen spörjer dig, skall du få denna silfversked,” sade katten till vallaren; den hade han tagit med sig från kungsgården. Ja, det ville han gerna göra. Då nu kungen kom, sade han till vallgossen: ”Aldrig har jag då sett en så stor och vacker fårflock!

Hvem äger den, lill'gossen min?" — "Det är nog Herrepers," sade gossen.

Om litet igen kommo de till en stor flock vackra, fläckiga kor; de voro så feta att det glänste af dem. "Vill du säga, att den boskapen är Herrepers, när kungen spörjer dig, skall du få denna silfvervasen," sade katten till vallflickan. — Silfvervasen hade han också tagit med sig från kungsgården. — "Ja, gerna det," sade vallflickan. Då nu kungen kom, blef han rent förundrad öfver den stora, vackra boskapen; för en så vacker boskap tyckte han, att han aldrig hade sett förr, och så sporde han flickan, som gick och vallade, hvem som egde den fläckiga boskapen der? "Åh, det är Herrepers!" sade flickan.

Så reste de litet igen, och så kommo de till en stor, stor flock med hästar; det var de vackraste hästar, en kunde se, stora och feta, och sex af hvar färg, både röda och blacka och blå. "Vill du säga, att den hästdriften är Herrepers, när kungen spörjer dig, skall du få det här silfverstopet," sade katten till vallaren. Stopet hade han också tagit med från kungsgården. Ja, det ville han nog, sade gossen. Då nu kungen kom, blef han alldeles förundrad öfver den stora och vackra hästdriften; för sådana hästar hade han aldrig sett maken till, sade han. Han sporde då vallaregossen, hvem de röda och blacka och blå hästarna tillhörde? "Det är nog Herrepers," sade gossen.

Då de nu hade rest ett godt stycke till, kommo de till ett slott; först var der en port af messing, så en af silfver och så en af guld; sjelfva slottet var af silfver och så blankt, att det skar i ögonen, för solen sken på det med detsamma de kommo. Der gingo de in, och der sade katten, att Per skulle säga att han bodde. Inuti var slottet ändå präktigare än utanpå; allting var af rent guld, både stolar och bord och bänkar. Då kungen nu hade gått omkring och besett allt, både högt upp och lågt ner,

skämdes han ganska mycket. "Jo, han Herreper har det finare än jag, det är inte värdt att neka det," sade han; och så ville han resa igen. Men Per bad honom dröja och spisa afton med sig, och det gjorde då kungen, men sur och gramse var han hela tiden. Medan de sutto till bords, kom trollet, som egde slottet, och bultade på porten. "Hvem är det, som äter min mat och dricker mitt mjöd som svin härinne?" ropte trollet. Straxt katten hörde honom, lopp han ut till porten. "Vänta litet, skall jag förtälja dig, huruledes bonden bär sig åt med vinterrågen," sade katten; och så förtäljde han vidt och bredt om vinterrågen. "Först så körer bonden åkern sin," sade han; "så göder han, och så körer han den igen." Med detsamma stack solen fram. "Se dig om, skall du få se den vackra, dejliga jungfrun bakom dig!" sade katten till trollet. När trollet vände sig, så fick det se solen, och så sprack det.

"Nu är allt detta ditt," sade katten till Herreper, "nu skall du hugga hufvudet af mig du; det är det enda, jag begär af dig för det som jag har gjort emot dig." — "Nej," sade Herreper, "det vill jag alls inte göra." — "Jo," sade katten, "gör du inte det, så klöser jag ögonen ut på dig." Ja, så måste då Herreper göra det, så ogerna han än ville: han högg hufvudet af katten. Men med detsamma blef denne förvandlad till den dejligaste prinsessa, som någon ville se för sina ögon, så att Herreper blef alldeles förälskad i henne. "Ja, denna herrlighet har varit min förr," sade prinsessan, "men trollet der har förhexat mig, så jag måste vara katt hos föräldrarna dina. Nu får du då göra huru du vill, om du vill taga mig till din drottning eller icke; för nu är du kung öfver hela riket," sade prinsessan. Åh jo, det kunde väl hända, att Herreper ville ha henne till drottning. Så blef der bröllop och gästabud i åtta dagar, och så var jag inte längre med Herreper och drottningen hans, jag.

29.

Liten Åsa Gåsepiga.

Det var en gång, en kung, som hade så många gäss, att han måste ha en flicka bara till att vakta dem; hon hette Åsa, och så kallade de henne Åsa Gåsepiga. Nu var det en kungason från England, som skulle ut att fria; honom satte Åsa sig i vägen för. "Sitter du der, du liten Åsa?" sade kungasonen. "Ja, jag sitter här och sätter klut på klut och lapp på lapp, jag väntar kungasonen från England i dag," sade liten Åsa. "Honom kan inte du vänta att få," sade prinsen. "Jo, skall jag ha honom, så får jag honom nog," sade liten Åsa. — Det sändes nu målare till alla land och riken, som skulle taga af de vackraste prinsessorna; dem ville prinsen ha att välja emellan. En af dem tyckte han så mycket om, att han reste efter henne och ville gifta sig med henne, och han var både glad och förnöjd, då han hade fått henne till käresta. Men så hade prinsen en sten med sig, som han lade framför sängen sin, och den visste allting; och då prinsessan kom, så sade Åsa Gåsepiga henne, att om hon hade haft någon käraste förr, eller hon inte visste sig fri för något, som hon icke ville att prinsen skulle veta, så borde hon inte stiga öfver den stenen, han hade framför sin säng, "för den säger honom allting om dig," sade hon. Då prinsessan hörde det, blef hon mycket sorgsen; men så fann hon på att bedja Åsa, om hon ville gå i stället för sig och lägga sig med prinsen om aftonen, och när han så var somnad, skulle de byta om igen, så att han hade den rätta hos sig, när det blef ljust om morgonen. Det gjorde de. Då Åsa Gåsepiga kom och trädde på stenen, så sporde prinsen: "Hvem är det som stiger i min säng?" — "Ren och skär jungfru!" sade stenen, och

så lade de sig till att sofva; men då det led på natten, kom prinsessan och lade sig i stället för Åsa. Om morgonen då de skulle stå upp, sporde prinsen stenen igen: "Hvem är det som stiger ur min säng?" — "En som har haft tre käraste!" sade stenen. Då prinsen hörde det, ville han icke ha henne, det kan man nog veta, och så sände han henne hem igen, och tog sig en annan käresta i stället.

Då han skulle besöka henne, hade liten Åsa Gåsepiga satt sig i vägen för honom igen. "Sitter du der, du liten Åsa Gåsepiga?" sade prinsen. "Ja, jag sitter här och sätter klut på klut och lapp på lapp, för jag väntar kungasonen från England i dag," sade Åsa. "Åh, honom kan inte du vänta att få," sade kungasonen. "Jo, skall jag ha honom, så får jag honom nog," mente Åsa.

Med den prinsessan gick det precist likadant, som med den förste, på det när, att då hon stod opp om morgonen, sade stenen att hon hade haft sex. Så ville prinsen icke ha henne heller, utan körde henne sin väg; men ännu en gång tycktes honom han skulle pröfva, om han icke skulle kunna finna en, som var ren och skär; han letade då vidt och bredt igen i många länder, tills han fann en, som han tyckte passa sig. Men då han skulle till henne, så hade Åsa Gåsepiga satt sig i vägen för honom igen. "Sitter du der, du liten Åsa Gåsepiga?" sade prinsen. "Ja, jag sitter här och sätter klut på klut och lapp på lapp, för jag väntar kungasonen från England i dag," sade Åsa. "Honom kan inte du vänta att få," sade prinsen. "Åh jo, skall jag ha honom, så får jag honom nog," sade liten Åsa.

Då prinsessan kom, så sade Åsa Gåsepiga till henne, likasom till de begge förra, att om hon hade haft någon käraste, eller det var något annat, som hon inte ville att prinsen skulle veta, så skulle hon inte stiga på den ste-

nen, som prinsen hade framför sängen sin, "för den säger honom allting," sade hon. Prinsessan blef nu sorgsen och illa vid, då hon hörde det, men som hon var likaså dålig som begge de andra, bad hon Åsa om hon ville gå i stället för henne och lägga sig med prinsen om aftonen, och när han var somnad, skulle de byta om, så att han hade den rätta hos sig, när det blef ljust om morgonen. Det gjorde de. Då liten Åsa Gåsepiga kom och trädde på stenen, så sporde prinsen: "Hvem är det som stiger i min säng?" — "Ren och skär jungfru," sade stenen, och så lade de sig. Fram på natten satte prinsen en ring på Åsas finger, och den var så trång, att hon icke kunde få den af sig igen; för prinsen kunde nog märka, att det icke gick riktigt till, och så ville han ha ett märke, att kunna känna igen den på, som var den rätta. Då prinsen hade somnat in, kom prinsessan och körde Åsa till gåsestian och lade sig sjelf i rummet hennes. Om morgonen, då de skulle stå upp, sporde prinsen: "Hvem är det, som stiger ur min säng?" — "En, som har haft nio," sade stenen, och då prinsen hörde det, blef han så ond, att han jagade henne straxt på dörren, och så sporde han stenen, huruledes det kunde hänga ihop med dessa prinsessorna, som hade stigit på den, för det kunde han icke förstå, sade han. Stenen talte då om, huruledes det var tillgånget, att de hade narrat honom och sändt Åsa Gåsepiga i stället för sig. Det ville prinsen ha reda på; han gick då ned till henne, der hon satt och vaktade gässen sina, för han ville se, om hon också hade ringen; har hon den, så är det bäst att taga henne till drottning, tänkte han. Då han kom dit ned, såg han straxt, att hon hade bundit en lapp om det ena fingret sitt, och så sporde han, hvarför hon hade gjort det. "Åh, jag har skurit mig så illa," sade liten Åsa Gåsepiga. Han ville nu ändteligen se på fingret, men Åsa ville icke taga lap-

pen af. Så tog prinsen fatt i fingret, men Åsa hon ville draga det till sig igen; då gick lappen af, och så kände han igen ringen sin. Nu tog han henne med sig till kungsgården och gaf henne mycken grannlåt och fina kläder, och sedan höllo de bröllop, och således fick liten Åsa Gåsepiga kungasonen af England likaväl hon, bara för det hon skulle ha honom.

30.

De sju fålarne.

Det var en gång ett fattigt folk; de bodde i en usel stuga långt borta i skogen, och för dem var det icke mera än från handen i munnen och knappt det; men de hade tre söner, och den yngste af dem var då Askepilten; för han gjorde icke annat än låg och gräfde i askan.

En dag sade den äldsta gossen att han ville ut och tjena; det fick han straxt lof till, och han vandrade då ut i verlden. Han gick och han gick hela dagen, och då det led mot qvällen, kom han till en kungsgård; der stod kungen ute på trappan och sporde hvart han skulle hän. "Åh, jag går nog och hörer efter tjenst jag, far!" sade gossen. "Vill du tjena hos mig och vakta de sju fålarne mina?" sporde kungen. "Om du kan vakta dem en hel dag och säga mig om qvällen hvad de äta och dricka, så skall du få prinsessan och halfva riket; men kan du icke det, så skär jag tre röda remmar af ryggen din." Ja, det tyckte gossen var ett lätt arbete; det skulle han nog göra, mente han.

Om morgonen, då det begynte att lysa till dager, släppte stallmästaren de sju fålarne; de sprungo

åstad och gossen bak efter; och så må tro att det gick både öfver berg och dalar, genom buskar och kärr. Då gossen hade sprungit sålunda en god stund, begynte han att blifva trött, och då han hade hållit på ännu ett stycke, hade han fått nog af hela vaktningen, och med detsamma kom han till en berghåla; der satt en gammal käring och spann på en handten. Då hon fick se gossen, som sprang efter fålarne, så svetten dröp af honom, ropte käringen: "Kom hit, kom hit, min vackra gosse, skall jag luska dig!" Det ville gossen gerna; han satte sig i berghålan hos käringen och lade hufvudet sitt i hennes knä, och så luskade hon honom hela dagen, medan han låg och latade sig. Då det led mot qvällen ville gossen gå; "jag må likaså gerna gå hem igen," sade han, "för till kungsgården kan det inte gagna, jag kommer." — "Vänta litet till i mörkningen," sade käringen, "så kommer kungens fålar här förbi igen; så kan du springa hem igen med dem; det är ingen som vet, att du har legat här hela dagen i stället för att vakta fålarne." Då de nu kommo, gaf hon gossen en vattenflaska och en mosstapp; det skulle han visa kungen och säga att det var sådant de sju fålarne åto och drucko. "Har du nu vaktat troget och väl hela dagen då?" sade kungen, då gossen kom fram till honom om qvällen. "Ja, jag har nog det," sade gossen. "Så kan du väl säga mig, hvad det är, de sju fålarne mina äta och dricka?" sporde kungen. Ja, gossen viste fram vattenkrukan och mosstappen, han hade fått af käringen; "der ser du maten och der ser du dricken deras," sade gossen. Men då såg kungen nog, huruledes han hade vaktat, och han blef så ond, att han befallde, att de skulle jaga honom hem på ögonblicket, men först skulle de skära tre röda remmar af ryggen på honom och strö salt i. Då gossen kom hem igen, kan man nog veta, huruledes han var till mods; en

gång hade han gått ut för att få tjenst, sade han, men det gjorde han aldrig mera.

Dagen efter sade den andre sonen, att han ville ut i verlden och pröfva sin lycka. Föräldrarne sade nej, och bådo honom att se på ryggen på brodren sin, men gossen gaf sig icke, han blef vid sitt, och sent omsider fick han då lof, och lade i väg. Då han hade gått hela dagen, kom han också till kungsgården; der stod kungen ute på trappan och sporde, hvart han skulle hän, och då gossen svarade, att han gick och hörde efter tjenst, sade kungen att han kunde få tjenst hos honom och vakta de sju fålarne hans; och så satte kungen samma straff och samma lön för honom, som han hade satt för brodern. Ja, gossen var straxt villig till det; han stadde sig i tjenst hos kungen, för han skulle nog passa fålarne och säga kungen hvad de åto och drucko, mente han.

I daggryningen om morgonen släppte stallmästaren de sju fålarne; de åstad igen öfver berg och dal, och gossen bak efter. Men honom gick det likasom brodren; då han hade sprungit efter fålarna en lång, lång stund, så han både var svettig och trött, kom han förbi en berghåla, der en gammal käring satt och spann på en handten, och hon ropte till gossen: "Kom hit, kom hit, min vackra gosse, skall jag luska dig." Det tyckte gossen väl om; han lät fålarne löpa sin väg och satte sig i berghålan hos käringen. Så satt och så låg han, och latade sig gjorde han hela dagen.

Då fålarne kommo tillbaka mot qvällen, fick han också en mosstapp och en vattenflaska af käringen, som han skulle visa kungen. Men då nu kungen sporde gossen: "Kan du nu säga mig, hvad de sju fålarna mina äta och dricka?" och gossen stack fram mosstappen och vattenkrukan och sade: "Ja, der ser du maten och der ser du dricken deras," — blef kungen vred igen och befallde,

att de skulle skära tre röda remmar ur ryggen på gossen och strö salt i och jaga honom hem på ögonblicket. Då nu gossen kom hem igen, förtäljde han också, huruledes det hade gått med honom, och sade, att en gång hade han gått ut för att få tjenst, men det gjorde han nog aldrig mera.

Den tredje dagen ville Askepilten i väg; han hade nog lust till att pröfva att vakta de sju fålarna han också, sade han. De andra logo och gjorde narr af honom; "när det har gått sålunda med oss, så skall väl du göra det riktigt — du ser ut till det, du, som aldrig har gjort annat än att ligga i askan och gräfva," sade de. "Ja, jag vill nog i väg likaväl, jag," sade Askepilten, "för jag har nu fått det i hufvudet," — och för allt de andra logo och föräldrarne bådo, så hjelpte det icke; Askepilten lade i väg. Då han nu hade gått hela dagen, kom han också till kungsgården i mörkningen. Der stod kungen ute på trappan, och sporde, hvart han skulle hän. "Jag går jag och hörer efter tjenst," sade Askepilten. "Hvar är du från då?" sporde kungen; för han ville veta litet bättre besked nu, förrän han stadde någon i tjenst. Askepilten förtäljde då, hvar han var ifrån och sade att han var broder till de två, som hade vaktat de sju fålarne åt konungen, och så sporde han, om inte han kunde få pröfva att vakta dem nästa dag. "Åh tvi!" sade kungen — han blef riktigt ond, bara han kom ihåg dem — "är du broder till de två, så duger du väl inte stort du heller; dylika har jag haft nog af!" — "Ja, men sedan jag nu är kommen hit, kunde jag väl få lof att försöka, jag också," sade Askepilten. "Åh ja, vill du ändtligen ha ryggen din flådd, så gerna för mig," sade kungen. "Jag vill nog heldre ha prinsessan, jag," sade Askepilten. — Om morgonen i dagningen släppte stallmästaren ut de sju fålarne igen, och de åstad öfver berg och dal, genom bu-

skar och kärr, och Askepilten bak efter. Då han hade sprungit sålunda en god stund, kom han också till berghålan; der satt den gamla käringen igen och spann på handtenen sin och ropte till Askepilten: "Kom hit, kom hit, min vackra gosse, skall jag luska dig!" sade hon. "Kyss mig bak, kyss mig bak!" sade Askepilten, han hoppade och sprang och höll i fålesvansen. Då han väl var kommen förbi berghålan, sade den yngsta fålen: "Sätt dig opp på ryggen min du, för vi ha lång väg ännu," och det gjorde han.

Så reste de ett långt, långt stycke till. "Ser du något nu?" sade fålen. "Nej!" sade Askepilten. De reste då ett godt stycke igen. "Ser du något nu?" sporde fålen. "Åh nej," sade gossen. Då de hade rest ett långt, långt stycke, sporde fålen igen: "Ser du något nu då?" — "Ja, nu tycker jag, det syns något hvitt," sade Askepilten; "det ser ut som en stor, tjock björkstubbe." — "Ja, der skola vi in," sade fålen. Då de kommo till stubben, tog den äldste fålen och böjde den åt sidan, — så var der en dörr, der stubben hade stått; — innanföre var det en liten stuga, och i stugan var der icke stort annat än en liten spis och ett par stolar; men bakom dörren hängde ett stort rostigt svärd och en liten kruka. "Kan du svänga svärdet?" sporde fålen. Askepilten försökte, men han kunde icke; så måste han taga sig en dryck ur flaskan, först en gång, så en gång till och så ändå en gång, och nu kunde han handtera det som ingenting. "Ja, nu må du taga svärdet med dig," sade fålen, "med det skall du hugga hufvudet af oss alla sju på bröllopsdagen din, så bli vi till prinsar igen, som vi förut varit. För vi äro bröder till prinsessan, du skall få, när du kan säga kungen hvad vi äta och dricka; men det är ett fult troll, som har förvandlat oss. När du nu huggit hufvudet af oss, må du passa väl på och lägga

hvart hufvud vid ändan af den kropp, som det förut satt på; så har trolldomen inte mera makt med oss." Detta lofvade Askepilten, och så reste de vidare.

Då de nu hade rest en lång, lång väg, sporde fålen: "Ser du något?" — "Nej," sade Askepilten. Så reste de en god stund ändå. "Än nu?" sporde fålen; "ser du något nu?" — "Åh nej!" sade Askepilten. Så reste de många, många mil igen både öfver berg och dalar. "Nu då?" sade fålen; "ser du icke något ännu?" — "Jo," sade Askepilten, "nu ser jag likasom en strimma, som blånar långt, långt borta." — "Ja, det är en elf det," sade fålen; "den skola vi öfver." Öfver elfven gick det en lång, vacker bro, och då de voro komne på den andra sidan, reste de igen ett långt, långt stycke; så sporde fålen igen, om icke Askepilten såg något. "Jo, den gången såg han, det svartnade något långt borta, likasom ett kyrkotorn. "Ja, der skola vi in igen," sade fålen.

Då fålarne kommo in på kyrkogården, blefvo de till menniskor igen och sågo ut som kungasöner, med så präktiga kläder, att det lyste af dem; och så gingo de in i kyrkan och anammade bröd och vin af presten, som stod för altaret. Askepilten gick också in; men då presten hade lagt händerna på prinsarna och läst välsignelsen, gingo de ut ur kyrkan igen, och det gjorde Askepilten också; men han tog med sig en vinflaska och en oblat. Och med detsamma de sju kungasönerna kommo ut från kyrkogården, blefvo de till fålar igen; Askepilten satte sig upp på ryggen af den yngste, och så gick det tillbaka igen den samma väg, de voro komne, men ändå mycket, mycket fortare än det gick åstad. Först reste de öfver bron, så förbi stubben och så förbi käringen, som satt i berghålan och spann; och det gick så fort att Askepilten icke kunde höra det käringen skrek efter honom, men så mycket hörde han, så att han förstod, hon var mäkta ond.

Det var nästan mörkt, då de kommo tillbaka till kungsgården om qvällen, och kungen sjelf stod på gården och väntade på dem. "Har du nu vaktat troget och väl hela dagen?" sade kungen till Askepilten. "Jag har gjort mitt bästa, jag," svarade Askepilten. "Så kan du väl säga mig, hvad de sju fålarne mina äta och dricka?" sporde kungen. Askepilten tog då fram oblaten och vinflaskan och viste kungen. "Der ser du maten och der ser du dricken deras," sade han. "Ja, du har vaktat troget och väl," sade kungen; "och du skall ha prinsessan och halfva riket." Så blef der lagadt till bröllop och det skulle vara så präktigt och fint, att det skulle både höras och spörjas, sade kungen. Men då de nu sutto vid bröllopsbordet, reste brudgummen sig och gick ned i stallet, för han hade glömt något der, och det måste han gå efter, sade han. Då han kom dit ned, gjorde han som fålarne hade sagt, och högg hufvudet af dem alla sju, först af den äldste och så af de andra, efter som de voro gamla till, och så passade han noga på att lägga hvart hufvud vid ändan på den fålen, det hade suttit på; och allt som han gjorde det, blefvo de till prinsar igen. Då han kom in till bröllopsbordet med de sju prinsarne, blef kungen så glad, att han både kysste och klappade Askepilten; och bruden hans blef ännu gladare i honom, än hon förr hade varit. "Det halfva riket har du nu fått," sade kungen, "och det andra halfva riket skall du få efter min död; för sönerna mina kunna skaffa land och riken sjelfva, nu då de äro blefne prinsar igen." Så kan det väl hända, att det blef glädje och fröjd vid detta bröllop. Jag var också med; men det var ingen som hade tid att komma ihåg mig: jag fick inte annat än en smörgås, den lade jag på kakelugnen, och brödet brändes och smöret rann, och aldrig fick jag igen ett endaste grand.

31.

Gidske.

Det var en gång en enkeman; han hade en hushållerska, som hette Gidske, och hon ville gerna ha honom och låg öfver honom ständigt och jemt att han skulle gifta sig med henne. Men tillsist blef mannen så uppledsen dervid, att han icke visste hvad han skulle göra för att bli henne qvitt.

Så var det mellan slottern och skörden, då hampan var mogen, de skulle till att taga opp den. Gidske tyckte nu alltid, att hon var så vacker, och så ferm och flink, och så drog hon opp hampa, tilldess hon blef yr i hufvudet af den starka lukten och föll öfverända och blef liggande att sofva uti hampåkern. Medan hon sof, kom mannen med en sax och klippte håret af henne; och sedan smorde han in henne först med talg och sedan med tobaksaska, så att hon såg ut värre än den onde. Då Gidske vaknade och såg hur ful hon var, kände hon sig icke sjelf igen. "Kan detta vara jag?" sade Gidske. "Nej, jag kan det icke vara, för så ful har jag då aldrig varit, det måste vara fanden sjelf." Men nu ville hon veta, huruledes det hängde tillsammans, och så gick hon bort och öppnade på dörren hos husbonden sin och sporde: "Är eran Gidske hemma i dag, far?" — "Ja kors, min Gidske är hemma," sade mannen. "Ja, då kan jag inte vara hans Gidske, jag då," tänkte hon, och skyndade bort, och glad var han, att han blef qvitt henne. Då hon hade gått ett stycke, kom hon till en stor skog; der träffade hon två tjufvar. Dem vill jag gifva mig i följe med, tänkte Gidske; efter jag är fanden, kan det vara passande för mig att gå i tjufvafölje. Men tjufvarna tyckte icke så de; då de fingo se Gidske, togo de till fötter det

fortaste de kunde, för de trodde den onde sjelf var efter dem och ville taga dem. Men det hjelpte dem icke stort, för Gidske var långbent och flink på foten, och hon var efter dem, förr än de visste af det.

"Skolen I ut att stjäla, så vill jag vara med och hjelpa eder," sade Gidske, "för jag är väl bekant här i bygden." Då tjufvarne hörde det, tycktes dem, att det var godt följe, och de voro icke rädda längre.

De skulle bort att stjäla ett får, sade de, men de visste icke, hvar de skulle få fatt på något. "Åh, det har ingen fara," sade Gidske, "för jag har tjenat hos en bonde borta på skogen en lång tid, jag kan godt finna fårahuset i kolsvarta mörkret. Det tyckte tjufvarna var bra, och då de kommo dit, skulle Gidske gå i fårahuset och lemna ut och de skulle taga emot. Fårahuset stod tätt invid stuguväggen, der mannen låg och sof, och Gidske gick derföre tyst och försigtigt in i huset; men då hon var kommen väl in, så skrek hon ut till tjufvarne: Vill I hafva gumse eller tacka? här är nog att taga af." — "Tyst! tyst! tag bara en, som är bra fet," sade tjufvarne. "Ja, men vill I hafva gumse eller tacka? Vill I hafva gumse eller tacka? för här är nog att taga af," skrek Gidske. "Tyst, tyst då!" sade tjufvarne, "tag bara en som är bra fet, så är det detsamma antingen det är gumse eller tacka." — "Ja, men vill I hafva gumse eller tacka? vill I hafva gumse eller tacka? här är nog att taga af!" sade Gidske, hon blef vid sitt, hon. "Så håll då käften på dig, och tag bara en, som är bra fet, antingen det så är gumse eller tacka," sade tjufvarne. Men i detsamma kom mannen i stugan, som hade vaknat vid skrålet, ut i skjortan och skulle se, hvad som var på färde. Tjufvarne till bens, och Gidske lade åstad efter dem, så att hon sprang mannen öfveända. "Vänta karlar, vänta karlar!" skrek hon. Mannen, som icke hade sett annat än det

svarta odjuret, blef så rädd, att han nästan icke tordes stiga opp igen, för han trodde, det var fanden sjelf, som hade varit i fårahuset. Han visste icke mera än ett råd, han gick in och väckte alla de öfriga och satte sig till att läsa och bedja, för han hade hört, att de kunde läsa fanden bort.

Så var det den andra qvällen, tjufvarne skulle ut att stjäla en fet gås, och Gidske skulle visa dem vägen. Då de nu kommo till gåshuset, skulle Gidske gå in och sända ut, för hon kände det väl, och tjufvarne skulle taga emot. "Vill I hafva gås eller gåskarl? här är nog att taga af," skrek Gidske, då hon var kommen in i gåshuset. "Tyst! tyst! tag bara en, som är bra fet," sade tjufvarne. "Ja, men vill I hafva gås eller gåskarl? vill I hafva gås eller gåskarl? här är nog att taga af!" skrek Gidske. "Tyst! tyst! tag bara en, som är bra fet, så är det detsamma antingen det är gås eller gåskarl, och håll så käften på dig," sade de. Medan Gidske och tjufvarne ackorderade om detta, begynte en af gässen att skrika, så skrek der en till, och rätt som det var, så skreko de i korus med hvarandra allesammans. Mannen ut och skulle se, hvad det var på färde, tjufvarne åstad det fortaste de kunde och Gidske efter så fort, att bonden trodde det var svarta fanden; för långbent var hon och skörten hindrade henne icke. "Vänta nu litet, karlar," skrek Gidske, "I kunde ju fått hvad I ville haft, antingen det så var gås eller gåskarl." Men de hade icke tid till att stanna, tyckte de, och der som de hade varit, begynte man att läsa och bedja, både stora och små, för de trodde säkert, att fanden hade varit der. Då det led mot qvällen den tredje dagen voro de så utsvultna, både tjufvarne och Gidske, att de inte visste, hvar de skulle göra af sig; så kommo de öfverens, att de skulle besöka visthuset hos en rik bonde, som bodde i skogskanten, och stjäla sig något

mat. Ja, dit gingo de, men tjufvarne vågade icke, utan skulle Gidske gå in i stolpboden och sända ut, och de skulle stå utanföre och taga emot. Då Gidske kom ditin, så var der fullt upp af allting, både kött och fläsk och korf och ärtebröd. Tjufvarne tystade henne och bådo henne bara kasta ut något mat och komma ihåg, huruledes det hade gått begge de förra qvällarne. Men Gidske blef vid sitt, hon: "Vill I hafva kött eller fläsk eller korf eller ärtebröd? se så vackert ärtebröd!" ropte hon. "I kan få hvad I vill, för här är nog att taga af!" — Mannen på gården vaknade vid denna ackorderingen, kom ut och skulle se, hvad der var på färde. Tjufvarne åstad det fortaste de kunde. Rätt som det var, kom Gidske också springande, så svart och ful, som hon var. "Vänta litet, vänta litet, karlar!" skrek hon, "I kan få hvad I vill ha, för här är nog att taga af!" Då mannen fick se den svarta besten, trodde han också, att fanden var lös, för han hade nu hört hvad det hade händt de två förra aftnarne; och han begynte både att läsa och bedja, och det gjorde de i alla gårdarna i hela bygden, för de visste, att man kunde läsa fanden bort.

Lördagsqvällen skulle tjufvarne ut och stjäla sig en fet bock igen till helgdagskost, och den kunde de nog väl behöfva, för de hade svultit i många dagar, men då ville de inte ha Gidske med; hon gjorde bara skada med käften sin, sade de. Medan Gidske gick och väntade på dem om Söndagsmorgonen, blef hon mycket hungrig; hon hade inte fått stort heller på hela tre dagar, och så gick hon opp i en rofåker och tog upp några rofvor och åt. Då mannen var uppstigen, på gården som rofåkern hörde till, var han så orolig af sig och tyckte, att han ändteligen måste ut och se till rofåkern sin på Söndagsmorgonen. Ja, han fick då på sig byxorna och gick utföre till en myr, som var nedanför backen, rofåkern låg uti. Då han

kom dit, fick han se, det var något svart, som gick och ruskade och ruskade uppe i rofåkern, och han var inte sen att tro, att det var fanden, han heller. Han skyndade sig då hem så fort han kunde, och sade, att fanden var i rofåkern. Der blef nu stor förskräckelse på gården, då de hörde det, och så trodde de, att det var bäst att sända bud efter presten, för att få honom till att binda fanden. "Nej, det går inte an," sade käringen, "att gå till presten i dag, det är ju Söndagsmorgon; han kommer inte nu, för inte är han uppe så tidigt, och om så är, så läser han öfver sin predikan."

"Ah, jag lofvar honom en fet gödkalfstek jag, så kommer han nog," sade mannen. Ja han lade åstad till prestgården, men då han kom dit, var presten inte uppe ännu. Pigan bad då mannen att gå in i stugan och gick upp till presten och sade, att den och den bonden var nere och ville tala med honom. Ja, då presten hörde att det var en sådan bra man, som var der nere, så steg han upp och kom ned straxt med tofflor och nattmössa på.

Mannen sade honom ärendet sitt, att fanden var lös uppe i rofåkern hans, och om presten ville följa med och binda honom, så skulle han skicka honom en fet gödkalfstek. Jo, det var presten icke ovillig till och ropte på gossen och bad honom att lägga sadeln på hästen, medan han klädde på sig. "Nej, far, det går nog inte an," sade mannen, för fanden stannar väl inte länge, och en kan inte veta, hvar en skall ta honom igen, när han har sluppit lös. I får nog följa med straxt." Presten följde med sådan han stod och gick, med nattmössa och tofflor på; men då de kommo till myren, var den så blöt, att presten inte kunde gå öfver den med tofflor. Bonden tog honom på ryggen och skulle bära honom öfver. Han steg nu så försigtigt på en tufva här och der; då de voro komne midt utpå, fick Gidske se dem och trodde, att det var tjufvarne som kommo med bocken. "Är han fet,

är han fet, är han fet?" skrek hon, så det gaf genljud i skogen. "Jag vet fanden antingen han är fet eller mager, jag," sade mannen, då han hörde det; "men vill du veta det, får du komma och känna efter sjelf," sade han, och så blef han så rädd, att han kastade presten midt ut i blötmyren och tog till fötter, och är icke presten uppstigen, så ligger han der nog ännu.

32.

De tolf Vildänderna.

Det var en gång en drottning, som var ute och åkte, då det hade fallit nysnö om vintern. Då hon var kommen ett stycke på vägen, begynte hon att blöda näsblod och måste gå ur släden. Medan hon nu stod och såg på det röda blod och den hvita snö, kom hon till att tänka på, att hon hade tolf söner och ingen dotter, och så sade hon vid sig sjelf; "Hade jag en dotter så hvit som snö och röd som blod, så kunde det gerna vara detsamma med sönerna mina." Det var knappt sagdt förrän det kom en trollkärring till henne. "En dotter skall du få," sade hon, och hon skall vara så hvit som snö och så röd som blod, och så ska sönerna dina vara mina; men du kan få ha dem hos dig tills barnet är döpt."

Då tiden kom, födde drottningen en dotter, och hon var så hvit som snö och så röd som blod, såsom trollkärringen hade lofvat, och derföre kallade de henne också Snöhvit och Rosenröd. Det blef nu stor glädje i kungsgården, och drottningen var så glad, att det icke var någon måtta med det; men då hon kom ihåg det hon hade lofvat trollkäringen, lät hon en silfversmed göra tolf silfverskedar, en till hvar prins, och så lät hon honom ändå göra en till, och den gaf hon Snöhvit och Ro-

senröd. Bäst som prinsessan var döpt, blefvo prinsarne omskapade till tolf vildänder och flögo sin väg, och de sågo icke mera till dem; de voro borta och blefvo borta. Prinsessan växte till, och hon blef både stor och vacker, men hon var ofta så modfälld och sorgsen, och det var icke någon som kunde finna hvad det var som felade henne. Men så var det en afton, drottningen också var så svårmodig, för hon hade väl många underliga tankar, när hon tänkte på sönerna sina så sade hon till Snöhvit och Rosenröd: "Hvarföre är du så sorgsen, min dotter? är det något, som fattas dig, så säg ifrån! är det något, du vill ha, skall du få det." — " h, jag tycker det är så tomt," sade Snöhvit och Rosenröd; "alla andra hafva syskon, men jag är så ensam, jag har ingen; det är det, som jag sörjer öfver." — "Du har också haft syskon, min dotter," sade drottningen, "jag har haft tolf söner, som voro dina bröder, men jag gaf dem alla bort för att få dig," sade hon, och så förtäljde hon hela sammanhanget. Då prinsessan hörde det, hade hon ingen ro i sig; för allt hvad drottningen gret, så hjelpte det icke, hon ville åstad och hon måste åstad, för att leta upp bröderna sina, för det tycktes henne, att hon var skuld till alltsammans; och tillsist så gick hon också från kungsgården. Hon gick och hon gick så långt ut i den vida verlden, att du icke skulle kunna tro, att en så fin jungfru hade orkat gå så långt.

En gång hade hon gått i lång tid i en stor, stor skog; så var det en dag hon hade blifvit trött och satte sig ned på en tufva, och der somnade hon. Då drömde hon, att hon gick längre in i skogen till en liten timrad hydda, och der voro hennes bröder; med detsamma vaknade hon, och straxt framför sig såg hon en gångstig i den gröna mossan, och den stigen gick djupare in i skogen. Den följde hon, och långt om länge kom hon också till sådant ett litet timradt hus, som hon hade drömt om.

Då hon kom in i stugan, var det ingen inne; men

der voro tolf sängar, och tolf stolar, och tolf skedar, och tolf ting af allt, som fanns. Då hon fick se det, blef hon så glad, att hon inte hade varit så glad på många år; för hon kunde straxt finna, att bröderna bodde der, och att det var de, som egde sängarne och stolarne och skedarne. Hon till att lägga på elden, och putsa och reda opp i sängarne och koka mat och ordna och pynta det bästa hon kunde; och då hon hade kokat och lagat åt dem alla, så spisade hon sjelf, men skeden sin glömde hon på bordet, och så kröp hon inunder den yngste broderns säng och lade sig der.

Icke förr hade hon lagt sig, så hörde hon det susade och hven i luften, och så kommo alla tolf vildänderna farande in; men i detsamma, de voro öfver tröskeln, blefvo de straxt till prinsar. "Ack, hur godt och varmt här är då," sade de. "Gud signe den, som har lagt på elden och kokat sådan god mat åt oss!" och så togo de hvar sin silfversked och skulle till att äta. Men då hvar hade tagit sin, blef der ändå en liggande igen, och den var så lik de öfriga, att de icke kunde skilja den från dem. Då sågo de på hvarandra och förundrade sig; "det är vår systers sked," sade de, "och är skeden här, kan hon heller inte vara långt borta." — "Är det vår systers sked, och finnes hon är, så skall hon dräpas, för hon är skuld till allt det onda vi lide," sade den äldste af prinsarne, och det låg hon under sängen och hörde på. "Nej," sade den yngste, "det vore synd att dräpa henne för det; hon kan icke rå för, att vi lida ondt; skulle någon vara orsak till det, så skulle det vara vår egen moder."

De gåfvo sig då till att leta efter henne både högt och lågt, och tillsist letade de också under alla sängarne, och då de kommo till den yngsta prinsens säng, funno de henne och drogo henne fram. Den äldsta prinsen ville igen, att hon skulle dräpas, men hon gret och bad så vackert för sig: "Åh, Herre Gud, dräp mig inte," sade hon,

"jag har gått i många år och letat efter eder, och om jag kunde frälsa eder, skulle jag gerna gifva mitt lif." — "Ja, vill du frälsa oss," sade de, "så skall du få lefva; för om du vill, så kan du nog." — "Ja, säg mig bara, huruledes det kan ske, så skall jag göra hvad det än är," sade prinsessan. "Du skall samla myrdun," sade prinsarne, "och den skall du karda och spinna och väfva en väf af, och när du har gjort det, så skall du klippa och sy tolf mössor, tolf skjortor och tolf klädningar deraf, en till hvar af oss, och medan du gör det skall du hvarken tala eller skratta eller gråta; kan du det, så äro vi frälste." — "Men hvar skall jag få myrdun till så många klädningar och mössor och skjortor från?" sade Snöhvit och Rosenröd. "Det skola vi nog visa dig," sade prinsarne, och så togo de henne med sig bort på en stor, stor myr, der det stod så fullt af myrdun och nickade för vinden och glänste i solskenet, så att det sken lång väg af den. Aldrig hade prinsessan sett så mycket myrdun förr; och hon straxt till att plocka och samla, det bästa och fortaste hon kunde, och när hon kom hem om qvällen, så till att karda och spinna garn af myrdunen. Sålunda gick det nu både väl och länge, hon samlade myrdun och kardade och allt emellanåt ställde hon om för prinsarne: hon kokade mat och bäddade sängarne åt dem; om aftonen kommo de susande och brusande hem som vildänder, om natten voro de prinsar, men så om morgonen flögo de åstad igen och voro vildänder hela dagen.

Men så hände det en gång då hon var på myren och skulle samla myrdun — och tager jag inte fel, så var det nog den sista gången hon skulle dit — att den unge konungen, som styrde riket, var ute på jagt, och kom ridande hän till myren och fick se henne. Han stannade och förundrade sig öfver hvem den vackra jungfrun kunde vara, som gick i myren och samlade myrdun, och han

sporde henne om det också, och då han icke fick något svar på det han sporde om, förundrade han sig ändå mera, och han tyckte så mycket om henne, att han ville taga henne med sig hem till slottet och gifta sig med henne. Så sade han till tjenarne sina, att de skulle taga henne och sätta henne upp på hästen hans. Snöhvit och Rosenröd hon vred sina händer och gjorde miner åt dem och pekade på säcken, hon hade allt sitt arbete i, och då konungen förstod, att hon ville ha den med sig, sade han till sina tjenare, att de också skulle taga och lägga säcken på. Då de hade gjort det, gaf prinsessan sig till tåls så småningom, för kungen var både en snäll man och en vacker man, och han var så blid och vänlig emot henne som en like. Men då de kommo hem till kungsgården, och den gamla drottningen, som var hans styfmoder, fick se Snöhvit och Rosenröd, blef hon så arg och så afundsjuk öfver att hon var så vacker, att hon sade till konungen: "Kan du inte se, att denna, som du har tagit med dig, och som du vill gifta dig med, är en hexa; hon hvarken talar eller skrattar eller gråter?"

Konungen brydde sig icke om hvad hon sade, utan han höll bröllop och gifte sig med Snöhvit och Rosenröd, och de lefde i stor glädje och herrlighet; men hon glömde icke att sy på skjortorna för det.

Innan året var om, fick Snöhvit och Rosenröd en liten prins, och det blef den gamla drottningen ännu mera arg och afundsjuk för; och då det led inpå natten, smög hon sig in till Snöhvit och Rosenröd, medan hon sof, tog barnet och kastade det i ormgården; sedan skar hon henne i fingret och strök blodet om munnen på henne och gick så till kungen. "Kom nu och se," sade hon, "hvad det är för en du har tagit till drottning; nu har hon ätit upp sitt eget barn. "Då blef konungen så illa vid, att han nästan var gråtfärdig och sade: "Ja, det må väl vara

sannt, efter jag ser det för mina ögon; men hon gör det visst inte mera; för denna gång vill jag skona henne."

Innan året var om, fick hon en son igen, och med denne gick det ackurat likasom med den förste. Konungens styfmoder blef ännu mera ond och afundsjuk; så smög hon sig in till drottningen om natten, medan hon sof, tog barnet och kastade det i ormgården, skar drottningen i fingret och strök blodet om munnen på henne, och så sade hon till konungen, att hon hade ätit upp detta barnet också. Då blef kungen så sorgsen, att du aldrig kan tro det, och så sade han: "Ja, det må väl vara sannt, efter jag ser det för mina ögon; men hon skall visst inte göra det mera; likafullt vill jag skona henne en gång ännu."

Innan året var om, födde Snöhvit och Rosenröd en dotter, och henne tog nu också den gamla drottningen och kastade i ormgården. Medan den unga drottningen sof, skar hon henne i fingret, strök blod om munnen på henne och gick så till kungen och sade: "Nu kan du komma och se, om det inte är som jag säger, att hon är en trollpacka, för nu har hon ätit upp det tredje barnet sitt också." Då blef kungen så sorgsen, att det icke var någon hejd på det; för då kunde han inte skona henne längre, utan måste befalla, att hon skulle brännas lefvande på ett bål. Då bålet stod i brand och hon skulle sättas på det, gjorde hon miner åt dem, att de skulle taga tolf stolar och sätta dem rundt om bålet, och på dessa lade hon klädningarne och mössorna och skjortorna till bröderna sina, men i den yngste brodrens skjorta fattades den venstra armen; den hade hon icke hunnit med att få färdig. Knappt hade hon gjort detta, så hörde de hur det tog på att susa och brusa i luften; och så kom der flygande tolf vildänder öfver skogen, och hvar och en af dem tog sin klädning i näbben och flög bort med. "Ser du nu," sade den elaka drottningen till kungen, "nu kan du rik-

tigt se, att hon är en hexa, skynda dig nu och bränn henne, förrän veden brinner upp." — "Åh," sade konungen, "ved ha vi nog; jag vill ändå vänta litet, för jag hade lust att se, hvad slut det blifver på detta." I detsamma kommo de tolf prinsarne ridande, så vackra och välväxta som man ville se dem; men den yngste prinsen hade en vildandvinge i stället för den venstra armen. "Hvad är här på färde?" sporde prinsarne. "Min drottning skall brännas, för det hon är en hexa och har ätit upp sina egna barn," svarade kungen. "Hon har inte ätit upp barnen sina," sade prinsarne; "tala nu, syster, nu har du frälst oss, frälsa nu dig sjelf!" Då talte Snöhvit och Rosenröd och sade, huruledes allt hade tillgått, att hvar gång hon hade fallit i barnsäng, hade den gamla drottningen, styfmodern till konungen, smugit sig in till henne om natten, tagit barnet ifrån henne och skurit henne i fingret och strukit blodet om munnen på henne; och prinsarne togo kungen och förde honom bort till ormgården, der lågo de tre barnen och lekte med ormar och paddor, och vackrare barn kunde du icke se för dina ögon. Dem tog kungen med sig och bar dem bort till sin styfmoder och sporde henne, hvad straff hon tyckte den borde få, som kunde ha hjerta till att förråda en oskyldig drottning och tre så välsignade barn. "Den borde spännas mellan tolf otämda hästar, så att hvar tog sitt stycke," sade den gamla drottningen. "Du har sjelf sagt domen och sjelf skall du få lida den med," sade konungen, och så blef den gamla elaka drottningen spänd emellan tolf otämda hästar, som hvar tog sitt stycke af henne. Men Snöhvit och Rosenröd tog konungen och barnen sina och de tolf prinsarne med sig och så reste de hem till hennes föräldrar och förtäljde, hvad som händt dem, och nu blef der stor fröjd och glädje öfver hela konungariket, för det prinsessan var räddad och hade räddat sina tolf bröder också.

33.

Storblacken.

Det var en gång ett rikt folk, som hade tolf söner; men den yngste ville icke längre vara hemma, då han blef vuxen; han ville ut att försöka sin lycka i verlden. Föräldrarne sade att de tyckte, han hade det godt och väl hemma, och att han gerna kunde blifva hos dem; men han hade ingen ro i sig: han ville och han skulle i väg, och så måste de gifva honom lof. Då han hade gått en bra tid, kom han till en kungsgård. Der bad han om tjenst, och den fick han.

Konungadottern der i landet var bergtagen af ett troll, och konungen hade inte flera barn; derföre var både han och hela landet i stor sorg och bedröfvelse, och konungen hade lofvat prinsessan och halfva riket till den, som kunde frälsa henne; men det var ingen som kunde det, ändock det nog fanns de, som pröfvade på. Då nu gossen hade varit der ett års tid eller så, ville han hem igen och besöka sina föräldrar; men då han kom hem, voro föräldrarne hans döda, och bröderna hade delat allt de egde och hade emellan sig, så att det inte var något qvar till gossen. "Skall jag då inte ha något efter föräldrarna mina?" sporde gossen. "Hvem kunde veta, att du var till ännu, som har flackat och farit så omkring?" svarade bröderna. "Men det är detsamma; oppe i hagarne gå tolf ston, dem ha vi inte delat ännu, och vill du ha dem för din del, kan du taga dem." Ja, det var gossen mycket nöjd med; han tackade och gick straxt opp till hagarne, der de tolf stona gingo på bete. Då han kom ditopp och fann dem, hade hvar och en af dem sin difåle, och med det ena stoet gick det en stor black fålunge; den var vid

sådant hull, att det sken af den. ”Du är vacker du, lilla fålungen min!” sade gossen. ”Ja, men vill du slå ihjäl de andra fålungarne, så att jag kan få dia alla stoen ett år, så skall du få se, att jag skall blifva stor och vacker då,” sade fålen. Ja, det gjorde gossen; han slog ihjäl alla tolf fålarne, och gick så hem igen.

Då han nu kom igen nästa år och skulle se till fålen och stona, var den så fet, så fet, att det glänste af huden på den, och så stor var den, att gossen nätt och jemt kunde komma opp på den; och alla stona hade fått hvar sin fålunge igen. ”Ja, det är sannt, att jag fick lön för det jag lät dig dia alla stoen mina,” sade gossen till ettåringen, ”men nu är du stor nog, nu får du följa med mig.” — ”Nej, jag skall gå här ett år till,” sade fålen; ”slå nu ihjäl de tolf fålungarna, så att jag får dia alla stoen detta året också, så skall du få se, att jag skall blifva stor och vacker till sommaren!” Ja, det gjorde gossen igen; och då han kom opp i hagarne det andra året och skulle se till fålen sin och stoen, hade de hvar sin fålunge, men fålen var så stor, att gossen alls inte nådde opp, då han ville taga i nacken på den, för att känna, huru fet han var, och så blank var den, att det lyste af den. ”Stor och vacker var du förlidet år, fålen min, men i år är du ännu grannare,” sade gossen; ”dylik häst finnes inte i konungens gård. Men nu får du följa med mig.” — ”Nej,” sade fålen igen; ”jag får gå här ännu ett år till. Slå nu bara ihjäl de tolf fålungarne igen, så att jag får dia stoen detta året också, så skall du väl få se mig till sommaren!” Ja, gossen gjorde det också; han slog ihjäl alla fålungarne, och så gick han hem igen.

Men då han kom igen det följande året och skulle se till fålen och stoen sina, blef han rent förfärad. Så stor och grofvuxen hade han aldrig trott, att en häst kunde blifva; ty fålen måste lägga sig ned på alla fyra, förrän gossen kunde komma åt att ta på den; han hade göra med att komma

upp på den, fastän den låg, och så smäckfet var den, att det glänste och blänkte af den som ett spegelglas. Och den gången var icke fålen ovillig till att följa honom. Han satte sig då opp på den, och då han kom ridande hem till sina bröder, slogo de händerna samman och förundrade sig, för sådan häst hade de hvarken sett eller hört talas om förr. "Om J nu viljen skaffa mig så god skoning under hästen min, och så fin sadel och betsel, som kan finnas," sade gossen, "så skolen J få alla tolf stoen mina, sådana de stå och gå oppe i hagarne, och de tolf fålungarne deras också," — det året hade också hvart sto fått en fåle. — Det ville bröderna gerna, och så fick gossen sådan skoning under hästen, att stenstyckena flögo högt i luften, när han red bortöfver fjellen, och sådan guldsadel och sådant guldbetsel fick han, att det lyste och blänkte lång väg af dem. "Nu resa vi till kungsgården," sade Storblacken — det var hans namn — "men kom väl ihåg att bedja konungen om godt stallrum och godt foder till mig." Ja, det lofvade gossen, att han inte skulle glömma. Han red från gården och en kan nog veta, att han inte var länge på vägen till kungsgården med en sådan häst han hade.

Då han kom dit, stod konungen ute på trappan, och han stirrade och såg på honom, som kom ridande. "Nej, nej!" sade han, "sådan karl och sådan häst har jag aldrig sett i mitt lefvande lif förr;" och då gossen sporde, om han kunde få tjenst i kungsgården, blef kungen så glad, att han var färdig att hoppa och dansa, der han stod på trappan; jo, det var väl möjligt, att han kunde få tjenst. "Ja, men godt stallrum och försvarligt foder vill jag ha till hästen min," sade gossen. Ja, han skulle få hö och hafre, så mycket fålen ville ha, och alla de andra riddarne måste leda hästarne sina ut ur stallet, der skulle Storblacken stå allena, så att den kunde ha riktigt godt rum.

Men det varade icke länge förrän de andra i kungs-

gården blefvo afundsjuka på gossen, och de visste icke hvad ondt de ville göra honom, om de bara tordes. Tillsist funno de på att säga till konungen, att han sagt sig kunna frälsa konungadottern, som trollet för lång tid sedan hade tagit in i berget, om han bara ville. Straxt kallade konungen honom fram för sig och sade, att det och det visste han gossen hade sagt sig kunna, och nu skulle han göra det; kunde han det, så visste han, att konungen hade lofvat ut både dottern och halfva riket, och det skulle han riktigt och redeligt få, men kunde han det icke, skulle han dö. Gossen nekade, att han sagt det, men det hjelpte icke, för konungen ville icke höra på det örat, och så var det ingen annan råd än att han måste säga, att han ville försöka. Han gick då ned i stallet, nedslagen och sorgsen som han var. Då sporde fålen honom, hvad han var så bedröfvad för; det förtäljde gossen och sade, att han inte visste, huru han skulle ställa sig: "för att frälsa prinsessan det är väl rent omöjligt, det," sade gossen. "Åh, det kunde väl låta sig göra," sade Storblacken, "jag skall hjelpa dig, men väl skodd måste du först få mig. Du må skaffa tjugu pund jern och tolf pund stål till skoning, och en smed till att smida samt en till att lägga under." Ja, det gjorde gossen, och det blef icke svaradt nej till det: han fick både jernet och stålet och smederna, och så blef fålen skodd både fort och väl, och gossen red ut af kungsgården så det rök efter. Men då han kom till berget, som prinsessan var tagen in uti, så gällde det att komma upp för bergväggen dit, der han skulle in i fjellet, för berget stod rätt upp och ner, så brant som en stugvägg och så slätt som en glasruta. Första gången gossen red i väg, kom han väl ett stycke upp efter bergväggen, men så halkade fålen med begge frambenen, och de ned igen, så det dundrade i backen. Andra gången han red, kom han ett stycke längre upp, men så skrinade det ena benet, och ned bar

det, som en skulle hört ett jordskalf. Men tredje gången sade fålen: "Nu måste vi försöka oss!" och så satte han i väg, så att stenarne flögo himmelshögt om dem, och så kommo de upp. Gossen red in i fullt fyrsprång och nappade konungadottern upp på sadelknappen, och ut igen, förrän trollet kom sig före så mycket som att resa sig — och så var prinsessan frälsad.

Då gossen kom tillbaka till kungsgården, var konungen både glad och förnöjd för det att han hade fått sin dotter igen, det kan en nog veta; men hur det var eller icke var, så hade de andra på kungsgården retat upp konungen, så han var vred på gossen likaväl. "Tack skall du ha, för du har frälsat prinsessan min," sade han till gossen, då denne kom in i slottet med henne, och tänkte så gå sin väg. "Hon skulle vara min, likasåväl som din nu, för du är väl ordfast man," sade gossen. "Ja, ja," sade konungen, "ha henne skall du, efter jag har sagt det; men först skall du skaffa solen till att skina här in i kungsgården," — för der var ett stort, högt berg alldeles utanför fönsterna, som stod och skuggade, så att solen icke kunde skina in. — "Det stod nog inte i ackordet det," svarade gossen; "men det hjelper väl ingen bön, jag får väl försöka på mitt bästa, för prinsessan vill jag ha." Han gick ned till fålen igen och förtäljde honom, hvad konungen fordrade, och så mente Storblacken, att det väl gick an; men ny skoning måste först under honom, och till den fordrades tjugo pund jern och tolf pund stål; två smeder ville det också till, en till att smida och en till att lägga under, så skulle de väl få solen att skina in på kungsgården. Då gossen begärde detta, fick han det straxt; det tyckte konungen han för skam skull inte kunde neka honom, och så blef det då lagd ny skoning under fålen, och det skoning som dugde. Gossen satte sig på, och så bar det i väg igen, och för hvart hopp fålen gjorde, sjönk fjel-

let femton alnar ned i jorden, och så höllo de på tills konungen icke kunde se mera till fjellet.

Då gossen kom ned igen till kungsgården, sporde han konungen, om icke prinsessan ännu skulle vara hans, för nu visste han inte annat än att solen sken i slottet, sade han. Men då hade de andra i slottet åter retat upp konungen, och så svarade han, att gossen nog skulle få henne, han hade aldrig tänkt annat, men först skulle han skaffa henne så grann brudhäst, som han hade brudgumshäst. Gossen sade, att det hade konungen aldrig talt om förr, och nu tycktes honom att han hade förtjent prinsessan; men konungen blef vid sitt, och dersom gossen inte kunde det, skulle han mista lifvet till, sade konungen. Gossen gick ned i stallet igen, och sorgsen och bedröfvad var han, det kan en väl veta. Der förtäljde han för Storblacken, att nu hade konungen ålagt honom att skaffa prinsessan lika så grann brudhäst som han hade brudgumshäst, annars skulle han mista lifvet; "men det blifver nog inte lätt det," sade han, "för din make gifves väl inte i verlden." — "Åh jo, det finnes make till mig," svarade fålen; "men lätt blifver det inte att få honom; den är i helfvete den. Men vi få väl försöka. Nu skall du gå upp till konungen och fordra ny skoning under mig, och till den må det vara tjugo pund jern och tolf pund stål igen, och två smeder, en till att smida och en till att lägga under, men se ändtligen till, att hakarne äro väl hvässte; och tolf tunnor råg och tolf tunnor korn och tolf slagtade oxar må vi ha med oss, och alla tolf oxhudarne med tolfhundrade spikar i hvar; allt detta skola vi ha, samt en tjärtunna med tolf tunnor tjära i." Gossen gick upp till konungen och begärde allt det fålen hade sagt, och konungen tyckte nu också att det var skam att neka honom det, derföre fick han det alltsammans.

Så satte han sig upp på Storblacken och red ifrån gården, och då han nu hade ridit långt, långt bort öfver

både berg och dalar, sporde fålen: "Hör du något?" — "Ja, det susar så fult uppe i luften; jag tror jag blir rädd, jag," sade gossen. "Det är alla vilda foglar, som i skogen äro, som komma flygande; de äro utskickade för att stanna oss," sade fålen. "Men skär hål på kornsäckarna, du, så få de så brådtom med kornet att de glömma oss." Ja, det gjorde gossen, han skar hål på spanmålssäckarne, så kornet och rågen rann öfver åt alla sidor. Så kommo alla de vilda foglarne, som i skogen voro, så tjockt att det svartnade för solen; men då de fingo se säden, så kunde de icke hålla sig, utan slogo sig ned och begynte att hacka och picka upp rågen och kornet, och tillsist begynte de att slåss sinsemellan; gossen och fålen gjorde de icke något, dem glömde de rakt bort.

Nu red gossen igen, både länge och väl, öfver berg och dalar, öfver åsar och kärr; då började fålen att lyssna igen, och så sporde den gossen, om han hörde något nu. "Jo, nu hör jag det brakar så styggt i skogen på alla kanter; jag tror jag blir rädd nu," sade gossen. "Det är alla de vilda djur, som i skogen äro, det," sade fålen; "de äro utsända för att stanna oss. Men kasta bara ut de tolf oxekropparne, så ha de nog att göra med dem och så glömma de oss." Ja, gossen kastade ut oxekropparne, och så kommo alla de vilda djuren i skogen voro, både björnar och vargar och lejon och alla slags vilda djur; men då de fingo se oxekropparne, begynte de att slåss om dem, så blodet strömmade, och gossen och fålen glömde de rent.

Så red gossen bortåt igen, det var många, många mil, för med Storblacken gick det inte sakta, det kan man nog veta; så gnäggade fålen. "Hör du något?" sade den. "Jo, jag hörde likasom en fålunge gnägga så fint, långt, långt borta," svarade gossen. "Det var nog en vuxen fålunge det!" sade fålen, "det höres så fint för det att han är så långt från oss." Derpå reste de ett godt stycke igen. Så

gnäggade fålen på nytt. "Hör du något nu," sade han. Ja, nu hörde jag tydligen det gnäggade som en vuxen häst," svarade gossen. "Ja, du får nog höra den en gång ännu," sade fålen, "då skall du höra det är mål i den." De reste åter ett stycke, så gnäggade fålen tredje gången, men förrän den nu hann spörja gossen om han hörde något, så gnäggade det så att gossen trodde både berg och fjellar skulle remna. "Nu är den här," sade fålen. "Skynda dig nu och kasta oxehudarne med spikarne i öfver mig, och tjärtunnan kastar du bort öfver marken; klif så upp i den stora granen der. När den kommer, sprutar den eld ut ur begge näsborrarne, och då fastnar den i tjärtunnan. Lägg då väl märke: om lågan stiger, så vinner jag; men om den faller, så tappar jag. Men ser du jag vinner, så kastar du på den betslet — det må du taga af mig — och då blir den spak." Knappt hade gossen hunnit kasta spikhudarne öfver fålen och tjärtunnan bort öfver marken och väl kommit upp i granen, så kom det en häst, så elden sprutade af den, och så flög det eld i tjärtunnan med detsamma, och den hästen och Storblacken till att slåss, så stenarne dansade himmelshögt. De betos och de slogos både med frambenen och bakbenen, och stundtals såg gossen på dem och stundtals på tjärtunnan, men till slut steg lågan: för hvar den andra hästen bet och hvar den slog, så träffade den spikhudarne, och så måste den gifva sig. Då gossen såg det, var han icke sen att komma ned ur trädet och få betslet kastadt på den, och då blef den så spak, att han kunnat styra den med en tvinntråd. Den hästen var också black, och så lik Storblacken, att ingen kunde skilja den ena från den andra. Gossen satte sig upp på den hästen han hade fångat, och red hem igen till kungsgården, och fålen sprang med lös. Då han kom dit, stod kungen ute på gården. "Kan du säga mig hvilkendera hästen jag fångat, och hvilken af dem jag hade förut?" sade gossen. "Kan

du inte det, så menar jag dottren din hörer mig till." Konungen gick och såg på begge hästarne, både högt och lågt, både fram och bak, men det var inte ett hår annorlunda på den ena än på den andra. "Nej," sade konungen, "det kan jag inte säga dig; och sedan du har skaffat min dotter en så grann brudhäst, skall du gerna få henne. Men ett må vi pröfva först: om det är så bestämdt. Nu skall först hon gömma sig två gånger," sade han, "och sedan skall du gömma dig två gånger; kan du då finna henne de gånger, hon har gömt sig, men hon inte finner dig i ditt gömställe, så är det så bestämdt och du skall få prinsessan." — "Det står då inte i ackordet, det heller," sade gossen; "men vi få väl försöka, då det så skall vara;" och så skulle konungadottren till att gömma sig först.

Hon skapade sig till and och låg och simmade i vattnet, som var tätt utanför kungsgården. Men gossen gick bara ned i stallet och sporde fålen, hvar hon hade gjort af sig. "Åh, du behöfver bara taga geväret ditt och gå ned till dammen och sigta på den anden, som ligger och simmar der," sade fålen, "så kommer hon nog fram igen." Gossen nappade geväret och sprang ned till vattnet, han; "jag har lust att klämma till den der anden," sade han, och började att sigta på den. "Nej, nej, käre vän, skjut inte; det är jag," sade prinsessan, och så hade han funnit henne den gången. Den andra gången skapade prinsessan sig till ett bröd och lade sig på bordet mellan fyra andra; och så lik var hon de andra bröden, att ingen kunde skilja dem ifrån hvarandra. Men gossen gick ned igen i stallet till fålen, och sade, att nu hade prinsessan gömt sig igen, och han visste alls inte, hvad det hade blifvit af henne. "Ah, tag bara och bryna en duktig brödknif och låts som om du ville skära tvärt igenom det tredje brödet från venster hand af de fyra bröden, som ligga på köksbordet i kungsgården, så kommer hon nog fram igen," sade fålen. Ja,

gossen opp i köket och till att bryna den största brödknifven, han kunde finna, grep så det tredje brödet från venster hand och satte knifven på det, likasom ville han skära det tvärt igenom. "Jag vill ha mig en skalk af detta brödet," sade han. "Nej, kära vän, skär inte, det är jag!" sade prinsessan igen, och så hade han funnit henne andra gången.

Så skulle han till att gömma sig; men honom sade Storblacken så väl för, att han icke var god till att finna igen. Först skapade han sig till en fäfluga och gömde sig i venstra näsborren på Storblacken; och prinsessan gick och letade och sökte allestädes, både högt och lågt, och så ville hon också upp i spiltan till fålen; men han till att bita och slå omkring sig, så att hon inte tordes komma dit, och så kunde hon inte finna honom. "Ja, då jag inte kan finna dig, så får du komma fram igen af dig sjelf," sade hon, och straxt stod gossen der på stallgolfvet. Andra gången sade Storblacken honom igen, hvad han skulle göra sig till, och den gången skapte han sig till en jordklump och satte sig emellan hofven och skon på det venstra frambenet på fålen; kungadottren gick och letade och letade igen, både ute och inne, och till sist kom hon då i stallet och ville upp i spiltan till fålen. Ja, den gången lät han henne komma upp till sig, och hon sökte både högt och lågt; men under hofvarne kunde hon icke komma, han stod för fast på fötterna till det, Storblacken; och så kunde hon inte finna gossen. "Ja, så får du komma fram igen af dig sjelf då, då jag inte kan finna dig," sade prinsessan, och i detsamma stod gossen vid sidan af henne på stallgolfvet. "Jo, nu är du min," sade gossen till prinsessan; "för nu kan du se, att det är så bestämdt," sade han till kungen. "Ja, är det så bestämdt, så får det så bli," sade konungen. Der blef lagadt till bröllop både väl och snart, och gossen satte sig på Storblacken och konungadottren på maken hans; då kan en nog veta, att de inte voro länge på kyrkvägen.

34.

Hönan som skulle till Dovrefjäll, för att icke all verlden skulle förgås.

Det var en gång en höna, som hade flugit upp och satt sig i ett eketräd till qvällen. Om natten drömde den, att kom den icke till Dovrefjäll, så skulle all verlden förgås. Bäst som det var, hoppade den ned och gaf sig på vägen. Då den hade gått ett stycke, mötte den en hane. "God dag, Hane Pane," sade hönan. "God dag, Höne Pöne; hvart skall du hän, så tidigt?" sade Hanen. Å, jag skall till Dovrefjäll, för att inte all verlden skall förgås," sade Hönan. "Hvem har sagt dig det, Höne Pöne?" sade Hanen; "Jag satt i eken och drömde det i natt," sade Hönan. "Jag vill följa med, jag," sade Hanen. Ja, så gingo de ett långt stycke, så mötte de en and. "God dag, Ande Vande," sade Hanen. "God dag, Hane Pane, hvart skall du hän så tidigt?" sade Anden. "Jag skall till Dovrefjäll, för att inte all verlden skall förgås," sade Hanen. "Hvem sade dig det, Hane Pane?" — "Höne Pöne," sade Hanen. "Hvem sade dig det, Höne Pöne?" sade Anden. "Jag satt i eken och drömde det i natt," sade Hönan. "Jag vill följa med," sade Anden. Så lade de åstad och gingo ett stycke igen, så mötte de en Gås. "God dag, Gasse Vasse," sade Anden. "God dag, Ande Vande," sade Gåsen, "hvart skall du hän så tidigt?" — "Jag skall till Dovrefjäll, för att inte all verlden skall förgås, sade Anden. "Hvem sade dig det, Ande Vande?" sade Gåsen. "Hane Pane." — "Hvem sade dig det, Hane Pane?" — "Höne Pöne." — "Hvaraf vet du det, Höne Pöne?" sade Gåsen. "Jag satt i eken och drömde det i natt, Gasse Vasse," sade Hönan. "Jag vill vara med," sade Gåsen. Då de hade gått ett stycke igen, så mötte de en Räf. "God dag, Räf Skräf," sade Gåsen. "God dag, Gasse Vasse." — "Hvarthän, Räf Skräf?" — "Hvart skall du sjelf hän, Gasse Vasse?" Jag skall till

Dovrefjäll, för att inte all verlden skall förgås," sade Gåsen. Hvem sade dig det, Gasse Vasse?" sade räfven. "Ande Vande." — "Hvem sade dig det, Ande Vande?" — "Hane Pane." — "Hvem sade dig det, Hane Pane?" "Höne Pöne." "Hvaraf vet du det, Höne Pöne?" "Jag satt i eken och drömde det i natt, att om vi inte komma till Dovrefjäll, så skall all verlden förgås," sade Hönan. "Åh, prat," sade räfven, "all verlden förgås inte, om I inte kommen dit. Nej, kom och följ med mig hem i kulan min; det är mycket bättre, för der är det både godt och varmt." Ja, de följde med Räfven hem i kulan hans, och då de voro komne dit, lade Räfven duktigt på elden, så de blefvo sömnige allesammans. Anden och Gåsen satte sig i en vrå, men Hanen och Hönan flögo upp på en pinne. Då Gåsen och Anden väl voro somnade, tog Räfven och lade Gåsen på glöden och stekte den. Hönan kände, det luktade svedt; den hoppade upp på en högre pinne och sade halft i sömnen: "Fy, här stinker så, här stinker så!" — "Åh, prat," sade Räfven, "röken slår bara ned igenom skorstenen, sätt dig att sofva och håll mun!" Så somnade hönan igen. Räfven hade knapt fått gåsen i sig, förrän den gjorde detsamma med Anden, tog den och lade den på glöden och stekte den och till att spisa. Så vaknade hönan igen och hoppade upp på en högre pinne. "Fy, här stinker så, här stinker så!" sade den, och då fick den ögonen upp och fick se, att Räfven hade spisat dem begge två, både gåsen och anden; så flög hon upp på den högsta pinnen och satte sig der och tittade upp genom skorstenen. "Nej, nej, se alla de vackra gäss, som flyga der!" sade hon till räfven. Mickel ut och skulle hemta sig en fet stek till. Så väckte hönan hanen och sade, huruledes det har gått med Gasse Vasse och Ande Vande. Så flögo Hane Pane och Höne Pöne ut igenom skorstenen, och om de icke hade kommit till Dovrefjäll, hade det visst varit förbi med all verlden.

35.

Gossen och Fanden.

Det var en gång en gosse som gick på en väg och knäckte nötter, så fann han en maskstungen en, och med det samma mötte han Fanden. "Är det sannt," sade gossen, "hvad de säga, att Fanden kan göra sig så liten han vill, och tvinga sig igenom ett synålsöga?" — "Ja!" svarade Fanden. "Åh, låt mig se det, och kryp in i denna nöten," sade gossen igen, och det gjorde Fanden. Då han väl var krupen in genom maskhålet, satte gossen en pinne i. "Nu har jag dig der!" sade han, och gömde nöten i fickan. Då han hade gått ett stycke, kom han till en smedja; der gick han in, och bad smeden, om han ville slå den nöten itu åt honom. "Ja, det skall vara lätt gjordt," svarade smeden, och tog den minsta hammaren sin, lade nöten på städet och slog till, men den ville icke sönder. Så tog han en litet större hammare, men den var heller icke tung nog; han tog då en ännu större en, men den dugde heller icke, och så blef smeden ond och tog till storsläggan. "Jag skall väl få sönder dig ändå!" sade han, och slog till allt hvad han orkade; och så gick nöten i kras, så att halfva smedjetaket flög af och det brakade som om huset skulle ramla ned. "Jag tror fan var i nöten, jag!" sade smeden. "Ja, han var så," svarade gossen.

36.

Mästertjufven.

Det var en gång en torpare, som hade tre söner. Han hade icke något arf att gifva dem och icke något att sätta dem till, och icke visste han, hvad han skulle göra af dem heller; men så sade han, att de finge lof att taga sig till det de ville och hade bäst lust till, och resa dit de sjelfva ville; han skulle gerna följa dem på vägen, och det gjorde han också. Han följde dem, tills de kommo till ett ställe, der det var tre vägar; der togo de hvar sin väg, och fadren tog då farväl af dem och reste hem igen. Hvad det blef af de två äldste har jag aldrig sport, men den yngste han gick både långt och länge.

Så hände en natt, då han gick öfver en stor skog, att det kom ett sådant fult väder öfver honom; det blåste så han nästan inte kunde hålla ögonen öppna, och förrän han visste ordet af, var han kommen rakt på villspår och kunde hvarken finna väg eller stig; men huru han gick, så fick han till sist se, att det lyste långt borta i skogen. Dit tyckte han, han måste försöka att komma, och sent omsider så kom han dit också. Det var en stor byggning, och det brann så friskt på spisen derinne, att han kunde finna, de inte hade lagt sig ännu. Så gick han in och derinne gick en gammal käring och stökade.

"God afton!" sade gossen. "God afton!" sade käringen. "Hutetu, det är sådant fult väder ute i natt," sade gossen. "Det är så," sade käringen. "Kan jag få ligga här och få hus i natt?" sporde gossen. "Det är nog inte godt för dig att ligga här," sade käringen, "för kommer folket hem och träffar dig, så slå de ihjäl både dig och mig."

— "Hvad är det för folk, som bo här då?" sade gossen. "Åh, det är röfvare och tocket pack, det," sade käringen, "och mig ha de röfvat, då jag var liten, och haft till hushållerska åt sig," sade hon. "Jag tror nog jag lägger mig likafullt, jag, sade gossen, "det får gå som det vill, för ut vill jag inte mera i dylikt väder och nattetid." — "Ja, det blifver värst för dig sjelf det," sade käringen.

Gossen lade sig då i en säng, som stod der, men sofva tordes han inte, och bäst det var, kommo röfrarne, och så sade käringen, att det var kommen en fremmande karl dit, som hon inte kunnat få till att gå igen.

"Såg du om han hade pengar?" sade röfrarne. "Jo, han pengar, den stymparn!" sade käringen, "det var inte mer än jemt han hade kläderna på kroppen." Röfrarne började då öfverlägga med hvarandra om, hvad de skulle göra med honom, om de skulle slå ihjäl honom, eller hvad de eljest skulle göra. Genast stod gossen upp och började tala med dem och sporde dem, om de inte behöfde en tjenstedräng, för han kunde nog ha lust till att tjena hos dem. "Jo," sade de, "har du lust och du vill drifva det handtverket vi drifva, så kan du nog få tjenst här." — "Ja, det är sak samma," sade gossen, "hvad handtverk det är, för då jag reste hemifrån, fick jag lof af far min att taga mig till hvad jag ville" — "Har du lust till att stjäla då?" sade röfrarne. "Ja," sade gossen; det handtverket kunde han nog lära, mente han. Så bodde der en man ett stycke från dem, som hade tre oxar; en af dem skulle han resa till staden med och sälja, och det hade röfrarne fått spörja; så sade de till gossen, att om han var god till att stjäla från honom oxen på vägen, så att han inte visste om det, och så, att han inte gjorde honom något, så skulle han få lof att vara tjensteträng hos dem. — Ja, gossen tog med sig en vacker sko, som stod der med silfverspänne i, och lade åstad; skon satte

han på vägen der mannen skulle förbi med sin oxe, och sjelf gick han in i skogen och gömde sig under en buske. Då mannen kom, såg han straxt skon. "Det var en fin sko," sade han, "hade jag make till den, skulle jag taga den med mig hem, så kunde jag väl få käringen min blid en gång;" för han hade en käring så arg och så elak, att det icke var långt mellan hvar gång hon slog honom. Men så tyckte han, att han inte kunde göra något med den andra skon, då han inte hade make till den, och så reste han vidare och lät den stå. Gossen tog skon och skyndade sig, det bästa han kunde, att komma förr än bonden igenom skogen, och så satte han skon i vägen för honom igen. Då mannen kom dit med oxen, blef han förargad, för det han hade varit så dum att låta maken till den stå qvar och inte tagit den med sig. "Jag får vända tillbaka igen och taga den andra," sade han för sig sjelf och band oxen vid gärdesgården, "så får jag då ett par goda skor åt käringen, för då kanske hon blir god en gång, hon med."

Han gick och letade och letade efter skon både länge och väl, men ingen sko fann han; till slut måste han gå tillbaka med den, han hade. Under tiden hade gossen tagit oxen och rest med. Då mannen kom tillbaka och fick se, att oxen var borta, begynte han att gråta och vånda sig, för han var rädd att käringen skulle slå honom ihjäl, när hon fick veta att oxen var sin kos. Men så fann han på att gå hem och taga den andra oxen och resa till staden med och få god betalning för den, och inte låta käringen få veta något om det. Det gjorde han; han gick hem och tog oxen, så att käringen inte visste något om det, och reste till staden med; men röfrarne visste det ock, och så sade de till gossen, att kunde han taga den också, utan att mannen fick veta om det, och så, att han inte gjorde honom någon skada, så skulle han

vara jemngod med dem. Ja, mente gossen, det skulle vara en simpel sak.

Den gången tog han med sig ett rep och hängde sig upp under armarne, midt i vägen för mannen. Då mannen kom med sin oxe och fick se det spöke som hängde der, blef han litet rädd af sig. "Hå hå, så tunga tankar du måtte haft, som har hängt dig der!" sade han; "åh ja, du får hänga för mig, jag kan inte blåsa lif i dig igen," och så gick han vidare fram med sin oxe. Gossen ned ur trädet, sprang en ginväg och kom framför honom och hängde sig midt i vägen för honom igen. "Måntro du verkeligen har haft så tunga tankar, att du har hängt dig der, eller det bara är ett spökelse för mig då?" sade mannen; "åh ja, du får hänga för mig, antingen du är ett spökelse eller hvad du är," sade han och gick med sin oxe. Gossen gjorde precist likadant som begge de förra gångerna, hoppade ned ur trädet, sprang en ginväg genom skogen och hängde sig midt i vägen för honom igen. Då mannen fick se det igen, så sade han vid sig sjelf: "Det var illa det här! Skulle de haft så tunga tankar, att de hängt sig alla dessa tre? Nej jag kan inte tro, att det är annat än spökeri för mig. Men nu vill jag veta det visst," sade han; "hänga de der andra två, så är det verkeligen så, men hänga de der inte, så är det inte annat än spökeri för mig."

Han band då sin oxe och sprang tillbaka för att se, om de verkligen hängde der. Medan han gick och tittade upp i alla träd, hoppade gossen ned och tog oxen hans och reste åstad med. Då mannen kom tillbaka och såg att oxen var borta, blef det rasande med honom, det kan man nog veta, han började både till att gråta och beskärma sig; men till sist gaf han sig till tåls, och så tänkte han vid sig sjelf: det är inte någon annan råd än att gå hem och ta den tredje, så käringen inte vet om det, och

med den får jag handla desto bättre, så jag får mycket pengar för den. Han gick hem och tog den och reste med den, så att käringen inte visste något om det. Men röfrarne visste det väl, och så sade de till gossen, att kunde han stjäla den liksom de andra två, skulle han vara mästare öfver dem allesammans.

Ja, han lade af gården och sprang till skogs, och då mannen kom med oxen, satte han till att böla så fult, likasom en stor oxe, inne i skogen. Då mannen hörde det, blef han glad; för han tyckte, han kände igen målet på storstuten sin, och tänkte, att nu skulle han finna dem igen begge två, band så den tredje och sprang af vägen och till att leta inne i skogen. Emellertid reste gossen åstad med den tredje oxen. Då mannen kom tillbaka och hade mistat den också, blef han så illa vid sig, att det icke var någon måtta på det, han både gret och jämrade sig, och han tordes icke gå hem på många dagar, för han var rädd att käringen skulle slå honom rent ihjäl. Röfrarne voro heller icke mycket glade öfver det, att de måste erkänna gossen för mästare öfver dem allesammans.

Så tänkte de en gång, att de skulle försöka att göra något, som han icke var god till; de reste så i väg allesammans och läto honom bli ensam hemma.

Det första han gjorde, då de väl voro komna af gården, det var att köra oxarna ut på vägen, så att de gingo hem igen till mannen, som han hade tagit dem från, och glad blef bonden, det kan man nog veta. Så tog han alla hästarna som röfrarne hade, och lassade på dem allt det bästa han fann, af guld och silfver och kläder och andra präktiga saker, och bad så käringen helsa röfrarne och säga tack för honom, för nu reste han, och de skulle ha svårt för att taga honom igen, och dermed for han af gården.

Långt om länge kom han på den vägen han gick då han kom till röfrarne. Då han kom hemåt, der hans far bodde, så tog han på sig en mundering han hade funnit ibland det, som han hade tagit ifrån röfrarne, hvilken var gjord likasom åt en general, och körde in på gården som en annan storkarl. Sedan så gick han in och sporde, om han kunde få hus der. Nej, det kunde han då alldeles inte. "Huru skulle jag kunna låna hus åt en sådan herre, jag?" sade mannen, "det är knappt jag har kläder att ligga på sjelf, och usla nog äro de." — "Du har alltid varit hård du," sade gossen, "och det är du nog ännu, sedan du inte vill låna din son hus." — "Är du min son?" sade mannen. "Känner du inte igen mig då?" sade gossen. Jo, så kände han honom nog igen. "Men hvad har du tagit dig till, då det har blifvit en sådan karl af dig i en sådan hast?" sade mannen. "Jo det skall jag säga dig," sade gossen, "du sade, jag kunde få taga mig till hvad jag ville, och så gaf jag mig i lära hos några tjufvar och röfvare, och nu har jag stått ut läran och är blifven mästertjuf," sade han.

Så bodde der en amtman tätt vid der hans fars stuga låg; och han hade en sådan stor gård och så mycket pengar, att han icke visste någon räkning på dem, och en dotter hade han också, som både var vacker och fin och god och snäll. Henne ville mästertjufven ha, och så sade han till sin far, att han skulle gå till amtmannen och begära dottern hans åt honom. "Spörjer han hvad handtverk jag drifver, kan du säga att jag är mästertjuf," sade han. "Jag menar du är tokig jag," sade mannen, "för klok kan du inte vara, när du tänker på slik galenskap." Jo, han skulle och måste gå till amtmannen och bedja om hans dotter, det var ingen råd för det, sade gossen. "Nej, men jag törs inte gå till amtmannen och vara din talman, han som är så rik och har så

mycket penningar," sade mannen. Jo, det var ingen hjelp för det, mente mästertjufven, han skulle, antingen han ville eller ej; gick han inte med godo, så skulle han nog få honom till att gå med ondo; men mannen ville ändå icke till, och så gick han efter och dref på honom med en stor björkpåk, så att han kom gråtande in genom dörren till amtmannen. "Nå, min vän, hvad felas dig?" sade amtmannen. Ja, så förtäljde han, att han hade tre söner, som hade rest sin väg en dag, och så hade han lofvat dem, att de skulle få resa hän hvart de ville, och taga sig till hvad de ville också, "och nu är den yngste af dem kommen hem, och han har nu tvingat mig till att gå till dig och begära dotter din åt honom och säga, att han är mästertjuf," sade mannen och gret och jämrade sig. "Gif dig du tillfreds, min vän," sade amtmannen och log, "och du kan säga till honom från mig, att han får bevisa det först. Om han kan stjäla steken af spettet i köket om söndagen, medan de passa den allesammans, så skall han få min dotter; säg till honom det du!" Ja, han gjorde så, och det mente gossen, skulle vara en lätt sak att göra. Han fick då fatt på tre lefvande harar, tog dem i en säck och hängde på sig några trasor, så att han såg så usel och eländig ut, att det var ynkligt att se det, och så smög han sig in i gången, som en annan tiggarpojke, med säcken sin om söndagsförmiddagen. Amtmannen sjelf och allt husets folk voro nu i köket och skulle passa på steken. Rätt som det var, så släppte gossen ut en hare, och den satte åstad och sprang omkring ute på gården. "Nej, se på haren då!" sade de inne i köket, och ville ut att taga den. Ja, amtmannen såg den också. "Åh låt den springa," sade han, "det tjenar intet till att tänka på att taga haren på språnget."

Det varade icke länge, så släppte gossen den andra, och de sågo den inne i köket och trodde att det var den-

samme; så ville de ut och taga den igen, men amtmannen sade det tjenade ingenting till. Men om en stund så släppte han den tredje också, och den satte åstad och sprang omkring ute på gården; den sågo de också från köket och trodde, att det var densamme som sprang der igen, och så ville de ut att fånga den. "Det var då en artig hare också, som far så och famlar," sade amtmannen, "kom och låt oss se om vi kan få fatt på den." Han ut och de öfrige med, och haren före och de efter. Men under tiden tog mästertjufven steken och sprang med, och hvar amtmannen då fick sig en stek från till middagen, vet jag inte, men det vet jag, att harstek fick han inte, fast han sprang sig både svettig och trött.

Till middagen kom presten dit, och då amtmannen hade förtäljt honom det putset, mästertjufven hade spelt honom, gjorde han så narr af honom, att det inte var någon måtta med det. "Jag vet inte huruledes det skulle gå till, att jag skulle låta mig luras af en sådan karl," sade presten. "Ja passa dig bara du!" sade amtmannen, "kanske han är hos dig, förrän du vet ordet af." Men presten blef vid sitt han, och gjorde narr af amtmannen, för det han hade låtit narra sig.

Fram på eftermiddagen kom mästertjufven och ville ha dottern hans, amtmannens, som han hade lofvat han skulle få. "Du får nog göra flera profstycken först," sade amtmannen och talte vänligt med honom, "för det du gjorde i dag, det var nu inte mycket med det. Kunde du inte göra presten ett duktigt spratt, för han sitter nu och gör narr af mig, för det jag har låtit draga mig vid näsan af en sådan karl." Jo, det skulle inte vara någon svår sak, sade mästertjufven. Han klädde ut sig som en fågel, tog ett stort hvitt lakan öfver sig, bröt vingarne af en gås och satte på ryggen och klef så upp i en stor lönn, som stod på prestens gård. Då nu pre-

sten kom hem om aftonen, gaf gossen sig till att skrika: "Herr Lars! Herr Lars!" för presten hette herr Lars. "Hvem är det som kallar på mig?" sade presten. "Jag är en engel, som är utsänd från Vår Herre, för att förkunna dig att du skall blifva upptagen lefvande till Guds rike för din gudfruktighets skull," sade mästertjufven; "nästa måndagsqväll må du hålla dig resfärdig, för då kommer jag och hemtar dig i en säck, och allt ditt guld och silfver och hvad du har af denna verldens fåfänglighet skall du lägga samman i en hög i storstugan din." Ja, herr Lars både tackade och föll på knä för engelen, och söndagen efter gjorde han en afskedspredikan, och lade ut om, att det var kommen en engel från Gud i den stora lönnen på hans gård, som hade förkunnat, att han skulle komma lefvande i Guds rike för sin gudfruktighets skull, och han predikade och lade så ut, att de greto alla som i kyrkan voro, både gamla och unga.

Om måndagen kom mästertjufven som en engel igen, och presten föll på knä och tackade, för han blef stoppad i säcken, och då han väl var kommen deri, så drog och släpade mästertjufven honom efter sig både öfver stock och sten. "Aj, aj!" skrek presten i säcken, "hvart bär detta hän?" — "Det är den trånga vägen, som förer till himmelens rike!" sade mästertjufven och drog åstad med honom in i gåshuset hos amtmannen, och gässen till att hväsa och nypa honom, så att han var mera död än lefvande. "Aj, aj, aj! hvar är jag nu?" sade presten. "Nu är du i skärselden, för att renas och luttras till det eviga lifvet!" sade mästertjufven och gick sin väg och tog allt det guld och silfver och alla de präktiga ting, presten hade lagt samman i storstugan sin.

Om morgonen, då gåsepigan kom och skulle släppa gässen ut, så hörde hon presten som låg i säcken och jämrade sig inne i gåshuset. "Åh, i Jesu namn, hvem är

det, och hvad felas er då?" sade hon. "Åh, är du en engel från himmelen, så släpp mig ut och låt mig komma tillbaka till jorden igen, för här är värre än i helvetet; smådjeflarne knipa mig ju med tänger!" sade presten. "Jag är nog ingen engel, Gud bättre oss!" sade jäntan och hjelpte presten ut ur säcken, "jag passar bara gässen åt amtmannen, jag, och det är nog de smådjeflarne, som ha nypit honom, far." — "Åh, det har mästertjufven gjort! Åh, mitt guld och mitt silfver och mina präktiga kläder!" skrek presten och sprang hem, så att vallflickan trodde, att han mistat vettet med detsamma.

Då amtmannen fick veta, huruledes det hade gått med presten, att han hade varit både på den trånga vägen och i skärselden, skrattade han sig nästan förderfvad; men då mästertjufven kom och ville ha hans dotter, som han hade lofvat honom, så talte han godt med honom och sade: "Du får nog göra ett profstycke, som är bättre, så att jag riktigt kan se, hvad du duger till. Jag har tolf hästar på stallet," sade han, "och dem skall jag sätta tolf karlar på, en på hvar; är du då god att stjäla hästarne undan dem, så får jag se, hvad jag kan göra." — "Ja, det går nog an," sade mästertjufven, "fick jag så sannt dotter din, så" — "Ja, kan du det, så skall jag göra mitt bästa," sade amtmannen.

Mästertjufven gick då till krämaren och köpte bränvin på två flaskor, och så slog han en sömndryck på den ena, men på den andra hade han bara bränvin, och beställde så elfva karlar till att lägga sig bakom amtmannens loge om natten. För goda ord och betalning lånte han en trasig hatt och en tröja af en gammal käring, tog sig så en staf i handen och en påse på nacken och då det led mot qvällen, så linkade han åstad bort emot amtmannens stall. Då han kom dit, höllo de på att vattna hästarne till qvällen, och hade nog att göra med det.

"Hvad fanken vill du?" sade en af stallkarlarne till käringen. "Ah hutetu, det är så kallt," sade käringen och skakade och frös, och bar sig illa åt. "Hutetu, det är så kallt, att en stackare godt kan frysa ihjäl," och så skälfde och darrade hon igen. "Åh, herre Gud, får jag lof att stanna här och sitta innanför stalldörren?" sade hon. "Du får så fanken heller, packa dig straxt bort, för om amtmannen får se dig här, så få vi stryk," sade en. "Åh, den gamla skröpliga kraken!" sade en annan, som tyckte det gjorde honom ondt om henne; "den kraken kan ju gerna sitta der; hon gör visst inte något ondt, hon." De öfriga mente, det skulle inte bli något af, men allt som de trätte, smög hon sig längre in i stallet, så att hon tillsist blef sittande bakom dörren, och sedan var det ingen som brydde sig om henne.

Då det led inpå natten blef det litet kallt för karlarne att sitta så stilla på hästryggen. "Hutetu, det är då djefveln så kallt!" sade en och slog med armarne. "Ja, jag fryser, så jag rister," sade en annan. "Den som hade sig litet tobak!" var det en som sade. Ja, så var der en som hade en bit; den delade de, det blef icke stort till mans, och så tuggade de och spottade. Det hjelpte litet, men rätt som det var, så var det lika galet igen. "Hutetu!" sade käringen och hackade tänderna, så att det skramlade i käften på henne; så tog hon opp en flaska med bara bränvin, och så skälfde hon så på handen, att det sqvalpade i flaskan, och så drack hon, så att det sade klunk i halsen på henne. "Hvad är det, du har på flaskan din, käring?" sade en af stallkarlarne. "Åh, det är nog en liten droppe bränvin, far!" sade hon. "Bränvin? hvad för något? låt mig få en tår! låt mig få en tår!" skreko de alla tolf öfver hvarandra. "Åh, det är så litet jag har," puttrade käringen. "I blifven inte våta i munnen af det en gång." Men de ville ha och de

måste ha, det var icke någon råd för det; och så tog hon då flaskan med sömndrycken och satte den för munnen på den förste, då skälfde hon inte mera, men styrde flaskan, så att hvar och en af dem fick hvad han behöfde, och den tolfte hade icke druckit, förrän den första allt satt och snarkade. Då kastade mästertjufven paltorna af sig och tog den ena karlen efter den andra och satte dem tvärs öfver balkarna, ropte så på de elfva karlarne sina och satte åstad med amtmannens tolf hästar.

Då amtmannen kom ut och skulle se efter karlarne på morgonsidan, började de på att röra sig; de begynte till att hugga i balkarna med sporrarna, så att spillrorna flögo, och några föllo ned och några blefvo hängande och sutto der som narrar. "Åh, jo," sade amtmannen, "jag kan nog finna, hvem som har varit här nu. Men Iären ena usla karlar, som sitta här och låta mästertjufven stjäla hästarna undan ändan på er!" Och så fingo de stryk, för det de icke hade passat bättre på.

In på dagen kom mästertjufven igen och förtäljde huruledes han hade burit sig åt, och ville ha amtmannens dotter, som han hade lofvat honom. Men amtmannen gaf honom hundra daler och sade, att han måste göra något, som var ändå bättre. "Menar du, att du kan stjäla hästen undan mig, medan jag är ute och rider på den?" sade amtmannen. "Åh, det går nog an," sade mästertjufven, "fick jag så sannt din dotter." Ja, han skulle se till, hvad han kunde göra, och han satte då ut en dag, då han ville rida ut på en stor exercisplats.

Mästertjufven fick sig straxt fatt på en gammal utlefvad skinkmärr, gjorde sig en sele af bara vidjor och björkqvistar, köpte en gammal trasig kärra och en stor tunna, och så sade han till en gammal tandlös fattigstukäring, att han ville gifva henne tio daler, och för dem skulle hon lägga sig in i tunnan och gapa öfver tapphålet,

der skulle han sticka fingret in — något ondt skulle det inte ske, hon skulle bara få åka litet — och om han tog fingret ut mer än en gång, skulle hon ha tio daler till. Sjelf fick han fatt på några trasor, sotade sig och satte på sig en peruk och ett stort skägg af gethår, så att ingen kunde känna honom igen; och så lade han åstad till platsen, der amtmannen allt hade ridit en lång stund.

Då han kom fram dit, så gick det så smått och så sakta, att han nästan icke kom ur fläcken; det kröp och det kröp fram med honom; så stod det rent stilla, så kröp det litet igen, och det gick så bedröfligt, att amtmannen aldrig kunde inbilla sig att det skulle vara mästertjufven. Han red likväl fram till honom och sporde om han inte hade sett någon, som gick omkring och snokade i skogen der. "Nej," sade mannen, det hade han alls inte sett. "Hör nu!" sade amtmannen, "vill du rida in i skogen och se väl efter, om du inte kan träffa på någon, som går och snokar der, skall du få låna min häst, och en god drickspenning skall du få för besväret." — "Nej, om jag det kan," sade mannen, "för jag skall till bröllops med denna mjödtunnan, som jag har varit efter, och så är tappen fallen ur för mig på vägen, och nu måste jag gå och hålla fingret i tapphålet." — "Ja, rid du," sade amtmannen, "jag skall nog passa både hästen och tunnan." Ja, så skulle han då göra det; men han bad amtmannen, att han ändteligen måtte passa väl på och vara qvick till att sätta fingret i tapphålet, när han tog sitt ut. Ja, amtmannen sade, att han skulle göra det bästa han kunde, och så satte sig mästertjufven upp på hästen. Men tiden gick, och det led och det led, och ingen kom det tillbaka; tillsist blef då amtmannen ledsen af att gå med fingret i tapphålet och tog det så ut. "Nu ska jag ha tio daler till!" skrek käringen i tunnan; då kunde han förstå huru det hängde tillsammans och gaf sig af på hemvägen;

men då han hade gått ett stycke mötte de honom med häst, för mästertjufven hade allt varit hemma hos honom.

Dagen efter kom han till amtmannen och ville ha hans dotter, som han hade lofvat honom. Amtmannen talade nu godt med honom igen, gaf honom tvåhundra daler och sade, att han måste göra ett profstycke till; kunde han det, skulle han få henne. Åja, mästertjufven trodde nog det, om han bara fick höra, hvad det var för något. "Tror du, att du kan stjäla lakanet ur sängen vår, och linnet af hustrun min?" sade amtmannen. "Det vore väl inte omöjligt det," sade mästertjufven, "fick jag så sannt dotter din, så . . ."

Då det led på natten, gick mästertjufven ut och skar ned en tjuf, som hängde i galgen, lade honom på sin rygg, och tog honom med sig; så fick han fatt på en stor stege och den satte han upp till kammarfönstret hos amtmannen, klef så upp och lyftade den döde upp och ned, alldeles som det hade varit en som tittade utanför fönstret. "Der är mästertjufven, mor!" sade amtmannen och knuffade till käringen sin. "Nu skjuter jag honom, jag," sade han och tog fram en reffelbössa som han hade lagt framför sin säng. "Ånej, du får inte göra det," sade frun, "du har ju sjelf beställt honom hit." — "Jo, jag skjuter honom jag, mor," sade han, och låg der och sigtade och sigtade, men än var hufvudet uppe så att han såg litet af det, och rätt som det var så var det borta igen, till sist fick han sigte; det smälde, och den döde föll så att det dånade i marken. Mästertjufven skyndade sig ned det fortaste han kunde.

"Ja, jag är nu visserligen höga öfverheten," sade amtmannen; "men folk får lätt något att säga, och det skulle vara ledsamt om de finge se denna döda menniska; det blir nog bäst att jag går ut och gräfver ner honom." — "Det får du göra som dig sjelf synes, far," sade frun. Amtmannen steg upp och gick ned, och med detsamma

han hade gått ut genom dörren, smög mästertjufven in och genast upp till frun. "Nå, far," sade hon, för hon trodde att det var mannen, "är det allt gjordt nu?" — "Åja, jag makade honom ner i ett hål, jag," sade han, "och karade öfver litet jord, så mycket att han är gömd, för det är sådant väder ute; jag skall göra det bättre sedan; men låt mig få lakanet att torka mig på, för han var så blodig och jag har sölat ned mig på honom." Det fick han. "Du får nog låta mig få lintyget ditt också," sade han, "för lakanet räcker inte till, märker jag." — "Åja;" men så kom han ihåg, att han hade glömt att stänga dörren och det måste han då ned och göra förrän han kunde lägga sig igen, och så satte han åstad både med lakanet och lintyget. En stund efter kom den rätte amtmannen. "Nej, så länge du var för att stänga dörren då, far," sade frun, "hvar har du nu gjort af lintyget och lakanet?" — "Hvad för något?" sade amtmannen. "Åh, jag spörjer hvar du har gjort af lintyget och lakanet, som du fick att torka blodet af dig med, jag," sade hon. "Så för helvete?" sade amtmannen, "har han nu gjort det med?"

Om dagen kom mästertjufven och ville ha amtmannens dotter, som han hade lofvat honom, och då tordes han inte annat än gifva honom henne och mycket pengar till, för han var rädd för att mästertjufven skulle stjäla ögonen ur honom, och att han sjelf skulle bli ett ämne till prat för folket, om han icke gjorde det. Mästertjufven lefde både godt och väl; om han stal mera kan jag icke säga, men gjorde han det, så var det visst bara för nöje skull.

37.

De tre systrarna som blefvo intagna i berget.

Det var en gång en gammal enka som bodde afsides från bygden, långt uppe under en ås, med sina tre döttrar. Hon var så fattig att hon inte egde annat än en höna, och den hade hon så kär som sin ögonsten; den kacklade hon för och den rustade hon med både tidigt och sent. Men en dag, rätt som det var, var hönan borta. Enkan gick då ut, rundtomkring stugan, och letade och lockade; men hönan var borta och blef borta. "Du får ut och försöka att se efter hönan vår, du," sade enkan till den äldsta dottern, "hafva den igen ska' vi, om vi så skola taga den ut ur berget." Ja, dottern skulle då ut och se efter den; hon gick både hit och dit och letade och lockade, och ingen höna fann hon. Men bäst det var så hörde hon huru det sade borta i en bergvägg:

"Hönan trippar i berget!
Hönan trippar i berget!"

Hon skulle då dit och se hvad det var, men vid bergväggen föll hon genom en öppning, djupt, djupt ned i en hvälfning under jorden. Der nere gick hon fram igenom många rum, det ena grannare än det andra, men i det innersta kom en stor ful bergsman till henne. "Vill du blifva kärestan min, du?" sporde han. "Nej," sade hon, det ville hon alls inte; hon ville straxt upp igen och se efter hönan sin, som var blefven borta. Då blef bergsmannen så ond, att han tog henne och vred hufvudet af henne, och kastade kropp och hufvud ned i källaren.

Modern satt hemma och väntade och väntade, men ingen dotter kom det igen. Hon väntade ändå en god stund, men då hon hvarken hörde eller såg något till henne, sade hon till den mellersta dottern, att hon fick gå ut och se efter systern sin; "och hönan kan du locka på med detsamma," sade hon.

Den andra systern skulle då ut, och henne gick det likaledes: hon gick och letade och lockade, och med ett så hörde hon också, det sade borta i bergväggen:

"Hönan trippar i berget!
Hönan trippar i berget!"

Det tyckte hon var underligt; hon skulle då dit och se hvad det var, och så föll hon också genom öppningen djupt, djupt ned i hvälfningen. Der gick hon genom alla rummen, men i det innersta kom bergsmannen till henne och sporde, om hon ville blifva kärestan hans? Nej, det ville hon alls inte, hon ville straxt opp igen och leta efter hönan, som var blefven borta, hon. Men så blef bergsmannen ond: han tog henne och vred hufvudet af henne, och kastade hufvud och kropp ned i källaren.

Då nu enkan också hade sutit och väntat på den andra dottern både länge och väl, och det ingen dotter var att höra eller se, sade hon till den yngsta: "Nu får väl du i väg och se efter systrarna dina. Galet var det att hönan var borta, men ännu värre vore det om vi inte skulle finna dina systrar igen; men hönan kan du alltid locka på med detsamma." Ja, den yngsta skulle då ut: hon gick hit och dit och letade och lockade, men inte såg hon hönan och inte såg hon systrarna sina. Långt om länge kom hon också bort emot bergväggen; så hörde hon det sade:

"Hönan trippar i berget!
Hönan trippar i berget!"

Det tyckte hon var konstigt: hon skulle då bort och se, och så föll hon också genom öppningen, djupt, djupt ned i berget. Der nere gick hon genom det ena rummet grannare än det andra; men hon var icke så rädd hon; hon gaf sig god tid och såg både på det ena och på det andra, och så fick hon också ögat på källardörren; hon såg dit ned, och straxt kände hon sina systrar som lågo döda der. Med detsamma hon väl hade fått källardörren stängd igen kom bergsmannen till henne. "Vill du vara kärestan min, du?" sporde bergsmannen. "Ja, gerna det," sade flickan, för hon kunde nog förstå huruledes det hade gått med systrarna hennes. Då trollet hörde det, fick hon fina, granna kläder af honom, de vackraste hon nå'nsin kunde önska sig, och allt hvad hon annars ville hafva, så glad blef han för det att någon ville vara kärestan hans.

Men då hon hade varit der en tid, var det en dag hon var ändå mera sorgsen och bedröfvad än hon plägade. Så sporde bergsmannen henne, hvad det var hon sörjde öfver. "Åh," sade flickan, "det är för det jag inte kan komma hem till min moder; hon både svälter och törstar visst, och det är ingen hos henne." — "Ja, gå till henne kan du inte få lof," svarade trollet, "men stoppa något mat i en säck, så skall jag bära den till henne." Ja, det tackade hon för, det skulle hon göra, sade hon; men på bottnen af säcken stoppade hon en mängd guld och silfver och så lade hon litet mat ofvanpå, och sade så till trollet, att nu var säcken färdig, men han fick alldeles inte se ned i den, och det lofvade han också han inte skulle göra. Då nu bergsmannen gick, skådade hon ut efter honom genom ett litet hål som var på dörren; då han var kommen ett stycke på vägen, sade han: "Den är så tung, denna säcken, jag vill se hvad det är i den, jag," och ville lösa upp säckbandet; men så ropte flickan: "Jag ser dig nog!

jag ser dig nog!" — "Det är då pocker till ögon i hufvudet på dig, också då!" sade trollet, och så tordes han inte försöka mera. Då han var kommen dit, der enkan bodde, kastade han säcken in genom stugudörren. "Der har du mat från dottern din; det går ingen nöd på henne," sade han.

Då nu flickan hade varit i berget ännu en god tid föll der en getabock ned genom dörren. "Hvem är det som har sändt bud efter dig, din långraggiga best!" sade trollet, han var mäkta ond, och så tog han bocken och vred hufvudet af den och kastade den ned i källaren. Åhnej, hvarför gjorde du det då?" sade flickan, "den kunde jag haft att roa mig med härnere." — "Du behöfver inte att sätta på dig en så gudsnådelig min för det, vet jag," sade trollet, "jag kan snart sätta lif i getabocken igen, jag." Dermed tog han en kruka som hängde på väggen, satte hufvudet på getabocken och smorde den med det som var i krukan, så var den lika god igen. "Håhå!" tänkte flickan, "den krukan är nog något värd, den."

Då hon nu hade varit hos trollet ännu en god tid, passade hon på en dag då trollet var borta, tog den äldsta af systrarna och satte hufvudet på henne och smorde med det som var i krukan, så som hon hade sett trollet göra med getabocken; och straxt kom systern till lif igen. Flickan packade då ned henne i en säck, lade litet mat ofvanpå, och så snart trollet kom hem igen, sade hon till honom: "Käre vän, nu får du gå hem till mor min med litet mat igen; hon både törstar och svälter visst, stackare, och ensam är hon också; men se inte i säcken!" Ja, säcken skulle han nog gå med, sade han, och se i den skulle han heller inte; men när han kom ett stycke på vägen, tyckte han att säcken blef så tung, och då han hade gått ändå en stund, sade han, att han ville se hvad det var i säcken; "hurudana ögon hon än har, så kan hon

ändå icke se mig nu," sade han för sig sjelf. Men med detsamma han skulle till att lösa upp, sade hon som satt i säcken: "Jag ser dig nog! jag ser dig nog!" — "Det var då pocker till ögon i hufvudet på dig, också då!" sade trollet, för han trodde det var hon i berget som talade. Han tordes då inte försöka att se dit mera, utan bar säcken till modern det fortaste han kunde, och då han kom till stugdörren, kastade han in den; "der har du mat från dottern din; det går ingen nöd på henne!" sade han.

Då nu flickan hade varit i berget ännu en god tid, gjorde hon detsamma med den andra systern; hon satte hufvudet på henne, smorde henne med det som var i krukan och stoppade henne i säcken; men den gången fyllde hon ofvanpå så mycket guld och silfver som fick rum i säcken, och aldra öfverst lade hon litet mat. "Käre vän," sade hon till trollet, "nu får du gå hem till min moder med litet mat igen; men se inte i säcken!" Ja, trollet ville gerna göra henne till viljes i det, och han lofvade också att han inte skulle se i säcken. Men då han kom ett stycke på vägen blef säcken mycket för tung, tyckte han; och då han hade gått ännu ett stycke, orkade han icke att bära den; han måste sätta ned den och hvila; han ville då lösa opp säckbandet och se deri; men så ropte hon som var i säcken: "Jag ser dig nog! jag ser dig nog!" — "Det är då pocker till ögon i hufvudet på dig, också då!" sade trollet, och så tordes han inte se i säcken mer, men skyndade sig det mesta han kunde och bar säcken till modern. Då han kom utanför stugdörren, kastade han den in genom dörren; "der har du mat från dottern din; det går ingen nöd på henne!" sade han.

Då nu flickan hade varit der ännu en lång tid, skulle trollet ut en gång; så låtsade flickan som hon var usel och sjuk, och jämrade sig. "Det kan inte tjena till något att du kommer hem förrän klockan tolf," sade hon, "för

dessförinnan kan jag inte få maten färdig, jag är så usel och sjuk." Då nu trollet väl var gånget, stoppade hon upp, sina kläder med halm och satte denna halmjäntan bort i vrån vid spiseln, så det såg ut som det var hon sjelf, som stod der. Derpå smög hon sig hem, och fick med sig en skytt som skulle vara i stugan hemma hos modern.

Då klockan var tolf eller något mera kom trollet hem. "Gif mig någon mat!" sade han till halmjäntan. Nej, hon svarade icke. "Gif mig någon mat, säger jag!" sade trollet igen, för jag är hungrig." Nej, hon svarade icke. "Gif mig någon mat!" skrek trollet för tredje gången, "och jag råder dig till, att du hör det jag säger, annars skall jag försöka att väcka dig, jag!" Nej, flickan stod lika stilla. Då blef han så arg att han smorde till henne så att halmstubbarne foro både i tak och väggar. Men då han såg det, märkte han oråd och började att leta allestädes, och till sist kom han också ned i källaren; der voro begge systrarna till flickan borta, och då fann han straxt huru det hade gått till. "Ja, det skall hon få betala!" sade han, och lade i väg dit, der modern bodde. Men då han kom till stugan, skjöt skytten; då tordes trollet inte gå in, för han trodde det var åskan. Han sprang då hem det fortaste han orkade, men med detsamma han kom till dörren gick solen upp, och så sprack han. Der finnes visst guld och silfver nog ännu. Den som bara visste hvar dörren var.

38.

Om Resen som icke hade något hjerta på sig.

Det var en gång en konung som hade sju söner, och dem höll han så mycket af, att han aldrig kunde undvara dem alla på en gång: en måste beständigt vara hos honom. Då de blefvo vuxne, skulle de sex ut och fria; men den yngste ville fadern ha qvar hemma, och åt honom skulle de andra taga med sig en prinsessa till kungsgården. Konungen gaf då de sex de grannaste kläder någon hade sett, så det lyste lång väg af dem, och hvar sin häst som kostade många, många hundrade daler, och så reste de. Då de så hade varit på många kungsgårdar och sett på prinsessorna, kommo de sent omsider till en konung som hade sex döttrar; så vackra kungadöttrar hade de aldrig sett, och så friade de till hvar sin, och då de hade fått dem till sina fästemör, reste de hem igen; men de glömde rent, att de skulle ha en prinsessa med sig till Askepilten, som var qvar hemma, så betagna voro de i sina fästmör.

Då de nu hade rest ett godt stycke på hemvägen, kommo de tätt förbi en brant fjellvägg, der resegården var. Der kom Resen ut och fick se dem, och så förvandlade han dem till en sten allesammans, både prinsarne och prinsessorna. Konungen väntade och väntade på de sex sönerna sina, men huru länge han väntade så kom det ingen. Han blef mycket bedröfvad och sade, att han aldrig kunde bli riktigt glad mera; "hade jag icke dig igen," sade han till Askepilten, "så ville jag inte lefva, så

sorgsen är jag, för det jag har mistat dina bröder." — "Men nu har jag tänkt bedja om lof till att resa ut och söka upp dem igen, jag," sade Askepilten. "Nej, det får du alls inte lof till," sade fadern, "du blifver bara borta du också." Men Askepilten ville och skulle åstad, och han tiggde och bad så länge, tills konungen måste låta honom resa. Nu hade konungen icke annat än en gammal hästkrake att låta honom få, för de sex andra kungasönerna och deras följe hade fått alla de andra hästarne han hade; men det brydde Askepilten sig icke om; han satte sig upp på den gamla skabbiga hästen, han. "Farväl, far!" sade han till konungen, "jag skall nog komma igen och kanske jag skall ha med mig de sex bröderna mina också," och dermed reste han.

Då han nu hade ridit ett stycke, kom han till en korp, som låg på vägen och flaxade med vingarne, och icke orkade att komma ur vägen, så utsvulten var han. "Åh, käre vän! gif mig litet mat, skall jag hjelpa dig i din yttersta nöd," sade korpen. "Inte mycken mat har jag, och inte ser du ut till att kunna hjelpa mig stort heller," sade kungasonen, "men litet får jag väl gifva dig, för du kan nog behöfva det, ser jag," och så gaf han korpen något af matsäcken, han hade fått med sig. Då han så hade rest ett stycke igen, kom han till en bäck; der låg en lax, som var kommen på torra landet, och sprattlade och kunde icke komma ut i vattnet igen. "Åh, käre vän! hjelp mig ut i vattnet igen," sade laxen till kungasonen, "jag skall hjelpa dig i din största nöd, jag." — "Hjelpen du gör mig blifver väl inte stor," sade prinsen, "men det är synd att du skall ligga der och svälta ihjäl," och så skjöt han fisken ut i vattnet igen. Nu reste han ett långt, långt stycke, och så mötte han en varg; den var så utsvulten, att den låg och drog sig på vägen. "Kära vän, låt mig få hästen din," sade vargen; "jag är så hungrig, att det piper i tarmarna

mina; jag har inte fått något att äta på två år." — "Nej," sade Askepilten, "det kan jag inte göra; först kom jag till en korp, honom måste jag gifva matsäcken min; så kom jag till en lax, den måste jag hjelpa ut i vattnet igen; och nu vill du ha hästen min. Det går inte an, för då har jag intet att rida på." — "Jo, käre, du må hjelpa mig," sade vargen; "du kan rida på mig. Jag skall hjelpa dig igen i din största nöd," sade den. "Ja, den hjelp jag får af dig blifver väl inte stor; men du får väl taga hästen då, efter du är i så stort behof," sade prinsen. Då nu vargen hade ätit upp hästen, tog Askepilten betslet och band i käften på honom, och sadeln och lade på ryggen hans, och nu var vargen blefven så stark af det, den hade fått i sig, att den satte åstad med kungasonen som ingenting; så fort hade han aldrig ridit förr. "När vi nu ha rest ett litet stycke till, skall jag visa dig Resegården," sade vargen, och inom kort kommo de dit. "Se här är Resegården," sade den; "der ser du alla dina sex bröder, som resen har gjort till sten, och der ser du de sex brudarna deras; der borta är ingången till trollet, der skall du gå in." — "Nej, det törs jag inte," sade kungasonen, han tar lifvet af mig." — "Åhnej," svarade vargen, "när du kommer in der, träffar du en prinsessa, och hon säger dig nog huru du skall bära dig åt, så att du kan få göra ände på resen. Bara gör som hon säger dig, du." Nå, Askepilten gick då in, men rädd var han. Då han kom in, var resen borta, men i den ena kammaren satt prinsessan, såsom vargen hade sagt, och så dejlig en mö hade Askepilten aldrig sett förr. "Åh, Gud hjelpe dig, huru är du kommen hit då?" sade kungadottern, då hon fick se honom. "Det blifver din säkra död, det; den resen som bor här kan ingen få lifvet af, för han bär inte hjertat på sig." — "Ja, men är jag kommen hit, så får jag väl försöka likväl, jag," sade Askepilten. "Och bröderna mina,

som stå i sten härutanför, vill jag nog försöka att frälsa, och dig vill jag också rädda," sade han. "Ja, efter du ändtligen vill försöka, så få vi väl se till att finna på ett råd," sade prinsessan. "Nu skall du krypa in under sängen der, och så må du väl lyss efter, hvad jag talar med honom om. Men ligg ändtligen riktigt stilla." Ja, han kröp då under sängen, och knappt var han väl ditkommen, så kom resen hem. "Huh! här luktar kristen man inne!" sade resen. "Ja, här kom en skata flygande med manben och släppte ned igenom skorstenen," sade prinsessan; "jag skyndade mig nog att få det ut, men lukten gick väl inte så snart bort ändå, den." Ja, då sade resen inte mera om det. Då det nu blef qväll, gingo de till sängs, och då de hade legat en stund, sade kungadottern: "Det är en ting jag gerna ville spörja dig om, om jag bara tordes." — "Hvad är det för en ting?" sporde resen. "Det är, hvar du har ditt hjerta, då du inte bär det på dig?" sade kungadottern. "Åh, det är något, du inte behöfver spörja om, men annars ligger det under dörrhällen," sade resen. "Åhå! der skola vi väl söka att finna det," sade Askepilten, som låg under sängen.

Nästa morgon stod resen mycket tidigt opp och gick till skogen, och knappt var han åstad, förrän Askepilten och kungadottern togo till att leta under dörrhällen efter hjertat hans; men för allt de gräfde och letade, så funno de icke något. "Den gången har han lurat oss," sade prinsessan, "men vi få väl fråga honom ännu en gång." Så samlade hon alla de vackraste blomster, hon kunde finna och strödde rundt om dörrhällen — den hade de lagt på sitt rätta ställe igen — och då det led mot den tid, att de väntade resen hem, kröp Askepilten under sängen igen. Då han väl var under den, så kom resen. "Hutetu! här luktar kristen man inne!" sade resen. "Ja, hit kom en skata flygande med ett manben i näbben och släppte det

ned igenom skorstenen," sade prinsessan, "jag skyndade mig nog att få det ut, men det är väl det, som det luktar af likaväl." Då teg resen stilla och sade icke mera om det. Men om en stund sporde han, hvem det var som hade strött blomster kring dörrhällen. "Åh, det har jag gjort," sade prinsessan. "Hvad skall det betyda då?" sporde resen. "Åh, jag har dig så kär, att jag måste göra det, då jag vet, att ditt hjerta ligger der," sade prinsessan. "Ja så; men annars ligger det inte der, du," sade resen.

Då de nu hade lagt sig om qvällen, sporde prinsessan igen, hvar hjertat hans var, för hon höll så mycket af honom, att hon gerna ville veta det, sade hon. "Ah, det ligger borta i skåpet der på väggen," sade resen. Ja så, tänkte Askepilten och prinsessan, då skola vi väl försöka att finna det. Nästa morgon var resen tidigt på fötter och gick till skogen igen, och knappt var han gången, förrän Askepilten och kungadottern voro i skåpet och letade efter hjertat hans; men för allt de letade, så funno de icke något der heller. "Ja, ja, vi få då försöka en gång till," sade prinsessan. Hon smyckade ut skåpet igen med blomster och kransar, och då det led mot qvällen, kröp Askepilten åter under sängen. Så kom resen. "Hutetu! här luktar kristen man!" sade resen. "Ja, för litet sedan kom här en skata flygande med ett manben i näbben och släppte det ned igenom skorstenen," sade prinsessan; "jag skyndade mig väl att få det ut igen, jag, men det är väl det, som det luktar af likaväl." Då resen hörde det, sade han inte mera om det; men litet efter fick han se, att skåpet var behängdt med blomster och kransar rundtom, och så sporde han, hvem det var som hade gjort det. Jo, det var då prinsessan. "Hvad skall detta narri betyda?" sporde resen. "Åh, jag har dig så mycket kär, att jag måste göra det, då jag vet, att hjertat ditt ligger der," sade prinsessan. "Kan du vara så galen och tro sådant?" sade resen.

"Ja, jag må väl tro det, när du säger mig det," sade prinsessan. "Åh, du är en toka," sade resen; "der hjertat mitt är, dit kommer du aldrig!" "Ja, men det vore roligt att veta, hvar det finnes likaväl," sade prinsessan. Ja, så kunde resen inte tiga längre dermed, han måste säga det. "Långt, långt borta i en sjö ligger en ö," sade han; "på den ön står en kyrka, i den kyrkan är en brunn; i den brunnen simmar en and; i den anden är ett ägg, och i det ägget — der är hjertat mitt, du."

Om morgonen tidigt, det var ännu inte i dagningen, gick resen till skogen igen. "Ja, nu far jag åstad, jag också," sade Askepilten; "bara jag kunde finna vägen." Han sade så farväl till prinsessan så länge, och då han kom utanför Resegården, stod vargen der ännu och väntade på Askepilten. Honom förtäljde han, hvad som händt inne hos resen, och sade, att han nu ville åstad till brunnen i kyrkan, bara han visste vägen. Så bad vargen honom sätta sig på hans rygg, för han skulle nog finna vägen, sade han, och så gick det åstad, så det hven om dem, öfver högar och åsar, öfver berg och dalar. Då de nu hade rest många, många dagar, kommo de tillsist fram till sjön. Der visste kungasonen inte huru han skulle komma öfver; men vargen bad honom ej vara rädd, och så sprang han uti med prinsen på ryggen och simmade öfver till ön. Så kommo de till kyrkan; men kyrknyckeln hängde så högt, högt uppe på tornet, att kungasonen inte visste huru han skulle få den ned. "Du får ropa på korpen," sade vargen, och det gjorde kungasonen; och straxt kom korpen och flög efter nyckeln, och så kom prinsen in i kyrkan. Då han nu kom till brunnen, låg anden ganska riktigt der och simmade fram och tillbaka, så som resen hade sagt. Han stod då och lockade och lockade, och så tillsist lockade han den bort till sig och grep den. Men med detsamma han lyftade den upp ur vattnet, släppte anden ägget ned

i brunnen, och nu visste Askepilten alldeles inte, huru han skulle få det upp igen. "Ja, nu får du ropa på laxen," sade vargen; och det gjorde då kungasonen; så kom laxen och hemtade upp ägget från bottnen på brunnen; och då sade vargen, att han skulle klämma på ägget, och med detsamma Askepilten klämde på det, skrek resen. "Kläm en gång till!" sade vargen, och då prinsen gjorde det, skrek resen ändå ynkligare och bad både vackert och väl för sig; han skulle göra allt, kungasonen ville, sade han, bara han inte ville klämma sönder hjertat hans. "Säg, att om han skapar om igen de sex bröderna dina, som han gjort till sten, och deras brudar, skall han få behålla lifvet," sade vargen, och det gjorde Askepilten. Ja, det var trollet straxt villigt till; han förvandlade åter de sex bröderna till kungasöner och deras brudar till prinsessor. "Kläm nu ägget itu!" sade vargen. Så klämde Askepilten ägget i stycken, och så sprack resen.

Då han nu hade blifvit af med resen, red Askepilten tillbaka till Resegården igen på vargen; der stodo nu alla sex bröderna hans lifslefvande med sina brudar, och så gick Askepilten in i berget efter sin brud, och så reste de allesammans hem igen till kungsgården. Då blef det stor glädje för den gamle konungen, då alla sju sönerna hans kommo tillbaka, hvar med sin brud. "Men den vackraste af alla prinsessorna är Askepiltens brud likväl," sade konungen, "och han skall sitta öfverst vid bordet med sin brud." Så blef der hållet gästabud både länge och väl, och ha de inte slutat det, så varar det väl ännu.

39.

Det går ingen nöd på den, som alla qvinnfolk äro galna uti.

Det var en gång tre bröder; jag vet icke riktigt, huru det hade gått till, men de hade fått hvar sin önskan, så att de kunde få en sak, hvad de ville. De två betänkte sig inte länge, de önskade, att hvar gång, de stucko handen i fickan, skulle de alltid finna penningar; "för när man har så mycket penningar, man vill, kommer man alltid fram i verlden," sade de. Men den yngste visste att önska det, som var bättre; han önskade, att alla qvinnfolk skulle blifva kära i honom, bara de sågo honom: det skall du få höra, var bättre än både penningar och gods. Då de nu hade gjort önskningarna sina, ville de två ut i verlden, och Askepilten bad då om han icke kunde få följa med; men det ville de alls icke gifva honom lof till. Hvart vi komma, så blifva vi mottagne som grefvar och prinsar," sade de; "men du din utsvultna stackare, som intet har och intet får, hur kan du tro, att någon bryr sig om dig?" — "Men jag kunde väl få lof att vara i följe med er likväl," sade Askepilten; "det torde väl falla en stekbit af till mig också, när jag är i följe med så höga herrar." Sent omsider skulle han få följa med dem, ifall han ville vara deras tjenare; men annars ville de alls icke veta af honom.

Då de nu rest en dag eller något, kommo de till en gästgifvaregård; der togo de in, de två, som penningar hade, och begärde in både stek och fisk, både bränvin och mjöd och allt, som godt var, men Askepilten, stackare, skulle se efter allt det, som tillhörde de två förnäma herrarne. Men som han gick fram och tillbaka ute på gården, kom gäst-

gifvarhustrun att se ut genom fönstret, och fick se tjenaren åt de två herrarne, och så vacker gosse tyckte hon att hon aldrig hade sett för sina ögon förr; hon såg och hon såg på honom, och ju längre hon såg, desto vackrare tyckte hon gossen blef. "Hvad i fandens skinn och ben är det, du står derborta i fönstret och gapar och glor efter?" sade mannen åt henne, — "jag tycker det vore bättre, du såg efter, att grisen blef stekt, än att du står der och hänger; du ser väl hvad folk det är hos oss i dag, vet jag." — "Åh, jag bryr mig litet om det storskräpet, jag," sade käringen; "vilja de inte vänta, kunna de resa dit de äro komne ifrån. Men kom hit, skall du få se en, som går härute på gården! så vacker menniska har jag aldrig sett i mitt lif förr. Vill du som jag, skola vi bedja honom komma in och traktera honom litet; för han får nog inte mycket annars, den stackarn." — "Har du mistat den lilla smula vett, du hade, nu också, käring?" sade mannen; han blef så ond, att ögonen gnistrade i honom. "Fort ut i köket med dig och se till att du får på spiseln, och stå inte här och glo efter främmande karlar!" Det var då icke annat att göra för hustrun än att gå i köket och ställa om maten; gossen fick hon inte lof att se på, och traktera honom tordes hon inte heller; men bäst hon var i köket och satte grissteken på spettet, gjorde hon sig ett ärende ut på gården, och så gaf hon Askepilten en sax, som var sådan, att bara han klippte i luften med den, skar den till de grannaste kläder, någon ville se för sina ögon, både af silke och siden och allt det, som grannt var; "den skall du ha för det du är så vacker," sade hustrun.

Då nu de två bröderna hade fått allt hvad man kokat och stekt till lifs, ville de åstad igen, och Askepilten stod bakpå vagnen igen och var deras tjenare, och så reste de ånyo ett godt stycke, tills de åter kommo till en gästgifvaregård. Der skulle bröderna in, men Askepilten, som inga

pengar hade, ville de icke ha med in: han skulle vara ute igen och passa på allt det som hörde dem till; "och spörjer någon dig, hvem du är tjenare hos, så säg, att det är två främmande prinsar," sade de. Men så gick det igen likasom förra gången: medan Askepilten stod ute på gården och hängde, kom gästgifvarhustrun bort i fönstret och fick se honom, och så blef hon likaså galen i honom, som den första gästgifvarhustrun, och hon stod och såg och såg, och aldrig kunde hon se sig mätt på honom. Så kom mannen hennes gående genom rummet med något, som prinsarne hade begärt. "Stå inte der och glo som en ko på en ladudörr, utan tag detta med och kom ut i köket till fiskgrytan din, käring!" sade mannen; "du ser, hvad folk det är hos oss i dag, vet jag." — "Jag bryr mig litet om det storpacket, jag!" sade hustrun; "vilja de inte ha det, de få, kunna de taga det de hade med sig. Men kom hit, du också, skall du få se; så vacker menniska som han, som går ute på gården, har jag aldrig i verlden sett förr. Vill du som jag, skola vi bjuda honom in och traktera honom litet; han ser ut till att behöfva det, den stackarn. Och så innerligt vacker, som han är!" sade käringen. "Inte stort vett har du haft, och det lilla, du hade, har då också gått sin väg nu, kan jag märka," sade mannen; — han blef ändå argare än den förra gästgifvaren, och körde kärringen ut i köket. "Fort in i köket med dig, och stå inte här och glo efter gossarna!" sade han. Hon måste då ut till fiskegrytan sin; och traktera Askepilten tordes hon inte, för hon var rädd för mannen; men bäst hon stod och skötte om elden, gjorde hon sig ett ärende ut på gården, och då gaf hon Askepilten en duk, som var sådan, att den dukade upp allt det bästa, som kunde tänkas, blott man bredde ut den. "Denna skall du ha, för det du är så vacker," sade hon till Askepilten.

Då nu de två bröderna hade spisat och druckit af allt det som fanns, och betalt rundeligt för sig, reste de derifrån, och Askepilten stod bakpå vagnen. Då de hade rest så länge tills de blefvo hungriga igen, så togo de in på en gästgifvargård och beställde allt det dyraste och bästa, de kunde få; "för vi äro två resande konungar, och pengar ha vi som gräs," sade de. Ja, då gästgifvaren hörde det, blef der brassadt och stekt, så att de kunde känna det i närmaste granngård, och gästgifvaren visste icke allt hvad han skulle hitta på åt de två konungarne; men Askepilten måste stå ute här också, och se efter allt, som i vagnen var. Så gick det på samma sätt, som de två förra gångerna: gästgifvarhustrun kom till att se ut genom fönstret, och fick se tjenaren, som stod derute vid vagnen; och så vacker gosse hade hon då aldrig sett förr; hon såg och hon såg, och ju mera hon stirrade på honom, desto vackrare blef han, tyckte gästgifvarhustrun. Gästgifvaren kom springande igenom rummet med maten, de två resande konungarne hade beställt, och han blef icke mycket glad, då han såg käringen stå i fönstret och glutta. "Vet du inte bättre, än stå der och glo, när vi ha slikt folk i huset?" sade han till henne; "ut i köket till sötgröten din, och det på flygande minuten!" — Åh, det är väl inte så farligt, vet jag; vilja de inte vänta, tills sötgröten är kokt, kunna de resa igen," svarade hustrun. "Nej kom hit, skall du få se! Så vacker gosse har jag aldrig sett för mina ögon förr, som han som står derute på gården. Vill du som jag, skola vi bedja honom komma in och traktera honom litet, för han kan nog behöfva det, ser det ut till. Och så hjertans vacker, som han är!" — "Ja gosstokig har du varit i all din tid, och det är du ännu," sade mannen, — han blef så ond, att han inte visste, hvad fot han skulle stå på; — "men lagar du dig inte ut till

grötgrytan din, skall jag försöka att få fötter under dig, jag!" Hustrun måste då skynda sig ut i köket det fortaste hon kunde, för hon visste att mannen icke var att narras med; men rätt som det var, så smög hon sig ut på gården, och gaf Askepilten en liten kagge. "När du bara vrider på tappen," sade hon, "så får du alla de präktigaste sorters dryckesvaror, du vill, både mjöd och vin och bränvin. Det skall du ha, för det du är så vacker," sade hon.

Då nu de två bröderna hade ätit och druckit så mycket de ville, reste de från gästgifvaregården, och Askepilten stod bakpå vagnen igen, och skulle vara deras tjenare; så körde de både långt och länge tills de kommo till en kungsgård, och der gåfvo de begge äldsta bröderna sig ut för två kejsarsöner, och då de hade penningar nog och voro så granna, att det sken lång väg af dem, blefvo de godt och väl mottagne; de skulle bo på slottet, och konungen visste icke huru stor ståt, han ville göra för dem. Men Askepilten, som gick i desamma trasorna, han hade haft på hemifrån, och som inte hade en skilling i fickan, honom tog vakten på kungsgården och satte honom ut på en ö; ditut rodde de med alla tiggare och trasvargar, som kommo till kungsgården, det hade konungen befallt, för att de icke skulle förstöra glädjen på slottet, när de gingo så trasiga och osnygga; och ditut blef det icke bragt mera mat, än att de nätt och jemt kunde berga lifvet. Askepiltens bröder sågo nog, att vakten rodde ut till ön med honom; men de voro glade, att de blefvo honom qvitt, och brydde sig icke det minsta om det. Men då nu Askepilten kom ut till ön, tog han bara fram saxen sin, och klippte med den i luften; så klippte saxen till de grannaste kläder, någon kunde önska sig, både af siden och silke, så att trasvargarne ute på ön blefvo mycket grannare än konungen och alla de, som på slottet voro. Derpå tog Askepil-

ten duken sin och bredde den ut, och så fingo de mat, de stackars tiggarne också; dylikt gästabud hade aldrig stått i konungens gård, som det den dagen stod på Tiggarön. "J ären väl törstige också," sade Askepilten; han fram med kaggen sin och vred litet på tappen; så fingo tiggarne något att dricka också; och dylikt öl och sådant mjöd hade konungen sjelf icke smakat i hela sin lifstid.

Då nu de, som skulle bringa mat till tiggarne på ön, kommo roende med kalla grötskofvorna och mjölkflaskorna sina, — det var maten, som de stackarne skulle ha, — så ville de på ön icke smaka det en gång, och de från kungsgården blefvo mycket förundrade deröfver, men ändå mera förundrade blefvo de, då de riktigt fingo se på tiggarne, för de voro så granna, att de trodde det var bara kejsare och påfvar allesammans, och att de hade rott ut till vilse ö; men då de sågo sig bättre före, kände de den väl igen. Då kunde de finna, att det måtte vara den, de hade rott dit dagen förut, som hade skaffat tiggarne på ön all denna ståt och herrlighet; och då de kommo tillbaka till kungsgården, voro de icke sene att förtälja, att nu hade han, som de rodde ut med förra dagen, klädt upp alla tiggarne så granna och så präktiga, att det lyste af dem; "gröten och mjölken, vi kommo med, ville de icke en gång smaka, så högfärdiga äro de blefne," sade de. En af dem hade också fått reda på, att gossen hade en sax, som han hade klippt till kläderna med; "när han sticker den saxen upp i luften och klipper med den, så klipper han igenom bara silke och siden," sade han. Då prinsessan fick höra det, hade hon hvarken rast eller ro i sig, förrän hon fick se gossen och saxen, som klippte både silke och siden ur luften; den saxen var nog värd att ha, tänkte hon, med den kunde hon få all den ståt, hon önskade sig. Hon bad då konungen så länge, till dess han måste sända bud efter gossen, som egde saxen, och då han kom till kungsgården,

sporde prinsessan, om det var sannt, att han hade en sax, som hade de och de egenskaperna, och om han ville sälja henne den. Ja, han hade nog en sådan sax, sade Askepilten, men sälja den ville han inte; och så tog han saxen upp ur fickan och klippte med den i luften, så silkes- och sidenstumparne flögo om honom. "Jo, du måste ändteligen sälja mig den," sade prinsessan; "du kan fordra för den, hvad du vill, men ha den måste jag!" Nej, sälja den ville han inte på något sätt och vis, för sådan sax kunde han aldrig få igen, sade han; och medan de stodo och ackorderade om saxen, såg prinsessan bättre och bättre på Askepilten, och hon tyckte som gästgifvarhustrurna, att en så vacker gosse hade hon aldrig sett förr. Så begynte hon att ackordera om saxen igen, och tiggde och bad Askepilten, att han skulle sälja henne den; han kunde fordra för den så många hundrade daler, han ville, det var detsamma, bara hon fick den. "Nej, säljer den gör jag inte," sade Askepilten; "men det är detsamma: får jag lof att ligga på golfvet i prinsessans sofkammare, tätt vid dörren i natt, skall hon få saxen. Jag skall inte göra henne något, men är hon rädd, kan hon gerna ha två man till vakt inne i kammaren." Ja, det gaf prinsessan honom gerna lof till; om hon bara fick saxen, så var hon förnöjd, och Askepilten låg då på golfvet i prinsessans kammare om natten, och två man stodo vakt der; men prinsessan fick icke sofva stort ändå, för bäst det var tyckte hon, att hon måste öppna ögonen och se på Askepilten igen, och det räckte hela natten: hade hon lyckt ögonen, måste hon skåda bort på honom igen, så vacker tyckte hon han var.

Om morgonen blef Askepilten rodd ut på Tiggarön igen, men då de kommo med grötskofvorne och mjölkflaskorna från kungsgården, var det ingen, som ville smaka det, den dagen heller; och det blefvo de, som ditförde det, ändå mera förundrade öfver. En af dem fick reda på, att

gossen, som hade haft saxen, egde en duk, och att han bara behöfde breda ut den, så fick han allt det bästa han ville ha. Då han kom tillbaka till kungsgården, dröjde det icke länge, förrän han förtäljde det igen; "sådan stek och sådan gröt har det inte varit make till i konungens gård," sade han. Då prinsessan hörde det, sade hon det till konungen igen, och bad och tiggde så länge, till dess han måste sända bud ut på ön efter honom, som egde duken, och så kom Askepilten upp på slottet igen. Prinsessan ville då ändteligen ha duken af honom, och bjöd honom guld och gröna skogar för den, men Askepilten ville alls icke sälja den på något vilkor eller för något pris; "men om jag får lof att ligga på sängkanten i prinsessans sofkammare i natt, skall hon få duken min," sade gossen. "Jag skall nog inte göra henne något, men är hon rädd, kan hon gerna sätta fyra man till vakt derinne." Ja, det gick prinsessan in på; Askepilten låg på sängkanten framför prinsessan, och fyra man stodo vakt; men hade prinsessan icke sofvit stort den förra natten, så blef det ännu mindre den natten; hon kunde nästan inte lyckta ögonen, hon måste ligga och se på den vackra gossen hela natten igenom, och ändå tyckte hon natten var för kort.

Om morgonen blef Askepilten igen rodd ut till Tiggarön, änskönt det nog inte var efter prinsessans önskan, så mycket tyckte hon redan om honom; men det var icke att bedja för, han måste ditut igen. Då de från kungsgården kommo med grötskofvorna och mjölkflaskorna tiggarne skulle ha till mat, var det inte en af dem, som ville på det, konungen skickade, och det förundrade de från kungsgården sig icke heller öfver; men det tycktes dem besynnerligt att ingen af dem var törstig. Men så fick en af konungens bud reda på, att han, som hade haft saxen och duken, hade en kagge sådan, att bara han vred litet på tappen, fick han de präktigaste drycksvaror, som tänkas kunde, både

öl och mjöd och vin. Då han kom tillbaka till slottet, stod icke munnen bättre igen den gången, än de två förra gångerna; han förtäljde vidt och bredt om kaggen och om huru lätt det var att få alla slags drycksvaror ur den; "maken till det ölet och den mjöden har nog aldrig varit smakadt i konungens gård," sade han; "det är sötare än både honung och sirap." Då prinsessan hörde det, ville hon straxt se till att hon kunde få kaggen, och hon hade väl intet emot att komma till att ackordera med honom som egde den heller. Hon gick då på nytt till konungen, och bad att han ville sända bud ut på Tiggarön efter honom, som hade haft saxen och duken, för han hade ännu en sak, som nog var värd att hafva, sade hon; och då konungen hörde, att det var en kagge, som hade den egenskapen, att den skaffade det bästa öl och vin någon ville dricka, bara man vred på tappen, dröjde det icke länge förrän han sände budet, må ni tro.

Då Askepilten kom upp på slottet, sporde prinsessan om det var sannt, att han hade en kagge, som var så och så. Ja, han hade den i vestfickan sin, sade Askepilten; men då prinsessan nödvändigt ville köpa den, sade Askepilten likasom begge de förra gångerna, att sälja den gjorde han alls inte på något sätt, om så prinsessan bjöd honom halfva riket för den. "Men det är detsamma," sade Askepilten, "om jag får lof att ligga på prinsessans säng ofvanpå täcket i natt, skall hon få kaggen min. Jag skall inte göra henne något, men är hon rädd, kan hon gerna sätta åtta man till vakt i rummet."Ånej, det behöfdes inte, sade prinsessan, så mycket kände hon till honom; och så låg Askepilten på täcket framför prinsessan om natten. Men hade hon inte fått sofva stort de två förra nätterna, så blef det ännu mindre sofva af den natten; hon kunde inte få ett öga lyckt, hela tiden måste hon ligga och se på Askepilten, som låg framför henne på sängkanten.

Då hon stod upp om morgonen, och de ville ro Askepilten ut på Tiggarön igen, bad hon dem dröja litet grand, och så sprang hon till konungen och bad honom så innerligen vackert, om hon inte kunde få Askepilten, för honom var hon nu så kär uti, att om hon inte fick honom, ville hon inte lefva, sade hon. "Åjo men, nog kan du få honom, efter du ändtligen så vill," sade konungen, "den som har sådana saker, är lika så rik han som du." Så fick Askepilten prinsessan och halfva riket, — det andra halfva riket skulle han få när konungen dog, — och så var allt godt och väl; men bröderna sina, som alltid hade varit så elaka mot honom, satte han ut på Tiggarön. "Der kunna de vara till dess de få försöka, hvem det är minsta nöd med, antingen den som har fickorna fulla af penningar eller den som alla qvinfolk hålla af," sade Askepilten. Och det kunde inte hjelpa stort att taga i fickan och slamra med sina penningar på Tiggarön, skulle jag tro: har icke Askepilten tagit dem af ön, så gå de der och äta kall gröt och mjölk ännu den dag som i dag är

---

40.

Askepilten, som fick prinsessan att drifva sig till ljugare.

Det var en gång en konung, som hade en dotter, och hon var så svår till att ljuga, att ingen kunde vara värre. Så lofvade han ut, att den, som kunde ljuga så, att han fick henne till att drifva sig till ljugare, skulle få både henne och halfva riket. Det var många, som försökte det; för alla ville gerna ha prinsessan och det halfva

riket, men illa gick det dem allesammans. Så var det också tre bröder, som skulle försöka sin lycka. De två äldsta gingo då först, men det gick icke dem bättre än alla de öfrige. Så skulle Askepilten i väg, och han träffade prinsessan i ladugården. "God dag!" sade han, "och tack för sist." — "God dag!" sade hon, "och tack sjelf för sist." — "I ha'n inte så stor ladugård I som vi!" sade hon, för när en vallare står i hvar sin ände och blåser på bockhorn, så kunna de inte höra hvarandra." — "Åh jo då," sade Askepilten, "vår är mycket större! för när en ko tager oxe i den ena ändan af den, så bär kon inte förr än hon kommer till den andra." — "Jaså," sade prinsessan. "Ja, men I ha'n inte så stor oxe I likväl som vi; der ser du den! när det sitter en på hvart horn, så nå de inte hvarandra med en mätstång." — "Pytt!" sade Askepilten, "vi ha en oxe så stor, att när det sitter en på hvart horn och blåser i lur, så höra de inte hvarandra." — "Jaså," sade prinsessan. "Men i ha'n inte så mycken mjölk J likväl som vi," sade hon, "för vi mjölka i stora ämbar och bära in och slå i stora grytor och ysta stora ostar." — "Åh, vi mjölka i stora kar och köra in och slå i stora bryggpannor och ysta ostar så stora som hus, och så ha vi en elgblack sto till att trampa osten i hop; men en gång så fölade den i osten, och då vi hade ätit på den i sju år, träffade vi på en stor elgblack häst. Den skulle jag köra till qvarnen med en gång, så flög ryggen af på den; men jag visste råd för det, jag tog en granbuske och satte i den till rygg, och annan rygg hade den inte sedan, så länge vi hade den. Men den granen växte opp och blef så stor, att jag klef upp till himmelen på den, och då jag kom dit, satt jungfru Maria och spann borstrep. Rätt som det var, så flög granen af och jag kunde inte komma ned igen; men jungfru Maria släppte mig ned med ett af repen, och så kom jag ned midt i

en räfkula; och der satt mor min och far din och lappade skor, och rätt som det var, så slog mor min till far din, så att skorfven rök af honom." — "Det lög du!" sade prinsessan; "far min har aldrig varit skorfvig här i verlden."

41.

De tre bockarne Bruse, som skulle gå till Säters och göra sig feta.

Det var en gång tre bockar, som skulle gå till Säters och göra sig feta, alla tre så hette de bocken Bruse. På vägen var en bro öfver en fors, som de skulle öfver, och under bron bodde ett stort fult troll med ögon som tenntallrickar och näsa så lång som ett rifjern. Först så kom den yngste bocken Bruse och skulle öfver bron. Trip, trap, trip, trap, sade det i bron. "Hvem är det, som trippar på min bro?" skrek trollet. "Åh, det är den minsta bocken Bruse; jag skall till Säters och göra mig fet," sade bocken; den var så fin i målet. "Nu kommer jag och tager dig!" sade trollet. "Åh nej, tag inte mig, för jag är så liten, jag, vänta bara litet, så kommer den mellersta bocken Bruse, han är mycket större." — "Ja väl," sade trollet.

Om en liten stund så kom den mellersta bocken Bruse och skulle öfver bron: trip, trap, trip, trap, trip, trap, sade det i bron. "Hvem är det som trippar på min bro?" skrek trollet. "Åh, det är den mellersta bocken Bruse, som skall gå till Säters och göra sig fet," sade bocken; den var icke fin i målet, den. "Nu kommer jag och tager dig," sade trollet. "Åh nej, tag inte mig, men vänta litet, så kommer den stora bocken Bruse, han är mycket, mycket större." — "Ja väl då," sade trollet. Rätt som det var, så kom den stora bocken Bruse; trip, trap, trip, trap, trip,

trap, sade det i bron, den var så tung att bron både knakade och brakade under den. "Hvem är det som trampar på min bro?" skrek trollet. "Det är den stora bocken Bruse!" sade bocken, den var så mycket grof i målet. "Nu kommer jag och tager dig!" skrek trollet.

"Ja, kom du! jag har två spjut!
Med dem skall jag stinga dina ögon ut.
Jag har två stora kullerstenar!
Med dem skall jag krossa båd' merg och benen,"

sade bocken, och så flög den på trollet och stack ögonen ut på det, slog itu både merg och ben, och stångade det ut i forssen, och så gick den till Säters. Der blefvo bockarne så feta, så feta, att de nästan inte orkade att gå hem igen, och har icke fettet gått af dem, så äro de det ännu. Och snip, snap, snut, här är det äfventyret slut.

42

Mannen, som skulle sköta hushållet.

Det var en gång en man, som var så ondsint och vild, och aldrig tyckte han, att hustrun gjorde nog i huset. Så kom han hem en qväll i slåttertiden, och grälade och bannade henne. "Käre, var då inte så ond, far," sade käringen; "i morgon skola vi byta arbete; jag skall gå ut med slåtterkarlarne och slå, så får du sköta hushållet." Ja, det tyckte mannen bra om, och ville det gerna. Tidigt om morgonen tog käringen lien på axeln och gick ut på ängen med slåtterfolket och skulle slå. Mannen skulle då till att ställa om huset. Först skulle han till att tjärna smör, men då han hade tjärnat en stund, blef han törstig, gick ned i källaren och skulle tappa i öl. Medan han höll på att tappa ur öltunnan, fick han höra, att grisen var kommen in i stugan. Han åstad med tappen i handen, och

opp för källartrappan som aldra hastigast och skulle passa grisen, att den inte skulle välta omkull tjärnan; men då han fick se, att grisen allt hade slagit tjärnan öfverända, och stod och smakade på grädden, som rann utöfver golfvet, blef han så rasande arg, att han rent glömde öltunnan, och efter grisen det fortaste han kunde. Han nådde den i dörren, och der gaf han den en duktig spark, så att den blef liggande på fläcken. Nu kom han ihåg, att han gick med tappen i handen; men då han kom ned i källaren, hade allt ölet runnit ut ur tunnan. Han gick då i mjölkboden igen och fick så mycket grädde, att han fick tjärnan full, och så gaf han sig till att tjärna; för smör ville han ha till middagen. Då han hade tjärnat en stund, kom han ihåg, att kon stod inne ännu, och hvarken hade fått vått eller torrt, fastän det var långt lidet på dagen. Han tyckte, det var för långt att gå till hagen med den, och så tänkte han, att han skulle släppa den upp på taket; det var torftak på stugan, och der stod långt präktigt gräs. Stugan stod vid en brant backe, och om han lade en planka på taket, så trodde han nog, att han skulle få kon ditupp. Men tjärnan tordes han inte heller släppa, för den lilla ungen hans for och kraflade om på golfvet; den kunde väl slå den öfverända, tänkte han. Tjärnan tog han på ryggen och gick så ut, men så skulle han vattna kon först, förrän han släppte den på taket. Han tog då en bytta och skulle taga vatten i brunnen med, men då han böjde sig ut öfver kanten, rann grädden ut ur tjärnan och ned i nacken på honom och så ned i brunnen. Det led nu till middags, och smör hade han ändå icke fått; så tänkte han, att han skulle koka gröt, satte så en gryta med vatten i på spiseln. Då han hade gjort det, kom han till att tänka på, att kon kunde falla ned af taket och bryta benen eller nacken på sig, gick så upp på taket och skulle binda den. Den ena ändan af repet band han om halsen på kon, släppte det ned igenom skorstenen och band andra ändan om

låret sitt, för vattnet kokade allt i grytan, och han måste till att vispa i gröten. Medan han höll på dermed, föll kon ned af taket likaväl och drog mannen upp i skorstenen med repet; der satt han fast, och kon den hängde utanför väggen och sväfvade mellan himmel och jord, och den kunde heller icke komma lös. Hustrun hade väntat både länge och väl på, att mannen skulle komma och ropa hem dem till middagen; men det blef icke något af. Till sist så tyckte hon, det dröjde allt för länge, och gick ändtligen hem. Då hon fick se, att kon hängde så illa till, gick hon dit och högg repet af med lien; i detsamma föll mannen ned igenom skorstenspipan, och då käringen kom in, stod han på hufvudet i grötgrytan.

43.

Tummeliten.

Det var en gång en hustru, som hade en enda son, och han var icke längre än en tumme; derföre kallade de honom också Tummeliten. Då han var kommen till skäliga år och ålder, sade modren till honom, att han skulle ut och fria, för nu tyckte hon, det var på tiden, att han tog till att tänka på att gifta sig. Då Tummeliten hörde det, blef han mycket glad. De fingo då åkdonet i ordning och reste åstad, och modren satte honom på knäet. Så skulle de resa till en kungsgård, der det fanns en mycket stor prinsessa; men då de voro komne ett stycke på vägen, blef Tummeliten borta. Hon letade länge efter honom och ropade på honom och gret för det han var borta, och hon inte kunde finna honom igen. "Pip, pip!" sade Tummeliten; han hade gömt sig i manen på hästen. Så kom han fram, och då måste han lofva modren, att han inte skulle göra det oftare. Då de hade kört ett stycke till, så var Tummeliten borta igen. Hon letade efter honom och ropade och gret, men borta var han. "Pip, pip!" sade Tum-

meliten, och hon hörde, att han låg och skrattade, men hon kunde alls icke finna honom igen. "Pip, pip, här är jag då!" sade Tummeliten och kom fram ur örat på hästen. Så måste han lofva, att han inte skulle gömma sig oftare; men då de hade kört ett stycke, så var han borta igen; han kunde icke låta bli att gömma sig. Modren, hon letade och gret och ropade på honom; men han var borta och blef borta, och för allt hon letade, kunde hon icke finna honom på något sätt. "Pip, pip, här är jag då!" sade Tummeliten. Men hon kunde alls inte finna, hvar han var, för det hördes så otydligt. Hon letade och han sade "Pip, här är jag," och log och roade sig, för det hon inte kunde finna honom igen; men rätt som det var, så nös hästen, och så nös den Tummeliten ut; för han hade satt sig i den ena näsborren på den. Modren tog honom nu och stoppade honom i en påse; hon visste icke annan råd, för hon kunde finna att han icke kunde låta bli att gömma sig. Då de kommo till kungsgården, så blef det snart trolofning, för prinsessan tyckte att han var en vacker liten gosse, och det dröjde icke länge förrän det blef bröllop heller.

Då de skulle spisa om middagen i bröllopsgården, så satt Tummeliten till bords vid sidan af prinsessan; men han var värre än illa deran, för då han skulle till att spisa, kunde han icke nå upp, och hade visst icke fått en bit, om inte prinsessan tagit och hjelpt honom upp på bordet. Nu gick det både godt och väl så länge han kunde spisa af tallricken, men så kom det in ett stort, stort grötfat; det kunde han inte nå opp till; men Tummeliten visste råd, han satte sig på bredden. Men så var det ett smöröga midt uti fatet; det kunde han inte nå, och så måste han sätta sig ute på kanten af smörögat; men rätt som det var, kom prinsessan med en stor sked och skulle doppa en duktig grötbit i smöret, och så kom hon åt Tummeliten, så att han föll ned och drunknade i smörögat.

44.

Väl gjordt och illa lönadt.

Det var en gång en man, som skulle resa till skogs efter ved. Så mötte han en björn. "Hit med hästen, eljest slår jag ihjäl alla fåren dina till sommaren," sade björnen.

"Åh, Gud hjelpe mig då," sade mannen, "det finns inte en vedpinne der hemma; du får väl låta mig köra hem ett lass ved, eljest frysa vi rakt ihjäl; jag skall komma igen med hästen åt dig i morgon." Ja, det skulle han få lof till, derom blefvo de ense, men kom han icke igen, så skulle han mista alla fåren sina till sommaren, sade björnen.

Mannen fick veden och knogade hemåt, men han var icke mycket glad åt aftalet, det kan en nog veta. Så mötte han en räf.

"Hvad är det du går och tjurar för?" sporde räfven.

"Åh, jag mötte en björn nunnes," svarade mannen, "och honom måste jag lofva att han skulle få hästen min i morgon vid ledet der borta, för fick han inte den, sa' han, så skulle han rifva alla fåren mina till sommaren."

"Pytt, ingenting värre!" sade räfven. "Vill du ge mig den fetaste bocken din, så skall jag nog fria dig för det, jag."

Ja, det lofvade han, och det skulle han hålla också, sade mannen.

"När du kommer till björnen med hästen i morgon," sade räfven, "så skall jag ropa uppe i snåret der, jag, och när då björnen frågar hvad det är, skall du säga, att det är Per Skytt, som är den bästa skytt i verlden, och sedan får du reda dig sjelf."

Dagen derpå for mannen ut, och då han träffade björnen, började det ropa borta i snåret.

"Tsjo, hvad är det?" sade björnen.

"Åh, det är han Per Skytt, som är den bästa skytt i verlden," sade mannen, "jag känner igen honom på målföret," sade han.

"Har du sett någon björn här, Erik?" ropte det borta i skogen.

"Säg nej," sade björnen.

"Nej, jag har inte sett någon björn," sade Erik.

"Hvad är det som står bredvid slädan din då?" ropte det borta i skogen.

"Säg att det är en gammal furustubbe," hviskade björnen.

"Åh, det är bara en gammal furustubbe," sade Erik.

"Slika furustubbar pläga vi ta och välta på släden hos oss," ropte det borta i skogen; "rår du inte, så ska' jag komma och hjelpa dig."

"Säg att du hjelper dig nog sjelf, och välta mig på släden," sade björnen.

"Nej tack, jag hjelper mig nog sjelf, jag," sade Erik och vältade björnen på släden.

"Slika furustubbar pläga vi binda fast hos oss," ropte det borta i skogen. "Vill du ha hjelp?" frågte rösten.

"Säg att du hjelper dig sjelf, och bind fast mig du," sade björnen.

"Nej tack, jag hjelper mig nog sjelf," sade Erik och gaf sig till att binda fast björnen med alla de rep han hade, så att björnen inte kunde höja labben en gång.

"Slika furustubbar pläga vi hugga yxan i hos oss, när vi ha bundit fast dem," ropte det borta i skogen, "för då styra vi bättre i de höga backarne," sade det.

"Låtsa som du högg yxan i mig du," hviskade björnen.

Då tog mannen yxan och klöf skallen på björnen, så den låg död med ens, och han och räfven voro såta vänner, men då de kommo nära gården, sade räfven:

"Jag har inte lust att följa med dig hem, för jag tycker inte om rackorna dina, men jag skall vänta här, så kan du komma hit med bocken åt mig; tag bara en som är bra fet."

Ja, det lofvade mannen och tackade för hjelpen. Då han hade satt in hästen, gick han bort åt fårhuset till.

"Hvart ska' du hän?" sade käringen hans.

"Åh, jag ska' bort i fårhuset och hemta en fet bock åt den snälla räfven, som frälste hästen våran," sade mannen, "för jag har lofvat honom det."

"Det ska' pocker ge den tjufräfven någon bock," sade sade käringen. Hästen ha vi ju, och björnen på köpet, och räfven har allt stulit flera gäss från oss än bocken är värd, och har han inte gjort det, så kan han göra det," sade hon. "Nej, tag ett par af de argaste hundarne i säcken din och släpp efter honom du, så bli vi kanhända qvitt den tjufstrykern," sade käringen.

Det tyckte mannen var ett godt råd, och så tog han två argsinta röda hundar, stoppade dem i säcken och gick åstad.

"Har du bocken med dig?" sade räfven.

"Ja, kom och tag'en," sade mannen, löste upp säckbandet och släppte lös hundarna.

"Uff!" sade räfven och gjorde ett hopp; "det är sannt som de säga för ett gammalt ord, att väl gjordt blir illa lönadt, och nu ser jag det också är sannt, att fränder äro fränder värst," sade han, då han såg att de röda hundarna satte efter honom.

45.

Östanför solen och vestanför månan.

Det var en gång en fattig husman, som hade många barn och icke stort att gifva dem hvarken af mat eller kläder; vackra voro de alla, men den vackraste var den yngsta dottern, som var så dejelig, att det inte var någon måtta med det.

Så var det en Thorsdagsqväll sent om hösten, det var styggt väder ute och mycket mörkt, och det regnade och blåste, så att det knakade i väggen; de sutto allesammans omkring spiseln och hade något att syssla med. Rätt som det var så bultade det tre gånger på rutan. Mannen gick då ut och skulle se hvad det var på färde, och då han kom ut, så stod der en stor, stor Hvitbjörn.

"God qväll du!" sade Hvitbjörnen. "God qväll!" sade mannen. "Vill du gifva mig yngsta dottern din, så skall jag göra dig likaså rik, som du nu är fattig!" sade den. Ja, mannen tyckte det var nog så bra, att han skulle blifva så rik; men han tyckte också att han borde tala med sin dotter först, och gick in och sade, att det var en stor Hvitbjörn ute, som lofvade han skulle göra dem så rika, om han bara kunde få henne. Hon sade nej och ville inte, och så gick mannen ut igen och öfverenskom med Hvitbjörnen, att den skulle komma igen nästa Thorsdagsqväll och hemta svar. Emellertid öfvertalte de henne och pratade för henne om all den rikedom, de skulle komma till, och om huru godt hon skulle hafva det sjelf; hon fann sig då i det till sist och tvättade och stökade med trasorna sina, putsade sig så godt hon kunde och höll sig resfärdig. Inte stort var det hon skulle ha med heller.

Nästa Thorsdagsqväll kom Hvitbjörnen och skulle hemta henne; hon satte sig upp på ryggen på den med knytet sitt, och så gick det åstad. Då de voro komne ett långt stycke på vägen sade Hvitbjörnen: "Är du rädd?" Nej, det var hon inte. "Ja, håll dig bara väl fast i ryggen min, så har det ingen fara heller," sade han.

Nu red hon långt, långt bort, och så kommo de till ett stort fjell. Der bultade Hvitbjörnen på, så gick der upp en port, och de kommo in i ett slott, der det var många upplysta rum, som skeno både af guld och silfver, och så var der en stor sal, som det stod ett dukadt bord uti, och det så präktigt att du inte kan tro hur präktigt det var. Så gaf Hvitbjörnen henne en silfverklocka; när det var något hon ville, skulle hon bara ringa på den, så fick hon det. Ja, då hon hade spisat och det led på qvällen, blef hon sömnig efter resan och tyckte att hon kunde ha lust till att lägga sig; så ringde hon på klockan, och hon hade icke tagit uti den, förrän hon kom in i en kammare der det stod en uppbäddad säng, så präktig som någon ville ligga uti, både med silkesdynor och omhängen och guldfransar; och allt som der var, var af guld och silfver; men då hon hade lagt sig och släckt ljuset kom det en menniska och lade sig hos henne, och detta var Hvitbjörnen, som kastade hamnen af sig om natten; men hon fick aldrig se honom; för alltid kom han efter sedan hon hade släckt ljuset, och förr än det var ljust om morgonen var han borta igen. Det gick både godt och väl en tid; men så började hon på att blifva så tyst och sorgsen, för hon gick der ensam hela dagen och längtade hem till föräldrarna och syskonen sina. Då nu Hvitbjörnen sporde hvad det var, som felade henne, sade hon att det var så ödsligt der, hon gick der så allena och längtade hem till föräldrarna och syskonen sina, och det var för det hon inte kunde komma till dem, som hon gick och var

sorgsen. "Det kan det nog blifva råd för," sade Hvitbjörnen; "men du skall lofva mig det, att du inte talar med din moder allena, utan bara när de öfriga höra på; för hon tager dig vid handen," sade han, "och vill leda dig in i en kammare och tala allena med dig; men det må du alls inte göra, annars gör du oss olyckliga begge två."

En söndag kom Hvitbjörnen och sade, att nu kunde de resa till föräldrarne hennes. Ja de reste, och hon satt på ryggen hans, och det gick både långt och länge; till sist kommo de till en stor hvit gård, der sprungo hennes syskon ute och lekte och der var så vackert, att det var en lust att se det. "Der bo föräldrarna dina," sade Hvitbjörnen, "men glöm inte det jag har sagt dig, annars gör du både dig och mig olyckliga." Nej kors, det skulle hon icke glömma, och då hon var kommen dit, så vände Hvitbjörnen om, den.

Det blef sådan glädje då hon kom in till föräldrarne, att det icke var något återhåll på den; de tyckte att de kunde icke fullt tacka henne för det hon hade gjort för dem; nu hade de det så godt, så godt, och alla sporde de henne, huru hon hade det, der hon var. Hon hade det både godt och väl och hade allt hvad hon kunde önska sig, sade hon; hvad hon svarade för resten skall jag inte kunna säga, men jag tror inte de fingo någon riktig reda på det. Men så om eftermiddagen, då de hade spisat middag, gick det som Hvitbjörnen hade sagt: modren ville tala med henne allena inne i kammaren. Men hon mindes hvad Hvitbjörnen hade sagt och ville på intet sätt. "Det vi har att tala om," sade hon, "det kan vi alltid tala om." Men huru det gick eller icke, så hade modren öfvertalt henne till sist, och så måste hon säga, huru hon hade det. Hon sade då att det alltid kom en menniska och lade sig hos henne när hon hade släckt ljuset om aftonen, men honom fick hon aldrig se, för han var alltid borta förr än det

blef ljust om morgonen. Det gick hon och sörjde öfver, för hon tyckte hon ville så gerna se honom, och om dagen gick hon der ensam och det var så ödsligt och tomt. "Huj, det kan väl vara ett troll du ligger med," sade modren; "men jag skall lära dig ett sätt, så du skall få se honom; du skall få ett stycke ljus af mig, som du kan taga med dig i barmen; lys så på honom med det, när han sofver! men akta dig att du inte dryper talg på honom af det." Ja, hon tog ljuset och gömde det i sin barm och om aftonen kom Hvitbjörnen och hemtade henne.

Men då de voro komne ett stycke på vägen, sporde Hvitbjörnen, om det icke hade gått så, som den hade sagt. Jo, det kunde hon då icke neka till, det. "Ja, har du lyss till din moders råd, så har du gjort oss begge olyckliga, och då är det förbi emellan oss," sade han. Nej, det hade hon alldeles icke.

Då hon nu var kommen hem och hade lagt sig, gick det som det plägade: det kom en menniska och lade sig hos henne; men då det led ut på natten och hon hörde att han sof, steg hon upp och slog eld, tände på ljuset och lyste på honom och så fick hon se, han var den vackraste prins, en kunde se för sina ögon och hon blef så glad för honom, att hon tyckte hon icke kunde lefva om hon icke fick kyssa honom straxt på ögonblicket; det gjorde hon också, men i detsamma dröp hon tre heta talgfläckar på skjortan hans, så att han vaknade. "Hvad har du nu gjort?" sade han. "Nu har du gjort oss olyckliga begge två; hade du nu bara hållit året ut, så hade jag varit frälst, för jag har en styfmoder som har förhexat mig, så att jag är Hvitbjörn om dagen och menniska om natten, men nu är det förbi emellan oss, nu måste jag resa från dig till henne; hon bor på ett slott, som ligger östanför solen och vestanför månan, och der är en prinsessa med en näsa, som är tre alnar lång; henne skall jag nu hafva."

Hon gret och jämrade sig, men det var intet att göra vid det, han måste resa. Då sporde hon, om hon då inte kunde få följa med. Nej, det gick inte an. "Kan du säga mig vägen så skall jag leta upp dig; det kan jag väl få lof till?" sade hon. Ja, det kunde hon, sade han, men det var ingen väg dit, det låg östanför solen och vestanför månan, och dit kunde hon aldrig finna någon väg.

Om morgonen då hon vaknade voro både prinsen och slottet borta; hon låg på en liten grön fläck midt inne i mörka, täta skogen och vid sidan af henne låg detsamma trasknytet, hon hade haft hemifrån. Då hon nu hade gnidit sömnen ur ögonen sina och gråtit sig trött, gaf hon sig på vägen, och så gick hon många, många dagar, till dess hon kom till ett stort berg. Utanför det satt en gammal käring och lekte med ett guldäpple. Henne sporde hon om hon visste vägen till prinsen, som var hos styfmodern sin på ett slott, som låg östanför solen och vestanför månan, och som skulle ha en prinsessa med en näsa, som var tre alnar lång. "Huru känner du honom?" sporde käringen; "kanske det var du, som skulle haft honom?" — "Ja, det var det." — "Jaså, är det du?" sade käringen; "ja, jag vet icke något mera om honom, jag, än att han bor på det slottet, som är östanför solen och vestanför månan, och dit kommer du sent eller aldrig, men du skall få låna hästen min och den kan du rida på till grannkäringen min; kanske hon kan säga dig det, och när du är kommen fram, så kan du bara slå till hästen under det venstra örat och bedja den gå hem igen; och detta guldäpple kan du taga med dig."

Hon satte sig upp på hästen och red i lång, lång tid, och så kom hon till sist till ett berg, der det satt en gammal käring utanför med en gullnystvinda. Henne sporde hon om hon visste vägen till det slottet, som låg östanför solen och vestanför månan. Hon sade, som den förra kä-

ringen, att hon inte visste något om det, men det var nog östanför solen och vestanför månan, "och dit kommer du sent eller aldrig, men du skall få låna hästen min till min närmaste granne, kanske hon tör veta det, och när du är kommen dit skall du bara slå den under det venstra örat och bedja den gå hem igen," och så gaf hon henne nystvindan, för den kunde hon nog komma till att få bruka, sade hon. Flickan satte sig då upp på hästen och red i lång tid igen, och långt om länge kom hon till ett stort berg, der det satt en gammal käring och spann på en guldrock. Henne sporde hon, om hon visste vägen till den prinsen och hvar det slottet var, som låg östanför solen och vestanför månan. Så gick det här likasom förut. "Kanske det är du, som skall ha den prinsen då?" sade käringen. Ja det var det. Men hon visste inte bättre vägen hon än de andra två; östanför solen och vestanför månan var det, det visste hon, "och dit kommer du sent eller aldrig," sade hon; "men du kan få låna hästen min, så menar jag du får rida till östanvinden och spörja den, kanske den är bekant der och kan blåsa dig dit. När du är kommen fram, så kan du bara slå hästen under örat, så går den hem igen." Och så gaf hon henne guldrocken. "Kanske du kan få gagn af den," sade käringen.

Hon red i många dagar och lång tid innan hon kom dit; men sent omsider kom hon fram och så sporde hon östanvinden, om den kunde säga henne vägen till den prinsen, som bodde östanför solen och vestanför månan. Ja, den prinsen hade han nog hört talas om, sade östanvinden, och slottet med, men vägen visste han icke, för han hade aldrig blåst så långt. "Men om du vill, så skall jag följa dig till min broder, vestanvinden, kanske han kan veta det, för han är mycket starkare; du kan sätta dig på ryggen min, så skall jag bära dig dit." Ja, hon gjorde så, och det gick friskt nog. Då de kommo fram dit, så gingo

de in och östanvinden sade, att den han hade med sig, det var hon, som skulle haft prinsen, som bodde på det slottet, som låg östanför solen och vestanför månan; nu reste hon och skulle leta upp honom igen, och så hade han följt henne hit och ville gerna höra om vestanvinden visste, hvar det var beläget." — "Nej, så långt har jag aldrig blåst," sade vestanvinden, "men vill du, skall jag följa dig till sunnanvinden, för han är mycket starkare än någon af oss och han har flackat både vidt och bredt; kanske kan han säga dig det. Du kan sätta dig på ryggen min, så skall jag bära dig dit." Ja, hon gjorde så; de reste till sunnanvinden och voro icke länge på vägen, vill jag lofva. Då de kommo fram, sporde vestanvinden om han kunde säga henne vägen till det slottet, som låg östanför solen och vestanför månan, för det var hon, som skulle hafva den prinsen der bodde." — "Jaså," sade sunnanvinden, "är det hon? Ja, jag har vankat något hvarstans i min tid," sade han, "men så långt har jag aldrig blåst; men vill du, så skall jag följa dig till bror min, nordanvinden; han är den äldste och starkaste af oss allesammans och vet inte han hvar det är, så får du aldrig i verlden spörja det. Du kan sätta dig upp på ryggen min, så skall jag bära dig dit." Ja, hon satte sig upp på ryggen hans, och han i väg, så att det hven om dem.

Då de kommo dit, der nordanvinden bodde, så var den så vild och galen, att det stod kall pust af den lång väg. "Hvad vill J?" skrek han långt borta, så att det isade sig i dem. "Åh, du får inte vara så sträng af dig, du heller," sade sunnanvinden, "för det är jag, och så är det hon, som skulle haft den prinsen, som bor på det slottet, som ligger östanför solen och vestanför månan, och nu vill hon spörja dig om du har varit der och kan säga henne vägen, för hon vill gerna finna honom igen." — "Ja, jag vet nog hvar det är," sade nordanvinden, "jag har blåst ett asplöf

dit en endaste gång, men då var jag så trött, att jag inte orkade blåsa på många dagar efter. Men är det så, att du ändteligen vill dit och inte är rädd för att vara med mig, så skall jag taga dig på ryggen min och försöka om jag kan blåsa dig dit." Ja, hon ville och hon måste dit, om det på något sätt eller vis var möjligt, och rädd var hon icke, om det gick aldrig så galet. "Ja, ja, du får ligga öfver här i natt," sade nordanvinden, "för vi må hafva dagen på oss, och väl det, om vi skola hinna fram dit."

Tidigt den andra morgonen väckte nordanvinden henne och blåste sig upp och gjorde sig så stor och stark, att det var svårt att se på; och så bar det åstad med dem högt igenom luften, som om de skulle fara till verldens ände med detsamma. På bygden var det sådan storm, att det rök ned både skogsstycken och hus, och då de kommo ut öfver storsjön, förliste der skepp i hundradetal. Så foro de åstad så långt, så långt, att ingen kan tro hur långt de foro, och alltid gick det utöfver hafvet, och nordanvinden blef tröttare och tröttare och så utfaren, att den nästan icke orkade att blåsa längre, och det saktade och saktade mera och mera med den, och till sist gick det så lågt, att böljetopparne slogo om hälarne hennes. "Är du rädd?" sade nordanvinden. "Nej," sade hon, det var hon inte. Men de voro inte långt från land heller, och det var nättopp så mycken makt qvar i nordanvinden, att han kunde kasta henne upp på stranden under fönsterna på slottet, som låg östanför solen och vestanför månan; men då var han också så trött och usel, att han måste hvila öfver många dagar, förrän han kunde komma hem igen.

Den andra morgonen satte hon sig till att leka med guldäpplet utanför fönsterna i slottet, och det första hon såg var det näseskrofvet, som skulle ha prinsen. "Hvad skall du ha för guldäpplet ditt, du?" sade hon, och öppnade fönstret. "Det är icke till salu hvarken för pennin-

gar eller guld," sade flickan. "Är det inte till salu för guld eller penningar? hvad är det då du vill ha för det? du kan få hvad du vill!" sade prinsessan. "Ja, om jag kan komma till den prinsen, som är här, och få vara hos honom i natt, så skall du få det," sade hon, som var kommen med nordanvinden. Ja, det kunde hon nog, det gick godt för sig. Prinsessan fick guldäpplet; men då flickan kom upp på rummet till prinsen om qvällen, så sof han; hon ropade på honom och skakade honom och allt emellan så gret hon, men hon kunde inte få honom vaken. Om morgonen då dagen började lysa, kom prinsessan med den långa näsan och jagade henne ut igen.

Om dagen satte hon sig utanför fönsterna i slottet och nystade på nystvindan, och då gick det på samma sätt som förut. Prinsessan sporde hvad hon ville ha för den, och hon sade, att den hvarken var till salu för guld eller penningar, men kunde hon få lof till att komma upp till prinsen och vara hos honom om natten, så skulle hon få den. Men då hon kom ditupp, så sof han igen, och för allt hon ropade och skrek och ristade honom, och för allt hon gret, så sof han, så att hon icke var i stånd till att få lif i honom; och då dagen började lysa om morgonen, kom prinsessan med långa näsan och jagade henne ut igen.

Då det led fram på dagen, satte flickan sig utanför fönsterna i slottet till att spinna på guldrocken, och den ville prinsessan med den långa näsan också ha. Hon öppnade fönstret och sporde hvad hon ville ha för den. Flickan sade nu som de båda förra gångerna, att den icke var till salu hvarken för guld eller penningar, men kunde hon få komma upp till prinsen, som der var, och vara hos honom om natten, då skulle hon få den. Ja, det fick hon gerna. Men så var det några kristna menniskor, som voro

intagna der och de hade sutit i den kammare, som var närmast prinsens, och de hade hört att det hade varit ett fruntimmer inne, som hade gråtit och ropat på honom två nätter å rad, och det sade de till prinsen. Om qvällen då prinsessan kom med sofvesupen, låddes han som han drack, men slog den bakom sig, för han kunde nog finna, att det var en sömndryck. Då nu flickan kom in, var prinsen vaken, och så måste hon förtälja, huru hon var kommen dit. "Ja, nu kom du riktigt till pass också," sade prinsen, "för i morgon skulle jag hålla bröllop; men jag vill inte ha henne med långa näsan, och du är den enda, som kan frälsa mig. Jag skall säga att jag vill se hvad bruden min duger till och bedja henne tvätta den skjortan med de tre talgfläckarne på; det går hon in på, för hon vet icke att det är du som har gjort det; men det måste vara en kristen menniska till det och inte dylikt trollpack, och så skall jag säga, att jag inte vill ha någon annan till brud än den, som kan göra det, och bedja dig derom." Det var då stor fröjd och glädje på dem om natten. Men dagen efter, då bröllopet skulle stå, sade prinsen: "Jag vill väl se hvad bruden min duger till först?" Ja, det kunde så vara det, sade styfmodren. "Jag har en fin skjorta, som jag vill ha till brudgumsskjorta; men det är kommet tre talgfläckar på den, och dessa vill jag ha tvättade ur, och det har jag lofvat, att jag inte tager någon annan än den, som är god till att göra det, och kan hon det inte, så är hon inte värd att ega." Ja, det var en ringa sak, mente de, och det gingo de in på, och hon med långa näsan till att tvätta det bästa hon kunde; men ju mera hon tvättade och gned, desto större blefvo fläckarne. "Åh, du kan inte tvätta," sade gamla trollkäringen, mor hennes, "låt mig få den!" men hon hade icke förr tagit i skjortan, förrän den blef mycket värre ändå, och ju mera hon tvättade och gned, desto större och svartare blefvo fläckarne och desto fulare

blef den. Så skulle de andra trollen till att tvätta; men ju längre det led, desto värre och fulare blef den, och till sist såg hela skjortan ut som om den hade varit i skorstenspipan. "Åh, J duger inte till något, någon af er!" sade prinsen; "det sitter en tiggarflicka utanför fönstret här; jag är säker på att hon är mycket skickligare till att tvätta, hon, än någon af eder. Kom in du, flicka!" skrek han. Ja, hon kom in. "Kan du tvätta ren denna skjortan, du?" sade han. "Åh, jag vet inte, jag," sade hon; "jag tänker nog det." Och knappt hade hon tagit i skjortan och doppat den ned i vattnet, förrän den var drifvande hvit som ny snö och hvitare ändå. "Ja, dig vill jag ha!" sade prinsen. Så blef den gamla trollkäringen så arg, att hon sprack, och prinsessan med den långa näsan och småtrollen sprucko nog också, för jag har icke hört något af dem sedan. Prinsen och bruden hans de löste då allt det kristna folket, som var intaget der, och så togo de med sig mycket guld och silfver och flyttade långt bort från slottet, som låg östanför solen och vestanför månan.

46.

Håkan Borkenskägg.

Det var en gång en kungadotter, som var så stolt och högfärdig, att ingen friare var god nog åt henne; alla höll hon för narrar och gaf dem respass den ena efter den andra. Men ändock hon var så stor på, så kom det alltid friare till gården, för hon var vacker, det leda trollet. Så var der en gång kommen en kungason, som ville fria till henne igen, och han hette Håkan Borkenskägg. Men den

första natten, han var der, bad hon hofnarren, att han skulle skära öronen af den ena hästen hans och rispa käften ända upp till öronen på den andra. Då prinsen skulle ut och åka den andra dagen, stod prinsessan i förstugan och såg på. "Nej, så har jag då aldrig sett maken heller," sade hon; "den hvassa nordansnön, som blåser här, har tagit öronen af den ena hästen din, och det har den andra stått och skrattat åt, så att käften har gått upp till öronen på den," och dermed slog hon till att skratta, sprang in och lät honom köra sin väg. Han reste hem, men han tänkte vid sig sjelf, att hon skulle nog ha det igen. Han satte på sig ett stort skägg af laf, tog så en skinnkjortel på och klädde ut sig som en annan tiggare? men hos en guldsmed köpte han sig en guldrock, och dermed gick han åstad och satte sig en morgon utanför fönstret hos kungadottren och till att sköta med guldrocken; för den var icke riktigt färdig, och det var ingen oppståndare på den heller. Då kungadottren kom till fönstret om morgonen, öppnade hon det, ropade på honom och sporde om han ville sälja guldrocken sin. "Nej, till salu är den inte," sade Håkan Borkenskägg, "men det är det samma, får jag sofva utanför kammardörren din i natt, så skall du få den." Ja, det tyckte kungadottren var godt köp; det kunde icke vara någon fara deri. Hon fick rocken, och om qvällen lade Håkan Borkenskägg sig utanför kammardörren hennes. Men då det led ut på natten, tog han på att frysa så. "Hutetutetutetu, det är så kallt, att — släpp mig in," sade han. "Jag menar du är rent tokig," sade prinsessan. "Åh, hutetutetutetu, det är så kallt; åh, släpp mig bara in!" sade Håkan Borkenskägg. "Tyst, tyst! var stilla!" sade prinsessan, "får far höra, det är manfolk här, så blifver jag rent olycklig!" — "Åh, hutetutetutetu, jag fryser mest ihjäl; låt mig bara komma in och få ligga på golfvet!" sade Håkan Borkenskägg. Ja, det var icke an-

nan råd, hon måste släppa honom in, och då han var kommen in, lade han sig på golfvet och sof godt.

En tid derefter kom Håkan igen med oppståndare till rocken, och så satte han sig utanför fönstret hos kungadottren igen och till att fila på den; för den var heller icke riktigt färdig. Då hon hörde att han filade, öppnade hon fönstret och sporde, hvad det var han hade der. "Åh, det är oppståndaren till den rocken, prinsessan köpte; för jag tänkte som så, att efter hon ville ha rock, så kunde hon väl behöfva oppståndare också." — "Hvad skall du ha för den då?" sporde prinsessan. Den var icke till salu den heller; men fick han lof att ligga på golfvet i kammaren hos prinsessan om natten, skulle hon få den. Ja, det skulle han få lof till, men hon bad honom vara stilla och icke gifva sig till att frysa och säga hutetu. Håkan Borkenskägg lofvade nog godt, men då det led på natten, tog han på att huttra och frysa och jämra sig, och så bad han, om han inte kunde få lof att lägga sig på golfvet framför prinsessans säng. Det var icke någon råd för det, hon måste gifva honom lof, om icke konungen skulle få höra det. Håkan Borkenskägg lade sig då på golfvet framför sängen prinsessans och sof både godt och väl. Så dröjde det en god tid, förrän Håkan Borkenskägg kom igen, men då hade han med sig en garnvinda af guld, och den satte han sig till att fila på utanför fönsterna prinsessans om morgonen. Det gick på samma sätt. Då prinsessan hörde det, kom hon till fönstret och helsade på honom och sporde, hvad han skulle ha för garnvindan. "Den är icke till salu för pengar, men får jag lof att ligga i kammaren din med hufvudet på sängkanten i natt, så skall du få den," sade Håkan Borkenskägg. Ja, det kunde han nog få, om han bara ville vara stilla och inte göra något väsen, sade prinsessan, och han lofvade, att han skulle göra sitt bästa; men då det led ut på natten, tog

han på att huttra och frysa, så han hackade tänder. "Hutetutetu, det är så kallt; åh låt mig få lof att komma opp i sängen och värma mig litet!" sade Håkan Borkenskägg. "Jag menar, du är galen, jag," sade prinsessan. "Hutetutetutetu!" sade Håkan Borkenskägg, "åh låt mig komma opp i sängen, hutetutetutetu!" — "Tyst, tyst, tig stilla för Guds skuld!" sade prinsessan, "får far höra, det är manfolk här, så blifver jag rent olycklig; jag tror visst, han tager lifvet af mig med detsamma." — "Hutetutetutetu, släpp mig opp i sängen!" sade Håkan Borkenskägg och frös så hela rummet skakade. Det var icke någon råd för det, hon måste släppa honom opp i sängen, då sof han både godt och väl. Men en tid efter fick prinsessan ett barn, och konungen blef så arg, att han var nära att göra slut på både henne och barnet. Då det gick om litet, kom Håkan Borkenskägg raglande dit en gång som af en händelse, och satt ute i köket liksom en annan fattig man.

Då kungadottren kom ut och fick se honom, sade hon: "Åh, Gud hjelpe mig för den olycka du har vållat mig! far min är färdig att flyga i flinta, så arg är han; låt mig följa med hem till dig."

"Det passar nog illa för dig att följa med mig," sade Håkan, "jag har inte annat än en riskoja att vara i, och huru jag skall skaffa dig föda, det vet jag inte; för jag sliter illa nog för att skaffa födan åt mig sjelf." — "Ja jag är lika glad, huru du har det," sade hon, "låt mig bara få följa med dig; för blifver jag här längre, tager visst far lifvet af mig." Hon fick då lof till att följa med tiggaren, som hon kallade honom, och de gingo både långt och länge, och hon hade det inte för godt på vägen. Då de kommo ut af det landet och in i ett annat rike, sporde prinsessan, hvem det var, som egde det.

"Åh, det är Håkan Borkenskägg, det," sade han.

"Jaså," sade prinsessan, "ja, jag kunde ha tagit honom, så kunde jag ha sluppit att gå här som en tiggarjänta."

Och alla de grannaste slott och skogar och gårdar, de kommo till, så sporde hon hvem som egde dem. "Åh, det är Håkan Borkenskägg," sade tiggaren. Och prinsessan gick och jämrade sig, för det hon icke hade tagit honom, som egde så mycket. Sent omsider kommo de till en kungsgård; der sade han, att han var känd, och han mente nog, han skulle få arbete åt henne der, så de kunde få något att lefva af, och så byggde han upp en rishydda i skogskanten, der hon skulle vara. Sjelf gick han till kungsgården och högg ved och bar vatten åt kocken, sade han, och då han kom hem igen, hade han med sig några matsmulor, men de räckte icke långt.

Så var det en gång, han kom hem ifrån slottet. "I morgon skall jag bli hemma och passa barnet; men du får laga dig till att gå till slottet, du," sade han; "för prinsen sade, du skulle komma och vara med om att baka i ugnen."

"Jag baka?" sade kungadottren. "Jag kan inte baka, för det har jag aldrig gjort."

"Ja du får gå," sade Håkan Borkenskägg, "efter han har sagt det. Kan du inte baka, så kan du väl lära; du får se efter, huru de andra göra, och när du skall gå derifrån, får du stjäla med dig några bröd åt mig."

"Stjäla kan jag inte," sade kungadottren. "Du kan väl lära," sade Håkan Borkenskägg; "du vet, här är knapt om maten. Men akta dig väl för prinsen, för han har ögonen med sig öfverallt."

Då hon väl var gången, lopp Håkan en ginväg, och kom till slottet långt före henne, och kastade paltorna och lafskägget af sig och tog prinskläderna på.

Kungadottren var med i bakningen och gjorde som Håkan hade bedt henne, och stal alla fickorna sina fulla med bröd. Då hon skulle hem om aftonen, sade prinsen:

"Denna tiggarkäringen känna vi inte något till; det är bäst att se efter, om hon inte har tagit något med sig."

Så kände han efter i alla fickorna och gräfde och ransakade, och då han fann bröden, blef han arg och höll svårt väsende i huset. Hon gret och jämrade sig och sade: "Tiggaren bad mig om det, och då måste jag göra det."

"Ja, det borde gå dig illa," sade prinsen; "men det är detsamma, för tiggarens skull, skall det vara dig tillgifvet."

Då hon väl var gången, kastade han prinskläderna af, drog på sig skinnkjolen, satte lafskägget på och var före henne i riskojan, och då hon kom, höll han på att sköta om barnet. "Ja, du har fått mig till att göra det jag har ångrat," sade hon; det var första gången jag har stulit, och det skall nog bli den sista." Och så förtäljde hon huru det hade gått, och hvad prinsen hade sagt.

Några dagar efter kom Håkan hem i riskojan en qväll. "I morgon får jag bli hemma och passa ungen," sade han, "för du skall vara med i slagten och laga till korf."

"Jag laga till korf?" sade kungadottren, "det kan jag inte. Jag har nog spisat korf, men lagat till korf har jag aldrig."

Ja, Håkan sade, hon måste gå, efter prinsen hade sagt det; hon fick göra hon som de andra gjorde, och så bad han, att hon skulle stjäla med sig några korfvar åt honom. "Nej stjäla kan jag inte," sade hon, "för du minns nog, huru det gick sist." — "Du kan lära att stjäla," sade Håkan; "det är inte sagdt, att det går galet jemt." Då hon väl var gången, lopp Håkan Borkenskägg ginvägen, kom långt före henne till slottet, kastade skinnkjolen och lafskägget af sig och stod i köket med prinskläderna på, då hon kom. Kungadottren var med på slagten och lagade till korf, och hon gjorde som Håkan hade sagt, och stoppade fickorna sina fulla. Då hon skulle gå hem om aftonen, sade prinsen:

"Dender tiggarkäringen var ju långfingrad sist; det är nog bäst att se efter, om hon inte har tagit något med sig," och han till att leta och ransaka i alla fickorna hennes. Då han fann korfven, blef han arg igen och höll väsen och hotade med att han skulle skicka henne till länsmannen.

"Åh, Gud välsigne er, låt mig slippa; tiggaren bad mig om det," sade hon och gret och jämrade sig.

"Ja, det borde gå dig illa, men för tiggarens skull skall det vara dig tillgifvet," sade Håkan Borkenskägg.

Då hon var gången kastade han prinskläderna af sig, drog på skinnkjolen och satte på sig lafskägget och lopp ginvägen, och då hon kom hem, var han allt kommen i förväg. Hon förtäljde huru det var gånget och lofvade högt och dyrt att det skulle vara sista gången han fick henne till dylikt. En tid efter hade mannen varit i kungsgården igen. "Nu skall prinsen vår ha bröllop," sade han, då han kom hem om qvällen; "men bruden har blifvit sjuk, så skräddaren inte kan få taga mått af henne till bröllopskjolen, och så vill prinsen att du skall komma upp till kungsgården och taga mått af dig i stället för henne, för han säger du liknar henne i växt och allt. Men när han har tagit mått, skall du inte gå; du kan bli stående der, du, och se på, medan skräddaren skär till, och stryk så ned de största styckena och tag med dig till en rock åt mig."

"Nej, stjäla kan jag inte," sade hon, "och du minns nog, huru det gick sist." — "Du kan nog lära," sade Håkan, "det är inte sagdt att det går galet nu."

Hon tyckte det var galet, men hon gick och gjorde som han bad; hon stod och såg på, medan skräddaren skar till, och strök ned de största styckena och stoppade dem i fickan. Då hon skulle gå, sade prinsen: "vi få väl se

efter, om käringen inte har varit långfingrad denna gången också," och till att leta i alla fickorna hennes, och då han fann styckena, blef han arg och tog till att träta och stoja. Hon gret och jämrade sig och sade: "Åh, tiggaren bad mig om det, så måste jag ju göra det."

"Ja, det borde gå dig illa; men för tiggarens skull får det väl vara dig tillgifvet," sade Håkan Borkenskägg, och så gick det som de förra gångerna: då hon kom in i riskojan, var Håkan der också. "Åh, Gud hjelpe mig," sade hon, "jag blir nog olycklig, jag, för din skull tillsist; för du vill inte ha mig till annat än det som galet är. Prinsen var så arg och galen, så han hotade både med länsman och tukthus.

En tid efter kom Håkan hem i riskojan en qväll. "Nu vill prinsen du skall komma till slottet och stå brud," sade han; "för bruden hans är sjuk och sängliggande ännu; men bröllop vill han hålla, och du är så lik henne, att ingen kan skilja er från hvarandra, och i morgon får du laga dig till att gå till slottet."

"Jag menar J ären från vettet, både du och prinsen," sade hon, "tycker du jag ser ut till att stå brud; det kan ju ingen tiggarkäring se värre ut än jag."

"Ja, prinsen sade det, och då får du göra det," sade Håkan Borkenskägg. Det var icke någon råd för det, hon måste gå, och då hon kom till kungsgården, blef hon så uppklädd och utstyrd, att ingen prinsessa kunde vara grannare. De reste till kyrkan och hon stod brud, och då de kommo hem igen, var der dans och glädje på slottet. Men som hon var midt i dansen med prinsen, fick hon se ett sken igenom fönstret, och så såg hon att riskojan stod i ljus låga.

"Åh nej, tiggaren och barnet och riskojan!" skrek hon och var färdig att dåna.

"Här är tiggaren och der är barnet, och låt så riskojan ryka!" sade Håkan Borkenskägg. Och så kände hon igen honom. Då blef det först riktig lustighet och glädje; men sedan har jag hvarken hört dem eller sport dem.

47.

Mästermön.

Det var en gång en konung; han hade flera söner, jag vet inte riktigt huru många det var, men den yngste af dem hade ingen ro i sig hemma, han ville med all nöd och makt ut i verlden och försöka sig, och det måste då konungen sent omsider låta honom få lof till. Då han hade rest i några dagar, kom han till en Resegård, och der stadde han sig i tjenst hos resen. Om morgonen skulle resen ut och valla getterna sina, och med detsamma han reste af gården, sade han till kungasonen, att han skulle göra ren stallet; "när du har gjort det, skall du slippa att göra mer i dag, för du skall veta, det är en snäll husbonde du är kommen till," sade han. "Men det du blifver satt till, skall du göra både godt och väl, och så må du alls inte gå in i något af de rum, som äro innanför stugan, du var uti i natt; gör du det, tager jag lifvet af dig." — "Ja men, är det en snäll husbonde också," sade kungasonen vid sig sjelf; han gick upp och ned på stuggolfvet och trallade och sjöng, för han tyckte det var god tid med att göra ren stallet; men roligt vore det att titta in i de andra rummen hans likväl, för det är väl något han är rädd för, efter jag inte skall få lof att komma derin, tänkte han, och så gick han in i det första rummet. Der hängde en

kittel på väggen och kokade, men kungasonen såg ingen eld under den. Hvad måntro det kan vara i den? tänkte han, och doppade hårluggen ned i, så blef håret som det skulle varit af koppar. "Det var en artig soppa det; ifall en smakade på den, blef en fin om truten," sade gossen, och dermed gick han in i det rummet, som var näst intill. Der hängde också en kittel på väggen och puttrade och puttrade och kokade, men eld var det inte under den heller. "Jag får försöka den också," sade kungasonen och stack luggen sin ned igen, så blef den försilfrad. "Så dyr soppa ha de inte i min fars gård," sade kungasonen, "men det kommer bara an på huru den smakar," och dermed gick han in i det tredje rummet. Der hängde också en kittel på väggen och kokade, ackurat lika som i de andra två rummen, och kungasonen fick då lust att pröfva den också; så doppade han luggen ned deri, och så blef den så blankt förgyld, att det sken i den. "Värre och värre!" sade kungasonen, "men kokar han guld här, hvad måntro han då kokar derinne?" Det ville han då se och gick in igenom dörren till det fjerde rummet. Der var icke någon kittel att se, men på bänken satt det en, det var nog en kungadotter; men hvad mans dotter hon än var, så hade kungasonen aldrig sett hennes make i sina lifsdagar förr, så vacker var hon. "Åh, i Jesu namn, hvad vill du här då?" sade hon som satt på bänken. "Jag har stadt mig i tjenst här i gården," sade kungasonen. "Gud hjelp dig för det ställe du är kommen att tjena på," sade hon. "Åh, jag tycker jag har fått en snäll husbonde, jag," sade kungasonen, "han har inte gifvit mig tungt arbete att göra i dag: när jag får göra ren stallet, har jag gjort från mig." — "Ja, huru vill du bära dig åt med det?" sporde hon igen, "om du skottar som folk pläga, så kommer det tio gånger så mycket in, som du kastar ut. Men jag skall lära dig, huru du skall bära dig åt: du skall

vända gödseln upp och ned och skotta med skaftet, så flyger det ut af sig sjelf alltsammans." Ja, det skulle han försöka på, mente kungasonen; och så blef han sittande derinne hela dagen, för det blef snart så emellan dem, att de ville ha hvarandra, han och kungadottern, — och så var väl den första dagen, han tjenade hos resen, icke lång för honom, det kan en nog veta. Men då det led mot qvällen, sade hon, att nu var det bäst han fick skotta ren stallet, förrän resen kom hem, och då han kom bort i stallet, hade han lust att pröfva om det var riktigt som hon hade sagt, och så begynte han att skotta så, som han hade sett stallkarlarna hos hans far göra; men det kan väl hända att han måste hålla upp dermed, för då han hade skottat en liten stund, hade han knappt rum att stå der. Så gjorde han som kungadottern hade lärt honom, han vände gödseln och skottade med skaftet, och så var det icke ett ögonblick, förrän stallet var rent som det skulle varit skuradt. Då han hade gjort det, gick han in igen i den stugan som resen hade gifvit honom lof att vara i; der gick han opp och ned på golfvet och gaf sig till att tralla och sjunga. Så kom resen hem med getterna. "Har du skottat stallet?" sporde resen. "Ja, nu är det rent och fint, husbond," sade kungasonen. "Det vill jag se på," sade resen och gick ut i stallet; men så var det som kungasonen hade sagt. "Du har visst talat med min Mästermö, för det har du aldrig tagit ur ditt eget bröst," sade resen. "Mästermö, hvad är det för en ting, husbond?" sade kungasonen, han gjorde sig så dum som ett nöt, "den skulle jag ha lust till att se." — "Åh, tids nog får du se henne," sade resen.

Den andra morgonen skulle resen ut med getterna sina igen. Så sade han till kungasonen, att den dagen skulle han hemta hem hästen hans, som gick uppe i hagen, och när han hade gjort det, kunde han hvila sig resten af

dagen; "för det är en snäll husbonde du är kommen till, skall du veta," sade resen igen. "Men går du in i något af de rummen, jag talade om i går, så vrider jag hufvudet af dig," sade han, och så reste han åstad med getflocken. "Ja men, är du en snäll husbonde också," sade kungasonen; "men jag vill nog in och tala med Mästermön likaväl, jag, kanske hon likaså snart tör blifva min som din," och så gick han in till henne. Hon sporde honom då, hvad han skulle göra den dagen. "Åh, det är inte farligt arbete skulle jag tro," sade kungasonen. "Jag skall bara opp i hagen efter hästen hans." — "Ja, huru vill du bära dig åt då?" sporde Mästermön. "Åh, det är väl icke stor konst att rida en häst hem," sade kungasonen; "jag tänker väl att jag har ridit på en frisk häst förr." — "Ja, det är nog inte så lätt sak att rida den hästen hem," sade Mästermön; "men jag skall lära dig, huru du skall göra. När du får se den, kommer den så eld och lågor frusta ur näsborrarne på den, som om du skulle se en tjärvedseld; pass då väl på och tag betslet, som hänger derborta vid dörren, och kasta i käften på den, så blir den så spak, att du kan göra med den hvad du vill." Ja, det skulle han nog komma ihåg, och så satt han der inne hos Mästermön hela dagen igenom, och de pratade både om det ena och det andra de två, men först och sist var det nu om hur grannt och herrligt de skulle ha det, om de bara kunde få hvarandra och komma väl från resen; och kungasonen hade nog glömt både hagen och hästen, om inte Mästermön hade påmint honom om det, då det led mot qvällen, och sagt att nu var det bäst att han gick efter hästen, förrän resen kom. Det gjorde han då, han tog betslet, som hängde i vrån, och sprang opp i hagen, och så dröjde det icke länge förrän hästen mötte honom, så att eld och röda lågor stodo ut ur näsborrarne på den; men så passade gossen på med detsamma den kom emot honom med gapande käft, och

kastade munbetslet i gapet på den, och så stod hästen så tålmodig som en lamunge, och det var inte svår sak att få den hem på stallet då, skulle jag tro. Derpå gick han in i stugan igen och gaf sig till att tralla och sjunga.

Så kom resen hem med getterna till qvällen. "Har du nu hemtat hästen hem från hagen?" sporde resen. "Ja, jag har visst det, husbond; det var en morsk häst att rida på, men jag red ändå hem och satte den på stallet likaväl, jag," sade kungasonen. "Det vill jag se på!" sade resen, han ut i stallet; men så stod hästen der, liksom kungasonen hade sagt. "Du har visst talt med min Mästermö, för det har du aldrig tagit ur ditt eget bröst," sade resen igen. "I går talade husbond om denna Mästermö, och i dag är det detsamma talet; — åh, Gud välsigne husbond! han vill väl inte visa mig den saken, vet jag, för den skulle jag ha stort nöje af att se," sade kungasonen, han gjorde sig lika dum och enfaldig igen. "Åh, tids nog får du se henne," sade resen.

Den tredje dagens morgon skulle resen ut i skogen med getterna sina igen. "I dag skall du till helvete och hemta brandskatten," sade han till kungasonen; "när du har gjort det, kan du hvila dig resten af dagen, för det är en snäll husbonde du är kommen till, skall du veta," och så reste han. "Ja, hur snäll husbonde du är, så är det fula arbeten du sätter mig till likaväl," sade kungasonen; "men jag får väl pröfva på om jag kan finna Mästermön din; du säger väl att hon är din, men kanske hon nog torde säga mig, huru jag skall bära mig åt ändå," och så gick han in till henne. Då nu Mästermön sporde honom, hvad resen hade satt honom till att göra den dagen, förtäljde han, att han skulle till helvetet och hemta brandskatten. "Huru vill du bära dig åt med det?" sade Mästermön. "Ja, det får du nog säga mig, det," sade kungasonen, "för i helvete har jag aldrig varit förr, och

om jag visste vägen, så vet jag inte hur mycket jag skall kräfva heller." — "Åhja, jag skall nog säga dig det; du skall gå till fjellet här borta vid hagen, och taga den klubban som ligger der och knacka på bergväggen," sade Mästermön. "Då kommer der ut en, så det gnistrar af honom, den skall du säga ärendet ditt, och när han spörjer dig huru mycket du skall ha, säger du: så mycket som jag kan bära.' Ja, det skulle han nog komma ihåg, sade han, och så satt han inne hos Mästermön hela dagen, ända tills det led mot qvällen, och han hade gerna sutit der tills nu, om icke Mästermön hade påmint honom, att han nog fick åstad efter brandskatten, förrän resen kom. Han måste då i väg, och så gjorde han precist som Mästermön hade sagt han skulle göra; han gick bort till fjellväggen och tog klubban och knackade på. Så kom der en, så gnistorna flögo om både ögon och näsa på honom. "Hvad vill du?" sade han. "Jag skulle hit från resen och kräfva brandskatten åt honom," sade kungasonen. "Hur mycket skall du ha då?" sade den andra igen. "Jag tager aldrig mera än jag orkar bära med mig, jag," sade kungasonen. "Det var väl du inte skulle ha ett helt hästlass!" sade han som kommit ut af fjellväggen. "Men kom nu med mig in!" Det gjorde kungasonen och der fick han se guld och silfver, må du tro; det låg inne i berget, som stenhoparne i en åker, och så fick han en börda så stor han kunde bära, och med den gick han sin väg. Då nu resen kom med getterna om qvällen, gick kungasonen inne i stugan och trallade och sjöng igen, likasom de två andra aftnarne. "Har du vari i helvete efter brandskatten?" sade resen. "Ja, jag har nog det, husbond," sade kungasonen. "Hvar har du den då?" sade resen igen. "Guldsäcken står derborta vid bänken," sade kungasonen. "Det vill jag se på," sade resen och gick bort till bänken; men så stod säcken der, och det så full, att guldet och silfret

rann ut, bara resen löste på säckbandet. "Du har visst talt vid min Mästermö," sade resen; "har du det, så vrider jag hufvudet af dig." — "Mästermö?" sade kungasonen; "i går talade husbond om denna Mästermö, och i dag talar han om henne igen, och dagen före gårdagen var det samma tal. Jag vill önska jag fick se den saken, jag," sade han. "Ja, ja, vänta till i morgon, då skall jag sjelf följa med dig in till henne," sade resen. "Åh, tack skall husbond ha, men det är väl bara gyckel," sade kungasonen.

Dagen efter tog resen honom med till Mästermön. "Nu skall du slagta honom och koka honom i den stora digra kitteln, du vet väl. När du sedan har soppan färdig, kan du säga mig till," sade resen och lade sig till att sofva på bänken; rätt som det var snarkade han så det dundrade i fjellet. Så tog Mästermön en knif och skar gossen i lillfingret och droppade tre bloddroppar på sängen; derefter tog hon alla de gamla trasor och skosulor och allt det skräp hon kunde få fatt på, och hade upp i kitteln; och så tog hon ett helt skrin fullt med malet guld, och en saltsten och en vattenflaska, som hängde vid dörren, och ett guldäple och två guldhönor tog hon också med sig, och med det reste hon och kungasonen åstad från resegården det fortaste de kunde, och då de kommo ett stycke på vägen, kommo de till ett haf; sedan seglade de, men hvar de fingo skeppet ifrån, har jag aldrig riktigt fått sport.

Då nu resen hade sofvit en god stund, började han att sträcka sig på bänken der han låg; "är det snart kokt nu?" sporde han. "Nyss begynt!" sade den första blodsdroppen på sängen. Ja, så lade sig resen till att sofva igen, och så sof han en lång, lång stund på nytt. Så begynte han att vända på sig litet igen; "Är det kokt nu då?" sade han, men han såg icke upp — det gjorde han inte första gången heller — för han var halfsofvande ändå.

"Halfkokt!" sade den andra blodsdroppen, och så trodde resen det var Mästermön igen; han vände sig på bänken och lade sig att sofva på nytt. Då han nu hade sofvit i många timmar igen, började han att röra och sträcka på sig; "är det inte kokt ännu?" sade han. "Fullkokt!" sade den tredje blodsdroppen. Resen började då att resa på sig och gnida ögonen, men han kunde inte se den, som hade talat, och nu sporde han efter Mästermön och ropade på henne. Nej, det var ingen som svarade. "Åhja, hon har väl slunkit ut litet," tänkte resen; han tog en slef och skulle bort i kitteln och smaka, så var der inte annat än skosulor och trasor och dylikt, och det var kokt ihop, så han inte visste antingen det var gröt eller välling. Då han såg det, kunde han finna huru det var tillgånget, och så blef han så vildsint, att han inte visste hvad ben han skulle stå på, och han efter kungasonen och Mästermön och det så det susade efter det; men det dröjde icke länge, så stod han vid vattnet, och det kunde han inte komma öfver. "Jo, jo, jag vet väl råd för det, jag skall bara ropa på min elfvasugare," sade resen, och det gjorde han; så kom elfvasugaren hans och lade sig ned och drack en, två, tre klunkar; och af det minskade vattnet så mycket i hafvet, att resen såg Mästermön och kungasonen ute på skeppet. "Nu får du kasta ut saltstenen," sade Mästermön, och det gjorde kungasonen; så blef den till ett fjell så stort och högt tvärt öfver hafvet, att resen icke kunde komma öfver, och inte kunde elfvasugaren få suga mera heller. "Ja, ja, jag vet väl råd för det," sade resen; han efter bergnafvaren sin och till att borra i berget, så att elfvasugaren kunde komma till att suga igen; men med detsamma der blef hål och elfvasugaren begynte att dricka, sade Mästermön att kungasonen skulle slå ut en droppe eller två ur flaskan, och så blef hafvet lika fullt igen, och förrän elfvasugaren kunde få taga en klunk till, voro de i land och så voro de frälste.

Så skulle de hem till kungasonens fader, men han ville inte på något vis att Mästermön skulle gå, för det tyckte han inte kunde passa sig hvarken för honom eller henne. ”Vänta här bara en liten stund, medan jag går hem efter de sju hästarna, som stå på min faders stall,” sade kungasonen. ”Det är inte lång väg, och inte skall jag vara länge på den heller; men jag vill inte att kärestan min skall komma gående till gårds.” — ”Åhnej, gör inte det, för kommer du hem till kungsgården, så glömmer du mig bara, det vet jag förut,” sade Mästermön. ”Huru skulle jag kunna glömma dig? vi som ha lidit så mycket ondt tillsammans och ha hvarandra så kära?” sade kungasonen; han ville och han måste hem efter vagnen med de sju hästarna för, och hon skulle vänta der vid sjökanten så länge. Ja, till slut måste då Mästermön låta honom göra det, då han ändtligen så ville. ”Men när du kommer dit, skall du inte gifva dig tid till att helsa på någon en gång, utan gå rakt in i slottet och tag hästarne och spänn för och kör det fortaste du kan. För de komma om dig allesammans; men du må låtsa som du inte såg dem, och smaka något må du alls inte; gör du det, så blifver det olycka både för mig och dig,” sade hon, och det lofvade han.

Men då han kom hem till kungsgården, så skulle just en af bröderna hans ha bröllop, och bruden och all slägten hennes voro allt komne till gården; och så samlade de sig omkring honom allesammans och sporde honom både om det ena och det andra och ville ha honom med sig in; men han låddes som han inte såg dem, utan gick rakt in i stallet och fick ut hästarne och började att spänna för. Då de nu icke på något sätt eller vis kunde få honom med sig in, kommo de ut till honom både med mat och dryck och allt det bästa de hade lagat till bröllopet; men kungasonen ville inte smaka någonting, han skyndade sig bara att spänna för, han. Men till sist så rullade systern till

bruden ett äple bort öfver gården till honom; "då du inte vill smaka något annat, kan du då gerna bita i det, för du kan vara både törstig och hungrig efter den långa vägen," sade hon, och det gjorde han, han tog äplet och bet i det. Men knappt hade han fått biten i munnen, så glömde han både Mästermön och att han skulle köra efter henne. "Jag menar jag är galen. Hvad skall jag med hästarne och vagnen?" sade han, och så satte han in hästarne på stallet igen och blef med dem inne i kungsgården, och nu blef det så, att han skulle ha systern till bruden, hon som hade rullat äplet till honom.

Mästermön satt vid sjökanten och väntade både länge och väl, men ingen kungason kom dit. Så gick hon då derifrån, och då hon hade gått ett stycke, kom hon till en liten stuga, som låg för sig sjelf i en skogshage tätt vid kungsgården; der gick hon in och bad om hon inte kunde få lof att stanna der. Det var en gammal käring, som egde stugan, och ett ondsint och argt troll var hon också; i förstone ville hon alldeles icke låta Mästermön få blifva hos sig, men sent omsider skulle hon då för goda ord och betalning få lof likväl. Men styggt och svart var det derinne som i en svinstia; derför sade Mästermön, att hon ville putsa litet, så att det kunde se ut som hos annat folk derinne också. Det tyckte heller inte den gamla käringen om, hon grinade och var arg; men Mästermön brydde sig icke om det; hon tog fram guldskrinet sitt och slog en del deraf i elden, så att guldet flöt ut öfver hela stugan, och så blef den förgyld både inuti och utanpå. Men med detsamma guldet började att fräsa, blef den gamla käringen så rädd, att hon sprang ut, som om den onde sjelf varit efter henne; så kom hon inte ihåg att bocka sig i dörren, och så bröt hon hufvudet af sig mot dörrkarmen.

Morgonen efter kom länsmannen resande der förbi. Han blef rent förundrad öfver guldstugan, som blänkte och

glittrade borta i skogshagen, det kan man nog veta, och ännu mera förundrad blef han, då han kom in och fick se den vackra jungfrun som satt der; henne blef han så förälskad i, att han friade till henne straxt på minuten och bad henne både vackert och väl att hon ville blifva madamen hans. ”Ja, har du bra mycket penningar så . . .” sade Mästermön. Åhja, han hade inte så få ändå, mente länsmannen. Penningarne skulle han nu hem efter, och om qvällen kom han igen, då hade han en hel halftunnsäck med sig, som han satte borta vid bänken. Ja, då han hade så mycket penningar, ville Mästermön ha honom, och så lade de sig tillsammans; men knappt hade de lagt sig, så ville Mästermön upp igen; ”jag har glömt att röra om elden,” sade hon. ”Hvad nu, skulle du stiga upp för det!” sade länsmannen, ”det skall jag göra, det,” — och så sprang han upp på golfvet och bort till spiseln i ett hopp. ”Ja, säg mig till när du håller i eldkaran,” sade Mästermön. ”Nu håller jag i den,” sade länsmannen. ”Så Gud gifve du må hålla i eldkaran och eldkaran i dig, och du må ösa eld och aska öfver dig tills det dagas!” sade Mästermön, och så blef länsmannen stående der hela natten och öste eld och aska öfver sig, och för allt hvad han gret och bad och tiggde, så blef askmörjan icke kallare för det; men då det dagades och han fick makt till att kasta eldkaran, blef han inte länge der, det kan du nog veta, han satte åstad som fogden eller fanden skulle varit i hälarne på honom; och alla, som mötte honom, tittade och skrattade efter länsmannen, för flög gjorde han, som han varit galen, och värre kunde han inte ha sett ut, om han hade varit både flådd och garfvad; och alla så undrade de hvar han hade varit, men han sade inte något om det för skams skull.

Dagen efter kom skrifvaren resande förbi der, hvarest Mästermön bodde; han såg att det glittrade och sken i

stugan borta i skogshagen, och han skulle då också in och se, hvem det var som bodde der, och då han kom in och fick se den vackra jungfrun, blef han ändå mera förälskad än länsmannen och till att fria på flygande minuten. Ja, Mästermön svarade honom liksom hon hade svarat länsmannen, att hade han bra mycket penningar, så — Penningar, mente skrifvaren, hade han inte så få af, och dem skulle han då straxt hem efter; och om qvällen kom han med en stor, tjock säck med penningar — jag menar det var en hel tunnsäck det — och satte vid bänken hos Mästermön. Så skulle det nu blifva så, att han skulle få henne, och så lade de sig; men så hade Mästermön glömt att stänga förstugudörren den qvällen, den måste hon upp och stänga, sade hon. "Hvad nu, skall du göra det då!" sade skrifvaren, "nej ligg du, det skall jag göra;" och han upp ur sängen, så lätt som en ärt på en näfver, och ut i förstugan. "Säg mig till, när du har tag i dörrklinkan!" ropade Mästermön. "Nu håller jag i dörren," skrek skrifvaren ute i förstugan. "Så Gud gifve, du må hålla i dörren och dörren i dig, och I må fara vägg mellan till det dagas!" sade Mästermön. Och så kan det väl hända, att skrifvaren fick dansa den natten; slik vals hade han nog aldrig valsat förr, och inte var han väl mycket hågad efter att komma till att dansa den sedan heller; ibland var han före och ibland dörren, och det gick från den ena vrån till den andra, så att skrifvaren nästan slog ihjäl sig. Först tog han till att svära och sedan till att gråta och bedja; men dörren brydde sig inte om någonting, den höll på med sitt den, ända tills det började att dagas. Då dörren släppte taget, satte skrifvaren åstad, som han skulle haft betalning för det; han glömde både penningsäcken och frieriet och var glad att inte stugdörren kom dansande efter honom. Alla, som han mötte, så tittade och skrattade de efter skrifvaren,

för flög gjorde han som han varit galen, och dertill såg han ut värre än om han stångats med gumsarne hela natten.

Den tredje dagen kom fogden resande, så fick han också se guldstugan borta i skogshagen; ja, han måste också in och se hvem som bodde der; och då han fick se Mästermön, blef han så galen i henne, att han friade, bara han hade helsat. Mästermön svarade nu honom som hon hade svarat de andra två, att hade han bra mycket penningar, så ville hon nog ha honom; och dem hade han inte så få af, sade fogden; han skulle straxt hem och hemta dem, och det gjorde han. Då han kom igen om qvällen, hade han en ändå större penningsäck med sig än skrifvaren — det var visst halfannan tunna — och den satte han vid bänken; ja, då skulle det blifva så, att han skulle ha Mästermön. Men knappt hade de lagt sig, så sade Mästermön, att hon hade glömt att släppa in kalfven; den måste hon upp igen och ha in i kätten. Nej kors, det skulle hon då alls inte göra, det skulle fogden göra, sade han, och han, så tjock och fet han var, upp ur sängen och ut, så lättfotad som en yngling. "Ja säg mig till, när du håller i kalfrumpan," sade Mästermön, och det gjorde han. "Nu håller jag i kalfrumpan!" ropade fogden. "Så Gud gifve, du må hålla i kalfrumpan och kalfrumpan i dig, och I må fara all verlden omkring, tills det dagas!" sade Mästermön, och så kan det väl hända fogden fick röra på benen sina; det gick brådt och fort, öfver berg och dalar, och ju mera fogden bannade och skrek, dess fortare satte kalfven i väg. Då det begynte dagas, var fogden nästan sprängd, och så glad var han att få släppa kalfrumpan, att han glömde både penningsäcken och allt; ni må tro att han nu gick litet saktare än länsmannen och skrifvaren hade gjort, men ju saktare han gick, desto bättre tid fingo alla att kika och glo på honom, och det försummade de heller inte, det kan en

nog veta, så urlakad och uttrasad som han såg ut efter kalfdansen.

Dagen derefter skulle brölloppet stå i kungsgården, och då skulle både den äldsta brodern till kyrkan med sin brud, och han, som hade varit hos resen, med systern hennes. Men då de hade satt sig upp i vagnen och skulle köra från gården, rök den ena selpinnen af, och de gjorde både en och två och tre i stället, men alla så röko de, det halp icke hvad slags trä de togo till pinnar. Detta räckte både länge och väl, och de kunde icke komma från gårds, så de blefvo missmodiga allesammans. Men så sade länsmannen — för han var nu bedd till bröllopet i kungsgården han också, må veta — att der borta i skogshagen bodde en jungfru; "om I bara fån låna eldrakan, som hon makar ihop glöden sin med, så vet jag visst att den håller," sade han. Ja, de sände bud till skogshagen och bådo så vackert om de inte kunde få låna eldrakan länsmannen hade talat om; det gafs intet nej till svar, och så hade de då selpinne som icke rök af, må tro. Men med detsamma de nu ville ge sig i väg, så gick vagnsbotten sönder. De till att svarfva ihop en ny vagnsbotten både fort och väl, men hur de spikade ihop den och hvad slags trä de togo, så halp det icke; knappt hade de fått botten i vagnen och skulle från gårds, så rök den itu igen, och så voro de ännu värre ställda än med selpinnen. Men så sade skrifvaren — för var länsmannen med, så kan en väl veta att han också var på bröllopet i kungsgården: — "Borta i skogshagen der bor en jungfru; kunnen I bara få låna den ena halfdörren i förstugan hennes, så vet jag visst att den skall hålla." Ja, de sände bud till skogshagen igen och bådo så vackert om de kunde få låna den förgyllda förstugudörren, som skrifvaren hade talt om, och den fingo de straxt. Så skulle de åter i väg, men nu orkade hästarna icke draga vagnen; sex hästar

hade de redan för den, så spände de för åtta, så tio, så tolf, men hur många de spände för och hur flitigt kusken brukade piskan, så halp det icke; vagnen rörde sig icke ur fläcken. Nu började det lida temligen långt på dagen, och till kyrkan måste och skulle de, så de blefvo rent förtviflade alla som i kungsgården voro; men så sade fogden igen, att borta i den förgyllda stugan i skogshagen bodde en jungfru; bara de kunde få låna kalfven hennes, så —; "för den vet jag då bestämdt drar vagnen, om den ock vore så tung som klippan!" sade fogden. De tyckte nog det var förargligt att färdas till kyrkan med en kalf, men det fanns ingen annan råd, de måste sända bud igen och be så vackert från kungen, om han kunde få låna kalfven, som fogden hade talt om, och Mästermön lät dem straxt få den, hon svarade icke nej den gången heller. Då de så fingo den förspänd, så må tro att vagnen fick röra på sig; det gick brådt och fort, öfver stock och sten, så de knappt kunde draga andan, och ibland voro de på marken och ibland i luften; och då de kommo till kyrkan, begynte det gå rundt omkring den som en nystvinda, och det var med yttersta nöd de kunde komma ur vagnen och in i kyrkan. Och tillbaka igen gick det ändå fortare, så de knappast visste af innan de voro i kungsgården igen.

Då de hade satt sig till bords, sade kungasonen — han som hade tjenat i resens gård — att han tyckte de borde bjuda jungfrun nere i skogshagen upp till kungsgården, eftersom hon hade lånat dem eldrakan och förstugudörren och kalfven; "för hade vi inte fått de tre sakerna, så hade vi inte varit från gårds ännu," sade han. Ja, det tyckte kungen också var både väl och rätt, och så sände han fem af sina bästa män ned till den förgylda stugan; de sade att de skulle helsa så mycket från kungen och be, om hon inte ville vara så god och kom-

ma upp till kungsgården och spisa middag. "Helsa kungen och säg, att är han för god att gå till mig, så är jag för god att gå till honom ock," svarade Mästermön. Så måste kungen sjelf i väg, och då följde Mästermön genast med; och kungen trodde nog att hon var litet för mer än hon såg ut till, och han satte henne i högsätet uppe bredvid den yngste brudgummen. Då de hade suttit en liten stund till bords, tog Mästermön fram guldhönorna och guldäpplet, som hon hade fört med sig från resens gård, och ställde dem på bordet framför sig; och straxt började hönsen nappas om guldäpplet. "Nej, se bara hur de fäkta om guldäpplet!" sade kungasonen. "Ja, så fäktade vi båda också för att komma ut, då vi voro i fjället," sade Mästermön. Då kände kungasonen igen henne, och nu kan det väl hända att han blef en smula glad; trollhexan, som hade trillat äpplet till honom, lät han slitas sönder mellan fyra och tjugu hästar, så att det blef icke en trasa qvar af henne, och nu började de först riktigt fira bröllop; ja, så mörbultade de voro, så höllo de ändå ut, både länsmannen och skrifvaren och fogden också.

48.

Trogen och Otrogen.

Det var en gång två bröder, den ena hette Trogen och den andre Otrogen. Trogen var alltid uppriktig och god mot alla, men Otrogen var elak och full af lögn, så man aldrig kunde lita på hvad han sade. Modern var enka och hade icke stort att lefva af, och då sönerna hade vuxit upp, måste hon skicka dem ifrån sig, så att de

sjelfva kunde förtjena sitt bröd i verlden. Hvardera gaf hon en liten rensel med mat uti, och så skulle de åstad.

Då de nu hade gått tills aftonen, satte de sig på ett vindfälle i skogen och togo fram renslarna sina, för svultna voro de efter att ha gått hela dagen, och nu tyckte de att en bit just skulle smaka godt. "Vill du som jag så äta vi först ur din rensel, så länge det är något i den, så kunna vi sedan börja med min," sade Otrogen. Ja, det var Trogen nöjd med, och så började de att äta; men allt det bästa passade Otrogen på och stoppade i sig, och Trogen fick bara kanterna och de brända brödbitarna och fläsksvålarna, han. Om morgonen åto de åter af maten hans, Trogens, och om middagen likaså; men då fanns det icke mera qvar i renseln hans. Då de nu hade gått till qvällen, och skulle till att få sig litet mat igen, ville Trogen äta ur broderns rensel; men Otrogen sade nej och menade tro på att den maten var hans och att han icke hade mera än han sjelf ganska väl behöfde. "Ja, men du fick ju äta ur min rensel, så länge det fanns något qvar i den," sade Trogen. "Ja, när du är en sådan narr och låter andra äta upp för dig, så får du ha det som du har det," menade Otrogen; "nu må du sitta der och sukta," sade han. "Åh ja, Otrogen heter du, och otrogen är du, och det har du varit i all din tid också," sade Trogen. När Otrogen det hörde, blef han arg och rök genast på brodern och stack ut begge ögonen på honom: "nu kan du se om folk äro trogna eller otrogna nu, din blindbock," sade han, och dermed ilade han ifrån honom.

Trogen stackare, han gick nu der och trefvade sig fram midt i tjocka skogen; blind och ensam var han, och icke visste han hvad han skulle taga sig till. Men så fick han tag i en stor tjock lind, och så tänkte han, att den borde han klifva upp och sätta sig i öfver natten för vilddjurens skull. När foglarne begynna att sjunga,

så är det dag, då får jag väl försöka att krafla mig vidare fram, tänkte han, och så kröp han upp i linden. Då han suttit en stund, fick han höra, att det var någon som begynte att stöka och syssla under trädet, straxt derefter kommo flera dit, och då de helsat på hvarandra, hörde han att det var björnen, vargen, räfven och haren, som kommo för att der fira midsommarsvakan. De gåfvo sig till att spisa och lefva godt och då de slutat dermed, satte de sig till att prata tillsamman. Så sade räfven: "Skola vi nu icke berätta en liten historia hvar, medan vi sitta här?" — "Jo, det skulle vara rätt roligt," sade de andra, och så begynte björnen, för han var nu den förnämste: "Kungen af England har så dåliga ögon," sade nalle, "han kan knappt se en aln ifrån sig; men ifall han kom upp i den här linden om morgonen, medan det är dagg på bladen, och tog af daggen samt smorde dermed på ögonen sina, så fick han sin syn igen, så bra som han någonsin haft det." — "Ja," sade vargen, "kungen i England har en döfstum dotter också; men visste han, det jag vet, så fann han snart på råd för henne. I fjol då hon gick till altaret, så spottade hon ut brödet igen, och det kom en stor padda och slukade upp det; om de bara gräfde under golfvet, så funno de paddan, som sitter midt under altarringen och brödet sitter ännu i halsen på henne. Om man sedan skar upp paddan, tog brödet och gaf prinsessan, så blef hon som annat folk igen både till att höra och tala." — "Ja," sade räfven, "hade blott kungen i England reda på det jag vet, så hade han icke så ondt efter vatten i kungsgården sin; under den stora stenen midt på gården hans, är det klaraste källvatten någon vill önska sig — bara han förstode sig på att gräfva der!" — "Ja," sade haren, "kungen af England har den yppersta fruktträdgård i hela landet, men den bärer icke så mycket som en äppelkart en gång;

för det ligger en tjock guldkedja i tre hvarf kring trädgården. Fick han den uppgräfd, så blef det den präktigaste trädgård i hela hans rike." — "Men nu är det långt in på natten, och vi få derföre gå hem igen nu," sade räfven, och så gingo de allesammans sin väg.

Då de aflägsnat sig, somnade Trogen, der han satt uppe i linden; men då foglarne började sin sång om morgonen, vaknade han igen, och så tog han dagg af bladen på trädet och smorde sina ögon med: då såg han likaså bra som innan Otrogen hade stuckit dem ut på honom. Nu begaf han sig till engelska kungens gård för att bedja om arbete och sådant fick han genast. En dag kom kungen ut på gården och då han gått derute en stund, ville han dricka af sin källa, för det var hett den dagen och kungen var mycket törstig; men då de öste upp vattnet åt honom, var det både grumligt, kärft och otäckt. Deröfver blef kungen ganska förtörnad. "Jag tror icke det finns en enda menniska i hela riket mitt, som har så dåligt vatten i sin gård, och ändå måste jag leda detsamma lång väg öfver berg och dalar!" sade kungen. "Ja, vill du låta mig få folk till att bryta upp den stora stenen, som ligger här midt i gården din, skall du nog få både mycket och godt vatten," sade Trogen. Ja, kungen var dermed ganska belåten och knappt hade de fått upp stenen och gräft en stund, förrän det sprutade högt upp i vädret en vattenstråle så klar och stark, som om den kommit från en springbrunn; och klarare vatten fanns icke i hela England. — En tid derefter var kungen ner i sin gård igen; så kom der en stor hök flygande efter hans höns och alla till att klappa med händerna och skrika: "der flyger den! der flyger den!" Kungen tog sin bössa för att skjuta på honom; men kunde icke se så mycket. Deröfver blef han ganska bedröfvad. "Gud gifve, att någon kunde ge mig råd för ögonen mina! jag

fruktar för att snart blifva riktigt blind," sade kungen. "Det skall jag nog säga dig," sade Trogen, och så förtäljde han, huru han sjelf hade betett sig; kungen reste då till linden samma afton, det kan man väl förstå, och bra blef han, bara han hade smort sig med daggen, som satt på bladen om morgonen. Sedan den tiden var det ingen, som kungen höll så mycket af som Trogen; han måste vara med honom hvar han gick och stod både hemma och borta.

Så var det en dag de gingo i trädgården tillsammans. "Jag vet icke, huru det kommer till, jag," sade kungen; "det finns icke någon i England, som kostar så mycket på sin trädgård som jag, och ändå kan jag icke få ett enda af träden till att bära så mycket som en kart." — "Ja, ja," sade Trogen, "såvida jag får det, som ligger tre gånger rundt omkring trädgården din, och folk till att gräfva det upp, så skall nog trädgården bli fruktbar." Ja, detta ville konungen gerna; Trogen fick folk till att gräfva och så fick han till sist upp hela guldkedjan. Nu var Trogen en bottenrik man, mycket, mycket rikare än kungen sjelf; men kungen var ändå väl belåten, för nu bar trädgården så mycket frukt, att grenarne på träden hängde slokande ned till marken, och så söta äpplen och päron hade aldrig någon smakat.

En annan dag gingo kungen och Trogen och pratade med hvarandra; dervid kom prinsessan gående förbi dem, och kungen blef ganska bedröfvad, då han fick se henne. "Är det icke synd, att en så dejelig konungadotter, som min är, skall vara beröfvad sin talgåfva?" sade han till Trogen. "Ja, men det finns råd för det," sade Trogen. Då konungen fick höra det, blef han så glad, att han lofvade honom prinsessan till äkta och halfva riket, ifall han kunde få henne bra igen. Trogen fick ett par man med sig bort i kyrkan och gräfde fram paddan, som satt under altarringen, skar upp henne samt tog brödet och

gaf konungadottern det — då kunde hon genast tala igen så bra som någon.

Nu skulle då Trogen ha prinsessan, och det lagades till bröllop, som skulle hållas så präktigt, att det både kunde höras och spörjas öfver hela riket. Men då de som bäst höllo på att dansa på bröllopet, kom en fattig stackare och bad om en matbit, och han var så trasig och ruskig att se på, att alla korsade sig; men Trogen kände honom straxt och såg att det var Otrogen, bror hans. "Känner du igen mig?" sade Trogen. "Åh, hvar skulle jag ha sett en så stor herre, jag då?" sade Otrogen. "Sett mig har du likaväl," sade Trogen; "det var mig du stack ut ögonen på i dag för jemnt ett år sedan. Otrogen heter du och otrogen är du, det sade jag då, och det säger jag nu också; men du är i alla fall bror min, och derför skall du få litet mat, sedan kan du gå till det lindträd, hvaruti jag satt i fjol. — Får du då höra något, som kan göra din lycka, så är det bra för dig." Ja, Otrogen lät icke säga sig det två gånger; har han, Trogen, haft en sådan nytta af att sitta i linden, att han är blefven kung öfver halfva England sedan i fjol, så kan väl jag ock göra det, tänkte han; han begaf sig derföre på väg, och framkommen till trädet kröp han upp deri. Han hade icke suttit der länge, förrän alla djuren kommo för att börja äta och dricka samt hålla midsommarvaka nere under trädet igen. Då de hade spisat ifrån sig, ville räfven att de skulle börja på och berätta historier, och då kan en väl förstå, att Otrogen började lyssna, så att öronen voro färdiga att falla af honom. Men björnen var ond, han, och sade brummande: "Någon har sladdrat om det vi förtäljde i fjol, och derföre vilja vi nu tiga med det vi veta;" dermed bjödo djuren hvarandra godnatt, och Otrogen var lika klok. Det var derföre att han hette Otrogen och var otrogen, det.

49.

Per, Pål och Esben Askepilt.

Det var en gång en man, som hade tre söner, Per, Pål och Esben Askepilt; men något annat än de tre sönerna hade han icke heller, för han var så fattig, att han icke egde kläder på kroppen, och derföre sade han tidt och ofta till dem, att de måste ut i verlden för att sjelfva förtjena sitt bröd, hemma hos honom blef det för dem icke annat än att svälta ihjäl.

Ett stycke bort från hemmet låg kungsgården, och straxt utanför kungens fönster hade det växt upp en ek, som var så stor och lummig, att den skyggade för ljuset till kungsgården; konungen hade lofvat ut mycket, mycket penningar till den, som kunde fälla ned eken, men ingen var istånd dertill, ty så fort någon fick ut ett stycke ur eken växte det alltid två i stället. Likaså ville konungen ha gräfd en brunn, som skulle hålla vatten hela året; för alla grannarne hade brunn, men han hade ingen, hvilket syntes honom vara skamligt. Till den, som kunde gräfva en sådan brunn, att den höll vatten hela året om, hade konungen utlofvat både penningar och annat; men det fanns ingen, som var i stånd dertill, ty kungsgården låg högt, högt uppe på en bergsluttning; sedan man gräft blott några tum ned i jorden, stötte man på den hårda klippan. Men konungen hade nu en gång fått i hufvudet, att han ville ha dessa arbeten verkställda och derför lät han lysa på från alla kyrkbackar både när och fjerran, att den, som kunde hugga ned den stora eken i kungsgården och skaffa honom en brunn, som höll vatten hela året om, skulle få prinsessan och halfva riket. Det fanns nu en hel mängd af dem, som ville försöka sig, naturligtvis, men huru mycket de än höggo och gräfde, så hjelpte det icke; eken blef tjockare och tjockare för hvart hugg, och klippan blef icke

lösare heller. Om en tid så ville de tre bröderna dit för att försöka sig också, och det var fadren rätt nöjd med, för om de icke vunno kungadottern och halfva riket, så kunde det dock hända, att de finge tjenst på något håll hos en bergad man, tänkte fadren, och mera önskade han icke; då nu bröderna väckte fråga om, att de ville till kungsgården, gaf han genast sitt bifall dertill, och så lade Per, Pål och Esben Askepilt af ifrån gården.

Då de hade gått en stund, kommo de till en granskog, och ett stycke in i skogen låg en kulle; så hörde de de något som hackade och högg uppe på höjden. "Jag undrar hvad det kan vara, som hugger uppe på kullen, jag?" sade Esben Askepilt. "Du är då för klok med dina funderingar ständigt du!" sade Per och Pål; "det är visst något att förundra sig öfver, att det står en vedhuggare och hackar deruppe i skogen." — "Jag har lust att se hvad det är likväl," sade Esben Askepilt, och dermed gick han. "Åhja, är du så der barnslig, har du nog nytta af att lära dig gå också!" ropade bröderna hans efter honom, men han brydde sig icke om det, Esben; han lade af uppför backarne åt det håll, der han hörde hackandet, och då han kom fram, såg han att det var en yxa, som stod och högg på en granstock. "God dag!" sade Esben Askepilt. "Står du här och hugger?" — "Ja, nu har jag stått här och huggit i långliga tider och väntat på dig," svarade yxan. "Ja, här är jag," sade Esben, han tog yxan slog den af skaftet och stoppade sedan begge delarne i renseln sin. Då han så kom igen till bröderna sina, begynte de att le och göra narr af honom; "hvad var det för något rart, du fick se uppe på höjden?" sade de. "Åh, det var bara en yxa vi hörde," sade Esben.

Då de gått en stund igen, kommo de under en bergkam; uppe på den hörde de något som hackade och gräfde. "Jag undrar, hvad det är som hackar och gräfver

uppe på bergåsen, jag?" sade Esben Askepilt. "Du är då alltid så qvick med dina funderingar du," sade Per och Pål igen; "har du då aldrig hört foglarne hacka och picka på träden förr?" — "Jo, men det skall roa mig att se hvad det är likväl," sade Esben, och fastän de skrattade och gjorde narr af honom, så brydde han sig icke derom; han begaf sig upp mot bergkammen, och då han kom dit upp, såg han det var en spade, som stod och hackade och gräfde. "God dag!" sade Esben Askepilt, "står du här och hackar och gräfver så allena?" —"Ja, jag gör det," sade spaden, "och nu har jag stått här och hackat och gräft lång tid i väntan på dig," sade han. "Ja, ja, här är jag," sade Esben igen, han tog spaden och slog af skaftet samt gömde den i renseln sin, och gick så tillbaka till sina bröder. "Det var väl någonting riktigt rart du fick se deruppe vid bergåsen," sade Per och Pål. "Åh, det var ingenting att tala om, det var bara en spade vi hörde," sade Esben. Så gingo de ett godt stycke tillsammans igen, tills de kommo till en bäck; törstiga voro de nu alla tre efter den långa vandringen, och så lade de sig ned vid bäcken för att dricka. "Jag undrar riktigt, hvar detta vatten kommer ifrån?" sade Esben Askepilt. "Jag undrar om du är riktig i skallen, jag," sade Per och Pål. "Är du icke redan galen, så undrar du dig bestämdt galen med det aldra första. Hvar bäcken kommer ifrån? Har du aldrig sett vattnet rinna upp från en åder i jorden då?" — "Jo, men jag har lust till att se, hvar det kommer ifrån ändå, jag," sade Esben; han gick uppför bäcken, och fastän bröderna ropade på honom och hånskrattade, så hjelpte det icke: han gick sin väg. Då han kom långt uppåt, blef bäcken mindre och mindre och då han gått ännu ett stycke fram, fick han se en stor valnöt, ur hvilken vattnet sipprade ut. "God dag!" sade Esben; "ligger du här och sipprar och rinner så ensam?" — "Ja

jag gör det," sade valnöten; "här har jag legat och sipprat och runnit en lång tid i väntan på dig." — "Ja, här är jag," sade Esben; han tog en propp och stoppade i hålet, så att vattnet icke kunde komma ut, sedan lade han valnöten i renseln och vände om till bröderna sina igen. "Nu har du väl sett hvar vattnet kommer ifrån? Det såg väl mycket rart ut der, kan jag tänka?" sade Per och Pål. "Åh, det var bara ett hål, det rann ut ifrån," sade Esben, och så logo de andre två samt gjorde narr af honom, men Esben Askepilt brydde sig icke om det; "jag hade roligt af att se det likväl, jag," sade han.

Då de sedan hade gått ett stycke igen, kommo de till kungsgården; men då alla i konungariket fått höra, att de skulle vinna prinsessan och halfva riket, ifall de kunde hugga ned den stora eken och gräfva en brunn åt kungen, så var det så många som hade försökt sin lycka, att eken var dubbelt så tjock och stor, som den var från första början, ty det växte alltid ut dubbelt igen mot hvad de höggo bort. Derför hade nu kungen stadgat ett straff, att de, som försökte sig, och icke kunde fälla eken, skulle sättas ut på en ö och begge öronen klippas af dem. Men de tre bröderna läto icke skrämma sig för det, de trodde nog de skulle få ikull eken, och Per, som var äldst, skulle nu först försöka; men det gick med honom på samma sätt som med alla de andra: för hvart hugg han gjorde, växte dubbelt igen; sedan tog konungens folk och klippte af honom begge öronen och satte honom ut på ön. Nu skulle Pål också fram, men med honom gick det på samma sätt; då han gjort två eller tre hugg, så fick han se huru eken började tjockna; konungens folk tog och satte äfven honom ut på ön, sedan de afklippt hans öron ännu grundligare, ty det tycktes som han borde haft en varning utaf brodrens olycka. Slutligen ville Esben Askepilt också våga försöket. "Vill du då ändtligen se ut som en rakad tacka,

kunna vi gerna klippa af dina öron straxt, så slipper du undan allt besvär," sade konungen; han var ond på honom för brödernas skull. "Jag hade dock god lust att försöka," sade Esben, och det fick han också lof till. Han tog yxan sin ut ur renseln och satte den på skaftet igen. "Hugg sjelf!" sade Esben till yxan, och den till att hugga så flisorna flögo omkring, och så dröjde det icke länge, förr än eken ramlade. Då nu detta var gjordt, tog Esben fram spaden och satte den på skaftet. "Gräf sjelf!" sade Esben, och spaden till att hacka och gräfva, så att jord och stenar hveno omkring, och slutligen måste brunnen upp, förstås. Då han fått den så djup och stor, som han ville, tog Esben Askepilt fram valnöten sin och lade den i det ena hörnet på botten, samt tog ut proppen. "Sila och rinn!" sade Esben, och den till att rinna, så att vattnet forssade ut genom hålet; om en liten stund var brunnen alldeles full. På detta sätt hade Esben huggit ned eken, som skuggade för konungens fönster, och skaffat brunn i kungsgården, och han fick nu prinsessan och halfva riket, såsom kungen hade sagt; men det var väl för Per och Pål, att de mistat öronen, ty eljest hade de ständigt fått höra alla berätta, att Esben Askepilt icke hade undrat sig galen ändå.

50.

Qvarnen, som står och mal på hafvets botten.

Det var en gång i de gamla tider två bröder, den ena rik och den andra fattig. Då julqvällen kom, hade den fattige icke en smula i huset, hvarken af sill eller bröd, och så gick han till brodren sin och bad honom om litet till julen i Guds namn. Det var väl icke första gången brodren måst gifva honom och icke blef han synnerligt glad nu heller. "Vill du göra det jag beder dig om, skall du

få en hel fläskskinka," sade han. Det lofvade den fattige strax och tackade tillika. "Der har du den, men res rakt åt helvetet!" sade den rike och kastade fläskskinkan bort till honom. "Ja, det jag lofvat, får jag hålla," sade den andre i det han tog skinkan och begaf sig bort; han gick och vandrade hela dagen, och i skymningen kom han till ett ställe, der det lyste så klart. Här skall du få se, det är, tänkte mannen med skinkan. Ute i vedskjulet stod en gammal man med ett långt, hvitt skägg och högg julved. "God qväll!" sade han med fläskskinkan. "God qväll igen! Hvar skall du ta' vägen så sent?" sade mannen. "Jag skall fram till helvetet, är jag på rätt väg?" frågade den fattige. "Jo, du har gått riktigt, det är här," sade den gamle mannen. "När du nu kommer in, vilja de alla köpa fläskskinkan din, för fläsk är en sällsynt mat i helvetet; men du skall icke sälja den med mindre du får handqvarnen, som står bakom dörren för den. När du sedan kommer ut igen, skall jag lära dig stilla qvarnen, som är nyttig till allt möjligt den." Ja, han med skinkan tackade för god underrättelse och bultade på hos fan.

Då kan kom in, gick det som den gamle mannen sagt; alla djeflarne, både stora och små, svärmade kring honom som myror om en orm, och den ena bjöd öfver den andra på fläskskinkan. "Med rätta skulle gumman och jag haft den till julqvällsmat, men då ni blifvit så der lystna, får jag väl till slut lemna den," sade mannen. "Men skall jag sälja den, vill jag också ha handqvarnen, som står bakom dörren derborta." Den ville fan ogerna vara af med, samt tingade och prutade med mannen, men han stod fast vid sitt ord och slutligen måtte fan fram med den. Då mannen kom ut på gården, sporde han den gamle vedhuggaren, huruledes han skulle få qvarnen att stanna, och då han fått lära sig det, tackade han och skyndade sig hem så fort han kunde; men i alla fall kom han icke hem, förrän klockan slog tolf om julnatten.

"Men hvad i all verlden har det gått åt dig då?" sade hans hustru. "Här har jag sutit den ena timman efter den andra och väntat och har icke så mycket som ett par pinnar att lägga under julgrötsgrytan." — "Åh jag kunde icke förr komma, jag hade något angeläget att uträtta, och lång väg hade jag också. Men nu skall du få se," sade mannen i det han satte qvarnen på bordet och bad den först mala ljus, sedan bröd, mat, öl och allt som kunde vara bra till julqvällskost, och allt efter som han befallde, så malde qvarnen. Gumman korsade sig den ena gången efter den andra och önskade veta, hvar mannen hade fått qvarnen ifrån, men det ville han icke fram med; "det gör detsamma, hvar jag fått den, du ser att qvarnen är bra och att qvarnvattnet icke tryter," sade mannen. Så malde han mat och dryck och allehanda godt till julen; tredjedagen bjöd han till sig sina vänner på ett gästabud. Då den rike brodren såg allt det, som fanns i gästabudsgården, blef han både harmsen och förargad, för han kunde icke unna bror sin det minsta. "Om julqvällen var han så nödställd, att han kom till mig och bad om litet i Guds namn, och nu gör han ett kalas, som han skulle vara både grefve och kung," sade han till de andre. — "Men hvar i heta helvete har du fått all rikedomen din ifrån, du?" sade han till brodern. "Bakom dörren," sade han, som egde qvarnen, han brydde sig icke om att göra honom någon räkenskap för det, han; men sent på qvällen, då han fått litet i hufvudet, kunde han icke hålla sig, utan började berätta om qvarnen. "Der ser du den, som skaffat mig hela rikedomen," sade han, och så lät han qvarnen mala både det ena och det andra. Då brodern såg det, ville han ändtligen ha qvarnen; sent omsider skulle han väl också få den, men tre hundra daler måste han betala och dertill låta brodren behålla den till höbergningen; för har jag haft den så länge, tänkte denne, så kan jag väl mala mat för flera år. Under den ti-

den kan man nog förstå qvarnen icke var overksam, och då höbergningen kom, fick brodern den; men den andre hade nog aktat sig för att lära honom stilla den. Det var om qvällen den rike fick qvarnen hem till sig, om morgonen bad han hustrun gå ut och breda ut efter slotterkarlarne, han ville sjelf laga till frukosten i dag, sade han. Då det led mot dagvardstid, satte han qvarnen på köksbordet. "Mat, sill och välling, och det fort och bra!" sade mannen, och qvarnen till att mala sill och välling, först alla fat och tråg fulla och sedan utöfver hela köksgolfvet. Mannen fumlade och krafsade för att få qvarnen att stanna, men huru mycket han än rörde och fingrade derpå, så gick den oupphörligt, och inom kort stod vällingen så högt, att mannen var på god väg att drunkna. Så ryckte han upp stugudörren, men det dröjde icke länge, förrän qvarnen hade malt stugan full också, och det var med knapp nöd att mannen fick fatt i dörrklinkan nere i vällingfloden. Då han nu fick upp dörren, blef han icke länge i stugan; han skyndade ut, och sill och välling efter honom, så att det forssade öfver både gård och fält.

Nu tyckte qvinnan, som var ute och bredde hö, att det drog för långt ut på tiden, innan dagvarden blef färdig. "Om icke mannen min ropar hem oss, få vi väl gå ändå; han duger väl icke till att koka vällingen, jag får väl hjelpa honom," sade hustrun till slotterfolket. Dermed begynte de att vandra hem, men då de kommo ett stycke upp på vägen, mötte de sill, välling och bröd, huller om buller om hvarandra, och husbonden sjelf i spetsen. "Gud gifve det vore hundrade magar på hvar och en af er, men passa er, att ni icke drunknar i dagvardsvällingen," skrek mannen, och med den flytande massan i hack och häl skyndade han förbi dem, åt det håll der brodern bodde. Han bad honom för Guds skull taga igen qvarnen, och det på ögonblicket; "mal den en timme till, så förstöres hela bygden af sill och välling," sade han. Men brodern ville alls

icke taga den, med mindre den andre ville betala honom tre hundrade daler till, och det måste han gå in på. Nu hade den fattige både pengar och qvarn, och så varade det icke länge, förr än han fick upp en gård, mycket präktigare än den brodern bodde uti; med qvarnen malde han fram så mycket guld, att han klädde den med bara guldplåtar, och som gården låg tätt vid hafskanten, så lyste och glimmade den långt ut på sjön. Alla som seglade der förbi, skulle nu in och besöka den rike mannen i guldgården och alla så ville de se den förunderliga qvarnen, ty ryktet om den spred sig vida omkring, och det var ingen, som ej hade hört talas om den.

Om en tid kom också dit en skeppare, som ville se qvarnen; han frågade, om den kunde mala salt. "Jo, den kan allt mala salt," sade den som egde den, och då skepparen hörde det, ville han nödvändigt ha qvarnen, den finge kosta huru mycket som helst; för rådde han om den, tänkte han, så behöfde han icke segla långt bort öfver svåra farvatten efter saltlaster. I förstone ville mannen icke vara af med den, men skepparen tiggde och bad så, att han till sist sålde qvarnen och fick många, många tusen daler för densamma. Då skepparen hade fått qvarnen på ryggen, stannade han icke länge qvar, ty han var rädd för att mannen skulle ångra sig; att höra efter huru han skulle stilla den, hade han nu icke alls tid till, han satte ned den på skeppet det fortaste han kunde, och då han kom ut ett stycke på sjön, fick han qvarnen i gång. "Mal salt, och det både fort och väl!" sade skepparen. Ja, qvarnen till att mala salt, och det så att det hven omkring; då skepparen hade fått fartyget fullt, ville han ha qvarnen att stanna, men huru han än bar sig åt och fumlade, så fortfor qvarnen att mala; salthögarne växte allt högre, så att till slut sjönk hela skeppet. Der på botten står qvarnen och mal ännu i dag, och derföre är det som hafsvattnet är så salt.

51.

Jungfrun på Glasberget.

Det var en gång en man, som hade en slåtteräng, hvilken låg långt uppe i skogsbygden, der en hölada stod, som begagnades för fodrets inbergande. Men det hade icke funnits mycket i ladan på den sista tiden, kan jag försäkra; för hvarje midsommarnatt, när gräset som bäst stod i sitt flor, blef slåtterängen alldeles afbetad, som om en hel oxdrift hade gått och gnagit om natten. Det hände en gång och det hände två gånger; men så blef mannen ledsen dervid och sade till sina söner — han hade tre, och den tredje, det var Askepilten, förstås — att nu fick en af dem lof att ligga borta i ängsladan under midsommarnatten, för det gick icke an att gräset rubb och stubb skulle uppätas nu igen, liksom de två föregående åren; och den, som ville åstad, måste väl passa på, sade mannen.

Ja, först ville den äldste bort och vakta ängen; han skulle nog se efter gräset, mente han, och det så att hvarken folk eller fä eller hin sjelf skulle få något utaf det. Då det led mot qvällen, gick han bort i ladan och lade sig att sofva, men straxt på natten inträffade en så stark åska och jordskakning, att väggar och tak svigtade; gossen tog till fötter det fortaste han orkade, ja, han tordes icke en gång se sig tillbaka, och höet blef uppätet den natten liksom de föregående åren.

Nästa midsommarafton sade mannen igen att det icke kunde gå an, att det ena året efter det andra mista allt gräs på skogsängen, utan nu måste en af sönerna bort för att vakta och det riktigt se'n; den andra af sönerna ville

försöka sig den qvällen. Han gick bort i höladan och lade sig att sofva, liksom brodern gjort; men ett stycke in på natten hördes ett dån och jordskalf, mycket starkare än förra midsommarnatten; då gossen märkte det, blef han rädd, satte i väg med sådan fart som om han skulle haft betalt derför.

Året derpå kom turen till Askepilten; men då han beredde sig till att gå, skrattade de begge andra och gjorde narr af honom. Jo, du skall just bli den rätte till att vakta höet, du, som icke har lärt dig annat än sitta i askan och steka dig, sade de; men Askepilten brydde sig alldeles icke om, hvad de pratade; då det led mot qvällen stöfvade han bort till ladan, han. Framkommen, gick han in och lade sig; efter en stunds förlopp började det dundra och braka, så det var fasligt. Åh, blir det icke värre, får jag väl härda ut, tänkte Askepilten. Om en stund hördes återigen ett brakande och ett jordskalf, så att höstråen flögo omkring honom. Ah, blir det icke värre, får jag väl härda ut, tänkte Askepilten. Men bäst det var, kom det tredje dundret och ett jordskalf, så pilten tänkte att väggar och tak hade störtat tillsammans; men då det hade gått öfver, blef det med ens stilla omkring honom. Månn' tro det kommer igen? tänkte Askepilten; men nej, det kom icke igen, det var och förblef lugnt, och då han legat en stund, hörde han, som om en häst skulle stå och tugga tätt ut med ladudörren. Han smög sig bort till dörrgluggen, för att se efter hvad det kunde vara; der stod en häst och gnagde, men han var så stor, fet och präktig, att Askepilten aldrig förut sett en sådan, sadel och betsel hade han, likasom äfven en riddarrustning, och alltsammans var af blank, glänsande koppar. Hå, hå! är det du, som äter upp höet vårt, tänkte pojken, det skall jag väl vänja dig af med; i detsamma skyndade han sig taga fram eldstålet sitt och kasta öfver hästen, så att han icke blef istånd att röra

sig ur fläcken; han blef så spak, att gossen kunde göra med honom hvad han ville. Derpå satte han sig upp och red bort till ett ställe, som ingen hade reda på, samt ställde in den. Då han kom hem igen, logo bröderna och sporde huruledes det hade gått för honom. "Du blef väl icke länge liggande i höladan, du, som annars aldrig har varit så långt som vid skogsängen," sade de. "Jag låg i höladan till solen gick upp, men jag hvarken hörde eller såg något, jag," sade han; "Gud vet, hvad det var ni blefvo så rädda för." "Ja, vi få väl se, huru bra du vaktat ängen," svarade bröderna; men då de kommo dit bort, stod gräset likaså långt och tjockt som om qvällen.

Nästa midsommarnatt gick det på samma sätt: ingen af de två äldsta bröderna tordes gå bort till skogsängen och vakta slåttern, men Askepilten var icke rädd; det hände också detsamma som föregående midsommarnatt: först inträffade åska med ett jordskalf; om en stund ett dylikt, och ytterligare ett; men alla tre jordskalfven voro mycket starkare och häftigare denna gång. Plötsligt blef det lugnt igen, då ynglingen hörde något som tuggade utanför ladudörren; han kröp fram så tyst han kunde, bort till dörrhålet — ja! der stod invid väggen en häst igen, som åt och gnagde; den var ändå mycket större och fetare än den förre; och dertill hade han sadel, betsel och en fullständig ridderlig rustning — alltsammans af blankt silfver, så präktigt, som någon kunde önska sig. Ha, ha! är det du som ville äta höet vårt i natt, tänkte gossen, det skall jag nog vänja dig af med. Dermed kastade han eldstålet öfver hästen, som blef stående så spak som ett lam. Sedan pilten ridit bort med hästen till samma ställe, der han hade den andra, återvände han hem. "I dag ser det väl vackert ut borta på slotterängen," sade bröderna. "Åh, ja men," sade Askepilten. De skulle nu dit igen, och gräset

stod likaså tjockt och långt som förut, men de blefvo icke vänligare mot Askepilten för det.

Då den tredje midsommarnatten kom, tordes heller ingen af de två äldsta bröderna ligga i utladan och passa gräset, för de blefvo så uppskrämda den natten de lågo der, att de aldrig mer kunde glömma det, men Askepilten var icke ängslig; och så hände det precis detsamma som de förra nätterna; det hördes tre jordskalf, det ena fasligare än det andra, vid det sista for gossen från den ena laduväggen till den andra; men så blef det på en gång stilla. Då han så hade legat en liten stund, hörde han något tugga utanför ladudörren; han trefvade sig åter fram till dörrgluggen — så stod der en häst tätt utanför, mycket större och fetare än de två andra, han hade fångat. Hå, hå, är det du, som vill äta upp höet vårt den här gången, tänkte gossen; det skall jag nog hindra dig ifrån; han ryckte upp eldstålet och kastade öfver hästen, hvilken stod som fastnaglad vid marken, och gossen kunde behandla honom som han ville. Han red nu bort med djuret till samma plats, der han hade de begge andra, samt gick derefter hem igen. Nu gjorde de begge bröderna narr af honom liksom de förra gångerna; den natten hade han visst passat på gräset i skogsängen riktigt, sade de, för det såg ut som om han gick och sof ännu; men Askepilten brydde sig icke derom, han bad dem bara gå bort och se efter; de gjorde det och fingo se gräset stå lika vackert och frodigt denna gången också.

Konungen der i landet, hvarest Askepiltens fader bodde, hade en dotter, som han icke ville gifva till någon annan än den, som kunde rida upp öfver glasberget — för det var ett högt, högt glasberg, blankt som en is, nära invid kungsgården. På dess högsta spets skulle kungadottern sitta med tre guldäpplen i skötet, den som kunde rida dit upp och taga de tre guldäpplena, skulle få henne och

halfva riket, det lät konungen lysa på från alla predikstolar i hela landet samt i många andra konungariken också. Prinsessan var så dejelig, att alla som sågo henne blefvo förälskade, antingen de ville det eller icke — och som du kan förstå, att alla prinsar och riddare hade lust att vinna henne och halfva konungariket med, så kommo de ridande från alla verldens kanter, så granna att det blänkte af dem, och på hästar som frustande dansade fram; det var ingen som icke hoppades att vinna prinsessan.

Då den dag inföll som konungen hade bestämt, var det så fullt med riddare och prinsar vid glasberget, att det hvimlade, och så ville hvar och en, som kunde krypa och gå, dit för att se hvem som vann kungadottern. Askepiltens tvenne bröder ville ock begifva sig dit, men honom ville de alldeles icke ha med sig; för om de voro i sällskap med en sådan slusk, så ful och smutsig som han var, efter han hade legat och gräft i askan, så skulle folk bara göra narr af dem, sade de. ”Ja, jag går likaså gerna ensam för mig sjelf, jag,” sade Askepilten. Då de två bröderna kommo till glasberget, höllo alla prinsarne och riddarne på att rida, så att svetten skummade af hästarna deras; men det gagnade dem icke stort, försäkrar jag, för bara hästarna satte hofven på berget, halkade de ned, och det fanns icke en, hvilken kom upp så långt som ett par alnar. Detta var icke heller underligt, ty berget var glatt som en glasruta och brant som en stugvägg. Men kungadottern och halfva riket ville de alla gerna rå om, de redo och de halkade ned, och det blef aldrig annorlunda. Till slut voro alla hästarna så trötta att de icke härdade ut längre, de voro så varma att svetten rann af dem, och slutligen måste riddarne gifva sig. Konungen tänkte lysa på att ridningen skulle börja på nytt nästa dag, i hopp att det då skulle gå bättre; men i detsamma kom der en riddare på en häst så ståtlig, att ingen hade sett en dylik förut,

kopparrustning och kopparsadel hade han äfven, allt så blankt att det skimrade deraf. De andra ropade till honom att han gerna kunde spara sig mödan att försöka rida uppför glasberget, för det skulle i alla fall icke lyckas; men han hörde icke på det örat; han red fram mot glasberget och uppför detsamma som ett intet, ett godt stycke, det kunde väl ungefär vara en tredjedel; då han kom dit vände han om hästen och red ned igen. Men en så präktig riddare hade prinsessan aldrig förr sett, och medan han red, satt hon och tänkte: Gud gifve han bara kom upp hit! då hon såg att han vände om hästen, kastade hon efter honom det ena guldäpplet, som trillade ned i hans stöfvel. Men knappt var han kommen ned från berget, förrän han red sin väg, och det så qvickt att ingen rätt visste hvart han tog vägen. Samma qväll skulle nu alla prinsar och riddare fram för konungen, för att den som hade ridit så långt upp på glasberget, skulle få tillfälle att visa fram guldäpplet kungadottern hade nedkastat. Men det fanns ingen som hade något; den ena efter den andra kom fram, men ingen kunde visa äpplet.

Om qvällen kommo också Askepiltens bröder hem igen, de berättade då vidt och bredt om ridningen uppför glasberget, att först så var der ingen alls som dugde till att komma upp så högt som ett steg en gång; men plötsligen kom det en, som hade kopparrustning och kopparsadel så glänsande, "att det lyste lång väg af honom," sade de, "och det var gosse som kunde rida, det; han red mer än en tredjedel uppför glasberget, och han kunde ha ridit ända upp om han bara velat; men der vände han, för han tyckte väl att det kunde vara nog för den gången." — "Åh, honom skulle det just ha roat mig att se," sade Askepilten — han satt i spiseln och gräfde som vanligt, han. "Ja du!" sade bröderna, "du ser just ut som du kunde

skicka dig bland så höga herrar, du, din fuling, der du sitter!"

Följande dag ville bröderna bort igen, och Askepilten bad äfven denna gång, om han kunde få lof att göra dem sällskap och se på de ridande; men nej, det fick han alldeles icke, det var han för otäck och ful till, sade de. "Ja, ja, då går jag lika gerna för mig sjelf, jag," sade Askepilten. Då bröderna kommo fram till glasberget, begynte alla prinsar och riddare att rida igen, och då händer det att de hade skott hästarna sina; men det hjelpte icke; de redo och hasade ned, likasom förra dagen, men ingen kom så mycket som en aln upp; och då de tröttat ut hästarne, så att de icke längre kunde härda ut, måste de allesammans hålla opp. Då tänkte konungen, att han väl fick lof lysa på att ridningen sista gången skulle gå för sig dagen derefter, i förhoppning att det då skulle lyckas bättre. Men så betänkte han sig: han fick väl vänta litet ännu, mente han, i händelse han i kopparrustningen skulle komma igen den dagen också. Honom sågo de icke alls till; men rätt som det var, syntes der en på en häst, som var mycket, mycket vackrare, än den riddaren i kopparrustningen hade haft; denne hade silfverrustning, silfversadel och silfverbetsel, så blankt alltsammans att det lyste på långt håll. De andra ropade till honom på nytt och sade, att han gerna kunde låta bli att försöka rida uppför glasberget, för det skulle tjena honom till intet; men han hörde icke derpå; han red fram till glasberget och uppför det ännu längre än han i kopparrustningen; men då han hunnit ungefär så långt som två tredjedelar, vände han om hästen och red ned igen. Honom tyckte prinsessan ännu mera om, och hon satt och önskade, att han bara måtte komma upp; då hon nu såg att han vände om, kastade hon det andra äpplet efter honom, och det trillade ned i stöfveln hans; med detsamma han kom ned af

glasberget, satte han af med en sådan fart, att ingen kunde se hvart han tog vägen.

Om qvällen, då alla skulle inför konungen och prinsessan, för att den som hade guldäpplet kunde få visa det, trädde den ene efter den andre fram, men ingen hade något guldäpple. Likasom förra dagen kommo de två bröderna hem om qvällen och berättade huru allt hade gått till, att alla hade ridit, men att ingen kunnat komma upp; "sent omsider kom det en i silfverrustning, silfverbetsel och silfversadel hade han också," sade de, "och *han* kunde rida," mente de; "han red väl upp ungefär två tredjedelar, men så vände han om igen. Det var en präktig gosse det, och till honom kastade prinsessan det andra guldäpplet," sade bröderna. "Åh, honom skulle jag ock velat se," sade Askepilten. "Åhja, han var väl så blank som askan du sitter och gräfver i, din fuling," sade bröderna.

Den tredje dagen gick det alldeles som de föregående. Askepilten ville vara med och se på ridningen, men bröderna ville icke ha honom med sig i sällskap; då de kommo fram till berget, var det ingen som ens kunde komma en aln uppför. Alla väntade nu på honom i silfverrustningen, men han hvarken hördes eller syntes till; slutligen kom en på en häst, den vackraste någon hade sett; han hade guldrustning, guldsadel och guldbetsel, så blänkande att det lyste och skimrade lång väg. De andra riddarne och prinsarne kommo sig icke en gång för att ropa och säga till honom, att det icke tjenade till att försöka, så häpna blefvo de af all den glans som omgaf honom. Han red fram mot glasberget och uppför detsamma med blixtens hastighet. Med detsamma han nått höjden, tog han det tredje äpplet ur prinsessans sköte, derpå vände han om hästen och red igen, men de visste icke ordet af, förrän han också var försvunnen ur deras åsyn.

Då de två bröderna kommo hem om aftonen, hade de

mycket att berätta, huruledes det hade gått med ridningen den dagen, och till slut förtäljde de om riddaren i guldrustningen. ”Det var något till gosse det! en sådan ståtlig riddare finns icke i hela verlden!” sade bröderna. ”Jag skulle bra gerna ha velat se honom, jag också,” sade Askepilten. ”Ja, det glimmar icke fullt så mycket i askhögen, du ligger och rör i, din fuling!” sade bröderna.

Dagen derpå skulle alla riddare och prinsar fram inför konungen och prinsessan — det hade visst blifvit för sent om qvällen, tror jag — för att den som hade guldäpplet skulle få visa fram det; den ene kom efter den andre, först prinsarne och sedan riddarne, men ingen hade något guldäpple. ”Ja, men någon måste ha det,” sade kungen, ”för det sågo vi allesammans, att det var en som red upp och tog det;” derpå lät han utgå en kungörelse, att alla som funnos i landet skulle upp på slottet och försöka lemna fram guldäpplet. Ja, den ene kom efter den andre, men ingen hade något guldäpple, och slutligen måste äfven Askepiltens begge bröder fram. De voro de siste, och så sporde konungen om det icke fanns några fler i hans rike. ”Åhjo, vi ha en bror,” sade de, ”men han kan icke ha guldäpplet, han har icke varit borta från askhögen någon af de här dagarne.” — ”Ja, det gör detsamma,” sade kungen, ”ha alla de andra varit uppe på slottet, så kan han också komma in,” och så måste äfven Askepilten upp i kungsgården. ”Har du guldäpplet, du?” frågade konungen. ”Ja, här är det ena, här är det andra och här är det tredje också,” sade Askepilten, i det han ur fickan tog upp alla tre guldäpplena; och med detsamma kastade han ifrån sig de sotiga kläderna och der stod han nu i guldrustningen så grann att det blänkte af honom. ”Ja, du skall ha min dotter och halfva riket; du har väl förtjent både henne och det,” sade konungen. Så blef der bröllop och så fick Askepilten kungadottern, och på bröllopet stod

glädjen högt i tak; för roa sig kunde alla, fastän de icke dugde till att rida uppför glasberget, och ha de icke slutat upp med förlustelserna, så hålla de på ännu.

52.

Smörbuk.

Det var en gång en gumma som stod och bakade. Hon hade en liten gosse som var så tjock och fet och gerna ville ha god mat, att hon derför kallade honom Smörbuk; äfven hade hon en hund, som kallades Guldtand. Rätt som det var begynte hunden att skälla.

"Spring ut du, Smörbuk," sade gumman, "och se efter, hvem det är Guldtand skäller på." Så sprang gossen ut och kom in igen och sade:

"Åh, Gud hjelpe mig, det kommer en stor, lång trollpacka, med hufvudet under armen och en säck på ryggen."

"Spring under bakbordet och göm dig!" sade modren.

I detsamma kom det stora trollet in. "God dag," sade det.

"Gud skydde dig," sade modern till Smörbuk.

"Är icke Smörbuk hemma i dag?" sporde hexan.

"Nej, han är i skogen med far sin och jagar ripor," svarade käringen.

"Det var dumt det," sade trollpackan, "jag har en liten fin silfverknif som jag ville ge honom.

"Pip, pip, här är jag!" sade Smörbuk under bakbordet och kröp fram.

"Jag är så gammal och styf i ryggen," sade trollet; "du får krypa ned i säcken och taga upp den sjelf."

Då Smörbuk väl var kommen ned i säcken, kastade trollet den på ryggen och gick ut. Men då de kommit ett stycke på vägen, blef hexan trött och frågade: "huru långt bort kan det vara till någon sofplats?"

"En half fjerdingsväg," sade Smörbuk.

Hexan satte nu säcken ned vid vägen och gick in i småskogen och lade sig att sofva. Under tiden passade Smörbuk på att taga knifven sin, sprättade hål på säcken och kilade ut, lade dit en stor granrot i stället och vände om hem till modern sin.

Dagen efter stod gumman och bakade igen. Bäst det var, började hunden skälla. "Spring ut du, Smörbuk," sade hon, "och se efter hvad det är Guldtand skäller på." — "Åhnej, åhnej, den fulingen der!" sade Smörbuk, "nu kommer hon igen med hufvudet under armen och en stor säck på ryggen."

"Spring under bakbordet och göm dig," sade modern hans.

"God dag," sade trollet; "är Smörbuk hemma i dag?"

"Nej, det är han icke," sade modern, "han är ute i skogen med far sin och jagar ripor."

"Det var dumt det," sade trollkäringen, "för jag har en liten vacker silfvergaffel jag ville ge honom.

"Pip, pip, här är jag," sade Smörbuk och kom fram.

"Jag är så stel i ryggen," sade trollet, "du får krypa ned i säcken och taga den sjelf." Då Smörbuk väl var kommen i säcken, slungade trollet den på ryggen och lomade af från gården. Då de kommit ett stycke på vägen, blef trollet trött och frågade: "Hur långt är det bort till en sofplats?"

"En half mil," svarade Smörbuk.

Nu satte trollet säcken ned vid vägen, gick upp genom skogen och lade sig att sofva. Medan trollet gjorde det, fick Smörbuk hål på säcken, och då han kommit ut, lade

han dit en stor sten i stället. Då nu trollet kom hem, gjorde det upp en stor eld i spisen, satte deröfver en stor kittel och lagade sig till att koka Smörbuk. Men då hon tog säcken och ämnade kasta Smörbuk i grytan, föll stenen ut och slog hål i botten, så att vattnet rann ut och släckte elden. Nu blef trollpackan ond och sade: ”Om han nu gör sig aldrig så tung, skall jag ändå lura honom.”

Den tredje gången gick det alldeles på samma sätt som de begge andra. Guldtand började skälla, och då sade modern till Smörbuk:

”Spring ut du, Smörbuk, och se efter, hvem det är Guldtand skäller på.”

Då sprang Smörbuk ut och kom igen och sade: ”Ack, Gud hjelpe och tröste mig! Det är trollet, som kommer igen med hufvudet under armen och en säck på ryggen.”

”Spring under bakbordet och göm dig!” sade modern hans.

”God dag,” sade trollet och steg in genom dörren; ”är Smörbuk hemma i dag?”

”Nej, det är han icke,” sade modern, ”han är ute i skogen med far sin och jagar ripor.”

”Det var otur det,” sade trollkäringen, ”för jag har en liten vacker silfversked jag ville ge honom.”

”Pip, pip, här är jag,” sade Smörbuk och kröp fram under bakbordet.

”Jag är så stel i ryggen,” sade hexan, ”du får stiga ned i säcken och taga den sjelf.” Då Smörbuk vackert och väl kommit ned i säcken, svingade trollet den upp på ryggen och begaf sig bort. Den gången gick icke trollpackan bort och lade sig att sofva, utan sträfvade hem med Smörbuk i säcken, och då de kommo hem var det söndag. Nu sade trollet till sin dotter:

”Du skall taga och slagta Smörbuk och koka soppa

på honom tills jag kommer hem igen, för nu reser jag till kyrkan och bjuder främmande.”

Då kyrkfolket rest, skulle dottern taga Smörbuken och slagta honom, men visste icke riktigt huru hon skulle bära sig åt.

”Vänta, så skall jag visa dig huru du skall gå till väga, jag,” sade Smörbuk, ”lägg hufvudet ned på stubben, skall du få se.”

Hon gjorde så, hon stackare, och Smörbuk tog yxan och högg hufvudet af henne, som om det varit en kyckling. Derpå lade han hufvudet i sängen och kroppen i grytan och kokade soppa på dottern; då den var färdig kröp han upp ofvanför dörren och tog med sig roten och stenen, den ena lade han ofvanför dörren och den andra på spiselkransen.

Då folket kom hem från kyrkan och såg hufvudet i sängen, tänkte de att dottern låg och sof; men så skulle de bort och smaka på buljongen.

”Smakar godt, Smörbukssoppa!” sade trollkäringen.

”Smakar godt, dottersoppa!” sade Smörbuk. Men de hörde icke derpå.

Sedan tog hexan skeden och skulle till att smaka.

”Smakar godt, Smörbukssoppa!” sade hon.

”Smakar godt, dottersoppa!” sade Smörbuk på spiselkransen.

Då blefvo de förundrade öfver, hvem det var som pratade, och ville ut för att se efter. Men då de kommo ut i dörren, kastade Smörbuk granroten och stenen i hufvudet på dem och slog dem ihjäl. Sedan tog han med sig allt det guld och silfver, som fanns i huset; han blef nu mycket rik och reste derpå hem igen till modern sin.

53.

Store-Per och Liss-Per.

Det var en gång två bröder och begge hette de Per, den äldre kallades Store-Per och den yngre Liss-Per. Då fadern dött, öfvertog Store-Per gården och fick en hustru med mycket penningar till. Men Liss-Per var hemma hos moder sin och lefde på hennes bekostnad, tills han blef myndig. Då fick han ut sitt arf, och Store-Per sade, att han nu icke längre fick vara hemma och äta upp matvarorna för sin mor, det vore bäst han begaf sig ut i verlden och tog sig till något.

Ja, det tyckte Liss-Per icke heller vara så illa; han köpte sig en duktig häst och ett lass med foder och reste till byn med; för pengarna han fick köpte han bränvin och dricksvaror, och knappt var han kommen hem, förrän det straxt blef bykalas hos honom; han bjöd och trakterade både grannar och vänner, och de bjödo och trakterade honom igen, och så lefde han i sus och dus, så länge pengarna räckte. Då det tagit slut med kontanterna och Liss-Per blifvit pank, kom han hem till sin gamla mor igen, och då egde han icke mera än en kalf. Då våren kom, släppte han ut kalfven och lät den beta på Store-Pers äng. Deröfver blef Store-Per förargad och slog kalfven ihjäl. Liss-Per, han flådde skinnet af kalfven, hängde in det i badstun, så det blef riktigt torrt, och rullade ihop det, stoppade det sedan i en säck och gick ut i bygden för att sälja det; men öfverallt dit han kom, skrattade de åt honom och sade, att de icke kunde ha någon nytta af ett ogarfvadt kalfskinn. Då han hade vandrat ett långt stycke, kom han till en gård igen. Der gick han in och bad att få låna hus öfver natten.

"Nej, jag kan icke låna dig hus," sade käringen; "för man min är bortrest och jag är ensam hemma. Du får försöka att skaffa dig herberge i granngården; men får du icke der, så kan du komma igen, för du kan icke vara husvill heller," sade hon. Då Liss-Per gick förbi kammarfönstret, såg han att det var en prest inne i kammaren, som gumman höll sig väl med, och så satte hon fram öl och bränvin och en stor gryta med sötgröt. Då presten hade satt sig ned att äta och dricka, kom mannen i huset hem igen; men då käringen fick höra honom i farstun, var hon icke sen att taga sötgrötsgrytan och sätta under spishällen, ölet och bränvinet i källarn, och presten läste hon ned i en stor kista, som stod der. Allt detta stod Liss-Per utanför och såg på; då mannen väl kommit in, så gick Liss-Per efter och bad, om han kunde få låna hus. "Ja," sade mannen, "du skall få låna hus," och så bad han Liss-Per att sätta sig med till bords och äta. Ja, Liss-Per satte sig borta vid bordet, tog med sig kalfskinnet och lade det under sina fötter.

Då de hade suttit en stund, begynte Liss-Per att sparka på skinnet.

"Hvad säger du nu igen? Kan du icke vara stilla?" sade Liss-Per. "Hvem är det du pratar med?" frågade mannen. "Åh, det är en spåqvinna jag har i kalfskinnet," sade Liss-Per. "Hvad spår hon då?" sade mannen igen. "Hon säger, det är icke fritt för att det står sötgröt under spishällen," sade Liss-Per. "Hon spår nog si och så; här i huset har icke varit sötgröt på år och dag," sade mannen; men Liss-Per bad honom se efter, och då han gjorde det, fann han mycket riktigt sötgrötsgrytan. Den begynte de att smörja sig med, och bäst de sutto, så sparkade Liss-Per åter på kalfskinnet. "Hvad," sade han, "kan du icke hålla munnen?" — "Hvad säger spåmön nu?" sade mannen. "Det är icke fritt för att det står öl och bränvin i

källartrappan, säger hon," svarade Liss-Per. "Har hon aldrig spått vilse förr, så gör hon det nu," sade mannen. "Öl och bränvin? sådana varor kan jag knappt minnas vi haft här i huset." — "Se efter!" sade Liss-Per; det gjorde mannen — ja, ganska riktigt, han fann dricksvarorna, och så blef det en glädje för honom.

"Hvad har du gifvit för spåmön? Den måste jag ega, hvad du än vill ha för den," sade mannen. "Jag har fått den i farsarf, och icke mycket har jag satt värde på den," sade Liss-Per. "Ogerna vill jag dock skiljas från den, men det gör detsamma, låter du mig få den gamla kistan som står i kammaren, så skall du få den." — "Kistnyckeln har kommit bort!" skrek käringen. "Jag tager den utan nyckel, jag," sade Liss-Per; och så blefvo han och mannen snart ense om handeln. Liss-Per fick ett rep i stället för nyckeln, mannen hjelpte honom att få kistan på ryggen och med den begaf han sig bort. Då han gått ett stycke, kom han till en bro; under den gick en elf, som skummande forssade fram med ett så starkt dån att bron svigtade dervid. "Det bränvinet, det bränvinet," sade Liss-Per. "Jag kan märka jag har smaken qvar än. Hvad skall jag gå och dra på denhär kistan efter? Hade jag icke varit full och galen, så hade jag icke tillhandlat mig den för min spåmö. Men nu skall kistan i elfven och det i flygande fart!" Han till att lossa på repet. "Aj, aj! för Guds skull fräls mig. Det är presten här i socknen, du har i kistan," skrek han, som låg deri. "Det må vara fan sjelf, som vill inbilla mig att han är blifven prest," sade Liss-Per, "men antingen han gör sig till prest eller klockare, så skall han i alla fall ut till sjös." — "Åhnej, åhnej, det är sockenpresten, som var på sjukbesök hos käringen. Mannen är vild och galen, och så måste hon gömma mig i kistan. Jag har ett silfverur och ett guldur på mig, dem skall du få och 800 daler till. Släpp mig bara ut!" ropade presten.

"Nej, nej, är det verkligen prestfar då?" sade Liss-Per; han tog en sten och slog kistlocket i stycken, så presten slapp ut, och han sprang hem till prestgården både fort och lätt, ty klockorna och pengarna tyngde honom icke längre.

Liss-Per gick nu hem och sade till Store-Per: "I dag betalas det bra på torget för kalfskinn." — "Hvad fick du för skinfällen din då?" sporde Store-Per. "Icke likare än den var, fick jag 800 daler för den, men för större och fetare kalfvar gäller skinnet dubbelt," sade Liss-Per och viste fram pengarna. "Det var bra du sade mig det," sade Store-Per; han slog ihjäl alla kalfvar och kor han egde, och begaf sig på väg till staden med skinn och hudar. Då han kom till torgs och garfvarne frågade, hvad pris det var på hans skinn, sade Store-Per: "800 för de små och i proportion derefter för de stora." Men då gjorde alla menniskor narr af honom och sade på spe, att han icke behöfde hugga till så mycket, han kunde nog komma in på dårhuset för bättre köp; nu först förstod han, huru det hade gått till och att Liss-Per hade lurat honom. Då han kom igen, var han icke god minsann, han svor och hotade att slå ihjäl Liss-Per om natten. Det stod denne och hörde på. Då han hade lagt sig i sängen bredvid modern och det dragit långt ut på qvällen, bad han henne byta plats med sig, för han frös så vådligt, och vid väggen var det mycket varmare, sade han. Ja, det gjorde hon. Något senare kom Store-Per med en yxa i handen, smög sig bort till sängen och högg hufvudet af modern i ett tag.

Om morgonen gick Liss-Per in i stugan till Store-Per. "Gud tröste och bättre dig, som har huggit ihjäl mor vår," sade han; "länsmannen lär inte tycka om att du far fram på det viset." Då blef Store-Per så rädd, att han bad Liss-

Per för Guds skull tiga med det han visste; ville han det, skulle han få 800 daler. Ja, Liss-Per strök pengarne till sig, satte hufvudet på modern igen, fick henne på en kälke och drog henne till torgs. Der satte han henne med en äppelkorg på hvar arm och ett äpple i hvar hand. Så kom der en skeppare gående, han trodde det var en mångelska och frågade, om hon hade äpplen att sälja och huru många han fick för en skilling. Men den gamla käringen svarade icke. Skepparen frågade en gång till. Nej, hon gaf icke ett ljud ifrån sig. "Hur mycket får jag för skillingen?" skrek han för tredje gången, men käringen satt som hon hvarken hörde eller såg honom; då blef skepparen så arg att han lade till henne under örat, så att hufvudet trillade bort öfver torget. I detsamma kom Liss-Per springande: han gret och beskärmade sig samt förebrådde skepparen att ha gjort honom rent olycklig, och slagit ihjäl hans gamla mor. "Kära vän, var bara tyst med hvad du vet, skall du få 800 daler," sade skepparen, och det blefvo de ense om.

Då Liss-Per kom hem igen, sade han till Store-Per: "I dag betalas det bra för gamla käringar på torget. Jag fick 800 daler för mor vår," och så viste han fram pengarne. "Det var bra jag fick veta det," sade Store-Per; han hade en gammal svärmoder, henne tog han och slog ihjäl och reste bort för att sälja. Men då de hörde att han gick och sålde döda menniskor, ville de föra honom till länsmannen, och det var med möda han slapp undan. Då Store-Per kom igen, var han så arg och lömsk på Liss-Per, att han hotade att döda honom på ögonblicket, det var ingen nåd att vänta. "Ja, vi skola alla den vägen, och i dag och i morgon är det bara natten emellan. Men skall jag härifrån nu, så har jag en sak att be dig om; stoppa mig i säcken, som hänger der, och bär mig till elfven!" sade Liss-Per; det hade Store-Per ingenting emot,

han stoppade honom i säcken och gick bort. Men då de kommit ett litet stycke på vägen, så kom Store-Per ihåg, att han hade glömt något, som han måste tillbaka efter, och medan han det gjorde låg brodren i säcken vid vägkanten. Så kom der en man drifvande framför sig en stor, vacker fårahjord;

«Till Himmelrik, till Paradis!
Till Himmelrik, till Paradis!»

ropade Liss-Per som låg i säcken, och det sjöng han och gnolade på oupphörligt. "Kan icke jag få lof att vara med!" sade han, som kom med hjorden. "Jo, vill du lösa upp säcken och krypa ned i mitt ställe, skall du få komma dit," sade Liss-Per," jag kan gerna vänta till en annan gång, jag. Men då måste du också alltjemt ropa detsamma som jag, för annars kommer du icke till rätta stället." Mannen löste upp säckbandet och satte sig dit i stället för Liss-Per, Per knöt till säckbandet igen, och mannen började att ropa:

Till Himmelrik, till Paradis!
Till Himmelrik, till Paradis!»

och med den sången tystnade han aldrig. Då Per väl hade fått honom i säcken, var han icke senfärdig; han skyndade sig bort med fårskocken och tog en lång omväg. Emellertid kom Store-Per igen, tog säcken på ryggen och bar den bort till elfven, och allt som han gick, satt fåraherden inne i den och ropte:

«Till Himmelrik! Till Paradis!»

"Ja ja, försök sjelf om du träffar på vägen!" sade Store-Per och kastade honom i strömmen.

Då Store-Per hade gjort detta och var på väg hem igen, mötte han brodern, som kom drifvande med fårahjorden framför sig. Store-Per blef förbluffad och frågade, huru Liss-Per kunnat slippa upp ur elfven, och hvar han hade fått den vackra fårskocken ifrån." "Det var en rik-

tig tjenst du gjorde, då du kastade ut mig," svarade Liss-Per. "Jag sjönk till botten liksom en sten, och der fick jag se flockar af får, kan du tro; der nere gå de i dussintal, den ena hopen större än den andra. Och du ser att de ha duktigt med ull!" tillade Liss-Per. "Det var bra du talte om det för mig," sade Store-Per; han drog i detsamma af hem till sin hustru, tog henne med sig till elfven, kröp i en säck och bad henne skynda sig att knyta ihop den och kasta honom öfver bron." Jag vill efter en fårahjord; men skulle jag bli för länge, så du kan förstå, att jag icke rår med den ensam, får du springa i efter och hjelpa mig," sade Store-Per. "Ja, bli bara icke för länge, ty jag längtar så mycket efter fåren," sade hustrun. Hon stod och väntade en stund, men som hon tänkte vid sig sjelf, att mannen icke kunde stå ut med att fösa alla fåren tillsammans, så hoppade hon efter. Nu var Liss-Per qvitt dem alla, han ärfde gård och grund, hästar och redskap, och sjelf hade han pengar, att köpa sig kor för.

54.

Lurfhättan.

Det var en gång en kung och en drottning, som icke fingo några barn, och deröfver var drottningen så bedröfvad, att hon knapt hade en enda glad stund. Ständigt klagade hon, att det var så ödsligt och tyst i kungsgården: "hade vi bara barn, så blef det nog lifligt här," sade hon. Hvar hon än reste omkring i hela sitt rike, så fann hon Guds välsignelse af barn, till och med i den uslaste koja, och hvart hon kom, så hörde hon hustrun i huset gräla på ungarne och säga, att de nu hade gjort

det och det i olag igen; detta syntes drottningen vara roligt, och hon hade haft lust att göra på samma sätt. Slutligen togo konungen och drottningen till sig ett litet främmande flickebarn; det ville de ha hos sig i kungsgården, och anse som sitt eget.

En dag sprang den lilla jungfrun, de hade tagit upp, nere på gården framför slottet och lekte med ett guldäpple. Så kom der en tiggargumma gående; hon hade också en liten flicka med sig, och det dröjde icke länge, förrän tiggarungen och den lilla jungfrun voro goda vänner samt började roa sig med att rulla guldäpplet emellan sig. Detta såg drottningen, som satt uppe vid slottsfönstren; och hon knackade på fönstret, att fosterdottren skulle komma upp. Hon lydde, men den fattiga flickan följde med, och då de kommo in i salen till drottningen, höllo de hvarandra i hand. Drottningen grälade på den lilla jungfrun: "det anstår icke dig att leka med en trasig tiggarunge!" sade hon, och ville föra denna ut igen.

"Visste drottningen, hvad min mor kunde, så jagade hon icke ut mig," sade den näsvisa ungen, och då drottningen ville ha reda på det, berättade hon, att hennes mor kunde skaffa drottningen barn. Det ville drottningen icke tro, men jäntan blef vid sitt yttrande och sade att hvart enda ord var sannt samt att drottningen blott skulle försöka att få modren till det. Så lät drottningen den lilla flickan gå ned efter henne.

"Vet du, hvad din dotter säger?" sporde hon käringen, då denna kom inom dörren. Nej, det visste tiggargumman icke.

"Hon säger att du kan skaffa mig barn, om du vill," sade drottningen igen.

"Det passar icke drottningen att höra efter hvad en tiggarunge hittar på," sade käringen och gick ut straxt igen. Drottningen blef vred och ville på nytt jaga ut

den lilla trasungen, men hon försäkrade, att det var sannt hvart enda ord, hon hade sagt. "Drottningen skall bara skänka min mor så mycket att hon blir nöjd, så vet hon nog råd," sade flickungen. Drottningen ville försöka; tiggerskan blef upphemtad ännu en gång och trakterad med både vin och mat, så mycket hon ville ha, och det dröjde icke länge förrän hon fick tungan i gång. Då kom drottningen fram igen med samma spörjsmål.

"Ett råd tör jag väl veta," sade tiggerskan." Drottningen skall låta bära in två kar med vatten en afton, då hon vill lägga sig. I dem skall hon bada sig och sedan sätta dem under sängen. När hon tittar under den om morgonen, så har der växt upp två blommor, en vacker och en ful. Den vackra skall hon äta upp, den fula skall hon låta stå qvar. Men glöm icke det sista!" sade gumman.

Ja, drottningen gjorde som käringen hade rådt henne; hon lät bära upp vatten i tvenne kar, badade sig i vattnet och ställde dem under sängen, och då hon såg efter om morgonen, stod der två blomster; det ena var otäckt och fult samt hade klibbiga blad, men det andra var så vackert och dejeligt, att hon aldrig hade sett dess make och åt genast upp det. Men den vackra blomman smakade så godt, att hon icke kunde hålla sig från att äta upp den andra också; det kan väl hvarken göra något från eller till, tänkte hon.

Efter en tid föll drottningen i barnsäng, först födde hon en flicka, som hade en slef i handen och red på en bock; ful och otäck var hon, och med detsamma hon kom fram till verlden, ropade hon "Mamma!"

"Är jag din mamma, så Gud hjelpe och tröste mig!" sade drottningen.

"Sörj icke för det, en kommer snart efter, som är vackrare," sade hon som red på bocken. Om en stund

födde drottningen ett flickebarn till, som var så dejeligt och fagert, att aldrig någon hade sett ett så skönt; och det kan man veta drottningen blef glad öfver. Den äldre flickan kallades Lurfhättan, för hon var så ful och lurfvig samt hade en hätta, som hängde i tofviga lockar omkring hufvudet; henne ville drottningen högst ogerna se, och tärnorna sökte stänga in henne i ett annat rum; men det tjenade till intet; der den yngsta var, dit ville hon också, och aldrig kunde de få dem skiljda från hvarandra.

Då nu begge voro halfvuxna, hände sig en julafton, att det blef ett förfärligt larm och väsende utanför drottningens rum. Lurfhättan frågade, hvad det var som knarrade och ramlade ute i korridoren. "Åh, det är aldrig värdt att fråga efter det," svarade drottningen; men Lurfhättan gaf sig ej, hon ville nödvändigt ha besked, derom, och så berättade drottningen, att det var trollkäringar, som firade julhelg derute. Lurfhättan sade, att hon ville ut och jaga bort dem, och huru mycket de än bådo henne att låta bli, så hjelpte det icke, hon ville nödvändigt ut för att fösa af trollkäringarne, men hon bad, att drottningen skulle hålla alla dörrarne väl stängda, så att icke en enda kom så mycket som på glänt en gång. Derpå satte hon af ut med slefven sin till att jaga och fösa ut hexorna, och det blef ett rammel ute i korridorerna, att ingen hört dess make; det knakade och brakade, som om väggarne skulle ha brustit i sina fogningar. Men huru det än var, så kom den ena dörren litet på glänt likväl; nu ville systern titta ut och se, huru det gick med Lurfhättan, och stack derföre ut hufvudet genom dörröppningen. Vips! så kom der en trollkäring, klippte af hennes hufvud och satte dit ett kalfhufvud i stället, och straxt begynte prinsessan att gå inne på golfvet och råma. Då Lurfhättan kom in igen och fick se systern, blef hon

förargad och vred, för det de icke bättre passat på henne, och sporde om de tyckte det vara bättre nu sedan systern blifvit förvandlad till en kalf. "Men jag får väl frälsa henne," sade hon. Hon lånade af kungen ett skepp, som var väl utrustadt och i fullt stånd, men styrman och manskap ville hon icke ha, hon ville fara af med systern helt allena, och deri måste de tillsist låta henne få sin vilja fram.

Lurfhättan seglade bort och styrde mot det land, som trollkäringarne bodde i, och då hon kommit fram till bryggan, sade hon till systern, att hon skulle blifva på skeppet och hålla sig mycket stilla; men sjelf red Lurfhättan på bocken upp till trollslottet. Då hon kom fram, stod ena salsfönstret öppet, och der såg hon systerns hufvud ligga i fönsternischen; så satte hon af i full fart in, nappade åt sig hufvudet och red tillbaka. Trollkäringarne satte efter för att återfå hufvudet, de slöto sig så tätt omkring henne, att det hvimlade, men bocken buffade och stångade med hornen, och sjelf slog hon och daskade med slefven, så att trollkäringarne till slut måste gifva sig. Lurfhättan kom nu ned på skeppet igen, tog kalfhufvudet af systern och satte dit hennes eget hufvud i stället, så att systern blef menniska som förut; derpå seglade hon långt, långt bort till ett främmande konungarike.

Konungen i det riket var enkling och hade blott en enda son.

Då han fick se det främmande skeppet, sände han bud ned till stranden för att få veta, hvarifrån det var, och hvem som rådde om det; men då konungens folk kom dit ned, sågo de icke en lefvande själ på skeppet utom Lurfhättan; hon red rundtomkring däcket fram och tillbaka på bocken, så att hårtestarne flögo kring hennes hufvud. Folket från kungsgården blef mycket förundradt öfver denna syn, och frågade om det icke fanns flere om-

bord. Åhjo, hon hade en syster med sig, sade Lurfhättan. Henne ville då folket se, men Lurfhättan sade nej: "henne får ingen annan se, än konungen sjelf," sade hon, i det hon red omkring på bocken, så att det knakade i däcket.

Då nu tjenarne kommo tillbaka till kungsgården och berättade allt det de hört och sett hade nere på skeppet, ville konungen straxt bort för att se henne, som red på bocken. Då han kom, ledde Lurfhättan ut systern, hvilken var så vacker och behaglig, att konungen blef riktigt förälskad i henne, der hon stod. Han förde dem begge med sig upp på slottet, och systern ville han ha till drottning, men Lurfhättan svarade nej; systern kunde kungen icke få under andra vilkor, än att hans son ville gifta sig med henne sjelf. Det kan man väl förstå, att konungasonen icke gerna ville gå in på, så fult troll som Lurfhättan var, men konungen och alla i kungsgården bådo honom så länge, att han ändtligen gaf efter och lofvade, att taga henne till drottning, men högst ogerna gjorde han det, och bedröfvad var han.

Nu blef der bröllop tillagadt både med brygd och bak, och då allt var färdigt, skulle de resa till kyrkan; men prinsen tyckte det vara den sorgligaste kyrkväg, han hade rest i hela sitt lif. Först körde konungen för sin brud; hon var så dejelig och fager, att alla menniskor stannade och följde henne med sina blickar, så långt de kunde; derefter kom prinsen ridande vid Lurfhättans sida, hon trafvade af på bocken med kokslefven i näfven, och på brudgummen såg det mera ut, som han var på ett liktåg, än på sin bröllopsfärd, så bedröfvad var han och icke ett ord sade han.

"Hvarför talar du icke?" frågade Lurfhättan, då de ridit ett stycke.

"Hvad skall jag tala om?" svarade prinsen.

"Du kan ju fråga, hvarför jag rider på den otäcka bocken," sade Lurfhättan.

"Hvarför rider du på den stygga bocken?" sporde konungasonen.

"Är det en otäck bock? Det är den vackraste häst någon vill rida på," svarade Lurfhättan, och i detsamma blef bocken förvandlad till en häst, den ståtligaste konungasonen hade sett i sina dar.

Nu redo de ett stycke till, men prinsen var lika sorgsen och kunde icke få fram ett ord. Lurfhättan sporde honom på nytt, hvarför han var så tyst, och då prinsen svarade, att han icke visste hvad han skulle tala om, sade hon: "Du kan ju fråga efter, hvarför jag rider med den otäcka slefven i näfven?"

"Hvarför rider du med den otäcka slefven?" sporde konungasonen.

"Är det en otäck slef? Det är den vackraste solfjäder, någon brud vill bestå sig med," sade Lurfhättan, och i detsamma blef det en solfjäder, så prydlig att det glänste af den.

Så redo de ännu ett stycke, men konungasonen var lika bedröfvad och sade icke ett ord. Snart frågade bruden honom igen, hvarföre han icke var mera underhållande, och bad honom fråga efter, hvarför hon hade den fula gråa hättan på hufvudet.

"Hvarför har du den otäcka gråa hättan på hufvudet?" frågade prinsen.

"Är det en otäck hätta? Det är ju den grannaste guldkrona någon brud vill bära," svarade Lurfhättan och med detsamma var den förvandlad till en sådan.

Nu redo de en lång stund igen, men prinsen var så bedröfvad, att han satt utan mål i mun liksom förr; bruden hans sporde åter hur det kom sig att han var så

tyst, och bad honom höra efter, hvarför hon var så grå och ful i ansigtet.

"Ja, hvarför är du så grå och ful i ansigtet?" sporde konungasonen.

"Är jag ful? Du tycker min syster är vacker, men jag är tio gånger vackrare," sade bruden, och då prinsen betraktade henne närmare, var hon så fager, att han icke trodde sig kunna få se en skönare qvinna i hela verlden. Då skall man tro, att prinsen fick språklådan i ordning och icke längre satt och hängde hufvudet. Så firade de sitt bröllop både väl och länge, och sedan foro både konungen och prinsen med hvar sin brud till sina svärföräldrar, hos hvilka de på nytt höllo bröllop, så att det icke ville taga någon ända. Skynda dig till kungsgården, så finns det kanske ännu qvar några droppar af bröllopsölet.

55.

Buskebruden.

Det var en gång en enkling, som hade en son och en dotter i första giftet. Begge voro de snälla barn och höllo hjertligt af hvarandra. Om en tid gifte mannen sig på nytt, då han fick en enka, som hade en dotter med sin förra man; hon var ful och elak, liksom modren. Från den stund den nya hustrun kom i huset, fingo mannens barn ingenstädes vara i fred, och derföre tänkte gossen det var bäst att draga ut i verlden och förtjena sitt bröd sjelf. Då han vandrat en tid, kom han till kungsgården, der han fick tjenst hos stallmästaren; flitig och rask var han, och hästarne, han skötte om, blefvo både feta och så väl ryktade, att det sken af dem.

Men systern, som var qvar hemma, slet mycket ondt; både stjufmodren och hennes dotter voro på henne, hvar hon gick och stod, samt grälade och smädade, så att hon icke en gång fick en timmes lugn. Allt det tyngsta arbetet måste hon förrätta. Ovett fick hon både bittida och sent samt otillräckligt med mat.

En dag hade de sändt henne ut till bäcken för att hemta vatten. Så kom der ett otäckt fult hufvud ofvanpå vattenytan. "Tvätta mig du!" sade hufvudet. "Ja jag skall gerna tvätta dig," sade flickan samt begynte gnida och tvätta det otäcka ansigtet; men ett påkostande arbete tyckte hon det var. Då hon väl hade gjort det, kom det på vattenbrynet ett annat hufvud, som var mycket fulare. "Kamma mig du!" sade hufvudet. "Ja jag skall gerna kamma dig!" sade jungfrun, och gaf sig itu med hårtofvorna; men något trefligt arbete kan du väl förstå att det icke var. Då hon slutat dermed, flöt på vattnet ett ännu mycket fulare och otäckare hufvud. "Kyss mig du!" sade hufvudet. "Ja, jag skall kyssa dig," sade flickan, det gjorde hon också, men tyckte att det var det odrägligaste hon gjort i hela sitt lif. Sedan talade det ena hnfvudet till det andra, och de sporde hvarandra, hvad de skulle göra åt den, som varit så godhjertad. "Att hon blir den finaste flicka, som finnes till, och bländande skön som den grannaste dag," sade det första hufvudet. "Att det rinner guld af håret, för hvar gång hon kammar sig," sade det andra. "Att det faller guld ur munnen på henne, hvar gång hon talar," sade det tredje hufvudet. Då nu jungfrun kom hem, så vacker som en dag, blefvo stjufmodren och hennes dotter ännu elakare; och ännu värre blefvo de, då hon talade, och de fingo se att det föll guldmynt ur hennes mun. Stjufmodren blef så ytterst förargad, att hon föste ut mannens dotter i svinhuset, der skulle

hon få hålla till med sitt guldkrafs, men in i stugan fick hon alls icke lof att sätta sin fot.

Det dröjde nu icke så länge, förrän modren ville ha sin egen dotter till bäcken och bära hem vatten. Då hon kom dit med ämbaren sina, syntes det första hufvudet i vattenbrynet. "Tvätta mig du," sade det. "Det ska hin tvätta dig!" svarade dottern. Så kom det andra upp. "Kamma mig du!" sade hufvudet. "Hin må kamma dig!" sade hon. Så det till botten, och det tredje hufvudet upp. "Kyss mig du!" sade hufvudet. "Det ska hin kyssa dig, din åsnetratt," sade jäntan. Sedan pratade hufvudena åter med hvarandra och funderade, på hvad sätt de skulle belöna den, som varit så elak; och så blefvo de ense om, att hon skulle få en fyra alnar lång näsa, en tre alnar lång trut och en buske midt i hufvudet, och hvar gång hon talade, skulle det falla aska ur hennes mun.

Då hon kom hem till stugudörren med vattenämbaren, ropade hon till modren — "låt opp!" sade hon. "Låt upp sjelf, min dotter!" sade modren. "Jag når icke fram för näsan min," sade dottern. Då modren kom ut och fick se henne, kan man väl tänka sig, huru hon blef till mods, samt huru hon skrek och bar sig åt; men näsan och truten blefvo icke mindre för det.

Dotterns broder, som tjente på kungsgården, hade porträtterat sin syster, och denna bild hade han med sig; hvarje morgon och afton låg han på knä framför densamma och bad till vår Herre för systern, så kär hade han henne. Då de andra stalldrängarne fått höra talas härom, så tittade de in genom nyckelhålet till hans kammare och sågo, att han låg på knä framför en tafla der. De spredo då ut, att gossen hvar morgon och afton låg och tillbad en afgudabild, han hade; slutligen gingo de till konungen sjelf och nämnde att om han genom nyckelhålet ville kika på pilten, så skulle han sjelf få se. Kungen ville icke tro

det; men slutligen lät han öfvertala sig och smög sig på tåspetsarne bort till dörren för att titta. Ja, han såg gossen ligga på knä, med hopknäppta händer och bilden hänga på väggen, "Läs upp!" ropte konungen, men gossen hörde icke. Nu ropade kungen ännu en gång; men gossen bad så ifrigt, att han icke hörde det ändå. "Läs upp, säger jag!" ropade kungen igen. "Det är jag, som vill in." Ja, så sprang gossen och läste upp dörren, men glömde i brådskan att gömma porträttet. Då konungen kom in och fick se det, blef han stående liksom fastfjettrad och kunde icke röra sig ur stället, så dejelig tycktes honom bilden vara. "Så vackert, vackert fruntimmer finnes icke i hela verlden," sade konungen. Men gossen berättade, att det var hans syster, som han hade målat af, och var hon icke vackrare, så var hon då säkert icke fulare, sade han. "Ja är hon så fager, så vill jag ha henne till drottning," sade konungen och befallde gossen, att han skulle fara hem efter henne fortare än vanligt och komma snart tillbaka. Gossen lofvade att skynda sig af alla krafter, och så reste han ifrån kungsgården.

Då brodren kom hem och skulle hemta sin syster, ville stjufmodren och hennes dotter också följa med. De reste då allesammans; systern hade med sig ett skrin, som hon hade sitt guld i, och en hund, som hette Lilla Kavern; dessa två ting voro hela hennes morsarf. Då de hade rest en stund, skulle de öfver sjön, brodren satte sig vid rodret samt modren och begge systrarne framme i fören, och så seglade de en lång sträcka.

Inom kort kunde de se land. "Der ni ser den stora stranden, der ska vi gå i land," sade brodern och pekade öfver sjön.

"Hvad är det bror min säger?" sporde mannens dotter.

"Han säger, att du skall kasta skrinet dit ut," svarade stjufmodren.

"Ja, när min bror säger det, får jag väl göra det," sade hon, och så kastade hon ut skrinet.

Då de nu hade seglat en stund igen, pekade brodren åter bort öfver sjön: "Der ser ni slottet, vi ska till," sade han.

"Hvad är det min broder säger?" sade jungfrun.

"Nu säger han, att du skall kasta hunden i sjön," svarade stjufmodren. Hon gret och var bedröfvad, för Lilla Kavern var det käraste hon egde i verlden, men ändtligen kastade hon den öfver bord.

"När min bror säger det, får jag väl göra det; men Gud skall veta hvad det kostar på mig att kasta ut Lilla Kavern!" sade hon.

Så seglade de åter ett godt stycke. "Der ser du kungen kommer för att taga emot dig," sade brodren och pekade på stranden.

"Hvad är det min bror säger?" sporde hans syster igen.

"Nu säger han, du skall skynda att kasta dig sjelf uti," svarade stjufmodren. Hon jämrade sig och gret; men när hennes bror sade det, tyckte hon att hon borde göra det, och så hoppade hon ut i sjön.

Då de nu kommo till kungsgården och kungen fick se den fula bruden med fyra alnars näsa och tre alnars trut samt en buske midt i hufvudet, blef han riktigt förskräckt; men brölloppet var färdigt både med brygd och bak och bröllopsfolket satt och väntade, så att konungen måste taga henne, sådan hon var. Men vred var han, det kan ingen förundra sig på, och derför lät han kasta gossen i ormgropen.

Första thorsdagsqvällen derefter kom det ett dejeligt fruntimmer in i köket på kungsgården och bad kökspigan, som låg der, att få låna en kam. Den fick hon, och så kammade hon sitt hår, att guldet rann ned. En liten hund följde med henne, och till den sade hon: "Gå ut

Lilla Kavern! och se om det är snart dager!" Det sade hon tre gånger, och den tredje gången hon visade ut hunden, var det vid den tid, att det började dagas. Då måste hon bort, men med detsamma hon gick, sade hon:

"Hut! du stygga buskebrud!
Som ligga skall på kungens arm,
Jag i grus och sand,
Och min bror i ormgropen,
Förutan gråt."

Nu kommer jag igen två gånger till och sedan aldrig mer." Om morgonen berättade kökspigan, det hon hade sett och hört, och så sade konungen att nästa thorsdagsqväll ville han sjelf vaka i köket, för att se om det var sannt, och då det väl hade börjat mörkna, så gick han ut i köket till pigan. Men huru han än gnuggade ögonen och försökte hålla sig vaken, så hjelpte det icke; ty buskebruden trallade och sjöng, så att ögonen föllo ihop på honom, och då den dejeliga qvinnan kom, sof han, så att han snarkade. Likasom förra gången fick hon låna en kam att putsa håret sitt med, så att guldet regnade ned; sedan skickade hon ut hunden tre gånger, och då det började dagas, aflägsnade hon sig. Med detsamma hon gick, sjöng hon samma ord som gången förut.

"Nu kommer jag tillbaka en gång till, men sedan aldrig mer," sade hon till sist.

Den tredje thorsdagsqvällen ville konungen vaka igen. Då tillsade han två män att hålla sig, en under hvar arm, de skulle ruska och fatta i honom, hvar gång han ville falla i sömn, och två män satte han till att vakta på buskbruden. Men då det led mot qvällen, började buskbruden åter till att tralla och sjunga, så att ögonen begynte att falla ihop på kungen och hufvudet hängde ned till ena sidan. Så kom det dejeliga fruntimret, fick kammen och kammade

sitt hår så att guldet droppade; derefter sände hon Lilla Kavern ut för att se efter om det snart var dager, och det gjorde hon tre gånger. Tredje gången begynte det att bli ljust; då qvad hon:

"Hut! du stygga buskebrud,
Som ligga skall på kungens arm,
Jag i grus och sand,
Och min bror i ormgropen,
Förutan gråt.

"Nu kommer jag aldrig igen mer," sade hon, och så ville hon gå. Men de två män, som höllo konungen under armarne, fattade honom i händerna och räckte honom en knif, att han fick skära henne i lillfingret, så att hon blef blodig. Dermed var den rätta bruden frälsad; hon berättade nu för kungen, huru allt hade gått till samt huru stjufmodren och hennes dotter hade bedragit henne. Straxt blef hennes bror hemtad ur ormgropen — honom hade ormarne icke gjort den minsta skada — och stjufmodren och hennes dotter blefvo kastade dit i stället. Men ingen kan tala om hvad konungen var glad då han blef qvitt den elaka buskebruden och i stället fick en drottning, som var så dejelig och vacker som en dag. Nu blef det rätta brölloppet hållet, och det så att ryktet derom spreds till sju konungariken; konungen och bruden hans åkte till kyrka och Lilla Kavern fick sitta med i vagnen. Då vigseln var förbi, foro de hem igen, men sedan var jag icke längre med dem.

56.

Nalle på Dovrefjell.

Det var en gång en man uppe i Finnmarken, som hade fångat en stor isbjörn; den skulle han gå till kungen af Danmark med. Så hände det att han kom till Dovrefjell på julqvällen, och han gick in i en stuga, der det bodde en man som hette Halvor. Här bad han att få låna hus för sig och sin isbjörn.

"Gud hjelpe oss så sannt," sade mannen i stugan, "vi kunna alldeles icke låna hus åt någon nu, ty hvarendaste julqväll kommer hit så fullt med troll, att vi måste flytta ut och icke ha tak öfver hufvudet sjelfva en gång."

"Åh, ni kan nog låna mig hus för det," sade mannen; "björnen min kan ligga bakpå ugnen och jag kan väl få ligga här inne i köket."

Ja, han bad så länge tills han fick lof. Derpå flyttade folket i huset ut, sedan de lagat till åt trollen uppdukade bord med både risgrynsgröt, lutfisk och korf äfvensom allt möjligt annat godt som der fanns, likasom till ett gästabud.

Bäst som det var kommo trollen, några voro stora och andra voro små, några voro långsvansade och andra svanslösa, några hade långa, långa näsor, och de spisade, drucko och smakade på allting. Men så fick en af trollungarne se björnen, som låg bakpå ugnen, och så tog han ett stycke korf, satte på en gaffel och stekte, gick sedan bort och stack det för nosen på björnen. "Nalle, vill du ha korf?" skrek han. Straxt rusade björnen upp och brummade samt jagade ut dem allesammans både stora och små.

Året derefter var Halvor i skogen jullqvällseftermiddagen och skulle hugga ved till helgen, för han väntade trollen igen. Bäst som han högg, hörde han det ropade borta i skogen: "Halvor! Halvor! Har du den stora nallen din qvar ännu, du?" — "Ja, hon ligger hemma bakpå ugnen," sade Halvor, "och nu har hon ynglat och fått sju ungar, som äro mycket större och argare än hon sjelf." — "Då komma vi aldrig till dig mera," ropade trollen borta i skogen; och sedan den tiden ha trollen heller icke spisat julgröten hos Halvor på Dovrefjell.

57.

Bonde Väderskägg.

Det var en gång en man och en hustru, som hade en enda son, och han hette Hans. Käringen tyckte, han borde ut och tjena, och sade till mannen, att han skulle resa med honom. "Du skall göra honom så skicklig, att han blir mästare öfver alla mästare!" sade hon, och så lade hon mat och en tobaksrulle i en påse åt dem.

Ja, de voro hos många mästare, men alla sade, att de kunde göra gossen så skicklig, som de sjelfva voro, men bättre kunde de icke få honom. Då mannen kom hem till gumman med detta besked, sade hon: "ja, det qvittar mig alldeles detsamma, hvar du gör af honom, men det säger jag, att jag vill ha honom till en mästare öfver alla mästare!" Så lade hon mat och en tobaksrulle i säcken igen, och mannen och sonen, de måste pallra sig af.

Då de gått ett stycke, kommo de på en is; der mötte de en som kom körande en häst. "Hvar skall ni ta vägen?" sade han. "Jag skulle liksom ut för att få son min i läran hos en, som är riktigt kunnig; för gumman min är kommen af bättre folk, så att hon gerna vill ha honom till mästare öfver alla mästare," sade mannen.

"Det passar icke illa," sade han som körde; "för det är jag karl till, och en sådan lärpojke söker jag efter. Stå bak på du!" sade han till gossen. Så bar det af upp genom luften med dem.

"Nej, nej, bi' lite!" skrek fadren; "jag skulle väl veta hvad du heter och hvar du bor?" sade han. "Åh, jag är hemma både i norr, söder, öster och vester, och Bonde Väderskägg heter jag!" sade mästarn. "Om ett år kan du komma tillbaka igen, så skall jag säga dig, om han duger till något," svarade han. Så bar det af med dem, och borta voro de.

Då mannen kom hem, sporde gumman hvad det blifvit af sonen. "Åh, Gud vet, hvad det blef af honom," sade mannen; "det bar till väders med dem," och så berättade han huru allt gått till. Men då hustrun fick höra att mannen icke fått riktigt reda på, huru snart han skulle ha lärt ut eller hvart han tagit vägen, så skickade hon honom ut igen och gaf honom en matsäck och en tobaksrulle. Då han gått ett stycke, kom han till en stor skog; efter att der ha vandrat hela dagen, blef han i mörkningen varse ett starkt sken och ställde sina steg ditåt. Omsider kom han till en liten stuga under ett berg, utanför den stod en käring och tog upp vatten ur brunnen med sin näsa, så lång var den. "God qväll, mor," sade mannen. "God qväll igen," sade käringen. "Det har ingen kallat mig mor på hundra år," sade hon. "Kan jag få låna hus här i natt?" sade mannen. "Nej," svarade käringen. Men så tog mannen upp tobaksrullen, torkade den

litet och bjöd henne snus. Då blef hon så glad, att hon började dansa och gaf mannen lof att få ligga qvar öfver natten. Rätt som det var, frågade han efter Bonde Väderskägg. Hon visste icke något om honom, sade hon; men hon rådde öfver alla fyrfota djur, kanske någon af dem kunde veta något om honom. Då blåste hon dem tillsammans med en pipa, hon hade, och förhörde dem; men det var ingen som visste något om honom. "Ja, vi äro tre systrar," sade käringen, "kanske en af de andra två vet hvar han är. Du skall få låna skjuts af mig, så kommer du dit till qvällen; men tre hundra mil är det till den som bor närmast."

Mannen reste och kom fram till qvällen. Då han var framme, stod den käringen också och tog upp vatten ur brunnen med näsan sin. "God qväll, mor," sade mannen. "God qväll igen," sade gumman. "Nu på en hundra år har ingen kallat mig för mor," sade hon. — "Kan jag få låna hus här i natt?" sade mannen. "Nej, förklarade gumman. Men så tog mannen upp tobaksrullen, torkade den litet och bjöd henne snus ofvanpå handen. Då blef hon till den grad glad, att hon började dansa, och så skulle mannen få lof att bli qvar öfver natten. Men rätt som det var frågade han efter Bonde Väderskägg. Nej, hon visste icke något om honom; — men hon rådde öfver alla fiskar, sade hon, och kanske någon af dem kunde ge besked. I detsamma blåste hon dem tillsammans, i en pipa hon hade, och förhörde dem; men det var ingen, som visste något om Bonde Väderskägg. "Ja, jag har en syster till," sade gumman, "kanske hon kan veta något om honom. Hon bor sex hundra mil härifrån, men du skall få skjuts af mig, så kommer du dit till qvällen."

Mannen reste och hann fram till qvällen; gumman stod då och rörde om elden, och det gjorde hon med näsan sin, så lång var den. "God qväll, mor!" sade mannen.

"God qväll igen!" sade hon. "Nu har då ingen kallat mig mor på hundra år," sade hon. "Kan jag få låna hus här i natt?" frågade mannen. — "Nej," sade gumman. Men så tog mannen fram tobaksrullen och började att torka samt gaf henne hela handen full med snus. Då blef hon så glad att hon började dansa, och mannen fick låna hus. Plötsligt frågade han efter Bonde Väderskägg. Hon visste icke något om honom, sade hon, men hon rådde öfver alla foglarne och dem blåste hon tillsammans med pipan sin. Då hon hade förhört dem allesammans, saknade hon örnen, men strax derefter kom han, och då hon sporde honom, sade han sig komma från Bonde Väderskägg. Gumman befallde att han skulle följa mannen dit. Men örnen ville först ha något att äta och så ville han hvila öfver till en annan dag, för han var så trött efter den långa färden, att han knapt kunde höja sig från marken. Då han blifvit både väl mätt och uthvilad, ryckte käringen en fjäder ut ur stjerten på örnen och satte dit mannen i stället, och så flög han af med honom; men de hunno icke fram till Bonde Väderskägg förrän vid midnatt. Då de kommo fram, sade örnen: "det ligger någonting utanför dörren, men det skall du icke bry dig om. De, som äro innanför, sofva så tungt allesammans, att de icke ha lätt för att vakna; men du skall gå bort till bordslådan och taga fram tre brödstycken; hör du en som snarkar, skall du rycka tre fjädrar ur hufvudet på honom, han vaknar icke för det." Mannen gjorde så; då han fått brödstyckena, nappade han först en fjäder. — "Uff!" skrek Bonde Väderskägg. Så nappade han en till, då skrek han "uff!" igen; men då han ryckte ur den tredje, skrek Bonde Väderskägg, så mannen trodde, att både väggar och tak skulle ramla, men han sof lika godt. Örnen talade om, huru han skulle bära sig åt sedan, och det gjorde han: han gick till fähusdörren och snafvade på en sten, som han tog upp;

under den lågo tre spånor, dem han också tog upp. Sedan bultade han på fähusdörren, som genast öppnade sig. Han släppte ned de tre brödbitarne, som en hare kom och åt upp. Sedan han tagit den, bad örnen honom rycka tre fjädrar ut ur stjerten och sätta haren, stenen, spånorna och sig sjelf dit i stället, så skulle han frakta dem hem.

Då örnen flugit ett långt stycke, slog han ned på en sten. "Ser du något nu?" — "Ja, nu äro kråkorna tätt efter oss," sade mannen. "Släpp nu ned de tre fjädrarne du nappade af honom," sade örnen. Ja, mannen gjorde så, och med detsamma han släppte dem, förvandlades de till en korpflock, som jagade kråkorna hem igen. Så flög örnen långt bort med mannen; slutligen satte han sig på en sten för att hvila. "Ser du något?" sade han. "Viss på det är jag icke," sade mannen. "Men jag tycker mig se något komma långt borta."

"Vi få väl resa ett stycke till då," sade örnen. "Ser du något nu?" sade han om en stund. "Ja, nu är han tätt efter oss," sade mannen.

"Du får släppa ned spånorna, som du tog under gråstenen vid fähusdörrn," sade örnen. Ja, mannen gjorde så, och med detsamma han hade släppt dem, växte de upp till en stor tjock skog, så att Bonde Väderskägg måste resa hem efter yxor för att hugga sig igenom. Så flög örnen långt bort igen; men då den blef trött, satte den sig i en fura. "Ser du något?" sade han. "Ja, säker på det är jag icke," sade mannen, "men jag tycker att det skymtar något långt borta."

"Vi få väl resa ett stycke till då," sade örnen, och så satte de af. "Ser du något nu?" sade han om en stund. "Ja, nu är han tätt efter oss," sade mannen. "Du får släppa ned stenen, du tog vid fähusdörren der," sade örnen. Mannen gjorde så, och den växte upp till ett stort, högt berg, som Bonde Väderskägg först måste bryta sig

igenom. Men då kan kommit midt in i berget, bröt han af sitt ena ben, och så måste han hem för att laga det.

Men medan det stod på, flög örnen hem till mannen, både med honom sjelf och haren, och då de kommit hem, gick mannen ut på kyrkogården och hade vigd jord på haren, så att han blef omskapad till hans son Hans igen.

Då det led till marknad, förvandlade sig gossen till en black häst och bad fadren resa till marknaden med honom. "När det kommer en, som vill köpa mig, skall du säga, du vill ha hundra daler för mig; men du får icke glömma att taga af grimman, eljest behåller Bonde Väderskägg mig, för det är han som kommer och vill köpa mig," sade sonen. På det sättet gick det ock: det kom en hästmånglare, som hade stor lust till att handla hästen af honom, och mannen fick hundra daler för den; men då köpet var uppgjordt och fadren till Hans hade fått pengarne, ville Bonde Väderskägg behålla grimman. "Nej, det står alldeles icke i ackordet det," sade mannen, "och grimman får du icke, för det är flera hästar, jag skall ha hem till byn. Så gingo de hvar sin väg. Men de voro icke så långt komna, förrän Hans skapade om sig till sig sjelf, och då mannen kom hem satt han vid ugnen. Den andra dagen gjorde han sig till en brun häst och sade till fadren, att han skulle fara till marknaden med honom. "När det då kommer en, som vill köpa mig, skall du säga du vill ha två hundra daler, för det ger han, och du får traktering till på köpet; men hvad du dricker och hvad du gör, så glöm icke att taga grimman af mig, eljest ser du mig aldrig mer," sade Hans. Ja, så gick det, han fick två hundra daler för hästen och traktering; då de skiljdes ifrån hvarandra, var det med möda han kom ihåg att taga af grimman. Men de voro icke komna långt på vägen, förrän gossen skapade om sig, och då mannen kom hem, satt Hans vid ugnen.

Tredje dagen gick det sammalunda. Gossen skapade om sig till en stor svart häst och sade till fadern, att det skulle komma en, som bjöd tre hundradaler och ville ge honom ett rus på köpet; men hvad han än gjorde eller huru mycket han drack, finge han icke glömma att taga af grimman, för annars kom han icke mer i detta lifvet ifrån Bonde Väderskägg. "Nej, det skulle han nog icke glömma," sade mannen. Då han kom till marknaden, fick han de tre hundra dalerna, men Bonde Väderskägg plägade honom så grundligt, att han glömde taga af grimman, och så reste Bonde Väderskägg af med hästen. Då han kommit ett stycke på vägen, skulle han in och ha mer bränvin, han satte nu en glödande spiktunna under nosen och ett hafretråg under svansen på hästen sin, hängde grimskaftet kring en stolpe och gick sedan in på gästgifvargården. Hästen stod der, stampade, sparkade, fnyste och vädrade. Om en stund kom en flicka, som tyckte det var synd om honom. "Ah, du stackare, hvad har du för en husbonde, som far så illa med dig då?" sade hon och släppte grimskaftet af stolpen, för att han skulle vända sig om och smaka på hafren.

"Det är jag det!" skrek Bonde Väderskägg, som kom i flygande fart ut genom dörren. Men hästen, som skubbat af sig grimman, kastade sig i gåsdammen och förvandlade sig i detsamma till en liten fisk. Bonde Väderskägg efter och gjorde sig till en stor gädda. Så gjorde Hans sig till en dufva, Bonde Väderskägg åter till en hök, som flög och slog efter dufvan. Emellertid stod en prinsessa vid ett vindsfönster i kungsgården och såg på detta nappatag. "Visste du så mycket som jag vet, så kom du in genom vindsfönstret till mig, du," sade prinsessan till dufvan.

Dufvan kom flygande in genom vindsfönstret, skapade sig om till Hans igen och talade om sitt missöde.

"Förvandla dig till en guldring och sätt dig på mitt finger," sade prinsessan.

"Nej, det går icke an," sade Hans; "för då gör Bonde Väderskägg kungen sjuk, och så är det ingen, som kan göra honom frisk igen, förrän Bonde Väderskägg kommer och botar honom, och i betalning fordrar han guldringen."

"Jag skall säga den är efter min moder, och att jag alldeles icke vill mista den," sade prinsessan.

Ja, dermed gjorde Hans sig till en guldring och satte sig på prinsessans finger, så att Bonde Väderskägg icke kunde få fatt på honom. Men ack, det gick som gossen hade sagt: kungen blef sjuk, och det var ingen doktor, som kunde bota honom, förrän Bonde Väderskägg kom, men derför ville han ha ringen på prinsessans finger. Då sände konungen bud till prinsessan efter ringen. Men hon ville icke mista den, sade hon, för hon hade den efter sin moder. Då kungen hörde det, blef han vred och sade, att han skulle ha ringen, hvem hon än hade den efter.

"Ja, det hjelper ändå icke det, att du blir vred," sade prinsessan; "jag får den icke af mig; vill du ha ringen, får du taga fingret också."

"Jag skall hjelpa till, så går nog ringen af," sade Bonde Väderskägg.

"Nej tack, jag skall nog försöka sjelf," sade prinsessan, och gick bort till spiseln och hade aska på. I detsamma föll ringen af och försvann i askan. Bonde Väderskägg gjorde sig till en tupp, som krafsade och sparkade efter ringen i spiseln, så att askan hven om öronen på dem. Men Hans gjorde sig till en räf, bet hufvudet af tuppen, och så var det ute med Bonde Väderskägg.

Lillepys.

58.

Lillepys.

Det var en gång ett fattigt folk; de bodde i en usel koja, der det icke fanns annat än bleka nöden, så att de hvarken hade en matbit eller en vedpinne. Men hade de nästan ingenting af allt annat, så hade de åtminstone fått Guds välsignelse med barn, och för hvart år fingo de ett till. Nu hade de åter ett att vänta; detta var mannen vred öfver, och gick beständigt och knotade och brummade och mente tro på, att det väl ändå en gång borde vara nog af de Guds gåfvorna; och då tiden var inne att hustrun skulle föda, gick han till skogs efter ved, ty han gitte inte se den nya skrikhalsen; han fick tids nog höra honom när han skrek efter mat, sade han.

Då mannen väl var gången, födde hustrun ett vackert gossebarn, och genast som pilten var kommen till verlden, såg han sig omkring i stugan. "Hör på, kära min moder," sade han, "ge mig litet gamla kläder efter bröderna mina och matsäck för ett par dagar, så vill jag ut i verlden och försöka min lycka; du har barn nog ändå, ser jag." — "Gud hjelpe mig för dig, gosse," sade modern, "du är alltför liten ännu; det går aldrig an." Men pojkungen var envis och tiggde och bad så länge, tills modern måste låta honom få några gamla paltor och litet mat i ett knyte, och dermed gick han glad och munter ut i verlden. Men han var knappast gången förrän hustrun födde en gosse till; han såg sig också omkring och sade: "Hör, kära min moder, ge mig litet gamla kläder efter bröderna mina och ett par dagars matsäck, så vill jag ut i verlden och söka upp tvillingbrodern min; du har barn nog ändå

du." — "Gud tröste mig för dig, du är allt för liten, din stackare," svarade hustrun; "det går aldrig an;" men det halp icke, pojkvasken tiggde och bad så länge, tills han fick några gamla klädtrasor och ett litet matknyte, och dermed vandrade han manhaftigt ut i verlden för att söka upp tvillingbrodern sin. Då nu den yngste hade gått en stund, fick han sigte på sin bror ett stycke framför sig; han ropade då till honom och bad honom stanna: "vänt' lite' du," sade han, "du lägger ju i väg som om du gick för dagspenning; men du borde väl sett din yngste bror ändå, innan du drog ut i verlden." Den äldre stannade då och såg sig om, och då den yngre hade hunnit fram till honom och omtalat hur det hängde ihop att han kunde vara hans bror, tillade han: "Men låt oss nu sitta ned och se efter hvad mor har gett oss till matsäck," och det gjorde de.

Då de sedan hade gått ett stycke, kommo de till en bäck, som flöt genom en grön äng; och der sade den yngre att de skulle ge hvarandra namn; "efter vi måste skynda oss så, att vi inte fingo tid att göra det hemma, så få vi göra det här," sade han. "Hvad vill då du heta?" sporde den äldre. "Jag vill heta Lillepys," svarade den andre; än du, hvad vill du ha för namn?" — "Jag vill heta kung Lilleput," svarade den äldre. De döpte nu hvarandra och gingo vidare; men då de hade gått en stund, kommo de till en korsväg, och der kommo de öfverens om att skiljas och vika af hvar åt sitt håll. Det gjorde de; men de hade icke gått lång stund, så möttes de igen; de skildes då åter från hvarandra och togo hvar sin väg, men om en liten stund gick det på samma sätt; de möttes åter innan de visste ordet af, och alldeles så gick det äfven tredje gången. Då öfverenskommo de, att de skulle gå åt hvar sitt väderstreck, den ene åt öster och den andre åt vester. "Men kommer du en gång riktigt i nöd

och olycka," sade den äldre, "så ropa tre gånger på mig, så skall jag komma och hjelpa dig; men du får inte ropa mig förrän du är i den yttersta nöd!" — "Det blir väl inte snart vi se hvarann igen då," menade Lillepys. Derpå sade de hvarandra farväl, och Lillepys gick åt öster och kung Lilleput åt vester.

Då nu Lillepys hade gått en god stund ensam, mötte han en gammal, gammal krokryggig käring, som bara hade ett öga. Det knep Lillepys. "Aj! aj!" ropte käringen, "hvart tog mitt öga vägen?" — "Hvad ger du mig, så ska' du få ett öga," sade Lillepys. "Jag ger dig ett svärd, som är så beskaffadt, att det kan öfvervinna en hel krigsmakt, om den ock vore aldrig så stor," svarade gumman. "Ja, hit med det!" sade Lillepys. Käringen gaf honom då svärdet, och så fick hon ögat sitt igen. Derpå gick Lillepys vidare, och då han hade vandrat en stund, mötte han återigen en gammal, gammal krokryggig käring, som bara hade ett öga; det stal Lillepys innan hon visste ordet af. "Aj! aj! hvart tog ögat mitt vägen?" ropte käringen. "Hvad ger du mig, så ska' du få ett öga," sade Lillepys. "Jag ger dig ett skepp, som kan gå i sött vatten och salt vatten, berg och djupa dalar," svarade gumman. "Ja, hit med det!" sade Lillepys. Gumman gaf honom då ett litet, litet skepp, som icke var större än att han kunde stoppa det i fickan; så fick gumman ögat sitt igen, och de gingo hvar sin väg. Då han så hade gått en lång stund, mötte han för tredje gången en gammal, gammal krokryggig käring, som bara hade ett öga. Det stal Lillepys också, och då gumman skrek och tog illa vid sig och frågade efter ögat sitt, sade Lillepys: "Hvad ger du mig, så ska' du få ett öga?" — "Jag ger dig konsten att brygga hundra läster malt i en brygd." Ja, för den konsten fick käringen ögat sitt igen och de gingo hvar åt sitt håll.

Men då Lillepys hade gått ett litet stycke, tyckte han det kunde vara så godt att pröfva skeppet; han tog upp det ur fickan och satte först den ena foten i det och sedan den andra, och knappt hade han stigit uti det med ena benet, så blef skeppet mycket större, och då han steg uti med det andra benet, så blef det lika stort med skeppen som gå i sjön. Lillepys sade: "Gå nu sött vatten och salt vatten, berg och djupa dalar, och stanna inte förrän du kommer till kungens gård!" Och straxt for skeppet åstad så fort som fogeln i luften, tills det kom litet nedanför kungsgården: der stannade det. I fönstren på kungsgården hade de stått och sett Lillepys komma seglande; och allesammans blefvo så förundrade, att de skyndade ned för att se hvad det var för en som kom på ett skepp farande i luften. Men medan de skyndade ned från kungsgården, hade Lillepys stigit ur skeppet sitt och stoppat det i fickan igen; ty straxt som han steg ur, blef det lika litet igen, som då han hade fått det af gumman. Folket från kungsgården såg nu ingenting annat än en liten trasig pojke som stod nere vid stranden. Kungen sporde hvar han var ifrån, men det sade gossen att han inte visste; inte heller visste han hur han hade kommit dit; men han bad så innerligt vackert om att få tjenst på kungsgården: fanns det inte annat att göra för honom, så kunde han bära ved och vatten åt kökspigan, sade han; och det skulle han då få. Då Lillepys kom upp på kungsgården, såg han att allting der var öfverdraget med svart, utvändigt och invändigt, både väggar och tak; han frågade då kökspigan hvad detta skulle betyda. "Jo, det kan jag väl säga dig," svarade kökspigan; "kungsdottern blef för lång tid sedan bortlofvad åt tre troll, och nästa thorsdagsqväll skall det ena komma och hemta henne. Riddar Röd lär väl ha sagt sig god att frälsa henne; men Gud vet om han kan göra det; och då

kan du väl förstå att här är sorg och bedröfvelse." Då nu thorsdagsqvällen kom, följde Riddar Röd prinsessan ner till stranden — för der skulle hon möta trollet — och så skulle han då stanna der nere och vakta henne; men han gjorde nog inte trollet stor skada, skulle jag tro, ty knappt hade prinsessan satt sig ned på stranden, så kröp Riddar Röd upp i ett stort träd, som stod der, och gömde sig det bästa han kunde mellan grenarna. Prinsessan gret och bad så hjertligt, att han inte skulle gå ifrån henne; men Riddar Röd brydde sig icke om det, han: "Det är bättre att en mister lifvet, än två," menade Riddar Röd.

Emellertid bad Lillepys kökspigan så vackert, om han kunde få lof att gå ned till stranden litet. "Åh, hvad ska' du der?" sade kökspigan; "du har ingenting der att göra." — "Jo, kära söta, låt mig få gå!" bad Lillepys; "jag ville så gerna dit ner och leka litet med de andra barnen, jag också." — "Nå ja, så gå då," sade kökspigan, "men låt se att du inte stannar der längre, än tills qvällsgrytan skall på elden och steken på spettet; — och ta' med dig hem ett dugtigt fång ved hit in i köket!" Ja, det lofvade Lillepys och sprang ner till stranden.

Men i detsamma som han kom dit, der kungadottern satt, kom trollet farande, så det susade och brusade om det; det var så stort och tjockt, så det var fasligt åt, och fem hufvuden hade det. "Hut!" skrek trollet. "Hut sjelf!" svarade Lillepys. "Kan du fäkta?" ropte trollet. "Kan jag inte, så kan jag lära!" sade Lillepys. Då slog trollet efter honom med en stor, tjock jernstång, som det hade i näfven, så jorden rök fem alnar i vädret. "Tvi!" sade Lillepys, "det var just något det der; nu skall du få se ett hugg af mig!" Dermed grep han svärdet, som han fått af den gamla krokryggiga käringen, och

högg till trollet, så att alla fem hufvudena dansade bort öfver sanden. Då nu prinsessan såg att hon var räddad, blef hon så glad att hon inte visste hur hon skulle bära sig åt; hon både hoppade och dansade. "Sof nu en liten stund i mitt knä," sade hon till Lillepys, och medan han låg der, drog hon på honom en guldklädning.

Men nu dröjde det inte länge, må tro, förrän Riddar Röd kröp ner igen ur trädet, då han såg att ingen fara mera var på färde. Prinsessan hotade han så länge, tills hon måste lofva att säga, att han hade räddat henne; för sade hon inte det, så skulle han taga lifvet af henne. Derpå skar han ut lungan och tungan ur trollet och lade i näsduken sin, och ledde så prinsessan tillbaka till kungsgården; och hade han inte varit ärad der förut, så blef han det då nu, så det förslog. Kungen visste icke hvad han skulle hitta på för att fira honom, och alltid satt han vid kungens högra sida vid bordet. Lillepys han gick först ut på trollskeppet och tog med sig en hel mängd guld- och silfvergördlar, och med dem traskade han tillbaka till kungsgården. Då kökspigan fick se allt guldet och silfret, blef hon rent ifrån sig och frågade: "Men kära, söta Lillepys, hvar har du fått allt det här ifrån?" för hon var allt litet rädd att han inte hade fått det på ärligt vis. "Åh," svarade Lillepys, "jag var hem på ett litet ryck, och der hade de här banden fallit utaf några tomfat, och så tog jag dem med mig åt dig, jag." Ja, då kökspigan hörde att de voro ämnade åt henne, så frågade hon inte vidare om saken; hon tackade Lillepys, och allt var godt och väl igen.

Nästa thorsdagsqväll gick det på samma sätt: alla voro i sorg och bedröfvelse; men Riddar Röd mente tro på, att hade han kunnat rädda kungadottern från ett troll så kunde han allt rädda henne från ett till, och gick ned till stranden. Men han gjorde nog icke det trollet heller

stor skada, han; ty då tiden kom att de kunde vänta trollet, sade han liksom förra gången: "Det är bättre att en mister lifvet, än två?" och kröp upp i trädet igen. Lillepys bad åter köksan om lof att få gå ner till stranden litet. "Åh, hvad ska' du der?" sade köksan. "Jo, söta, låt mig gå," sade Lillepys, "jag ville så gerna ner och leka litet med de andra barnen." Ja, han skulle då få lof till att gå äfven den gången; men först måste han lofva att vara tillbaka tills steken skulle vändas och då skulle han ha ett stort vedfång med sig. Knappt hade Lillepys hunnit ned till stranden, så kom trollet farande, så det susade och brusade om det; det var en gång till så stort som det förra trollet, och tio hufvuden hade det. "Hut!" skrek trollet. "Hut sjelf!" svarade Lillepys. "Kan du fäkta?" ropte trollet. "Kan jag inte, så kan jag lära!" sade Lillepys. Så slog trollet efter honom med jernstången sin — den var ännu större än den det förra trollet hade – så jorden rök tio alnar i vädret. "Tvi!" sade Lillepys, "det var just något, det der! — Nu skall du få se ett hugg af mig." Så grep han svärdet och högg till trollet, så alla tio hufvudena dansade bort öfver sanden.

Nu sade kungadottern åter till honom: "Sof en liten stund i mitt knä," och medan Lillepys låg der, drog hon en silfverklädning på honom. Så snart Riddar Röd märkte att det icke längre var någon fara på färde, kröp han ner ur trädet och hotade prinsessan så länge, tills hon åter måste lofva honom att säga, att det var han som hade räddat henne; derpå skar han ut tungan och lungan ur trollet, lade in dem i sin näsduk och ledde kungadottern tillbaka till slottet. Här blef fröjd och glädje, det kan man nog tänka sig, och kungen visste alls icke huru han skulle bära sig åt för att visa Riddar Röd heder och ära nog.

Lillepys tog med sig ett fång guld- och silfvergördlar från trollskeppet, han. Då han kom tillbaka till kungsgården, slog köksan ihop händerna och undrade öfver hvar han hade fått allt guldet och silfret från; men Lillepys svarade, att han hade varit hem på ett litet ryck och att det var band som hade fallit af några tomfat; dem hade han tagit med sig åt köksan, sade han.

Då nu den tredje thorsdagsqvällen kom, gick det ackurat lika som de båda förra gångerna: hela kungsgården var behängd med svart, och alla voro i sorg och bedröfvelse; men Riddar Röd sade, han tyckte inte de hade så mycket att vara rädda för; hade han räddat kungadottern från två troll, så kunde han väl rädda henne från det tredje också. Han ledde henne derpå ned till stranden; men då det led mot den tiden att trollet skulle komma, kröp han upp i trädet och gömde sig igen. Prinsessan gret och bad honom stanna qvar, men det halp icke: "det är bättre att en mister lifvet, än två," sade Riddar Röd igen.

Äfven den aftonen bad Lillepys om lof att få gå ner till stranden. "Åh, hvad ska' du der?" svarade köksan; men hur han bad, så fick han slutligen lof att få gå; men det måste han lofva, att vara tillbaka i köket igen när steken skulle vändas. Knappt var han nere vid stranden, så kom trollet, så det susade och brusade om det; det var mycket, mycket större än någotdera af de förra, och femton hufvuden hade det. "Hut!" ropte trollet. "Hut sjelf!" sade Lillepys. "Kan du fäkta?" skrek trollet. "Kan jag inte, så kan jag lära," sade Lillepys. "Jag skall lära dig, jag!" skrek trollet och slog efter honom med jernstången sin, så jorden rök femton alnar i vädret. "Tvi!" sade Lillepys, "det var visst något, det! Nu skall du få se ett hugg af mig!" Med detsamma grep han

svärdet och högg till trollet, så alla femton hufvudena dansade bort öfver sanden.

Nu var prinsessan räddad, och hon både tackade och välsignade Lillepys, som hade räddat henne. "Sof nu en liten stund i mitt knä," sade hon, och medan han låg der, drog hon en messingsklädning på honom. "Men huru skola vi nu få det bekant, att det är du som har räddat mig?" sade kungadottern. "Det skall jag säga dig," svarade Lillepys; "när nu Riddar Röd har ledt dig hem igen och ger sig ut för att vara den som har räddat dig, så vet du att han skall ha dig och halfva riket. Men när de på bröllopsdagen fråga dig, hvem du vill ha till att iskänka skålarna åt dig, skall du säga: Jag vill ha den lilla gossen som är i köket och bär ved och vatten åt köksan; i detsamma som jag då skänker i, spiller jag en droppe på hans tallrik, men ingen på din, och då blir han ond och slår mig, och det upprepa vi begge tre gånger. Men tredje gången skall du säga: Skam få dig, som slår min hjertans kär; han har räddat mig, och honom vill jag ha!" Derpå skyndade Lillepys tillbaka till kungsgården, liksom de förra gångerna; men först gick han äfven nu ut på trollskeppet och tog en hel mängd guld, silfver och andra dyrbarheter, och deraf gaf han köksan åter ett helt fång med guld- och silfvergördlar.

Knappast såg nu Riddar Röd att all fara var öfverstånden, förrän han kröp ner ur trädet och hotade kungadottern tills hon måste lofva att säga, att han hade räddat henne. Derpå ledde han henne tillbaka till kungsgården, och hade icke ära nog vederfarits honom förut, så skedde det då nu: kungen tänkte icke på annat, än huru han skulle hedra honom, som hade räddat dottern hans från de tre trollen; det var nu en gifven sak, att han skulle ha både henne och halfva riket, sade han. Men på bröllopsdagen bad prinsessan, att hon skulle få

den lilla gossen, som var i köket och bar ved och vatten åt köksan, till att skänka i skålarna vid bröllopsbordet. "Åh, hvad skall du med den svarta trasungen här inne?" sade Riddar Röd; men prinsessan sade att honom ville hon ha att skänka i, honom och ingen annan, och slutligen fick hon då sin vilja fram; och sedan tillgick allt så som det var aftaladt mellan Lillepys och kungadottern: han spillde en droppe på Riddar Röds tallrik, men ingen på hennes, och hvarje gång blef Riddar Röd ond och slog till honom. Vid första slaget föllo traskläderna af Lillepys, som han hade haft på sig i köket, vid andra slaget föllo messingskläderna, och vid det tredje silfverklädnaden, så att han stod der i guldklädnaden så strålande och präktig, att det blänkte af honom. Då sade kungadottern: "Skam få dig som slår min hjertanskär! Han har räddat mig, och honom vill jag ha!" Riddar Röd svor och förbannade sig på att han räddat henne; men så sade kungen: "den som har räddat min dotter, har väl något bevis för sig." Ja, Riddar Röd skyndade straxt efter sin näsduk med lungor och tungor uti, och Lillepys hemtade allt det guld och silfver och alla de dyrbarheter han hade tagit ifrån trollskeppet. "Den som har så dyrbara saker af guld och silfver och diamanter," sade kungen, "han måste ha dräpt trollet; ty slikt står icke till att få hos någon annan;" och så blef Riddar Röd kastad i ormgården, och Lillepys skulle få prinsessan och halfva riket.

En dag gingo kungen och Lillepys och spatserade; så sporde Lillepys kungen, om han inte hade haft flera barn. "Jo," sade kungen, "jag har haft en dotter till; men henne har trollet tagit, förty ingen var till hands, som kunde rädda henne. Nu skall du ha den ena dottern min; men kan du rädda den, som trollet har tagit, med, så skall du gerna få henne och det andra halfva riket också." — "Jag får väl pröfva på," sade Lillepys; "men

jag måste ha en jerntross, som är femhundra alnar lång, och så vill jag ha femhundra man med och proviant åt dem för femton veckor; för jag skall långt ut till sjös," sade han. Ja, det skulle han nog få; men kungen var rädd, att han icke hade så stort skepp, att det kunde bära det alltsammans. "Jag har skepp sjelf," sade Lillepys och tog upp ur fickan det han hade fått af den gamla käringen. Kungen log åt honom och trodde det var bara ett gyckel; men Lillepys bad endast om det han hade begärt, så skulle kungen nog få se. De kommo då med alltsammans, och Lillepys bad att de skulle lägga trossen i skeppet först; men det var ingen som rådde lyfta den, och många på en gång kunde icke få rum omkring det lilla, lilla skeppet. Då tog Lillepys sjelf i trossen i den ena ändan och lade några länkar upp i skeppet, och allt efter som han kastade i trossen, blef skeppet större och större, och slutligen var det så stort, att både trossen och de femhundra man och provianten och Lillepys hade godt rum. "Gå nu sött vatten och salt vatten, berg och djupa dalar, och stanna icke förrän du kommer dit, der kungens dotter är," sade Lillepys till skeppet; och straxt for det åstad så det pep och hven om det, både öfver land och vatten. Då de så hade seglat långt, långt bort, stannade skeppet midt ute på hafvet. "Ja nu äro vi komne hit," sade Lillepys, "men en annan sak är det huru vi komma härifrån igen." Derpå tog han jerntrossen och slog den ena ändan om lifvet på sig; "nu måste jag till botten," sade han, "men när jag drager starkt i trossen och vill upp igen, så måsten I alla hissa som en man, eljest är det förbi med edra lif så väl som med mitt," och dermed hoppade han i vattnet, så det pollrade om honom. Han sjönk och sjönk, och slutligen kom han till botten. Der såg han ett stort berg med en dörr på, och dit gick han in. Då han hade kommit in, fann han den andra prinsessan; hon satt och

sydde; men då hon fick se Lillepys, slog hon ihop händerna. "Nå Gudskelof!" ropade hon, "jag har inte sett en kristen menniska, sedan jag kom hit." — "Ja, jag kommer efter dig, jag," sade Lillepys. "Åh, mig får du nog inte," sade kungadottern, "det lyckas dig aldrig, det; får trollet se dig, så tar han lifvet af dig." — "Det var bra du talte om honom," sade Lillepys, "hvar är han månntro? det kunde vara roligt att få se honom." Nu omtalade kungadottern, att trollet var ute för att få fatt på en, som kunde brygga hundra läster malt i en brygd, för det skulle bli gästabud hos trollet, och då förslog inte mindre. "Det kan jag göra," sade Lillepys. "Ja, bara inte trollet vore så hastigt till sinnes, så jag kunde få tala om det för honom," svarade prinsessan; "men han är så argsint, att han sliter sönder dig med detsamma han kommer in, är jag rädd. Men jag får väl försöka hitta på något råd. Nu kan du gömma dig i alkoven här, så få vi se hur det går." Ja, Lillepys gjorde så, och knapt hade han krupit in i alkoven och gömt sig, så kom trollet. "Uff! här luktar kristen mans blod!" sade trollet. "Ja, det flög en fågel öfver taket med kristen mans ben i näbben, och det släppte den ned igenom skorstenen," svarade kungadottern; "jag skyndade mig visst att få bort det, men det är väl det som det luktar af ändå." — "Ja, det är väl det," sade trollet. Nu sporde prinsessan, om han hade fått fatt på någon, som kunde brygga hundra läster malt i en brygd. "Nej, det är ingen som kan det," sade trollet. "För en liten stund sedan var en inne här, som sade att han kunde det," sade kungadottern. "Du är då alltid så klok du," svarade trollet; "hvarför lät du honom gå då? Du visste ju, att jag ville ha en slik en." — "Åh, jag lät honom just inte gå heller, jag," sade kungadottern, "men far är så hastig till sinnes, och så gömde jag honom i alkoven; om far inte skulle ha fått någon,

så är han allt här." — "Låt honom komma fram," sade trollet. Då Lillepys kom, sporde trollet, om det var sannt att han kunde brygga hundra läster malt i en brygd. "Ja," sade Lillepys. "Det var bra jag fick fatt på dig," sade trollet; "gör dig nu straxt i ordning; men Gud nåde dig, om du inte brygger ölet starkt." — "Åh, det skall nog få smak," sade Lillepys och grep sig genast an med brygden. "Men jag måste ha flera troll till att bära bryggelaget," sade Lillepys, "de jag har fått rå ingenting." Ja, han fick flera, så många att det krälade, och så gick det undan med brygden. Då nu vörten var färdig, skulle de alla smaka, förstås, först trollet sjelf och sedan de andra; men Lillepys hade brygt vörten så stark, att de föllo döda som flugor, alltefter som de drucko deraf. Slutligen var ingen mera qvar än en gammal eländig käring, som låg bakom kakelugnen. "Åh, stackare!" sade Lillepys, "du ska väl smaka vörten, du ock!" och dermed gick han åstad och tog en slef ur botten på bryggekaret och gaf henne; och så var han qvitt dem allesammans.

Som han nu stod der och såg sig omkring, fick han ögonen på en stor kista; den tog Lillepys och fyllde med guld och silfver, band så trossen om sig och prinsessan och kistan och ryckte af alla krafter; så drog manskapet upp dem välbehållna. Då Lillepys väl hade kommit upp på skeppet, sade han: "gå nu salt vatten och sött vatten, berg och djupa dalar, och stanna icke förrän du kommer till kungens gård," och straxt for skeppet åstad, så forssen stod om det. Då folket på kungsgården såg skeppet, voro de icke sena att möta det med sång och spel och mottogo Lillepys med stor glädje; men gladast af alla var kungen, som nu äfven hade fått igen den andra dottren sin.

Men nu hade Lillepys råkat illa ut; ty begge prinsessorna ville ha honom, och han ville icke ha någon annan än den han först hade räddat, — det var den yngsta

det. Derför gick han tidt och ofta och tänkte på hur han skulle bära sig åt för att få henne, ty den andra ville han också ogerna göra emot. Då han en dag gick och tänkte hit och dit på detta, föll det honom in, att om han nu bara hade sin bror, kung Lilleput, som var så lik honom sjelf, att ingen kunde skilja dem åt, här på kungsgården, så kunde han få den andra prinsessan och halfva riket, ty sjelf tyckte han att han hade nog med den ena halfparten. Knappt hade han fallit på denna tanke, så gick han ut och ropade på kung Lilleput; nej, der kom ingen. Så ropte han en gång till och litet högre, men nej, der kom ändå ingen. Så ropte Lillepys tredje gången, och det af alla krafter, och så stod brodern der. "Jag sade ju, du skulle inte ropa på mig utan att du var i yttersta nöd," sade han till Lillepys, "och här är ju inte en mygg, som kan göra dig något för när." Dermed daskade han till honom, så Lillepys rullade bort öfver ängen. "Åh, skam få dig att du slåss!" sade Lillepys; "först har jag vunnit den ena kungadottern och halfva riket, och så den andra kungadottern och det andra halfva riket, och nu tänkte jag ge dig den ena prinsessan och hälften af kungariket med mig; — tycker du då det är hyggligt att slå mig så der?" Då kung Lilleput hörde det, bad han sin bror om förlåtelse, och de blefvo straxt vänner och väl förlikte igen. "Nu vet du," sade Lillepys, "att vi äro så lika, att ingen kan känna skillnad på oss; byt nu kläder med mig och gå upp på slottet, så tro prinsessorna, att det är jag som kommer in; den som då först kysser dig skall du ha, så tar jag den andra;" ty han visste, att den äldre kungadottern var den starkare, och då kunde han väl veta hur det skulle gå. Det var kung Lilleput genast med om; han bytte kläder med brodern och gick in i slottet. Då han kom in i prinsessornas rum, trodde de det var Lillepys, och begge ilade straxt

emot honom; men den äldre, som var större och starkare, stötte undan systern och tog kung Lilleput om halsen och kysste honom; och så fick han henne, och Lillepys den yngre kungadottern. Då, må tro, der blef ett bröllop, och det så det hördes och spordes öfver sju kungariken.

59.

Det blåa bandet.

Det var en gång en fattig gumma, som hade varit ute i bygden och tiggt. Hon hade med sig en liten pojke. Då hon fått påsen full, strök hon norrut öfver heden och skulle till sitt hem igen. Då de kommit ett stycke fram på åsen, sågo de ett litet blått strumpeband, som låg på oxvägen. Det bad gossen om han fick lof att taga. "Nej," sade modren, "det kan vara ett fanstyg med det," och så trugade hon gossen att följa sig. Då de kommit litet längre upp, sade gossen, att han måste gå ett stycke från vägen. Under tiden satte gumman sig på en timmerstock. Men gossen blef länge borta; för då han hunnit så långt in i skogen, att gumman icke kunde se honom, lopp han dit der bandet låg, tog det och knöt om lifvet sitt; i och med detsamma blef han så stark, att han tyckte sig kunna lyfta hela bergstrakten.

Då han kom igen, var modren ond och frågade hvad han gjort så länge. "Du är icke rädd om tiden, du," sade hon, "fastän det lider till qvällen. Du vet vi skola öfver bergåsen, innan det blir mörkt." Så gingo de en stund, men då de väl kommit öfver åsen, blef gumman trött och ville lägga sig under en buske.

"Kära mor min," sade gossen, "får jag lof att gå upp på det här höga berget, medan du hvilar, och se, om jag icke kan träffa på folk?"

Det fick han lof till, och då han kom upp på höjden, såg han att det lyste straxt i nordvest. Gossen sprang tillbaka igen och sade till modren: "vi få lof att gå, mor, det är icke långt till folk; jag ser det lysa så klart straxt i nordvest här." Hon stod upp, tog tiggpåsen och ville med för att se efter, men de hade icke gått långt förrän de stötte på en bergsklippa.

"Det kunde jag tro," sade gumman, "nu komma vi icke längre; det är väl bättre att ligga här." — Sonen tog säcken under armen och modren på den andra och hoppade upp med dem begge på bergkammen.

"Nu märker du, att det icke är långt till folk, se der, huru klart det lyser," sade pilten. Men gumman försäkrade, att det icke var menniskor, det måste vara bergtroll, för hon kände till hela skogstrakten och visste, att det icke fanns folk på något annat håll, än på norra sidan om åsen. Då de hade gått ett litet stycke, kommo de fram till en stor rödmålad gård.

"Hit våga vi icke gå in," sade gumman, "för det bor bergtroll här."

"Åh jo, vi gå in; vi se det lyser, och det är nog folk inne," sade pilten, han gick förut och modren efter; men i detsamma han öppnade dörren, dånade hon, för hon fick se, det satt en stor svart karl på bänken.

"God qväll, kära far," sade gossen.

"Nu har jag sutit här i tre hundra år, men under den tiden har det icke kommit någon hit, som helsat mig för kära far," sade mannen, som satt på bänken. Gossen satte sig bredvid och började prata med honom, som om de varit gamla vänner.

"Men hur gick det med mor din?" sade mannen, då de samtalat en stund; "jag tror hon svimmade; du får lof att se efter henne." Gossen gick ut, och släpade henne in öfver golfvet; sedan hon qvicknat vid, kraflade hon sig bort och satte sig i ett hörn, men var så rädd, att hon nästan icke tordes se upp. Om en stund, frågade gossen, om de kunde få herberge öfver natten. Jo, det skulle de få, sade mannen. Så pratade de en stund till, men bäst det var, kände gossen, att han blef hungrig, och frågade om de kunde få något mat till qvällen. Jo, det skulle nog bli råd för det, mente mannen. Då de hade sutit litet, steg han upp och lade sex vedmått på elden. Ändå räddare blef gumman. "Nu vill han bränna upp oss också," sade hon i hörnet der hon satt. Då veden brunnit ned till kol, steg mannen upp och gick ut.

"Gud tröste mig för dig, som är så oförvägen, ser du icke att du är hos troll?" sade gumman.

"Åh pytt, det är icke farligt," sade gossen.

Snart kom mannen in med en oxe, så stor och dugtig, att gossen aldrig hade sett dess make, och dref till den under örat med knytnäfven, så att den stupade död till golfvet. Sedan tog han den i alla fyra benen och lade den på glödhögen, samt vände och vältrade den, tills han fick den brun utanpå. Derpå gick han bort till ett skåp och tog fram ett silfverfat samt lade oxen derpå, och det var så stort, att han icke nådde utanför någon af dess kanter. Detta satte han fram på bordet, gick så ned i källaren efter ett vinfat, slog ut den ena botten och ställde det upp på bordet samt lade fram två knifvar, som voro tre alnar långa. Då allt var i ordning, bad han dem gå bort till bordet och sätta sig att spisa. Gossen gick först och bad gumman komma efter; hon började jämra sig för sig sjelf och undra, huruledes hon skulle orka att bruka dessa knifvarne. Men gossen tog den ena och började

skära stycken utur låret på oxen och lägga för modren sin. Då de hade ätit en stund, tog han vinfatet mellan händerna och lyfte det ned på golfvet. Sedan bad han modren komma, så skulle hon få dricka. Fatet var så högt, att hon icke nådde upp; men gossen lyfte henne upp till kanten och höll i henne, sjelf klättrade han upp och hängde som en katt öfver brädden, medan han drack. Då han blifvit otörstig, tog han fatet och satte upp på bordet, tackade för maten och bad modren, att hon skulle göra detsamma; och så rädd hon än var, tordes hon likväl icke annat än gå bort och tacka mannen för maten. Gossen satte sig bredvid mannen på bänken och de började prata med hvarann igen. Då de suttit en stund, sade mannen: "jag får väl lof att äta litet qvällsmat," gick så bort till bordet och åt upp hela oxen, både med horn och ben, tog vinfatet och drack ur det samt satte sig åter på bänken. "Jag vet icke hur det kan bli med sängplats," sade han; "jag har icke annat än en vagga här; det kunde väl gå an att du låg i den, så kunde mor din få ligga borta i sängen."

"Ja tack, det var rätt bra det," sade pilten, ref af sig kläderna och lade sig i vaggan — den var fullt ut så stor som en tältsäng — gumman måste följa mannen och lägga sig i sängen, så rädd som hon var.

"Det är icke rådligt att försöka sofva, jag får nog ligga vaken och höra efter huru det går, när det drar ut på natten," tänkte gossen. Efter någon stund tog mannen till att prata med gumman. "Här kunde vi lefva så godt och förnöjdt, om vi vore af med sonen din," sade mannen.

"Vet du icke någon råd med honom, menar du?" sade hon. Åhjo, han skulle väl försöka, sade han; han skulle låtsa som han ville ha gumman att styra för sig några dagar, sedan skulle han ta med sig gossen till berget för

att spränga sten och då välta öfver honom ett berg. Detta låg gossen och lyssnade på.

Den andra dagen sporde trollet — för ett troll var det, det var tydligt — om det kunde få gumman till att styra för sig, och då det led fram på dagen, tog trollet ett stort jernspett och frågade gossen, om han ville följa med till berget och bryta sten. Ja, det ville han gerna, sade han, och gick med. Då de brutit några stenar, ville trollet ha honom att gå ned och se efter remnorna i berget. Medan gossen skulle göra det, bröt trollet och bände med jernspettet, tills det fick löst ett helt berg, som kom vältrande ned mot gossen; men han höll emot, tills han kom undan, och lät så berget ramla.

"Nu ser jag, huru du menar med mig," sade gossen till trollet, "du vill slå ihjäl mig, men gå ned sjelf och se efter sprickorna, så skall jag stå qvar här uppe." Jätten tordes icke annat, än göra som gossen sade, men denne ryckte loss ett ofantligt berg, som rullade öfver trollet och bröt af dess ena lårben.

"Åh, du är en stackare," sade gossen i det han steg ned och drog undan mannen. Sedan måste han ta honom på ryggen och bära honom hem. Han sprang bort med honom så fort som en häst och skakade honom, att han skrek, som om han haft en knif i sig. Då de kommo hem, måste trollet lägga sig till sängs, der det blef liggande i all sin skröplighet.

Då det led på natten, tog trollet till att prata med gumman och undra på huru de skulle bli befriade från gossen. "Vet icke du någon råd att bli af med honom, så vet icke jag," sade hon.

"Jo, det finns tolf lejon i en hage," sade trollet, "om vi bara kunde få gossen dit, så refvo de honom i stycken." — "Det," mente gumman, "skulle gå bra för sig." Hon skulle lägga sig sjuk och säga, att hon var så skröplig,

att hon icke kunde bli frisk igen, med mindre hon fick lejonmjölk. Detta låg pilten och hörde på. Då han steg upp om morgonen, sade modern, att hon var sjukare än någon kunde tro, och fick hon icke lejonmjölk, så blef hon visst aldrig frisk igen.

"Då kommer du nog att bli sjuk länge, mor," sade pojken, "för icke vet jag, hvar någon sådan är att få."

Jo, mente trollet, det vore icke ondt om lejonmjölk, om han bara ville gå efter den. Bröderna hans hade en hage, som det var tolf lejon i, och nycklarne kunde han få, blott han hade lust att mjölka dem. Gossen tog nycklarne samt en mjölkflaska och gick bort. Då han läst upp grinden och kommit in i hagen, rusade lejonen emot honom, rytande, alla tolf. Han ledde ut det största af dem, tog det i frambenen och slog det mot stock och sten, tills det icke var mer igen af det än tassarne. Då de andra sågo detta, blefvo de så rädda, att de kröpo och lade sig ned vid hans fötter som skamflata hundar; sedan följde de honom hvart han gick, och då han kom hem, lade de sig utanför med framtassarne på tröskeln.

"Nu skall du väl bli bra, för här är lejonmjölk, mor," sade gossen, då han hom in — han hade mjölkat en sqvätt i flaskan. Men trollet låg borta i sängen och svor på att det icke var sannt. "Det skulle vara annan karl till att mjölka lejonmjölk," sade det. Då gossen hörde det, drog han trollet ur sängen och ryckte upp dörren. Lejonen sprungo upp och rusade på trollet, så att gossen måste gå emellan och skilja dem åt.

Då det led på natten, började trollet åter tala med käringen. "Jag vet icke, huru vi ska få lifvet af den här pojken," sade trollet; "han är för mycket stark; vet icke du någon råd?" sade han till henne. "Nej, vet icke du, så vet icke jag," svarade hon.

"Jo, jag har två bröder på ett herreslott," sade trollet, "de äro tolf gånger så starka som jag, och derför blef jag utstött och fick gården; men de bruka slottet, och der finns en fruktträdgård med äpplen i, som äro så beskaffade, att den, som äter af dem, sofver i tre dygn efter. Om vi bara kunde få gossen dit efter frukt; han kunde icke hålla sig från att smaka på äpplena, och när han som bäst sof, så refvo bröderna mina honom i stycken." Käringen sade, att om hon fick göra sig sjuk och påstå sig icke bli frisk, förrän hon fick äta af äpplena, så gick han nog efter dem. Detta låg gossen och lyssnade på. Om morgonen var käringen så sjuk och skral, att hon skrek både ack och ve, och att hon kunde icke bli bra igen, med mindre hon fick äpplen ifrån den trädgård, som låg vid det slott, mannens bröder rådde om; men hon hade ingen att skicka dit. Jo, gossen var straxt villig att gå dit, men de elfva lejonen följde med. Då han kom till trädgården, kröp han upp i äppelträdet och åt så många äpplen han rådde med, men han hade icke hunnit ned igen, förrän han somnade, och lejonen lade sig i ring omkring honom. Tredje dagen infunno sig trollets bröder, men de voro icke som folk; de kommo vrålande som oxar och undrade på, hvad det var för en, som hade lagt sig der; de hotade att slita honom i så små stycken som gryn samt att det icke skulle bli en bit qvar af honom. Men lejonen rusade upp och refvo trollen i små stycken, och då de hade slutat med det, lade de sig omkring honom på nytt. Gossen vaknade icke förrän sent på eftermiddagen, och då han kom upp på knäna och gnuggat sömnen ur ögonen på sig, undrade han på hvad det hade varit på färde, då han fick se tummelplatsen. Men då gossen kom bort till slottet, var det en jungfru der, som hade sett huru det gått till, och hon sade: "Du kan tacka Gud, för det du icke var med om det slagsmålet, ty då hade du mistat ditt lif."

"Huru! jag mistat lifvet!" sade ynglingen. Det hade icke haft någon fara med sig, försäkrade han. Sedan bad hon att han skulle komma in, så att hon finge tala vid honom, ty hon hade icke sett en kristen menniska, sedan hon kom dit. Då han läste upp dörren, ville lejonen också in, men jungfrun blef så rädd, att hon började skrika högt, och så lät han dem lägga sig utanför. De talade nu om hvarjehanda, och gossen frågade, hvarför hon, som var så dejelig, ville vara tillsammans med de otäcka trollen. Hon hade aldrig velat det, sade hon, för de hade röfvat bort henne, och hon var dotter till kungen af Arabien. Medan de så talade, frågade hon hvad han ville, antingen hon skulle resa hem eller han hade lust att gifta sig med henne. Ja kors, han ville visst ha henne, och hon skulle icke få resa hem igen. Sedan gingo de i slottet, för att se sig omkring, och kommo till en stor sal, der det hängde två tunga svärd efter trollen, högt uppe på väggen. "Är du en så dugtig karl, att du kan handtera något af dessa?" sade prinsessan.

"Hvem jag?" sade gossen; "skulle icke jag kunna bruka ett af dessa; det vore väl en småsak!" återtog han och satte två, tre stolar ofvanpå hvarandra, hoppade upp och fattade i det största svärdet, svingade det i höjden, tog det åter i handen och stötte det sedan i golfvet, så att hela salen darrade. Då han sedan kommit ned, tog han det under armen och bar det. Då de varit tillsammans på slottet en tid, så tyckte prinsessan, hon borde resa hem till föräldrarna och berätta, hvad det blifvit af henne. De utrustade ett skepp, och så for hon af ifrån slottet.

Då hon hade rest och gossen hade vandrat omkring en stund, kom han ihåg, att han haft ett ärende dit, nemligen att gå efter läkemedel åt modern sin. Men så tänkte han, käringen icke var sjukare än att hon nog var tillfrisknad igen; likväl ville han gå ned och se, huru de be-

funno sig. Mannen var frisk, käringen var för länge sedan bra igen också.

"Ni äro då riktiga uslingar, som sitta här i denna koja; följen med mig upp på slottet mitt, så skolen J få se, att jag är en annan karl," sade gossen. Ja, de följde honom, både mannen och käringen; på vägen frågade hon honom huru han blifvit så stark.

Jo, det kom sig af det blå bandet, som låg på bergåsen den tid de varit ute i bygderna och tiggt, sade gossen.

"Har du det qvar ännu då?" sade käringen. Ja, det fanns qvar ännu, och han hade det under byxlinningen sin, sade han. Käringen bad att hon skulle få se det. Genast knäppte gossen upp västen och lifstycket för att visa henne det. Dervid grep hon till med begge händerna, slet det från honom och lindade det om handen. "Hvad borde jag göra åt dig, en sådan karnalje, som du är?" sade hon; "jag borde piska dig, så att hjernan skulle spricka!"

"Det vore alltför lätt död för en slik usling," sade trollet, "vi borde förr bränna ut hans ögon och sätta honom på en liten båt ut i hafvet."

Detta gjorde de också, huru han än gret och jämrade sig, men der båten dref fram, simmade lejonen efter, slutligen drogo de den med sig till en å och satte gossen upp under en tall. De fångade villebråd åt honom och fogel plockade de, så att han fick en hel dunbädd. Men han måste förtära rå föda och blind var han. Så var det en dag det största af lejonen jagade en hare, och den var blind, för rätt som det var, lopp den öfver både stock och sten och stötte sig till sist emot en fura, så att han stupade kråka utefter marken och for ned i en pöl. Men då haren kom upp ur vattnet, hittade han vägen lika väl, och frälste sålunda lifvet sitt. "Ha, ha!" tänkte lejonet, drog gossen till kärret och doppade honom deri. Då han fått synen

igen, gick han ned till vattnet och gjorde min åt lejonen att de skulle lägga sig vid hvarandra som en brygga, och han stod på deras ryggar, medan de simmade med honom i land. Då han väl var kommen i land, gick han upp i en skogshage, och der lät han lejonen lägga sig igen. Sedan letade han sig fram till slottet som en tjuf, för att se om han icke kunde få fatt på bandet sitt; då han kom till dörren, tittade han genom nyckelhålet och märkte att bandet hängde öfver en dörr i köket, derpå smög han sig öfver golfvet, ty det var ingen inne, men då han hade fått bandet, började han på att stampa med klackarna och sparka med benen, som om han varit galen. I detsamma kom käringen in i full fart.

"Kära, snälla lill' gossen min, låt mig få bandet!" sade hon.

"Nej tack, nu skall du få det straff, som du ville ge mig," sade gossen, och det fullföljde han genast. Då trollet hörde det, kom det in och bad så vackert att slippa bli ihjälslaget. "Ja, du skall nog få lefva, men få samma straff, som du gaf mig," sade gossen; och så brände han ögonen ut på jätten samt skickade honom i en båt ut på hafvet, men han hade inga lejon som följde sig, han.

Nu var gossen ensam, der han gick och väntade på prinsessan; slutligen kunde han icke längre härda ut; han fick så stark längtan efter henne, att han måste resa för att uppsöka henne. Derföre utrustade han fyra skepp och skulle segla till Arabien efter henne. En tid hade de lugnt och stilla väder, men så blefvo de drifna till en klippö. Der gick skeppsfolket i land och vandrade omkring för att fördrifva tiden; dervid hittade de på ett ofantligt ägg, nästan så stort som ett litet hus. Det begynte de att slå på med stora stenar, men de voro ändå icke i stånd att få det sönder. Ynglingen kom efter med sitt svärd för att höra hvad det var för ett buller, och då han sett orsaken

dertill, mente han det kunde vara en småsak att få sönder ägget. I detsamma högg han till med svärdet, så att ägget sprack, och genast kom der ut en unge, så stor som en elefant.

"Nu ha vi visst gjort dumt," sade ynglingen; "detta kan komma att kosta oss lifvet," sade han och frågade sjömännen om de voro istånd att segla till Arabien på tjugofyra timmar om de fingo god vind. Ja, det skulle de nog stå ut med, trodde de. Så fingo de god vind, seglade af och voro i land i Arabien på tjugotre timmar. Straxt kommenderade ynglingen skeppsfolket att gå upp och gräfva ned sig i en sandhög, så att de knappt kunde se skeppen. Skepparen och han sjelf gingo upp på ett högt berg och satte sig under en tall. Om en timme kom fogeln med klippön i klorna och släppte den öfver flottan, så att hon sjönk. Sedan flög fogeln till sandhögen och slog med vingarne, så att han så nära tagit hufvudena af dem; derpå upp under tallen och svingade rundtomkring ynglingen. Men denne grep till svärdet och högg till fogeln, så att den stupade ned död. Sedan gick han in i staden, och der var icke liten glädje, ty konungen hade återfunnit sin dotter; men nu hade han sjelf gömt undan henne och utfästat en belöning, att den som kunde leta upp henne, skulle få henne till gemål, fastän hon var bortlofvad förut. Som ynglingen nu gick träffade han på en, som sålde björnhudar; en af hudarne köpte han och drog på sig. Den ena skepparen måste taga en jernkedja och leda honom, och så reste han omkring i staden och spelade komedi. Slutligen spörjdes det hos konungen, att aldrig någon hade sett ett dylikt upptåg; björnen dansade på alla möjliga sätt, allteftersom de befallde honom. Så kom bud att han skulle infinna sig hos konungen och dansa, för han önskade se honom. Då han kom in, blefvo de mycket rädda allesammans, för de hade aldrig sett ett slikt djur; men skepparen förklarade

att det icke alls var någon fara, så vida de icke skrattade, men om de gjorde det, skulle han genast ta lifvet af dem. Då konungen hörde det, förmanade han hoffolket och sade att de icke alls finge skratta. Men om en stund kom konungens tärna in och började le; i detsamma rusade björnen på henne och ref henne i stycken. Hoffolket började jämra sig och skepparen aldramest. "Åh pytt," sade kungen, "det är bara att skaffa sig en tärna till; det är min sak och icke eder."

Då de slutade, var det långt lidet på qvällen. "Det är icke värdt du går ut med den nu, det är så sent," sade kungen; "den kan få ligga här i natt." — "Kanske den kan få ligga bakpå ugnen," sade skepparen. "Nej, den skall ha dynor och kuddar att ligga på," sade kungen och tog fram en hel mängd. Skepparen fick ligga i ett rum intill. Vid midnattstid kom kungen med lykta och en stor nyckelknippa och ledde björnen med sig. Han gick den ena gången efter den andra genom dörrar och rum, trappor upp och trappor ned; tillsist kom han ut på en brygga, som låg vid sjelfva hafvet. Då tog konungen till att ruska och skaka på käppar och pinnar och drog den ena upp och den andra ned, tills det flöt upp ett litet hus; der hade han dottern sin, för han höll så mycket af henne och hade derföre hittat på detta gömställe, så att ingen skulle finna henne. Han lemnade björnen utanför dörren, medan han gick in och berättade om honom och hans lustiga dans. Hon sade sig vara så rädd, att hon icke tordes se på den. Men konungen lugnade henne och sade, att det icke var någon fara, bara hon icke skrattade. Derpå lockade han in björnen, som dansade och gjorde konster, men bäst det var, begynte prinsessans kammarjungfru att le. I detsamma sprang björnen fram och slet henne i stycken. Prinsessan jämrade sig och var mycket förskräckt.

"Åh pytt!" sade kungen, "det är bara att byta om

en tärna, och så bra uppasserska skall jag skaffa dig igen. Men nu är det bäst att björnen blir qvar här," sade han; "för jag bryr mig icke om att gå och ränna med honom i alla gångar nu på natten." Nej, då tordes hon icke vara qvar, sade prinsessan. Men björnen rullade ihop sig och lade sig vid dörren, och tillsist blef det så, att prinsessan lade sig och lät ljuset brinna. Men då konungen väl var borta och allt var tyst, kom björnen och bad henne lossa halsbandet. Prinsessan blef så rädd, att hon nästan var dånfärdig, men hon famlade efter, tills hon fick reda på det, och hon hade knappt aftagit kedjan, förrän han drog huden af hufvudet. Genast kände hon igen honom och blef så glad att det icke var någon ände derpå, och hon ville straxt helsa honom som sin räddare. Men han ville icke höra talas derom, han ville tjena henne en gång till. Då de hörde kungen börja ruska med käpparne om morgonen, drog ynglingen öfver sig björnhuden och lade sig bakom dörren. "Nå, har den legat stilla?" sade konungen.

"Ja, gudbevars," sade prinsessan, "den har icke rört sig engång." Uppe på slottet tog skepparen emot honom igen. Ynglingen gick nu till en skräddarmästare för att beställa sig prinskläder, och då de voro färdiga, gick han upp till kungen och sade att han ville finna prinsessan. "Det är många som velat det," sade konungen; "men de ha mistat lifvet, för den som icke kan finna henne på tjugofyra timmar, har förbrutit sitt lif." Ja, det vore ingen fara, mente prinsen, han ville leta, och fann han henne icke, så blef det hans sak. Men på slottet fanns det spelmän och jungfrur, med hvilka ynglingen hurtigt svängde omkring. Om tolf timmar kom kungen och sade: "Jag tycker det är synd om dig; du är så dålig till att leta, att du mister ditt lif." — "Åh pytt, det är ingen fara med liket så länge det andas; vi ha tiden för oss," sade ynglingen och dansade tills det icke var mer än en timme qvar; då

först ville han börja leta. "Åh, det tjenar till intet," sade kungen; "nu är tiden ute."

"Tänd på lyktor och tag med din stora nyckelknippa!" sade ynglingen, "och följ med mig dit jag vill gå; det är en timme qvar ännu." Han gick så som kungen hade gått den förra natten, och befallde honom läsa upp för sig, tills han kom på bryggan, som låg utåt hafvet.

"Nu är det för sent; tiden är ute och ditt lik skall snart bortföras af böljorna," sade kungen.

"Det är fem minuter qvar ännu," sade han och började rycka och slita på pinnarne och käpparna, så att huset flöt upp. "Nu är det för sent!" skrek konungen; "kom nu, vapendragare, och hugg hufvudet af honom."

"Nej, stopp litet!" sade ynglingen; "det är tre minuter qvar ännu. Lemna mig nyckeln så att jag kommer in."

Men kungen stod och famlade efter nyckeln och sade att han icke fick reda på någon. "Har icke du, så har jag sjelf," svarade gossen och sparkade i detsamma till dörren, så att den flög i tusen bitar på golfvet. Prinsessan mötte honom i dörren, helsade honom som sin räddare och sade att honom ville hon ha. Slutligen fick hon äfven sin önskan uppfylld och ynglingen höll bröllop med Arabiska konungens dotter.

60.

Den rättfångna fyraskillingen.

Det var en gång en fattig enka, som bodde i en usel koja långt bort från några grannar. Litet hade hon att äta och alldeles intet att elda med, hvadan hon sände en liten gosse, hon hade, till skogs att plocka ihop ved. Han hoppade och sprang oupphörligt för att hålla sig varm; ty det var en kall, mulen höstdag, och för hvar gång han

hade lagt en qvist eller rot på vedbördan sin, slog han armarne om hvarandra mot skuldrorna, för händerna voro liksom lingonen han gick förbi, röda af bara köld. Då han fått vedbördan full och skulle hem igen, kom han fram till några stubbar. Der bredvid såg han en hvit, krokig sten. "Ack, du stackars gamla sten, så hvit och blek du är — du fryser väl!" sade gossen, i det han tog af sig tröjan och lade på stenen. Då han kom med vedbördan, sporde modern, hvad det kunde betyda, att han gick i skjortärmarne i höstkylan. Han berättade sig då ha sett en gammal, krokig sten, som var alldeles hvit och blek af frost, den hade han gifvit sin tröja. "Din narr," sade modern, "tänker du stenen fryser? Men om den frös, så att den skälfde, är väl enhvar sig sjelf närmast. Det kostar nog ändå att hålla dig med kläder, om du också icke hänger den på stenarne ute i skogshagarne," och så föste hon gossen tillbaka efter tröjan. Då han kom fram till stenen stod den upp från marken med ena kanten. "Ja, det är sedan du fick tröjan, din stackare!" sade gossen. Men då han nu såg litet nogare på stenen, stod der ett penningskrin, fullt af blanka silfvermynt under den. Det är visst stulna pengar, tänkte gossen; det är ingen som sätter pengar han fått på ärligt sätt, under stenar borta i skogen; dermed tog han skrinet och bar ned till ett kärr tätt invid samt slog hela penninghögen deri. Men en fyraskilling flöt ofvanpå vattnet. "Ja, du är rättfången, för det rättfångna sjunker aldrig," sade gossen; han tog derpå fyraskillingen och gick hem med den och tröjan. Han berättade för modern hvad som hade händt honom, att stenen hade ändrat läge och att han funnit ett skrin med silfverpengar, som han tömt ur i kärret, för det de voro stulna. "Men en fyraskilling flöt ofvanpå, och den tog jag, för den var rättfånget gods," sade pilten. "Du är en narr," sade modern — hon var riktigt ond — "vore icke annat rättfånget

än det som flyter på vattnet, så vore det icke mycket rättfånget i den här verlden. Men om så mycket pengar vore stulna tio gånger, så hade du hittat dem, och hvar och en är sig sjelf närmast. Hade du tagit pengarne, kunde vi ha lefvat godt och väl i hela vår tid. Men en dumsnut är du och ett dumhufvud blir du, nu vill jag icke längre gå här och dragas med dig. Nu får du ut och förtjena ditt bröd sjelf."

Gossen måste ut i vida verlden och gick länge vida omkring och frågade efter tjenst. Men hvar han kom, tyckte folket han var för liten och klen, och sade att han icke kunde användas till något. Ändtligen kom han till en köpman, der fick han vara i köket, han skulle bära ved och vatten till kocken. Då han varit der en lång tid, skulle köpmannen en gång resa till främmande land, och så tillsporde han alla tjenarne, hvad de ville han skulle köpa med sig hem till hvar och en af dem. Då nu alla hade sagt hvad de ville ha, kom också turen till gossen, som bar ved och vatten åt kocken. Han räckte då fram fyraskillingen sin. "Ja, hvad skall jag köpa för den?" frågade köpmannen. "Den gäller icke mycket i handeln." — "Köp hvad jag kan få för den, den är rättfången, det vet jag," sade gossen. Det lofvade husbonden och så seglade han.

Då nu köpmannen hade slutat sina affärer i det främmande landet och köpt det han lofvat sina tjenare, kom han ned till skeppet igen och var beredd att lägga ut ifrån bryggan. Då först kom han ihåg att köksdrängen hade skickat med honom en fyraskilling som han skulle köpa något för. Skall jag nu upp i staden igen för den der fyraskillingens skull? Man har då icke annat än utgifter af att taga dylikt pack till sig, tänkte köpmannen. I detsamma kom en qvinna gående med en påse på ryggen. "Hvad är det, du har i påsen din, mor?" frågade köpmannen. "Åh, det är icke annat än en katt; jag har icke råd

att föda honom längre, derföre har jag tänkt kasta ut den i sjön och göra mig af med honom," svarade hon. Gossen bad ju, att jag skulle köpa hvad jag kunde få för fyraskillingen, sade köpmannen för sig sjelf, och så tillsporde han qvinnan, om hon ville ha fyra skilling för katten sin. Ja, hon var icke sen att gå in på det, och så var den handeln uppgjord.

Då nu köpmannen seglat ett stycke, kom der ett gräsligt oväder öfver honom, tillika med en häftig storm, så det icke var någon gräns; han drefs framåt och visste icke hvart det bar af. Tillsist kom han till ett land han aldrig förut sett, och der gick han upp i en stad.

På värdshuset, der han gick in, var bordet dukadt, med ett ris för hvar och en som skulle sitta dervid. Detta tyckte köpmannen var underligt, ty han kunde icke förstå, hvad de skulle med allt ris; men han föresatte sig att se väl efter hvad de andra gjorde med dem, så kunde han göra efter. Jo, då maten kom på bordet, fick han nog se hvad risqvistarne skulle vara till: då kommo der fram möss i tusental, och hvar och en som satt vid bordet, måste ta till sitt ris för att slå omkring sig, och der hördes intet annat än den ena klatschen af riset hårdare än den andra. Ibland träffade de hvarandra i ansigtet, då måste de ge sig tid att säga: "jag ber om förlåtelse." — "Det är ett svårt arbete att spisa i detta land," sade köpmannen. "Men hvarför begagnar man icke kattor här?" — "Kattor?" frågade de; de visste icke hvad det var. Köpmannen lät då hemta upp den katt han hade köpt åt köksdrängen, och då katten kom på bordet, måste mössen oförtöfvadt till sina hål, och folket hade icke i mannaminne haft en så god matro. De bådo nu köpmannen på det innerligaste att han måtte sälja katten åt dem. Slutligen lofvade han att gå in derpå, men hundra daler ville han ha; de betalade den summan och tackade till på köpet.

Så seglade köpmannen igen, men knappt hade han

kommit ut i öppna sjön, förrän han såg katten sitta uppe i stormasten; straxt derefter växte der upp en storm och ett oväder igen, ändå värre än förra gången, och han drefs framåt tills han kom till ett ställe, han aldrig förut besökt. Köpmannen gick upp i värdshuset igen, och här var bordet äfven dukadt med risqvistar, men mycket större och längre än på förra stället. De kunde ock väl behöfvas; ty här fanns det ännu flera möss, och alla voro de dubbelt så stora, som dem han förr hade sett.

Nu sålde han katten igen, och fick utan prut två hundra daler i betalning.

Då han seglat derifrån och kommit ett stycke ut på hafvet, satt katten uppe i masten; straxt började ovädret igen, och omsider blef han äfven den gången drifven till ett land han aldrig förut besökt. Han gick åter upp på värdshuset; der var också bordet dukadt med risqvistar, men hvar qvist var halfannan aln lång och så tjock som en liten gren, och folket sade, att det värsta onda som fanns, var att sitta och spisa, för här fanns det tusentals stora, fula råttor; det var med knapp nöd de kunde få en bit mat i munnen en gång, så mycket göra var det att hålla råttorna på afstånd. Nu måste katten åter hemtas från skeppet och så fick folket matro. De bådo nu köpmannen så innerligt att få köpa katten hans; länge sade han nej, men till sist lofvade han att de skulle få den för tre hundra daler. Detta gåfvo de samt tackade och välsignade honom.

Då nu köpmannen kommit ut på sjön, tänkte han efter huru mycket gossen hade förtjent på sin fyraskilling, som han skickat med. "Ja, något af pengarne skall han få," sade köpmannen, "men icke allt. Det är mig han har att tacka för katten jag köpte, och hvar och en är sig sjelf närmast."

Men med detsamma köpmannen tänkte så vid sig sjelf, blef det en storm och ett oväder att alla tänkte skeppet skulle förgås. Så märkte köpmannen det icke var något

annat råd än lofva att gossen skulle få alltsammans. Knappt hade han gjort detta löfte förrän vädret blef godt och han fick förlig vind ända hem. Då han kommit i land, gaf han gossen de sex hundra dalerna och sin dotter till på köpet; för nu var köksdrängen likaså rik, om icke rikare än köpmannen, och sedan lefde ynglingen i herrlighet och glädje. Modern tog han till sig och gjorde väl emot: "för jag tror icke på det, att hvar och en är sig sjelf närmast," sade gossen.

61.

Far sjelfver i stuga'.

Det var en gång en man, som bodde borta i en skog; han hade så många får och getter, men aldrig kunde han få ha dem i fred för vargen. "Jag skall väl lura den gråtassen," sade han till sist och började gräfva en varggrop. Då han gräft den djup nog, satte han en stolpe ned i gropen, på den stolpen slog han fast ett bräde, ofvanpå brädet satte han en liten hund, och öfver gropen lade han qvistar, barr och annat rask och derutanpå strödde han snö, för att tassen icke skulle se att det var en grop derunder. Då det led fram på natten, blef den lilla hunden trött af att stå der. "Vov, vov, vov!" sade han och skällde på månen. Så kom der en räf leende och tänkte han riktigt skulle göra marknad, och så gjorde han ett hopp — bums ned i varggropen. Då det lidit längre fram på natten, så blef den lilla hunden så ledsen och hungrig att han började på att skälla och skrika; "vov, vov, vov!" sade han. Bäst det var kom der en varg tassande och tassande; han tänkte få sig en riktigt läcker stek och så gjorde han ett hopp — burdus ned i varggropen. Då det led mot daggryningen, började det snöga, och det blef så kallt att den lilla hunden stod frysande och skälfvande, och dessutom var han så trött och hungrig; "vov, vov, vov, vov!" sade han.

Så kom der en björn lufsandes fram, ruskade på sig och tänkte han nog skulle få sig en liten frukost på morgonqvisten; så lomade han ut på qvistarne — burdus ned i varggropen.

Längre fram på morgonen kom der gående en gammal hexa, som slank gårdarne emellan med en påse på ryggen. Då hon fick ögonen på den lilla hunden, som stod der och skällde, måste hon bort och se om det kommit några djur i varggropen under natten. Ja, hon lade sig på sina knän och tittade ned.

"Är du kommen i fällan nu, mickel?" sade hon till räfven, för honom såg hon först; "lagom åt dig, din hönstjuf. Och du gråtass?" sade hon till vargen. "Har du röfvat getter och får, så blir du nu pinad och plågad till döds. Herre Gud, nalle, sitter du också i gropen, din flåbuse? Ja, dig ska vi rispa och dig ska vi flå, och skallen din ska vi i stallväggen slå!" skrek käringen ifrigt och höttade åt björnen; men i detsamma föll påsen öfver hufvudet på henne och käringen pladask ner i varggropen. Så sutto de der och glodde på hvarandra, hvar i sitt hörn: räfven i det ena, vargen i det andra, björnen i det tredje och käringen i det fjerde hörnet.

Men då det blifvit riktigt ljust, begynte mickel ruska på sig och smyga omkring, för han tänkte väl han skulle försöka att komma ut. "Kan du icke sitta still, du då, din fårröfvare, utan gå på det viset och svansa? Se på honom, far sjelfver i stuga', han sitter så stolt som en prest," sade käringen, för nu tänkte hon att göra sig god vän med björnen. Men så kom mannen som rådde om varggropen. Först drog han upp käringen och så slog han ihjäl alla djuren, ty han skonade hvarken far sjelfver i stuga' eller fårröfrarne tassen och mickel. Den natten tyckte han sig ha gjort en god fångst.

STOCKHOLM
Alb.Bonniers förlag.